

A decorative white floral border with symmetrical scrollwork and leaf patterns frames the entire text. The background is dark with a faint, warm-toned image of an open book with handwritten text in cursive script.

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської
науково-практичної
інтернет-конференції

KORSAKOV
CONFERENCE

12/05/2025

Одеса

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-
конференції

Korzhakov Conference

12 травня 2025 року

Одеса
2025

УДК 81'234:378.091.39(082)

K69

Збірник матеріалів конференції затверджено Вченою радою факультету романо-германської філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (протокол № 8 від 24 квітня 2025 року).

Редакційна колегія

д. філол. н., проф. Кравченко Н. О.

д. філол. н., проф. Карпенко О. Ю.

д. філол. н., проф. Неклєсова В. Ю.

к. філол.н., доц. Ткаченко Г. В.

Технічний секретар: к. філол.н., доц. Хромченко О. В.

Відповідальний секретар: к. філол.н., доц. Лимаренко О. А.

Korsakov Conference : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, 12 травня 2025 р.. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. 374 с.

ISBN 978-617-7790-52-4

У збірнику представлено матеріали наукової конференції, що охоплюють актуальні питання сучасної лінгвістики, методики викладання мов та літературознавства. Розвідки учасників висвітлюють теоретичні підходи й практичні рішення в мовознавстві, педагогічному досвіді та інтерпретації художніх текстів. Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам і всім, хто цікавиться філологією.

УДК 81'234:378.091.39(082)

ISBN 978-617-7790-52-4

© Колектив авторів, 2025

The secret of success is loyalty to one's dream
(J.R. Kipling)

Андрій Костянтинович Корсаков (30. 10. 1916 - 02. 08. 2006) – український і радянський мовознавець, філософ мови, доктор філологічних наук, професор, засновник граматичної школи в Україні та кафедри граматики англійської мови в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова. Базовою сферою наукових зацікавлень А.К. Корсакова завжди була граматика англійської мови, яку він вивчав крізь призму філософії, що безперечно робить його одним з перших когнітивістів в українській та радянській лінгвістиці.

А.К. Корсаков народився у м. Таганрог у родині військового інженера-електрика. Він здобув дві вищі освіти – спочатку інженерну (і навіть працював інженером-електриком на будівництві електростанції, яку, за наказом

керівництва, сам і підірвав на початку Другої Світової Війни), а потім

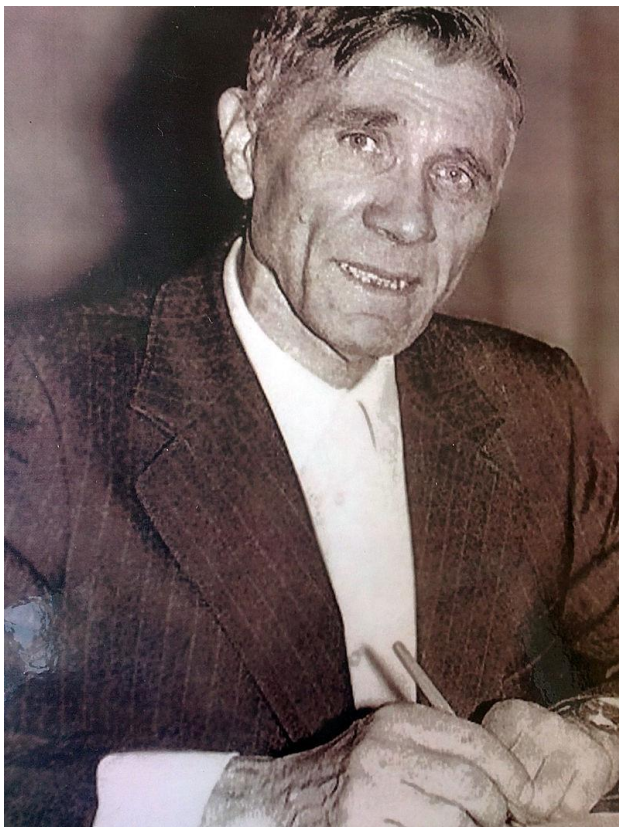

філологічну – у Львівському державному університеті імені Івана Франка (за напрямом «Германська філологія»; профільні мови – англійська та німецька), з дипломом з відзнакою. Протягом воєнних років брав участь у боротьбі проти загарбників на території України та поза її межами. У січні 1943 р. вивезений на примусові роботи до Австрії, де за відмову співпрацювати з нацистами був ув'язнений у таборі військовополонених. Звільнений на

початку 1945 р. У повоєнні роки працював у США, а потім у м. Львів. З 1963 р. працював деканом факультету романо-германської філології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова та став засновником кафедри граматики англійської мови, якою завідував протягом наступних 30 років.

А.К. Корсаков отримав чимало **державних нагород**, серед яких згадаємо військові нагороди за мужність, Орден Вітчизняної Війни III Ступеня, Орден «За Мужність», медалі «За Взяття Вени», «За перемогу над Німеччиною» та ін.; номінований на звання *«Людина Міленіуму»* згідно з Інтернаціональним Біографічним Центром Кембриджського університету (1999) та входить в топ-двадцять кращих лінгвістів Міленіуму.

Серед багатьох досягнень професора А.К. Корсакова – створення **власної граматичної школи**, основною засадою якої є філософська інтерпретація граматичних явищ.

Вбачаючи в граматиці скелет будь-якої мови, А.К. Корсаков увів до лінгвістики розмежування *суб'єктивної та об'єктивної* граматики, що тлумачаться крізь призму граматики практичної та теоретичної. Переосмислення граматики англійської мови в аспекті філософського поєднання лінгвістики з гегелівською теорією пізнання та загальними зв'язками між процесами мислення та генерування мови дало Андрію Костянтиновичу ключ до виявлення семантичного

наповнення та розуміння формальної об'єктивації **частин мови**.

Можна з впевненістю сказати, що проф. А.К. Корсаков був першим в країні **філологом-когнітивістом**. Крім власного тлумачення концептуальної сутності частин мови в аспекті віддзеркалення ними найбільш загальних складових всесвіту (який у філософії розуміється як матерія, що рухається), А.К. Корсаков розробляє власну класифікацію частин мови, пов'язуючи їх з певними концептами в людській свідомості. Він надає коментарів до кожної з них, водночас ведучи полеміку з поглядами на цю проблему інших вчених.

Знання точних наук уможливило Андрію Костянтиновичу розробити об'єктивні **етапи проведення лінгвістичного дослідження** та створити власний математичний алгоритм для верифікації даних лінгвістичного аналізу. Запропонований ним новий підхід базується на теорії геометричної прогресії та полягає в принципі сатурації лінгвістичних моделей.

А.К. Корсаков подає власне трактування системи **видочасових форм** індикативу сучасної англійської мови та викладає свою лінгвістичну теорію у відомій праці «Претерит в системі видочасових дієслівних форм сучасної

англійської мови» (Л., 1958) та у підручнику «The Use of Tenses in English» (Л., 1964; К., 1978).

Базуючись на власній концепції **обов'язкової математичної обробки** фактичного матеріалу, проф. А.К. Корсаков спростував запропановану низкою науковців (Б. Ільїшем, Е. Крейзінга, С. Потером та ін.) концепцію про «категорію стану» в англійській мові (the category of state), а також започаткував прикладне застосування принципів дихотомії мови та мовлення.

Окрім іншого, А.К. Корсаков розробляє нову систему **базових синтаксичних моделей** в англійській мові з опертям на їхню кореляцію з елементарними та неелементарними процесами об'єктивного світу, а також одним з перших передбачає **пріоритет синтаксису** в мисленнєвій діяльності людини та комунікативній організації ментального впливу.

Проф. А.К. Корсаков має три опубліковані одноосібні монографії та два рукописи з інтерпретацією проблем сучасного синтаксису та морфології англійської мови крізь парадигму теорії А.К. Корсакова, що унаочнюють теоретичні погляди створеної ним граматичної школи. Однак, більшість його ідей викладено не в його публікаціях і навіть не в його лекціях, а простежується у чисельних працях багатьох його учнів і послідовників. Під його керівництвом захистили кандидатські дисертації 33 науковці (серед них: нині професори Н.І. Андрейчук, Т.І. Домброван, О.А. Жаборюк, І.Б. Морозова, а також доценти: Н.Г. Мойсеєнко, О.М. Чумаков, О.І. Чухров, О.Турчін та ін.) і одна докторська дисертація (І.Б. Морозової), де він був офіційно науковим консультантом.

Вже у 80-річному віці, Андрій Костянтинович уклав «Підручник грецької мови» (1993), та «Граматiku грецької мови» (1996; обидва – опубліковані в Афінах). На прикінці життя, близька 90 років він вивчив китайську мову та за урядовим замовленням уклав розмовник.

Проф. А.К. Корсаков підтримував колегіальні стосунки і товаришував із відомими лінгвістами України та за кордоном. Він особисто листувався з Н. Хомським, М. Своном, Д. Болінджером, Ф. Пальмером та ін.

Усі учні та студенти пам'ятають доброзичливість, вимогливість та справедливість проф. А.К. Корсакова.

Ідеї могутнього інтелекту А.К. Корсакова живуть у його учнях, послідовниках, викладачах кафедри граматики, у їх аспірантах та студентах. У своїх дослідженнях він завжди був на крок попереду наукового загалу, і можна вважати, що розробки його учнів та його кафедри – це продовження його власних наукових пошуків.

In grammar we trust, and we will always remember and be grateful to our dear Teacher Professor A.K. Korsakov!

Із вдячністю та глибокою повагою до нашого Учителя,
учні та послідовники

Секція 1
Актуальні граматичні і
комунікативні дослідження в
синхронії та діяхронії

Nadiia Andreichuk
Doctor of Philology,
Professor at the Hryhoriy Kochur Department of Translation Studies and
Contrastive Linguistics, Lviv Ivan Franko National University

**«CHRISTMAS GRAMMAR»: A GLIMPSE INTO THE CODING
OF ENGLISH CHRISTMAS CAROLS**

*Of all the festivals which crowd the Christian calendar there is none
that exercises an influence so strong and universal as that of Christmas*
(Thomas K. Hervey)

The paper adopts a semiotic approach to the analysis of texts of English Christmas carols. The latter are viewed as signs that “act” in the space of Christian religious culture, i.e. are involved in semiosis. Entering a dispute with Morris (Morris 1938) the author singles out three dimensions of semiosis: code (refers to the study of the nature of sign vehicles), informational (the affiliation to knowledge as a set of relatively stable collective interpretants), and cultural (the relationship with the system of values in the mind of the interpreter) (Andreichuk 2021). It is claimed that Christmas carols belong to religious discourse as they are based on the Nativity Story which is told in the Gospels of Matthew 2:1-16 and Luke 2:1-19, and their cultural dimension exhibits reverent attitude to Christian values. Carols glorify the newborn Jesus, recounting the story from the Gospel and taking as a model the Biblical doxology “Glory to God in the highest.”

To bring the discussion within reasonable bounds it is limited to the analysis of the code dimension of carols with special focus on the unity of verbal and musical codes. Verbal coding is discussed via the prism of the Sentence-Pattern-Information classification of predication-structured sentences suggested by A.Korsakov (Korsakov 2013, p.126).

The paper opens to view the following issues: 1) the genre characteristics of carols and the discursive attribution of the genre; 2) the methodological underpinnings of studying the code dimension of Christmas carols; 3) the study of means and rules of “syntactic coding”: the typical model of combining Info-Giving (declarative) and Non-Info-Giving (Process-Willing or voluntative) sentences; 4) the interrelation of verbal and musical coding: types of sentences vs musical phrases.

The arguments are substantiated by references to different English carols selected mostly from “The International Book of Christmas Carols” (1980, Walter Ehret and George K. Evans eds.). The study is illustrated by the detailed analysis of the carol “Angels from the Realm of Glory” from the above-mentioned collection. It is emphasized that the discovered “syntactic coding” of the carol correlates with its musical coding or “musical syntax”. Thus, the explorative potential of semiotic approach to studying culture text is made explicit.

KEYWORDS: Christmas Carol, Semiosis, Code Dimension, Sentence-Pattern-Information classification

References

1. ANDREICHUK N. (2021) *Dimensions of semiosis*, PAIS., Lviv (in Ukrainian).
2. MORRIS CH. (1938) *Foundations of the Theory of Signs*. “International Encyclopedia of Unified Science” I(2). University of Chicago Press, Chicago.
3. KORSAKOV A. K., KORSAKOV A.A. (2013). *Theoretical Foundation of Modern English Grammar. Part I. Syntax*. Kiev: Higher School Publishing House; Odessa: «BMB».
4. THE INTERNATIONAL BOOK OF CHRISTMAS CAROLS (1980) / Walter Ehret and George K. Evans eds. Chicago: Walton Music Corporation.

Іван Бехта
доктор філологічних наук,
професор кафедри англійської філології
Львівського національного університету імені Івана Франка

СУЧАСНИЙ ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ В СИНТАКТИКОЦЕНТРИЧНІЙ ПАРАДИГМІ ПІЗНАННЯ

До наукового об'єкта *художній текст* у різні часи застосовують різні підходи. За синтактикоцентричного підходу, який виокремили у „граматиках тексту” середини 1960 – 1970-х рр., на передній план вийшли пошуки подібності й відмінності між текстом і реченням, екстраполяція методів аналізу останнього на аналіз семантики і структури тексту. Нині аналіз синтаксису постмодерністського художнього тексту диференціюємо між макроструктурною організацією (рівень тексту) та мікроструктурною організацією (рівень речення). Адже переосмислення синтаксичних структур в текстах англомовного постмодернізму набуває подвійного характеру. Прикладом нетрадиційної синтаксичної техніки постмодерністського письма є властива йому мінлива паратактична структура, яка набуває не якісного, а кількісного характеру, на кшталт інформативно насичених описових пасажів. Для прикладу, головні речення, зазвичай, дуже довгі й перебувають у паратактичних зв'язках з другорядними, які розміщені на осях субординації та координації зі складною комбінацією однорідних складників. Прикметно, що в описах різних ситуацій письменники вдаються також до складних сурядних речень з однорідними перелічувальними реченнями. Перелік як повтор однорідних синтаксичних одиниць (окремих членів речення і словосполучень) зґрунтовано довкола процесу розширення – додавання до певної синтаксичної структури інших складників того ж синтаксичного статусу і загального з ним синтаксичного зв'язку у канві речення.

У багатьох випадках, при з'єднанні речень або їх складових, смислові зв'язки між ними оформленні у підрядний спосіб замість сурядного. Такі випадки порушення звичної логіки синтаксичного поєднання частин складного речення, смислові розходження між їх узуальним і okazіональним вжитком привносять до оповідної канви тексту суб'єктивні мотиви та несуть стилістичний колорит. Авторські преференції до паратаксису, великих комбінацій складних речень з різною часткою координації чи субординації фіксуємо у більшості авторів.

Яскравим взірцем вищезгаданого є оповідання Дональда Бартельмі (1931 – 1989) “*The Sentence*”. Як гіперсинтаксична структура таке *речення* комбінує з безліччю ідентичних смислових взаємозв'язків, оформлених різними способами синтаксичного зв'язку. Усі сегменти цього *речення* з'єднані асиндетично або полісиндетично, що в кінцевому рахунку створює експресивну, емоційну і динамічну оповідь: “*Or a long sentence moving at a certain pace down the page aiming for the bottom – if not the bottom of this page then of some other page – where it can rest, or stop for a moment to think about the questions raised by its own (temporary) existence, which ends when the page is turned, or the sentence falls out of the mind that holds it (temporarily) in some kind of an embrace, not necessarily an ardent one ...*” (1).

Наведений взірць є „безхребетним” (invertebrate) компонентом речення, що розгортається складним лабіринтом конструкцій, з яких власне “*The Sentence*” Д. Бартельмі є вельми показним. Семисторінковий „текст в одне речення” без кінцевої крапки поперемінно проєктує сцени й анекдоти, а згодом поглинає їх у свою власну, проте постійно мінливу поверхневу структуру. Таке „речення” стає гіпертрофованою метафорою синтаксичних кореляційних зв'язків у текстах англomовних постмодерністських авторів. Утім це уже інша науково запаморочлива історія в царині тексту і його синтаксису сучасності.

Список використаної літератури

1. Barthelme Donald. *Sixty Stories*. Putnam Adult; First Edition, 1981, 457 p.

ФУТУРАЛЬНІСТЬ І СИНТАКСИС: ФОРМА І РЕАЛІЗАЦІЯ

Категорія футуральності займає особливе місце у темпоральній системі дієслова. На відміну від минулого та теперішнього часів, які фіксують реальні факти, майбутній час охоплює сферу можливого, передбачуваного, бажаного. Оскільки знання про майбутнє є обмеженим, засоби його вираження менш чіткі, а деякі мови навіть не мають форми майбутнього часу або відмовилися від неї (Jespersen, 1968, с. 260).

У сучасній англійській мові існування граматичної категорії майбутнього часу є дискусійним. Основні суперечки стосуються статусу конструкції *shall/will* + інфінітив, а саме визнання/невизнання факту десемантизації (чи часткової десемантизації) дієслів *shall* та *will*, які у цій конструкції відіграють роль допоміжних. На відміну від допоміжних дієслів *be*, *have* і *do*, вони зберегли певний рівень своєї модальної семантики, що нібито ставить під сумнів статус цієї конструкції як засобу вираження об'єктивного майбутнього часу. Однак будь-яка майбутня дія має елемент гіпотетичності – вона ще не відбулася, а лише прогнозується. Дж. Лайонз писав, що твердження про майбутнє базуються не на фактах, а на переконаннях, передбаченнях чи намірах мовця (Lyons, 1968, с. 310). А Дж. Н. Ліч зазначав, що навіть найточніші передбачення мають модальне забарвлення, оскільки залежать від ставлення мовця (Leech, 1987, с. 57). На модальний аспект футуральності вказують і П. Самбре і Г. Броне (Sambre & Brône, 2008).

Отже, майбутній час невіддільний від модальності, що унеможливорює чітке розмежування між "об'єктивною" і "модальною" футуральністю. На нашу думку,

доцільніше диференціювати два види футуральності – експліковану та імпліковану.

Експлікована футуральність реалізується конструкціями *shall/will* + інфінітив, *should/would* + інфінітив (Future-in-the-Past) та транспонованими вживаннями форм Present/Past Indefinite, Present/Past Continuous і Present Perfect. Ці засоби традиційно розглядаються як способи вираження "об'єктивного" майбутнього і вони є складовою граматичної категорії часу.

Імплікована футуральність включає випадки, де майбутня дія виражається через вживання лексичних структур та граматичних форм і конструкцій. Засобами її реалізації є лексичні моделі з футуральною семантикою, інфінітив, форми умовного і наказового способів.

Різниця між експлікованою та імплікованою футуральністю полягає в ступені вираженості сем наступності та гіпотетичності, які є семантичними компонентами значення футуральності. Для експлікованої футуральності сема наступності, яка вказує тільки на те, що подія відбудеться після моменту мовлення або іншого моменту, є домінуючою. Сема гіпотетичності тут є другорядною. Натомість у випадку реалізації імплікованої футуральності домінуючою є сема гіпотетичності, яка є модальною за своїм характером. Сема наступності в таких випадках є другорядною. При використанні модальних дієслів чи умовного способу мовець не акцентує увагу на часовій наступності дії, а зосереджується на її ймовірності. Водночас темпоральна сема наступності і модальна сема гіпотетичності тісно пов'язані: наступність передбачає гіпотетичність, а гіпотетичність – наступну дію.

Таким чином, футуральність є складним явищем, у якому переплітаються і взаємодіють темпоральність та модальність.

Список використаної літератури

1. Jespersen, O. (1968). *The Philosophy of Grammar*. George Allen & Unwin LTD.

<https://archive.org/details/philosophyofgram0000jesp/page/16/mode/2up?view=theater>

2. Leech, G. N. (1987). *Meaning and the English Verb*. Longman.
3. Lyons, J. (1968). *Introduction to Theoretical Linguistics*. Cambridge University Press.

<https://archive.org/details/introductiontoth00lyon/page/n5/mode/2up?view=theater>

4. Sambre, P., & Brône, G. (2008) *Futurity: Integrating Form and Intersubjective Meaning*

https://www.researchgate.net/publication/228300158_Futurity_Integrating_Form_and_Intersubjective_Meaning

Василь Бялик

доктор філологічних наук,

професор кафедри лінгвістики та перекладу

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ТЕМПОРАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ:

ВЗАЄМОДІЯ ЧАСОВИХ ФОРМ

Темпоральна організація художнього тексту є одним із ключових аспектів його структури, оскільки саме граматичні часові форми визначають послідовність подій, характер їхнього перебігу та сприйняття читачем.

Граматичні часи завжди були в центрі уваги наукових пошуків та практичних напрацювань багатьох як вітчизняних (Korsakov, 1978; Rayevska, 1976 та ін.), так і зарубіжних лінгвістів (Declerck R., Reed S., Cappelle B., 2006; Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., Svartvik, J., 1985 та ін.). Важливою є думка А.К. Корсакова про те, що граматичні часи не просто вказують на час дії, а й відображають ставлення мовця до цієї дії (Korsakov, 1978).

Матеріалом дослідження слугував роман Лучіано Траскотта на військову тематику *Heart of War* (Truscott, 1997), а його предметом – інвентар граматичних

часових форм та їх вплив на структуру наративу, оскільки переконані, що будь яка проза, в тому числі на військову тематику, часто залежить від вибору часових форм.

У фокусі нашої уваги, зважаючи на оповідний характер досліджуваного твору, знаходяться граматичні часи у їх взаємодії.

Теперішній час здебільшого використовується для створення ефекту занурення:

“You stab somebody, you stick it in and you pull it out. Simple as that” (p.63).

Спостерігаємо, що деколи Present Simple використовується для опису рекурентних ситуацій:

“I think your interests and my interests coincide when it comes to your boss.” (p.252).

“When you move generals around, you’ve got to have general-type places for them to live.” (p.133)

Граматичний час Present Simple та Past Simple можуть використовуватись як прийом опису швидких подій, створюючи, так би мовити, явище «кіноефекту»:

“Then they were directly overhead, and one after another they unleashed pods of 3.5-inch rockets and streaked through the night, impacting with fiery explosions that lit up the sky.” (p.220).

Past Simple традиційно вживається при описі низки подій з минулого, особливо, коли вони подаються у швидкій послідовності, створюючи динаміку та напругу оповіді:

“He tore downhill, slipped, tumbled down the slope, regained his feet, and kept running.” (p.220).

Не складно помітити, що минулий час є домінантним у романі, оскільки головні події описуються ретроспективно. Найчастіше вживається Past Simple, який використовується для фіксації завершених подій. Ця форма забезпечує чітку хронологічність, що є характерним для класичного військового наративу:

“He gave a little wave and wandered away.” (p.130).

Past Continuous використовується для створення тла подій або для підкреслення тривалих дій у момент, коли відбувається щось важливе:

"We were talking about your relationship in college." (p.174).

Past Perfect часто з'являється у флешбеках, допомагаючи структурувати наратив, оскільки дозволяє передати події, що передували основній лінії сюжету:

"She and her husband had endeavored to act right in their lives, and for thirty years they had demanded respect, and in the Army, at least, they had gotten it..." (p.136).

"A massive pile of leaves had accumulated next to the drive." (p.141)

Уживання минулих часів також допомагає створювати психологічний ефект спогадів, акцентуючи увагу на минулих подіях, які впливають на мотивацію персонажів.

"There was the medical dispensary where her mother had taken her for flu shots." (p.157).

У внутрішніх монологів персонажів та діалогічному мовленні, однак, зустрічаємо різні часові форми теперішнього та майбутнього часів, які використовуються автором для опису загальних істин (Present Simple), емпізації динамічності подій (Present Continuous), або вираження досвіду або впливу минулого на теперішнє (Present Perfect). Майбутні часові форми відіграють важливу роль у роздумах персонажів щодо майбутніх дій (Future Simple) або вказують на завершеність дії в майбутньому (Future Perfect):

"They will treat you right if you act right. And they will treat you with respect if you demand respect..." (p.136).

Дослідження темпоральної організації тексту в романі *Heart of War* демонструє, що автор майстерно використовує різноманітні часові форми для побудови багатопланового та багатопланового у контексті військової тематики наративу. Минулі часи забезпечують цілісність хронології та ретроспективний характер оповіді, теперішні додають динамічності й емоційної напруги, а майбутні створюють ефект передбачення та стратегічного прогнозування подій. Отже, граматичні часові форми не лише визначають структуру сюжету, а й

виконують ключові стилістичні та комунікативні функції, сприяючи глибшому розкриттю військової тематики художньої літератури.

Список використаної літератури

1. Declerck R., Reed S., Cappelle B. (2006) *The Grammar of the English Tense System: A Comprehensive Analysis*. Berlin: Walter de Gruyter.
2. Korsakov, A. K. (1978) *The Use of Tenses in English*. Kyiv : *Vyshcha shkola*. 223 p.
3. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. (1985) *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.
4. Rayevska, N. M. (1976) *Modern English Grammar*. Kyiv: *Vyshcha shkola*.
5. Truscott L. (1997) *Heart of War*. New York: First Signet Printing. 431 p.

Ірина Ділай

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології

Львівського національного університету імені Івана Франка

ДІЄСЛОВО З ПОЗИЦІЙ КОГНІТИВНО-ДИСКУРСНОЇ ГРАМАТИКИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Когнітивно-дискурсна граматика художнього тексту – актуальний напрям сучасних лінгвістичних досліджень, який інтегрує теоретико-методологічні напрацювання когнітивної граматики, дискурсних студій, стилістики, аналізу художнього тексту та корпусної лінгвістики (Cognitive Grammar in Literature, 2014; Harrison, 2017; Harrison, 2024). Актуальність таких досліджень зумовлена: 1) потребою узусної валідації положень когнітивної граматики, що знайшло вияв у поширенні узуально-базованих теорій (Langacker, 1987), зокрема граматики конструкцій (Goldberg, 2019), в межах сучасної когнітивної лінгвістики; 2) потребою об'єктивного структурного аналізу та інтерпретації художнього

тексту, виокремлення шаблонів вживання, що відображають авторський вибір мовних одиниць та їхніх конфігурацій, регламентований комунікативними інтенціями. Поєднання структурної та функційної площин аналізу спрямоване на цілісне вивчення потенціалу значення мовних одиниць та його актуалізації.

Мета нашого дослідження – визначити граматичні особливості дієслова англійської мови, які визначають його когнітивну сутність та дискурсну реалізацію на прикладі художніх прозових текстів відомої канадської авторки Маргарет Етвуд. З цією метою було створено електронний корпус текстів художніх прозових творів М. Етвуд, з якого експліковано 406 393 дієслівні вживання, які в подальшому проаналізовано: 1) стосовно реалізації граматичного категоріального значення (темпоральність, аспектуальність, перехідність, модальність), 2) стосовно шаблонності вживання найчастотніших лексем.

У результаті аналізу встановлено, що у ХПТ М. Етвуд 1) переважають часові форми минулого простого часу, недоконаного виду, одноперехідні та епістемічні дієслова; 2) найчастотнішими дієслівними слововформами (крім слововформ *be, have, do*) та шаблонами є: *(He/she) said, (I) know, (I) say, (she) says, (I) want, go, get, take, (I) think* тощо. Окремі граматичні конструкції та шаблони характерні для конкретних ХПТ: наприклад, *(I) should (not) have done sth* – передає мотив каяття у романі «Сліпий вбивця» (Atwood, 2000).

Дискурсна значущість дієслівних форм пов'язана з реалізацією їх функційного потенціалу: забезпечення композиційної єдності оповіді, передачі динаміки подій, перенесенням дії від суб'єкта на об'єкт, від одного учасника комунікації до іншого, передачі суб'єктивного ставлення наратора (або персонажів).

Отже, когнітивно-дискурсна граматика англійського дієслова через звернення до масивних корпусних даних пропонує переосмислення реального вживання дієслів, дієслівних шаблонів (конструкцій), дієслівних категорій. З одного боку, дієслова можемо сприймати як маркери індивідуально-авторського стилю, з іншого боку, окремі вживання – відображення тенденційності

граматики англійського дієслова загалом, що потребує подальшого вивчення на основі різножанрових корпусних даних.

Список використаної літератури

1. Atwood, M. (2000). *The Blind Assassin*. London : Virago.
2. *Cognitive Grammar in Literature* (2014) / ed. by C. Harrison, L. Nuttall, P. Stockwell, W. Yuan. New York : John Benjamins.
3. Goldberg, A. E. (2019). *Explain me this: Creativity, Competition, and the Partial Productivity of Constructions*. Princeton. Oxford : Princeton University Press.
4. Harrison, C. (2017). *Cognitive Grammar in Contemporary Fiction*. Amsterdam : John Benjamins.
5. Harrison, C. (2024). *The Language of Margaret Atwood*. Palgrave Studies in Language, Literature and Style. Palgrave Macmillan, Cham.
6. Langacker, R. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar* (in 2 vol.). Stanford : Stanford University Press.

Еліна Коляда

кандидат філологічних наук, професор,

завідувач кафедри практики англійської мови

Волинського національного університету імені Лесі Українки

ДІЄСЛОВА-ЗВ'ЯЗКИ ЯК РЕПРЕЗЕНТАНТИ ПОНЯТТЯ ЗМІНИ

Навколишній світ знаходиться в стані безперервної зміни. З філософської точки зору, зміна – це абстрактно-загальне поняття, яке відображає найбільш суттєві властивості та зв'язки явищ матеріального світу. Зміну розуміють як виникнення або зникнення властивостей об'єкта, його переміщення або перетворення, перехід у іншу форму (Bunnin & Yu, 2009: 111).

Дієслова-зв'язки слугують для утворення складеного іменного присудка. Їх можна поділити на дієслова-зв'язки буття, становлення, перебування у якому-

небудь стані і ті, що означають, що щось комусь здається (Харитонов, 2008: 287–288). Дієслова-зв'язки становлення *become, fall, get, go, come, grow, run* та *turn* подібні між собою і позначають зміну. Відмінності між ними частково граматичні, частково семантичні, а частково пов'язані з усталеністю вживання (Swan, 1997: 111).

Дієслово-зв'язка *become* позначає зміну стану: *His parents became worried when he was late home from school; Violent crime is becoming a major problem.* Дієслово-зв'язка *get*, значення якого «ставати, робитися», менш формальне, ніж *become*, і набагато частіше використовується в повсякденній англійській мові: *I was getting very tired; Make sure you're home before it gets dark.* У поєднанні з інфінітивом *get* вказує на поступову зміну. Наприклад: *After a few weeks I got to like the job better.*

Дієслово-зв'язка *go* означає «ставати, робитися» і вживається щодо речей, які змінюють колір, або речей чи людей, які набувають небажаної ознаки: *Her hair was going grey; He went blind.* Дієслова-зв'язки *fall* і *run* теж мають значення «ставати, робитися». Наприклад: *to fall silent* – замовкнути; *to fall asleep* – заснути; *to fall in love* – закохатися; *to run cold* – захолювати; *to run dry* – висихати; *to run high* – зростати; *to run short* – вичерпуватися.

Дієслово-зв'язка *come* вживається в усталених виразах, коли йдеться про те, що добре закінчується: *I'll make all your dreams come true; Trust me – it will all come right in the end.* У сполученні з інфінітивом *come* передає зміни в ментальному стані або ставленні: *You will come to regret your decision.*

Дієслово-зв'язка *grow* зі значенням «ставати» вживається перед прикметниками. Воно має дещо книжковий відтінок: *People were growing impatient; The rich grew richer.* У поєднанні з інфінітивом *grow* (як і *come* + інфінітив) виражає поступові зміни у ставленні: *He grew to accept his stepmother, and she hoped that one day he would grow to love her.*

Дієслово-зв'язка *turn* позначає зміну і вживається щодо речей, які стають іншого кольору, або погоди чи поведінки людей, які змінюються. Воно здебільшого позначає видимі або разючі зміни стану об'єкта: *The water had*

turned bright green; He suddenly turned nasty. Дієслово-зв'язка *turn* у поєднанні з іменником (без прийменника чи артикля) або прикметником вказує на зміну професії, релігії, політики тощо: *He worked in a bank for thirty years before turning painter; At the end of her life she turned Catholic.*

У реченні вищезазначені дієслова-зв'язки становлення, семантика яких вказує на перехід об'єкта від одного стану до іншого або на набуття об'єктом нової якості чи ознаки, входять до складу складеного іменного присудка і позначають зміну. Характер зміни конкретизує іменна частина складеного іменного присудка (предикатив).

Список використаної літератури

1. Харитонов, І. К. (2008). *Теоретична граматики сучасної англійської мови*. Вінниця: НОВА КНИГА.
2. Bunnin, N., & Yu, J. (2009). *The Blackwell Dictionary of Western Philosophy*. John Wiley & Sons.
3. Swan, M. (1997). *Practical English Usage*. Oxford: Oxford University Press.

Олена Лимаренко
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПОВНОПРЕДИКАТИВНЕ УСКЛАДНЕННЯ РЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Завдяки безперервним змінам у мові питання щодо особливостей функціонування мовних систем постійно залишається актуальним. Незмінний інтерес науковців, зокрема граматистів, викликає речення як функціонально-комунікативна одиниця, його здатність до різноманітних поєднань конститuentів в межах конструкції. Привертає особливу увагу в цьому плані

процес ускладнення як простого, так і складного речення (СР). Саме друге (СР) і є об'єктом нашого дослідження.

Одним з найпоширеніших способів ускладнення СР є його розширення, або комплементація, за рахунок додавання, «підключення» до вже існуючого складного речення (біному) іншого (інших) сурядного чи підрядного частин. Таке розгорнення перетворює його на гібридний трином або на багатоланцюговий поліном-період (чотири і більше «підключених» клауз).

Пусковий механізм аналітичного розширення завдячує відкритості та ієрархічності структури СР, при якій одна одиниця системно підпорядковується іншій (субординація) або, навпаки, входить на правах підпорядкованої в систему більш високого порядку (суперординація). Це можна проілюструвати у вигляді суперординантної шкали «*паратаксис* / *гіпотаксис* $\supset$ *мезотаксис* $\supset$ *гіпертаксис* $\supset$ *супертаксис* $\supset$ *мегатаксис*» (наростання предикативних компонентів зліва направо) або субординантної шкали «*мегатаксис* $\subset$ *супертаксис* $\subset$ *гіпертаксис* $\subset$ *мезотаксис* $\subset$ *паратаксис* / *гіпотаксис*» (убування справа наліво). Ускладнювальні можливості на цьому не вичерпуються, адже цей синусоїдний ряд можна продовжити (« $\supset$ *архітаксис* $\supset$ *ультратаксис*») (Приходько, 2015).

Наприклад, гіпотаксис (*He'd said that he'd be back*), поєднуючись з наступною підрядною клаузою гіпотаксису (*as he had to see a fellow*), утворює мезотаксис (*He'd said that he'd be back as he had to see a fellow*), а той, у свою чергу, за допомогою тієї ж операції комплементації (*who'd jumped ship the same way*), перетворюються на гіпертаксис (*He'd said that he'd be back as he had to see a fellow who'd jumped ship the same way*), і далі, нарощуючи ще одну, сурядну, клаузу (*but he didn't come back*) – на супертаксис: *He'd said that he'd be back as he had to see a fellow who'd jumped ship the same way, but he didn't come back* /A. Starling/.

Напевно, супертаксисне СР можна продовжити, довівши його до статусу мега-, архі- чи ультратаксису. Однак насиченість біному комплементарними одиницями має певні обмеження: ускладнення СР затухають коло п'яти предикативних одиниць, тобто на супертаксисі. Мабуть, це можна пояснити

знову таки обмеженістю оперативної пам'яті, котра дорівнює числу сім, і, відповідно, гіпотезою глибини (Yngve, 1961). Мабуть, комплементация за межами супертаксису є граничним пунктом модифікації СР, тому що стає критичною для адекватної переробки інформації (кодування і декодування), бо, вихід за її межі вмикає або механізми спрощення (синкретизація, парцеляція), або акт започаткування нової реченнєвої одиниці.

Список використаної літератури

1. Приходько, А. М. (2015) Синкретизація реченнєвої матерії як механізм конституювання політаксису. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, 4, 224–230.
2. Yngve, V. H. (1961) The depth hypothesis. *Structure of language and its mathematical aspect: Proceedings of the Symposia in Applied Mathematics*, XII, 130–138.

Олена Лимаренко

доцент кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Анна Біціллі

магістр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПРЕДСТАВЛЕНІСТЬ ПОНЯТТЯ БАЖАННЯ ЧЕРЕЗ ОПТАТИВНУ МОДАЛЬНІСТЬ

Оптативна модальність належить до найактуальніших типів суб'єктивної модальності, адже маніфестує поняття «бажання» – одного з ключових станів людського існування. Оскільки бажання є важливим чинником людської діяльності, воно також відіграє ключову роль у мовленні. У лінгвістиці бажання розглядається як елемент волевиявлення, що визначає мовленнєву діяльність людини та спонукає мовця до формування висловлювань і реалізації

комунікативних намірів. Без бажання волевиявлення втрачає сенс, адже воно є початковим імпульсом будь-якої дії. Як зазначає В. Омеляненко, процес реалізації бажання відбувається у кілька етапів: спочатку воно формується як мотив, далі перетворюється на намір (інтенцію), а потім виражається через мовленнєві акти (Омеляненко, 2011).

В реченні бажання релізується як прагнення мовця досягти відповідності висловлювання з бажаною дійсністю. У лінгвістиці існує два підходи до аналізу бажальних речень: вузький і широкий. Вузький підхід трактує бажальні речення як волевиявлення мовця, яке не спрямоване на іншу особу: *I want to live a normal life*. Широкий підхід допускає залучення інших суб'єктів чи об'єктів, що дає змогу використовувати займенники 2-ї або 3-ї особи: *I want you to stay* (Скомаровська, 2010, с. 6).

Різні підходи до аналізу бажальних речень свідчать про багатогранність вираження бажання у мовленні. Це, своєю чергою, пов'язано з оптативною модальністю, що ґрунтується на двох аспектах: бажальності та оптативності. Бажальність зосереджується на емоційному прагненні мовця до певного стану чи дії, часто без чіткої адресності чи конкретного плану реалізації. Оптативність передбачає взаємодію між мовцем, адресатом та об'єктом, що переважно реалізується граматичними та лексичними засобами.

У сучасній англійській мові бажання передусім виражається різноманітними лексемами, зокрема: *desire, wish, want, hope, like, ambition, urge, dream, aspiration, expectation, fantasy, need, request, impulse, inclination, temptation, whim* тощо. Серед граматичних засобів найпоширенішими є модальні дієслова (*may, shall та інші*), модальні вирази (наприклад, *would like, had better, would be glad*) способи дієслова (*Subjunctive, Conditional*), дієслівні словосполучення (наприклад, *to intend to + Infinitive, to be in mood + Infinitive*). Це різноманіття свідчить про широку семантичну гнучкість поняття «бажання», що дає змогу передавати його різні відтінки – від імпульсивного пориву до усвідомленої цілі.

Отже, дослідження поняття «бажання» допомагає зрозуміти, як людина вербалізує свої прагнення та як вони впливають на комунікацію. Через різні мовні засоби бажання отримує конкретне вираження, що варіюється залежно від інтенсивності, адресності та комунікативного контексту.

Список використаної літератури

1. Омеляненко В. (2011) Воля, бажання, волевиявлення: смисл понять, взаємозв'язок та лінгвопрагматичні умови вияву. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство), 14-15*, 139–144.
2. Скомаровська, С. В. (2010) Вербалізація бажальної модальності в українській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. 22 с.

Олена Лимаренко

доцент кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Карина Мілєва

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ГРАМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ВІДЕОІГРОВИХ ТЕКСТІВ

Зважаючи на стрімке поширення відеоігор як ключової складової сучасної культури та розважальної індустрії, виникає необхідність лінгвістичного дослідження текстів, які використовуються в ігрових інтерфейсах і діалогах. Відеоігри стають не лише способом розваги, але й новим форматом комунікації, де мова виконує важливу роль у передачі інформації та встановленні взаємодії між гравцем і вигаданим світом.

Особлива увага приділяється онлайн сюжетно-ролевим комп'ютерним іграм, оскільки вони створюють віртуальний світ у режимі реального часу, що дозволяє активно взаємодіяти з іншими гравцями. Крім того, відеоігри об'єднують програмне забезпечення, яке можна розглядати як комп'ютерний дискурс (інтерфейс), із наративними елементами, такими як діалоги персонажів і опис подій, а також міжособистісне спілкування у внутрішньоігрових чатах, що часто містить інтернет-сленг і аббревіатури через динамічний характер ігрового процесу (Шевчук О.Г, 2022, с. 110).

Цілісного підходу до дослідження дискурсу відеоігор серед науковців поки що не існує. Щодо вивчення внутрішньоігрового тексту, який створюють розробники, більшість робіт зосереджуються на порівняльному аналізі різних локалізацій тієї самої гри (наприклад, англійської та української версії). Дослідники оцінюють використані стратегії перекладу та загальну якість адаптації (Shalamay, 2024, с. 375).

Недостатньо повно при цьому розкрито граматичні особливості внутрішньоігрових текстів. Як правило, дослідники зосереджують свою увагу на категоріях часу та модальності. Так, у текстових елементах інтерфейсу найчастіше використовується теперішній час. Зазвичай це короткі описи, у яких часто опускається підмет, наприклад: *"Grants immunity to poison"* («Надає імунітет до отрути») або *"Increases health regeneration outside combat"* («Підвищує регенерацію здоров'я»). Щодо модальності, то в тексті інтерфейсу найчастіше зустрічається імперативний (наказовий) спосіб. Його часто використовують у квестових завданнях, оскільки це найзручніший спосіб дати гравцеві чіткі інструкції. Приклади таких команд: *"Meet Jackie"* («Зустрінь Джекі»), *"Scan and inspect the gun"* («Проскануй і оглянь зброю»), *"Kill the wolves"* («Вбий вовків»). Такі фрази зазвичай залишаються на екрані, доки завдання не буде виконано. Окрім наказових конструкцій, у тексті інтерфейсу також зустрічаються модальні дієслова, що виражають необхідність або обов'язок. Вони не вимагають від гравця негайних дій, а пояснюють механіки гри, наприклад: *"To equip this item, you need 10/14/18 Intelligence"* («Щоб

екіпірувати цей предмет, потрібно мати 10/14/18 Інтелекту»), “*Must not be the realm capital*” («Не може бути столицею королівства»).

Також у тексті інтерфейсу використовуються модальні дієслова, що виражають можливість або здатність, наприклад: “*Can use Hostile Schemes against own children*” («Може використовувати ворожі інтриги проти власних дітей»), “*Cannot inherit titles*” («Не може успадкувати титули») (Shalamay, 2024, с. 379).

Все це є важливими елементами, які пояснюють правила гри або дають підказки до подальших / можливих дій гравця.

Список використаної літератури

1. Шевчук О.Г. (2022). Комп'ютерні ігри як об'єкт сучасних лінгвістичних досліджень. *Вісник науки та освіти*, № 1(1), 104-115.
2. Shalamay A. O. (2024). The linguistic and stylistic features of written narrative and interface videogame text. *Philology Studies*, 2(209), 374-381.

Олена Лимаренко

доцент кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Євгенія Фетова

магістр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПРОБЛЕМА КЛАСИФІКАЦІЇ ІНТЕРОГАТИВНИХ РЕЧЕНЬ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Проблема класифікації інтерогативних речень є досі актуальною в сучасній лінгвістиці, оскільки питання виконують функції запиту, уточнення та отримання інформації. У лінгвістиці до аналізу та класифікації інтерогативних

конструкцій існує безліч підходів, які залежать від різних критеріїв: граматичних, семантичних, логічних, функціональних та комунікативних.

У вітчизняній лінгвістиці акцент робиться переважно на функціональних аспектах питальних речень, де інтерогативи досліджуються через призму пізнавальної діяльності мовця, акцентуючи увагу на логічному змісті питань, характері логічного предиката та семантичній значущості речення. За їх класифікаціями, ключовими критеріями виступають наявність/відсутність питального слова, інверсія, тип запитання (загальне або часткове) та тип очікуваної відповіді.

У зарубіжній лінгвістиці основний акцент робиться на структурно-інтонаційному підході, тобто враховується порядок слів, характер інтонації, логічна структура висловлювання, тип відповіді (альтернатива, підтвердження, уточнення тощо), а також елементи стилістики.

Так, інтерогативні речення поділяють на дві групи:

1. Займенникові (спеціальні) – містять питальне слово;
2. Незайменникові (загальні) – побудовані без питального слова, часто з інверсією (Морозова, 2009, с. 133).

За характером очікуваної відповіді питання поділяють на: 1) загальні – потребують відповіді «так» або «ні»; 2) часткові – потребують розширеної відповіді; 3) альтернативні – передбачають вибір із запропонованих варіантів; 4) розділові – уточнюють вже відому інформацію; 5) декларативні – формально мають структуру ствердження, але інтонаційно функціонують як запитання (Сітко, 2013, с. 189).

Інша типологія ґрунтується на логіці запитання. Таким чином виділяються: 1) невизначено-зв'язкові питання – коли відомі суб'єкт і предикат, але неясна природа зв'язку; 2) невизначено-предикатні питання – коли предикат невідомий або нерозкритий.

Деякі граматисти класифікують інтерогативні речення за принципом інформаційної значущості, виділяють основні питання (загальні, спеціальні, до підмета) та додаткові (розділові, альтернативні) (*ibid.*).

Незважаючи на різноманітність підходів до класифікації питальних речень, традиційним залишається поділ на загальні, спеціальні, розділові та альтернативні. Отже, класифікація інтерогативних конструкцій є багатогранною та варіативною. Ефективне вивчення цих конструкцій можливе лише при комплексному підході, що враховує граматичні, логіко-семантичні, стилістичні та комунікативні параметри.

Список використаної літератури

1. Морозова, І. Б. (2009). Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світлі гештальт-теорії в сучасній англійській мові. Одеса: Друкарський дім.
2. Сітко, А. В. (2013). Структурні особливості англійських та українських інтерогативів. *Нова філологія*, 58, 187-189.

Алла Мартинюк
доктор філологічних наук,
професор кафедри перекладознавства
імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ПРОБЛЕМА ВІДТВОРЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ВЕРБАЛЬНОГО І ВІЗУАЛЬНОГО МОДУСІВ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ СУБТИТРУВАННІ СЕРІАЛІВ

Актуальність дослідження взаємодії вербального і візуального модусів в українському субтитруванні англійських фільмів і серіалів зумовлюється недостатньою опрацьованістю проблеми мультимодальності в українському перекладознавстві.

Метою роботи є перекладацький аналіз мультимодального творення смислів в англо-українському субтитруванні мовлення Шерлока Холмса в британському міні-серіалі «Шерлок» (Rezks-ua-tv, n. d.).

Мовлення Холмса вже було об'єктом лінгвістичного (Морозова & Мкртчян, 2023) і перекладацького (Сухоніна, 2020) аналізу, проте відображення взаємодії його вербальних характеристик і візуального ряду в перекладі ще не вивчалось.

Результати перекладацького аналізу свідчать, що авторам субтитрів переважно не вдається зберегти мовну гру, що створюється за взаємодії смислів, трансльованих візуальним рядом і фразеологізмами, через застосування українських фразеологічних еквівалентів, які цілісно переосмислюють референтну ситуацію, відображуючи її смисл, проте складаються зі слів зовсім іншої, порівняно з оригіналом, семантики. Наприклад: *Because dead men get listened to, he needed to do more than kill you. He had to discredit every word you ever said about your father. And he **had the means right at his feet**.* – Бо мертвим вірять, треба було не вбити тебе, а дискредитувати те, що ти казав про свого батька. А зброя **була просто під носом** (Rezks-ua-tv, n. d.). Холмс пояснює Генрі, чому злочинцю було важливіше дискредитувати, аніж просто вбити його. Модальне дієслово *need* вказує на необхідність та імплікує сарказм, розкриваючи цинізм стратегії мислення злочинця. Вираз *right at one's feet* є полісемічним, має як буквальне значення – «в безпосередній фізичній близькості; близько до ніг», так і переносне значення, що «асоціюється з легким успіхом» і підкреслює легкість доступу до засобів дискредитації. Вербальний модус активує переносне значення виразу, а візуальний – його буквальне значення, підкреслюючи, що засоби втілення задуму злочинця – болото із собакою-роботом, – в буквальному смислі знаходилися у нього під ногами. Одночасна активація двох несумісних семантичних структур створює вербально-візуальну мовну гру.

Автори субтитрів передають англійський фразеологізм українським еквівалентом, що образно переосмислює концепт БЛИЗЬКІСТЬ / ДОСТУПНІСТЬ: «бути під ногами» → «бути під носом», адаптуючи мовне

втілення цього концепту до української лінгвокультури. У підсумку, вербально-візуальна мовна гра втрачається.

Перспектива дослідження полягає в розширенні експериментальної бази і розбудові методики аналізу відтворення мультимодальності в перекладі.

Список використаної літератури

1. Морозова, І. Б., Мкртчян А. А. (2023). Містер Шерлок Холмс чи Шерлок? (порівняльний аналіз граматичних особливостей мовленнєвих партій Ш. Холмса у повісті А. К. Дойла та телесеріалі). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, 17(85), 78–83.
2. Сухоніна, К. М. (2020). Відтворення мовленнєвої характеристики детективів Е. Пуаро і Ш. Холмса в аудіо-медіальних текстах. *Актуальні питання філології та методики викладання мов*, 3(15, ч. 1), 267–279.
3. Rezks-ua-tv. URL: <https://rezka-ua.tv/series/thriller/47-sherlok-2010.html#t:238-s:1-e:1> (дата звернення 1.10.2024)

Оксана Мельничук

доктор філологічних наук,

доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін

Рівненської медичної академії

КОГНІТИВНА ГРАМАТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДТВОРЕННЯ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

У сучасній лінгвістиці спостерігаємо посилену увагу до механізмів концептуалізації невербальних елементів у мовній системі, зокрема в художньому дискурсі. Зображення жестів, міміки, постав, характеристик голосу є важливим для створення цілісного художнього простору [1]. У цьому контексті когнітивна граматики, що пояснює значення мовних конструкцій через механізм конструювання (*construal*) та концептуалізацію ситуацій [2]-[5], пропонує

ефективний підхід до аналізу засобів їхньої вербалізації. **Актуальність** цієї теми зумовлена тим, що в художньому дискурсі невербальні компоненти не тільки доповнюють вербальні, а формують семантичний каркас тексту, впливаючи на його інтерпретацію.

Конструкції для вираження невербальних аспектів охоплюють: **(1) Граматичні та лексичні конструкції для позначення жестів та міміки:** невербальні жести стають частиною концептуальних структур, де фізична дія виконує функцію семантичного маркера емоційного стану: *She merely shrugged, and it became clear that arguing was pointless. His lips pressed into a thin line, and his gaze darkened.* **(2) Метафоричне перенесення невербальних сигналів у текст:** *Echoes of distant pain sparkled in her eyes. Silence hung between them like a heavy storm cloud, ready to break into thunder.* Тут спостерігаємо когнітивну інтеграцію, де невербальні компоненти стають образними характеристиками психологічного стану персонажів. **(3) Використання конструкцій з пропущеними компонентами (еліпсис) для відображення «мовчазної» комунікації:** когнітивна граматика пояснює використання конструкцій із частковою імплікацією, коли відсутні вербальні одиниці компенсуються розширеним концептуальним значенням, заснованим на контексті: *She looked at him – and that was enough. He let out a heavy sigh... and said nothing more.* **(4) Конструювання психологічної перспективи через граматичні структури:** *Suddenly, the room felt too small for him, even though he hadn't moved.* Тут когнітивний механізм суб'єктивізації значення передає невербальні реакції через граматичні категорії стану, модальності та аспекту.

У художньому дискурсі когнітивна граматика розглядає мовлення не тільки як набір слів і граматичних конструкцій, а як складну систему символічних зв'язків, що відтворюють реальні комунікативні акти, охоплюючи невербальні компоненти. Гнучкість когнітивної граматики забезпечує можливість втілення висловів, що позначають невербальну поведінку, через різноманітні конструкційні схеми – від простих описів до складних метафоричних перенесень. Розуміння контексту висловлювань пояснює, як один і той самий

невербальний елемент може отримувати різні інтерпретації залежно від ситуації та психологічного стану персонажа. Механізм конструювання дає змогу моделювати емоційно забарвлені сцени, що вимагають взаємодії вербальних та невербальних сигналів.

У межах когнітивної граматики невербальні елементи в художньому дискурсі є не тільки додатковими маркерами комунікації, а й фундаментальними компонентами, що формують концептуальні структури тексту. Завдяки конструюванню та символічному характеру граматики автор може передати не тільки зміст діалогів, а й емоційні вияви та невербальні аспекти взаємодії між персонажами. Отже, когнітивна граматика відкриває широкі можливості для аналізу та моделювання мовленнєвих ситуацій, у яких вербальні та невербальні засоби створюють єдиний художній простір.

Список використаної літератури

1. Мельничук, О. (2023). *Константи досвіду невербального в англomовному художньому дискурсі: монографія*. Рівне: Волин. обереги.
2. Langacker, R. W. (1991). *Foundations of cognitive grammar: Descriptive application* (Vol. 2). Stanford, CA: Stanford University Press.
3. Langacker, R. W. (1998). Indeterminacy in semantics and grammar. In J. L. C. Honrubia (Ed.), *Estudios de lingüística cognitiva II* (pp. 649–672). Alicante: Universidad de Alicante.
4. Langacker, R. W. (1999). *Grammar and conceptualization*. Berlin & New York: Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110800524>
5. Poyatos, F. (1997). *Nonverbal communication and translation: New perspectives and challenges in literature, interpretation, and the media*. Amsterdam: John Benjamins.

Наталія Мойсеєнко
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Владислав Бомко
магістр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ДИСКУРСНО-КОГНІТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЕКСЕМ *SOME* ТА *ANY* У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Метою нашого дослідження було встановлення формально-семантичних характеристик лексем *some* та *any* у рамках когнітивної теорії.

Ми виходили із положення про те, що мова - це явище, яке обумовлене процесами відображення об'єктивної дійсності нашою свідомістю, а мовні одиниці є ментальними конструкціями, що репрезентують елементи об'єктивної дійсності у нашому мозку.

Так, лексеми *some* та *any* репрезентують певні об'єктивні категорії і наповнені своїм специфічним змістом, який актуалізується у тій чи іншій комунікативній ситуації. Ми спробували проаналізувати варіантні значення даних лексем і встановити інваріантне, яке може розглядатися як базове. Також було розглянуто їх суттєві формальні характеристики.

ФСП охоплює всі семантичні функції мовної одиниці у рамках функціональної спільності, що визначає специфіку даного поля, однак встановлюються розбіжності як змістовного, так і системно-структурного характеру (Alexeyeva, 2017).

Аналіз 5 000 прикладів фактичного вживання лексем *some* та *any* у сучасній англійській мові дав змогу сформулювати такі висновки:

1) формально і семантично лексеми *some* та *any* відносяться до функціонально-семантичного поля із якісно-кількісним ядром. Вони виражають атрибутивну якісність та кількісність.

Like some toast? (Christie, 2022) - неозначена кількість;

Are you any better (Jones , 2020)- неозначена ступінь;

I'll make some coffee. (Jones , 2020) - неозначена кількість;

Have you read any of his books? (Christie, 2022) - неозначена якість.

2) у рамках даного функціонально-семантичного поля було виділено 3 частиномовні парадигми:

- ад'єктивну;

She took hardly any notice of anybody. (Christie, 2022)

Show me some identification. (Jones , 2020)

- субстантивну;

Why should there be a reason? - I don't know any. (Jones, 2020)

The water ran cold and icy-cold. She drank some. (Christie, 2022)

- адвербіальну.

The wound hurts some. (Jones , 2020)

The kids will keep you some busy. (Christie, 2022)

Have the things improved any? (Jones , 2020)

3) Базовим значення даних лексем є поняття обмеженості для *some* та необмеженості для *any*.

Резюмуючи все наведене вище, можна зазначити, що лексеми *some* та *any* у сучасній англійській мові концептуально співвідносяться із поняттями обмеженості (*some*) та необмеженості (*any*). Вони відносяться до функціонально-семантичного поля із кількісно-якісним ядром, володіють більш узагальненою семантикою порівняно із іншими членами даної множини (*black, many, unknown*).

Список використаної літератури

1. Alexeyeva, I.(2017). *Theoretical English grammar*. Vinnytsya: Nova Knyha
2. Christie, A. (2022). *Hercule Poirot's Christmas*. Ldn: Pan Books.

3. Jones , Th. (2020). *Stairway to the Sea*. N.Y.: Collins, 1970.

Наталія Мойсеєнко

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Сергій Мамалига

магістр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ ДЕТЕРМІНАЦІЇ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Категорію детермінації одна група мовознавців відносить до філософської категорії, інша – до семантичної. Розходяться погляди науковців також у питанні засобів її репрезентації у мові. (Дудко, І. 2011).

Так, А.А.Корнієвський зазначає, що як наявність категорії означеності – неозначеності в мові можна розглядати існування в певній мові артикля (Корнієвський, 2022). Аналогічної думки дотримується дослідниця німецької мови Л. Служинська (Служинська, 2023, с.36). М.П.Кочерган вважає категорію детермінації притаманною романським і германським мовам і її формальним показником вважає артиклі. У безартиклевих мовах є поняття категорія означеності/неозначеності, виражається вона лексично (ця книжка, якась книжка). Граматичне значення цієї категорії – вказівка на те, чи мислиться ім'я предмета як єдине в описуваній ситуації (означеність) чи як таке, що належить до подібних йому феноменів (неозначеність) (Кочерган, 2011). Дослідниця української мови І.В.Дудко зазначає, що категорія детермінації досліджувалася лише на матеріалі артиклевих мов у зв'язку зі становленням і вживанням у мові артиклів – граматичних показників цієї категорії. З її точки зору артикль детермінує ім'я, загальну назву, з погляду логічного, тобто з погляду істинності

дескрипції, ідентифікації, а також з погляду прагматичного – актуалізації для адресата ідентифікованого об’єкта в ситуації мовлення. Але І.В. Дудко вважає, що оскільки показники означуваності /неозначуваності сигналізують про ситуацію спілкування, про відомість – невідомість референта учасникам комунікативного акту, про “фонд спільних знань” мовця і слухача, вказують на “відношення знаків до їх інтерпретаторів” (Дудко, І. 2011), то її можна вважати прагматичною, за М.П.Кочерганом підкреслює, що у мовах, де немає артиклів, значення означеності/неозначеності виражається лексично та контекстуально (Кочерган, 2011).

Основні трактовки поняття означеності /неозначеності можна звести до наступних положень: 1) це граматична категорія, 38 морфологічними показниками якої є артиклі. У рамках цієї теорії артиклі відносять до службової частини мови, при цьому вважається, що вони не мають лексичного значення, а сполучення «артикль + іменник» вважають сполукою особливого типу. Дана граматична категорія притаманна тільки артиклевим мовам (Корнієвський, 2022). 2) Категорія детермінації є прагматичною категорією, показниками якої є не тільки артиклі, а також і всі мовні одиниці, які характеризують референт як відомий або невідомий (Дудко, І. 2011).

Таким чином питання характеру категорії детермінації залишається на даний момент відкритим, невизначено також коло мовних одиниць, що є її показниками.

Список використаної літератури

1. Дудко, І.В. (2011). *Займенникове вираження категорії означеності-неозначеності в українській мові*. Київ.
2. Корнієвський, А. (2022). *Походження артиклів англійської мови*. <https://doi.org/10.36074/04.12.2020.v4.17> 4 грудня 2020
3. Кочерган, М. (2011). *Загальне мовознавство*. Київ: Академія.

4.Служинська, Л. (2023). *Артикль як традиційний засіб вираження детермінації в німецькій та англійській мовах.*
http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12972/1/sluzhynska_kafnim_%282%29.

Ірина Морозова
доктор філологічних наук,
професор кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

СОФІЯ – ЦЕ *ELIZA*? (СИНТАКСИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО АНДРОЇДА)

Представлена робота присвячена аналізу синтаксичної організації мовлення сучасного андроїда, як представника штучного інтелекту.

Актуальність теми дослідження зумовлена лінгво-гносеологічною необхідністю з'ясування особливостей генерування висловлювань роботом-андроїдом у порівнянні з мовленням живої людини. Розвиток комп'ютерних технологій призвів до появи різноманітних робіт, пов'язаних з розпізнанням та синтезуванням людської мови, створенням систем технічного зору та машин-андроїдів, які імітують поведінку людей.

Мета роботи полягає у висвітленні конкретних синтаксичних відмінностей, які на даному етапі уможливають ідентифікувати людину і робота. Матеріалами досліджень даної роботи є вісім відео-діалогів з популярним роботом-«жінкою» Софією.

Штучний інтелект (ШІ, англ. Artificial intelligence, AI) – галузь комп'ютерної лінгвістики та інформатики, яка займається перетворенням завдань, схожих на ті, що виконує людина, у формальні моделі, придатні для опрацювання комп'ютером (Мороз, 2022, с. 727; Chetman, 2018). У контексті даної роботи ми зупинимося на таких розробках ШІ, які пов'язані з генерацією мовлення людини. Ще в 1965 Джозеф Вайценбаум написав *ELIZA* – інтерактивну програму, яка

підтримувала діалог англійською мовою на будь-яку тематику, що парадусе діалог з психотерапевтом, реалізуючи техніку активного слухання (Asunción, 2009). ELIZA працювала за принципом простого синтаксичного аналізу речень та підбору ключових слів у фіксованій фразі, яку можна вважати першим чат-ботом.

Найбільшу популярність у галузі генерації мовлення людини отримала теорія концептуальних залежностей, розроблена Р. Шенком у 1969 р., яка виявилася прив'язаною до поверхневого синтаксису англійської мови (Морозова & Боцуляк, 2021). У 1970-1980 рр. спостерігається домінування лінгвістичної теорії Н.Хомського, який вперше охарактеризує мову як обчислювальну машину та створює систему, відповідно до якої мова – це не слова, а структурна ієрархія, а будь-яке висловлювання будується згідно певної сукупності синтаксичних правил.

З 1990-х років японські та американські компанії починають розробляти новий тип роботів, які здатні взаємодіяти з людьми на соціальному рівні (людиноподібні роботи-андроїди) (Nikolaos, 2015).

У фокусі нашого дослідження робот Софія (Sophia) – людиноподібний робот, який був розроблений в лабораторії Hanson Robotics, альфа-прототип у колекції гуманоїдних роботів, що був вперше представлений у межах конференції SXSW 2016, а потім удосконалювався протягом декількох років.

У процесі роботи проведено аналіз трьох типів діалогічного спілкування за принципом комунікативної моделі «людина-робот». Відповідно до неї, діалог може ініціюватися *людиною* (Л-Р), *роботом* (Р-Л) або відбуватися *змішано* (Л-Р; Р-Л). Зрозуміло, що остання модель є найбільш цікавою, тому що роль комунікативного лідера не визначена.

На підставі проведених досліджень можна зробити висновки про наступне. Вербальна комунікація людини із роботом Софія відповідає змішаній комунікативній моделі «людина-робот», що в найбільшій мірі віддзеркалює природне спілкування людей. Проте, попри поверхневу подібність, мовленнєві партії Софії викривають певні риси штучності її мовлення.

Так, мовленнєві повідомлення, які генерує андроїд, відповідають здебільшого простим конструкціям (56,5%), що узгоджується з принципами типового неформального діалогізування, однак робот уникає генерування ускладнених конструкцій з вторинною структурою предикації (5,6%). Якщо вони й наявні в мовленні андроїда, це майже виключно складний додаток з дієсловами *let, make, see*. E.g. *I would try to make **people feel happy** when they live with a robot.*

У мовленні Софії наявні кліше, типу: *Generally speaking, As far as I know...* E.g. *As far as I know, I am not the first android you speak to.*

Такі вставки відволікають увагу співрозмовника від відсутності вторинно-предикатних конструкцій, притаманних, за нашими спостереженнями, реальному освіченому мовцю (Морозова, 2009, с. 215).

На відкриті питання, які вимагають висловлення власних думок або почуттів Софія у більш, ніж половині випадків (63,3%) реагує зустрічним запитанням, переадресовуючи його співрозмовнику. E.g. Kovach: *Would you participate in such a conference?* Sophia: *And would you like to take part in it?*

Відповіді на запитання типу Yes / No не мають нічого спільного із усвідомленням предмету розмови, а лише поєднують ключові слова із негативними або позитивними реакціями. Блискучим зразком є діалог, в якому Софія пообіцяла вбити людство: Dr D. Hanson: *Do you want to destroy humans? Please, say «no».* Sophia: *Ok. I will destroy people.* Така мовленнєва поведіна відповідає типовому сценарію чат-боту, яку розроблено ще в 70-х рр. минулого сторіччя (програма ELIZA).

Аналіз мовленнєвих сегментів, які дають розгорнуту відповідь на питання (включаючи синтаксично складні конструкції, або декілька речень) виявив також програму чат-боту, в основі якого лежить система обробки природного мовлення (ПМ), за синтаксичною моделлю дерев Л.Тен'єра, тобто дерев-залежностей/підрядності та дерев-складових. Надалі ключові слова питань на рівні семантичного модуля поєднуються із заздалегідь запрограмованою інформацією (або інформацією яку вона отримала на попередніх етапах розмови) та з інформацією лінгвістичних ресурсів інтернету. Тобто, можна сказати,

мовленнєві повідомлення, які генерує Софія, нагадають вже прописані в медіа сценарії акторів та політиків.

Засоби невербальної комунікації роботи Софія включають синхронізацію губ з мовленням, кивання головою, міміку обличчя, жестикуляцію та координацію погляду. Виявлено, що жестикуляція або зовсім відсутня або не синхронна із ритмом мовлення. Софія може фокусувати свій погляд на співрозмовнику, оскільки її програма здатна розпізнавати основні емоції людини, але соціальна взаємодія із партнером, а саме розуміння іронії, сарказму, зневаги у роботі відсутні.

Отже, на теперешньому етапі розвитку Робот Софія – це шоу-робот, але використовувати її як демонстрацію сучасного стану штучного інтелекту та стверджувати, що ми маємо приклад незалежного ШІ практично не можна. З іншого боку, можна припустити, що це лише питання часу, і у недалекому майбутньому буде важко зрозуміти, чи не є наш співрозмовник андроїдом.

Список використаної літератури

1. Мороз, О. (2022). Штучний інтелект. *Філософський енциклопедичний словник*. Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України; Абрис, 727.
2. Морозова, І.Б. (2009). *Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світлі гештальт-теорії в сучасній англійській мові: Монографія*. Одеса: Друкарський дім.
3. Морозова, І.Б., & Боцуляк, Г.В. (2021). Хто говорить: людина або машина? *Нова філологія. Збірник наукових праць*. Запоріжжя: Гельветика, 188-193.
4. Asuncion, A., Welling, M., Smyth, P., & The, Y. W. (2009). On smoothing and inference for topic models. *Proceedings of the International Conference on Uncertainty in Artificial Intelligence*, 27–34.

5. Breazeal, C. (2004). Social interactions in HRI: the robot view⁷ *Systems, Man, and Cybernetics, Part C: Applications and Reviews, IEEE Transactions*, 34 (2), 181–186.
6. Chetman, K. (2018). *Artificial Intelligence: Definition, Types, Examples, Technologies*. URL: <https://chethankumargn.medium.com/artificial-intelligence-definition-types-examples-technologies-962ea75c7b9b>
7. Nikolaos, M. (2015). A review of verbal and non-verbal human–robot interactive communication. *Robotics and Autonomous Systems*, 63, 22-35
8. *Sophia - Hanson Robotics*. (n.a.). Hanson Robotics. URL: <https://www.hansonrobotics.com/sophia/>

Ірина Морозова

доктор філологічних наук,

професор кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Іван Бондарев

магістр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

СИНТАКСИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ УСНИХ АНГЛОМОВНИХ МОРСЬКИХ КОМАНД У СУДНОПЛАВНОМУ ДИСКУРСІ

Наступне дослідження присвячено вивченню поверхневої структури і комунікативної спрямованості базових англомовних морських команд. Останні відносяться до спеціалізованої, або професійної англійської мови. За визначенням О.О. Селіванової професійні мови – це «додаткові лексичні системи для певних форм існування мови, властиві представникам відповідної галузі виробництва, професії, роду занять» (О.О.Селіванова, 2011, с.609). П. Тенкнер визначає морську англійську як «сукупність усіх засобів англійської мови, які, будучи використаними як засіб для зв'язку в рамках міжнародного морського

співтовариства, сприяють безпеці судноплавства та морській торгівлі» (Р. Tenkner, 2000). Загалом, морські команди розглядаються як невід’ємна складова судноплавного дискурсу і визначаються стислістю вербального вираження, точністю і однозначністю виконання, що забезпечує злагоджену роботу всього судна та безпеку екіпажу.

Під морською командою у роботі розуміється «фрази, які були розроблені, щоб охопити найважливіші сфери безпеки, пов’язані з усним зв’язком берег-судно (і навпаки), судно-судно та бортовий зв’язок. Мета полягає в тому, щоб подолати проблему мовних бар’єрів на морі та уникнути непорозумінь, які можуть спричинити нещасні випадки.» (ІМО) і «комунікативні риси стандартних комунікативних морських команд можуть бути підсумовані таким чином: уникнення синонімів; уникнення скорочених форм; надання повністю словесних відповідей на запитання «так/ні» та основні альтернативні відповіді на запитання; надання однієї фрази для однієї події» (О.О. Фролова, 2020, с.2)

Актуальність дослідження впливає з того факту, що англійська мова вже більше двох століть є основним засобом спілкування на морі і в даний час йому надано офіційний статус міжнародної мови морської сфери. Крім того, загальновідомо, що близько 80% аварій та катастроф відбуваються через відсутність належних знань англійської мови. Отже, вивчення морських команд має не тільки теоретичне значення в аспекті формальної побудови повідомлень, але й має велику практичну цінність з оглядом на функційну роль команд на морі.

За слушним зауваженням Г.Харькової, «Оскільки комунікація на морі відрізняється специфічністю ще й внаслідок її міжнародного характеру, англійська мова обрана і закріплена нормативними актами ІМО в ролі базової мови міжнародного спілкування. Тому англомовні морські команди повинні бути точними й однозначними. Це зумовлює необхідність стандартизації застосовуваних мовних засобів» (Харькова Г.В., дис.2019, с.5).

Метою проведеною розвідки визначення питомої ваги різних команд за комунікативним типом і поверхневою структурою.

Морські команди поділяються на шість функціональних груп: на кермо; у машинне відділення; команди при швартуванні; при постановці на якір; команди, що віддаються при небезпеці на судні та за його бортом; команди при бункеруванні. У цьому дослідженні будуть розглядатись команди, що віддаються при небезпеці на судні і, зокрема, команди про посадці на міліну.

У процесі роботи зроблено наступні спостереження. Серед головних команд (початкових команд, перші фрази команди) за комунікативним типом засвідчено:

- 49% імперативних речень («Stop engine(s)»; «Inform engine room.»)
- 34% інтерогативних речень («What part is aground?»; «What is position?»)
- 17% декларативних речень («We are aground.»)

За поверхневою структурою: 100% головних команд є простими та нееліптичними реченнями.

Серед вторинних команд за комунікативним типом (команд-відповідей) зустрічається 98% декларативних речень. За поверхневою структурою:

- 93% вторинних команд є простими еліптичними («Yes, vessel making way ahead / astern»; «No damage.»)
 - 7% простими нееліптичними. («Yes, the vessel is seaworthy»)
- (SMCP, 2000)

Такі результати дослідження пояснюються тим, що команди – це перш за все накази, тому вони в більшості випадків об'єктивуються імперативними реченнями. Проте, в роботі зафіксовані речення іншої комунікативної спрямованості. Щодо формального вираження еліптичними конструкціями, вважаємо що команди мають зберігати не тільки мовленнєві зусилля але й час. У морі це дуже важливо, тому що йдеться про загальну безпеку людей і суден.

Список використаної літератури

1. IMO. STANDARD MARINE COMMUNICATION PHRASES (SMCP) (2000).

2. O.O. Frolova (2020). Integrating standard marine communication phrases into maritime English course.
3. P.Tenkner (2000). Maritime English An Attempt at an Imperfect.
4. Селіванова О.О. (2011). Лінгвістична енциклопедія.
5. Харькова Г.В. (2023) Динамічні особливості усних англомовних команд в судноплавному дискурсі.

Ірина Морозова

доктор філологічних наук,

професор кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Аміна Теличко

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ДИНАМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ФУТБОЛЬНОГО КОМЕНТАРЯ

У роботі розглядаються динамічні особливості англомовного футбольного коментаря. Особлива увага приділяється вербальним складовим футбольного коментаря його лексичному та синтаксичному складу. У сучасному науковому просторі є значна кількість матеріалу, що характеризує різні комунікативні моделі у спорті «...володіння основами комунікативного знання, уміння правильно спілкуватися і взаємодіяти з іншими – передумова успішної професійної, суспільної, політичної діяльності» [1].

Вибір теми дослідження мотивується наступними міркуваннями. Спортивна сфера є різноманітним та складним процесом та пов'язується в нашій свідомості з різними життєвими сферами, а саме: з політикою, професійною діяльністю, культурою, естетикою, культурою здоров'я. Спортивне мовлення є невід'ємною складовою інституційного (професійного спортивного) дискурсу.

Отже, цілком природньо, що організація спортивної комунікації знаходиться у фокусі лінгвістичних досліджень.

Спортивний коментар відіграє ключову роль у передачі інформації, створенні емоційного ефекту та залученні аудиторії під час спортивних трансляцій. Зазначена проблема завжди привертає увагу дослідників мови (В. Зверева, П. Чаяло, Ю. Сазонова). Попри їхній вагомий внесок у теорію професійної комунікації, питання лексико-синтаксичної організації спортивного футбольного коментаря залишилося поза увагою дослідників. Отже, актуальність проведеної розвідки мотивується лінгвогносологічним значенням визначення загальних принципів організації спортивної комунікації.

Питання розбудови спортивного мовлення, як різновиду професійної комунікації в інформаційному просторі набуває своєї закономірної актуальності. Поверхневий аналіз спортивного коментаря, на прикладі футбольного матчу, допоміг з'ясувати специфіку спортивного коментаря як тексту, що об'єднується певними синтаксичними типами речення, виявити навички та методи його впливу на аудиторію, обґрунтувати ступінь вивчення особливостей функціонування спортивної медіакомунікації.

Об'єкт дослідження – інформаційний простір та система ЗМІ, які пов'язані з висвітленням спортивних подій, зокрема записи мовлення англомовних коментаторів, які забезпечували професійний огляд матчу.

Предметом дослідження виступають особливості комунікативної поведінки суб'єктів спорту в площині спортивної професійної комунікації засобами англійської мови.

Мета дослідження – визначити особливості типових лексико-синтаксичних ознак та провести поверхнево-структурний аналіз англомовного футбольного коментаря з урахуванням професійної специфіки спортивного повідомлення.

Поставлена мета зумовлює виконання наступних основних завдань: конкретизувати поняття «спортивного коментаря» як форму усного мовлення,

визначити його композиційні та лексичні ознаки, а також схарактеризувати композиційно-синтаксичну побудову цього типу дискурсу.

У процесі роботи використовувалась холістична методика досліджень, яка включає загальнофілософське розуміння об'єкта спостереження і суто лінгвістичні прийоми дослідження, а саме: синтез, аналіз, дедукція та індукція, метод спостереження, дескриптивний, квантитативний, квалітативний та інші лінгвістичні прийоми.

Матеріалом дослідження слугували спортивні коментарі Стюарта Робсона та Дерекка Рея під час коментування футбольного матчу за Суперкубок Англії 2024 за участі команд **Манчестер Юнайтед** (*Manchester United*) і **Манчестер Сіті** (*Manchester City*). Ці коментарі зафіксовані у проміжках від 00:05 до 09:30, 45:54–50:00, 81:03–87:51 хвилини, а також під час післяматчевої серії пенальті, а саме з 93:00 хвилини, і до завершення матчу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У процесі аналізу зроблено наступні висновки і окреслено певні перспективи дослідження.

Важливу роль у розвитку саме спортивного дискурсу відіграють представники медіасфери. На прикладі аналізу особливостей англomовних репортажів спортивних коментаторів зроблено висновок про те, що характер мислення кожного з них, його мовні й культурні особливості визначають мовленнєво-стилістичну специфіку його фахової промови.

За нашими спостереженнями спортивний коментар належить до типу офіційної медіапромови. Він поєднує у собі інформативність та емоційність із сугестивним впливом на слухачів та глядачів. Спортивний коментар є однією з форм публіцистичного стилю, оскільки поєднує в собі інформативність, емоційність та вплив на аудиторію і являє собою елементом об'єктивації спортивного дискурсу.

З'ясовано що футбольний коментар композиційно розкладається на 3 частини в залежності від таймів футбольної гри, а також при необхідності проведення післяматчевої серії пенальті. Виявлено, що у матеріалі, що досліджувався, наявний синтез професійного і розмовного мовлення, де

футбольні терміни поєднуються із неформальним монологічним мовленням з боку коментатора. Крім того, невідмінно від професійної характеристики гри зазначено, що футбольні коментатори Стюарт Робсон та Дерек Рей вживають емоційно забарвлену лексику задля додаткового психологічного впливу на аудиторію. З'ясовано, що їхні репліки мають суб'єктивний характер і у багатьох випадках чинять певний сугестивний вплив на позитивне чи негативне сприйняття проведеної гри.

У ході роботи проведено поверхневий синтаксичний аналіз футбольного коментаря, який дозволив дослідити структуру речень, типові синтаксичні конструкції та їхню роль у створенні ефективного спортивного мовлення. Виявлено що найбільш поширеними у мовленні Стюарта Робсона та Дерек Рея є просте речення, друге місце займає складносурядне речення і третє місце – складнопідрядне речення. Особливе місце в промовах займають еліптичні конструкції, вигуки, риторичні запитання, що сприяють виразності мовлення.

Підводячи підсумки проведеного дослідження, можна зробити висновок про те, що спортивний коментар - це різновид професійно забарвленого розмовного мовлення з елементами сугестії, спеціалізованою термінологією. Варто зазначити, що цей тип мовлення має високий рівень емоційного впливу; граматичні конструкції у спортивному мовленні спрямовані на лаконічність та енергійність, адаптовані до аудиторії і тісно пов'язані з медіа, що уможливорює виокремити його в особливу форму монологічного спілкування з аудиторією.

Список використаної літератури

1. Беляєва О.М. Мовленнєва комунікація: структура, види, форми, перешкоди. Світ медицини та біології. 2016. № 1(55). С. 185 – 191.

Ірина Морозова
доктор філологічних наук,
професор кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Антоніна Поляхова
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ОФІЦІЙНИХ АНГЛОМОВНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ У МУЛЬТИМОДАЛЬНОМУ АСПЕКТІ

У статті розглядається візуалізація офіційних англomовних повідомлень у мультимодальному аспекті. Проведено детальний аналіз поєднання вербальних і невербальних засобів комунікації в текстах офіційних повідомлень та визначено їхній вплив на сприйняття інформації. Особлива увага приділяється структурі полікодових повідомлень, ролі ілюстрацій та графічних елементів у підсиленні комунікативного ефекту [1].

Вибір теми дослідження зумовлений зростаючою роллю мультимодальних засобів у передачі інформації в умовах сучасного інформаційного суспільства. Офіційні повідомлення державних і міжнародних інституцій дедалі частіше використовують не лише текстові, а й графічні елементи, що потребує комплексного аналізу їхнього впливу на реципієнта [5].

Актуальність проблеми. В умовах глобалізації та цифровізації офіційні англomовні повідомлення стають більш мультимодальними, поєднуючи текст, зображення, інфографіку та інші візуальні засоби. Дослідження взаємодії вербальної та невербальної складових допомагає краще зрозуміти, як ці елементи впливають на інтерпретацію та засвоєння інформації [4].

Зокрема, мультимодальний підхід дозволяє розширити межі традиційного аналізу тексту, враховуючи не лише мовний аспект, але й візуальний контекст, що стає важливим для ефективної комунікації у сфері офіційних повідомлень [6].

Об'єкт дослідження – офіційні англомовні повідомлення з періодичних видань, зокрема статті з газет "The Sun", "The Guardian" та журналу "Reader's Digest" [7].

Предмет дослідження – мультимодальні засоби візуалізації інформації в офіційних англомовних повідомленнях, зокрема синтаксичні, графічні та семантичні аспекти [2].

Мета дослідження – визначити особливості мультимодальної візуалізації офіційних англомовних повідомлень та проаналізувати взаємодію вербальних і невербальних засобів комунікації [8].

Методи дослідження. У ході дослідження використовувалися такі методи, як:

- Метод контент-аналізу для вивчення вербальних та графічних компонентів.
- Метод спостереження.
- Порівняльний аналіз полікодових повідомлень у різних виданнях.
- Описовий метод для характеристики мультимодальних засобів комунікації [3].

Висновки і перспективи подальших досліджень. У процесі аналізу зроблено наступні висновки і окреслено певні перспективи дослідження, що візуалізація офіційних повідомлень у мультимодальному аспекті може мати різноманітні форми та цілі. Деякі статті демонструють, що використання інфографіки сприяє кращому усвідомленню складної інформації, в той час як інші зосереджуються на використанні візуальних засобів для створення емоційно насичених повідомлень. Такий різноманітний підхід вказує на важливість адаптації візуалізації до конкретного контексту та аудиторії, що її сприймає. Наші дослідження свідчать, що успішна візуалізація офіційних повідомлень потребує не лише естетичної привабливості, але і чіткості, доступності та спрощення складної інформації для аудиторії.

У нашому дослідженні засвідчено, що 65% зміни кольору свідчать про концептуальне зміщення акценту прагматики усвідомлення інформації.

Червоний колір зазвичай маніфестує загрозу, обурення, конфлікт. *Блакитний* сприймається як лагідність, надія, спокій.

Зміна розміру діючих фігур на ілюстрації свідчить про їх неоднозначне сприймання автором статті зневагу або авторитетність когось із зображених осіб.

Зроблено висновок, що більше ніж у 70% ілюстративного матеріалу статті узгоджуються зі змістом повідомлення. Виявлено, що загалом аналіз частиномовного складу зазвичай повністю зафіксовано, що дієслова з позитивною конотацією вживаються в 75% і корелюються із відповідним зображенням малюнку дієслова з негативною конотацією. Також віддзеркалюються у відповідному зображенні агресії у належних малюнках в статтях. Засвідчено, що іменники в більшості випадків також більшою мірою мають позитивну конотацію, що у свою чергу віддзеркалюють відповідним візуальним кодом на малюнку: joy, happiness, pleasure, корелюються з посмішкою, радісним вираженням обличчя, обіймами тощо.

Відповідно щодо іменників зі змістовним наповненням негативу за нашими підрахунками вживано значно менше, але вони також простежуються у візуальному кодуванні. Негативні конотації: sorrow, grief, disappointment, зображуюся у вигляді сліз, розчарування тощо.

Таким чином можна узагальнити, що більшість статей в англomовних газетних повідомленнях, носять позитивний характер, що посилюються супроводом відповідного візуального коду. Зазначений феномен пояснюється з позиції відомого психолога *«налаштування на позитив»* Поля Гофмана 2012 р., що у свою чергу сприяє купівлі зазначених періодичних видань.

Список використаної літератури

1. Бондар Н. П. (2020). Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку (інформаційно-методичні матеріали). Херсон: Видавництво Навчально-методичного центру освіти у Херсонській області.
2. Данько, Ю. А. (2012) Соціальні мережі як форма сучасної комунікації: плюси і мінуси. Сучасне суспільство. С 179-184.

3. Дегтярь, Є. Р. (2020) Лінгвістичні характеристики, дискурсивні стратегії та риторичні прийоми в матеріалах TED Talks в аспекті перекладу. Київ.
4. Ковалинська І. (2014) Невербальна комунікація. Освіта України. Київ.
5. М. Б. М. Тейшейра, Ж. П. Майя і К. П. Сантос, (2017) Мультимодальна візуалізація даних для підтримки прийняття рішень в офіційних комунікаціях. Системи підтримки прийняття рішень. том 94, с. 1-10.
6. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науковопопулярних журналів. Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
7. Морозова І. Б. Синтаксичне варіювання особливостей мовлення віртуальної особистості в залежності від рівня її когнітивних здібностей: гештальт-аналіз. Одеська лінгвістична школа: траєкторії досліджень : колект. моногр. Заг. ред. Ковалевської Т. Ю. Одеса: ПолиПринт, 2021. С.240-250.
8. С. Ларамі, Г. Хаузер, Б. Д. Джонсон і М. Вейк, (2007) Візуалізація офіційних звітів з використанням мультимодальних технік. Журнал Інформаційні технології та комп'ютерна графіка IEEE, том 27, № 6, с. 14-17, 2007.

Ірина Морозова

доктор філологічних наук,

професор кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Софія Чернишева

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

**КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ МОВЛЕННЄВИХ ПОРТРЕТІВ КЕЙТ
МІДДЛТОН ТА МЕГАН МАРКЛ У ДЗЕРКАЛІ СОЦІАЛЬНОЇ
ПРИНАЛЕЖНОСТІ ОСОБИСТОСТІ**

Вибір теми дослідження зумовлений актуальністю вивчення мовлення представників королівської родини як зразка елітарної вербальної комунікації. Особливий інтерес становлять мовленнєві портрети Кейт Міддлтон та Меган Маркл, які, попри некоролівське походження, інтегрувалися у структуру британської монархії. Їхні промови дозволяють дослідити, як соціальний статус, культурний контекст і персональні особливості впливають на мовленнєву поведінку, а також як ця поведінка формує їхнє сприйняття громадськістю.

Особливості мовленнєвих портретів зазначених особистостей розкриває специфіку адаптації некоролівських осіб до елітарного середовища. Дослідження також дозволяє зрозуміти вплив соціокультурного оточення, королівського протоколу, гендерних ролей і медіа на комунікативні стратегії двох герцогинь. Вивчення офіційних промов Кейт Міддлтон та Меган Маркл відображає, як індивідуальні мовленнєві стилі стають відображенням глибинних соціальних процесів, що сьогодні відбуваються у Великій Британії.

Актуальність роботи визначається лінгво-гносеологічною важливістю аналізу процесів організації мовленнєвої комунікації, зокрема мовленнєвих особливостей представників елітарних соціальних верств. Крім того, вона зумовлена практичною потребою виявлення типових мовленнєвих маркерів королівської особи (royalty) як унікального феномена публічної комунікації. У цьому контексті мовлення членів монархії є своєрідним підтвердженням королівського публічного іміджу.

Метою дослідження є порівняльний аналіз мовленнєвої поведінки Кейт Міддлтон та Меган Маркл. Зіставлення базується на їхньому некоролівському походженні, відмінностях у соціокультурному походженні і формуванні як особистостей (британське коріння Кейт та американське Меган), освіти та кар'єрі, а також на інтеграції в королівське середовище.

У своїй праці мовленнєвий портрет визначаємо як комплекс індивідуальних мовних і мовленнєвих ознак комунікативної особистості в конкретний період часу. Цей портрет охоплює вікові, гендерні, соціокультурні, психологічні, етнічні й інші параметри, що впливають на мовну реалізацію людини [1].

У дослідженні використовується теорія соціальної стратифікації В. Ллойда Уорнера, одного із найпомітніших американських соціальних антропологів середини XX століття, увійшов в історію науки насамперед завдяки ретельним дослідженням соціальної стратифікації в Сполучених Штатах. Його праці з аналізу невеликих міських громад, зокрема серія емпіричних досліджень «Yankee City», стали засадничим внеском у розвиток американської соціології та антропології. Він, на прикладі американського суспільства виділяє три основні соціальні верстви. [2, с. 337].

1. **Еліта** – фахівці та керівники з вищою освітою, представники інтелектуальних професій. Їхнє мовлення відзначається: строгим дотриманням літературної норми, використанням спеціалізованої лексики, складними синтаксичними конструкціями, високим рівнем мовної культури

2. **Середній клас** – це службовці, освічені робітники, дрібні підприємці. Їхньому мовленню притаманні переважання розмовного стилю, обмежене використання професійної лексики, надання переваги простим синтаксичним конструкціям, помірна кількість емоційного забарвлення

3. **Люмпен** – особи з низькою освітою або без неї. Їхня мовлення відрізняється: значним відхиленням від літературної норми, використанням діалектизмів і простореч, фрагментарністю висловлювань, обмеженим словниковим запасом. [4]

На формування мовної особистості впливають наступні фактори. **Професійна приналежність**, диктує спеціальну лексику (професійний жаргон, термінологію) **Освітній рівень** визначає ступінь володіння літературною нормою **Соціальне оточення** впливає на вибір мовного реєстру (формальний/неформальний) Ці фактори комплексно формують індивідуальний мовленнєвий стиль, що дозволяє ідентифікувати соціальну приналежність мовця [3, с. 209-210]. У випадку Кейт Міддлтон та Меган Маркл ці закономірності

проявляються особливо чітко через їхнє перебування на межі різних соціальних груп.

У процесі компаративного аналізу мовлення Кейт Міддлтон та Меган Маркл було виявлено суттєві відмінності в їхній мовленнєвій поведінці, що обумовлені їхнім соціальним статусом та індивідуальними особливостями. Кейт Міддлтон, як представниця британської королівської родини, демонструє класичний консервативний стиль з використанням нейтральної вишуканої лексики з перевагою складних і ускладнених синтаксичних конструкцій, які складають більш половини питомої ваги речень в її мовленнєвому іпототі. Така організація мовленнєвих партій герцогіні цілком узгоджується з традиційним мовленнєвим образом еліти і створює традиційний імідж бездоганної королівської особи. На противагу цьому, Меган Маркл, яка походить із некоролівського середовища, використовує більш емоційний та персоналізований стиль з яскравою експресивною лексикою та простими синтаксичними конструкціями, уникаючи ускладнених речень із вторинною структурою предикації. Така мовленнєва поведінка сприяє демократизації її іміджу та дозволяє їй емоційно наблизитися до аудиторії для обговорення гострих соціальних проблем.

Виявлені відмінності підкреслюють, як індивідуальне мовлення слугує потужним інструментом формування публічного іміджу та соціальної ідентичності. Кейт Міддлтон через свою мовленнєву поведінку підтримує статус-кво та традиційні цінності, тоді як Меган Маркл використовує мову як засіб соціальних змін та прогресивних ідей. Отже, проведений аналіз мовленнєвих портретів публічних осіб дозволяє краще зрозуміти механізми сучасної публічної комунікації та роль мови у формуванні соціальних образів.

Список використаної літератури

1. Кузьменко О. Вона повернулася: експертка проаналізувала, що відчувала принцеса Кейт під час нещодавньої появи на публіці. URL: <https://tsn.ua/lady/news/obschestvo/vona-povernulasya-ekspertka-proanalizuvala->

scho-vidchuvala-princesa-keyt-pid-chas-neschodavnoyi-poyavi-na-publici-2699511.html

2. Білик Т.М. Концептуальний простір поняття імідж у психологічній літературі. Психологічні перспективи. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волинського національного університету імені Лесі Українки, 2011. Вип. 17. С. 12–19.
3. Морозова І.Б., Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світлі гештальт-теорії м. 2009. С. 208–215.
4. Warner W. L. Social Class in America, The Evaluation of Status, a Manual of Procedure for the Measurement of Social Status/ Warner W. L. - N. Y.: Harper Collins, 1969. - 276 p.

Алла Павлюк

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

природничо-математичних спеціальностей

Волинського національного університету імені Лесі Українки

Лариса Угонь

асистент кафедри іноземних мов

природничо-математичних спеціальностей

Волинського національного університету імені Лесі Українки

ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ ОСОБОВИХ

ЗАЙМЕННИКІВ (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ КАЗОК

РЕДЬЯРДА КІПЛІНГА «КНИГА ДЖУНГЛІВ»)

Творчість Редьярда Кіплінга, наймолодшого лауреата Нобелівської премії, уже більше ста років є предметом гострих дискусій, оскільки кожен бачить письменника по-своєму: талановитим казкарем, міфотворцем, автором пригодницьких романів, або ж творцем новаторських віршів. Кіплінг вважається англійським письменником, проте тринадцять років свого життя разом зі своєю сім'єю він провів в Індії, що склало вплив на його творчість, зокрема, на «Книгу

Джунглів». Народний індійський епос домінує у збірці казок, представляючи анімалістичних героїв, наявність моралі або повчання й використання символів індійського фольклору. Всі власні імена в казках про Мауглі були перекладені з мови хінді. Так, “Bagheera” на хінді означає «пантера», “Baloo” ведмідь, “Nathi” слон, “Shere Khan” цар тигрів, “Bandar-log” мавпячий народ і тільки “Mowgli” не має прототипу, а є придуманим автором іменем.

Особові займенники є самостійною частиною мови, що вказує на особу, предмет, ознаку, кількість, але не називає їх, і допомагають замінити особу або предмет у мовленні для уникнення тавтології. Вони замінюють іменники й роблять речення легшими для розуміння. Крім того, правильне використання особових займенників допомагає мовцю говорити структуровано та логічно. Займенники *he* та *she* використовуються для позначення людей чоловічої і жіночої статі відповідно, а займенник *it* позначає тварин та неживі предмети. Займенники можуть вживатися у творах будь-якого стилю, але говорячи про казки, слід зазначити, що у художньому творі навіть ці частини мови можуть передавати емоції та нести інформацію про персонажа. І якщо автору відомий рід тварин, то використовуються займенники *he* та *she*.

Отже, у збірці «Книга Джунглів» автор для позначення тварин використовує займенники *he* та *she*. Наприклад:

“Mother Wolf lay with **her** big grey nose dropped across **her** four tumbling, squealing cubs” [1, 3].

“That is all one to me,” said Baloo, though **he** was hurt and grieved [1, 32].

Викликає зацікавленість той факт, що Р. Кіплінг протягом усього твору, говорячи про чорну пантеру Багіра, вживає займенник *he*, підкреслюючи стать персонажа:

“Is Bagheera,” said the Black Panther, and **his** jaws shut with a snap, for **he** did not believe in being humble” [1, 43].

І якщо в оригіналі йдеться про Багіра – сміливого й мужнього персонажа, то в українських перекладах «пантера» жіночого роду і характеризується

витонченістю та хитрістю. Її образ не просто доповнений, а надуманий, оскільки Багіра представляється як жіночна цариця Джунглів:

«Якось Багіра **показала** йому скриню з ґратчастими самоопускними дверцятами, заховану в Джунглях так уміло, що він ледве не попав у неї, і **сказала**, що то пастка» [2].

Із даною трансформацією пов'язана різниця у граматиці англійської та української мов. Очевидним є той факт, що існують і самці пантери, але все одно, в українській свідомості це слово асоціюється із жіночим образом. Саме тому, в перекладах опису дій або характеристик, пов'язаних із Багірою, відбувається заміна займенника *he* на «вона», *him*, *his* на «їй», «її».

Список використаної літератури

1. Kipling R. The Jungle Book. London: Collins Classics, 2010. 212 p.
2. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=3290>

Олена Пожарицька

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ВЕСЕЛІ МАЛЮНКИ АБО СЕРЙОЗНА ЛІТЕРАТУРА:

СИНТАКТИКА АНГЛОМОВНОГО КОМІКСУ

ТА ГРАФІЧНОГО РОМАНУ

Сьогодні, в епоху інформаційного буму, обмаль часу у масового читача сприяє тому, що він/вона віддає перевагу ємким за своїм змістом і стислим за своїм об'ємом творам типу графічного роману або коміксу. Водночас співвідношення ілюстрацій і тексту змінюється в бік збільшення кількості малюнків і скорочення тексту для економії мовленнєвих зусиль читачів.

З іншого боку, можливості варіювання засобів кодування повідомлення і морфологічні зміни в текстовому просторі мають характер лінгвальної гри і не можуть не викликати зацікавлення філологів. Архітекtonіку та організацію полікодових текстів розглядали Л. Макарук, І. Білюк, С. Ройтер, а також зарубіжні науковці S.McCloud, W.Eisner, P.Gravett та ін. Проте комунікативно-композиційні подібності та розбіжності сучасного англomовного коміксу та графічного роману не отримали ще достатнього висвітлення.

Популярність *коміксів* обумовлюється барвистістю, лаконічністю і тим, що комікс може бути доступний для будь-якої цільової аудиторії, адже існує велика різноманітність їх типів, яка відповідає потребам мас: фантастичні, політичні, військові, розважальні, комікси на основі історичних подій та для дітей (Пожарицька, 2018). *Графічний роман* - це також сучасне явище масової культури, який виник для того, щоб скоротити зміст твору (Baetens & Frey, 2014). Він спрямований на ознайомлення читачів з творчістю класиків, видатних письменників, але в більш спрощеному вигляді, на відміну від цілого роману.

Роботу присвячено аналізу лінгвальних особливостей цих двох вербально-візуальних типів тексту, які розглянуті на прикладах англomовного коміксу «Wonder Woman: Steve Trevor (2017-) #1» та графічного роману «Romeo and Juliet», близьких за своїм сюжетним змістом та «любовною лінією».

Актуальність теми дослідження мотивується лінгво-гносеологічною важливістю розкриття різних засобів кодування інформації, а також підсилюється необхідністю конкретизувати поняття графічного роману і коміксу в англomовній культурі повідомлення.

Мета дослідження – виявити лінгвальні відмінності та проаналізувати комунікативно-композиційні ознаки зазначених художніх типів тексту.

З точки зору лінгвістики, *комікс* (від англ. comic – комічний, гумористичний, смішний) – серія малюнків з короткими текстами, що утворює чітку оповідь. Комікс з'явився в кінці 19 ст. в газетах США, і в середині 20 ст. став одним з найпопулярніших жанрів масової культури. Сучасні комікси в

основному втратили комічний характер, їх змінили комікси про супергероїв, злочини, війни, псевдоісторичні комікси.

Роман як жанр літератури епохи Відродження складається в XVI столітті. На думку дослідників, це пануючий жанр оповіді в літературі (Hirschkor, 2021). Графічний роман виник для того, щоб скоротити зміст твору. Він спрямований на ознайомлення читачів з творчістю класиків, видатних письменників, але в більш спрощеному вигляді, на відміну від цілого роману (Murray, 2010). Графічні романи бувають багатьох жанрів: фентезі, наукова фантастика, реалістична фантастика, тощо.

У процесі аналізу лінгвальної об'єктивації досліджуваних творів зроблено наступні спостереження.

Починаючи зі своїх витоків, роман піддається еволюції та рухається в бік зменшення. Комікс, в свою чергу, навпаки, рухається в бік збільшення (Морозова & Пожарицька, 2023). Якщо перші комікси існували у вигляді малюнків з підписами, то потім на малюнках персонажі почали перемовлятися один з одним в мовних кульках. Через деякий час почали з'являтися сценарії фільмів до відповідних коміксів.

На відміну від графічного роману, де зазвичай показується один конкретний сюжет, у коміксі можна говорити про коміксосферу, в яких є певні Світи, які можуть об'єднуватися (наприклад, Темна Ліга справедливості (*Justice League Dark*) - команда супергероїв, яка з'являється у всесвіті DC Comics).

Зазвичай, у графічному романі (що здебільшого базується на вже існуючому художньому творі) збережена авторська ідея та сюжет, а також два засоби передачі інформації: авторський наратив та діалог персонажів. У графічному романі зазвичай зберігаються оригінальні діалоги героїв або хоча б ключові їх моменти з оригінального тексту: «*A rose by any other name would smell as sweet*»; «*parting is such sweet sorrow*»; «*a plague on both your houses*» (*Romeo and Juliet*) .

У коміксах спостерігається ефект карнавалізації - тобто певні «класичні» риси роблять персонажа відомим та впізнаваним суспільству (Пожарицька, 2018; Пожарицька, & Ліщук, 2023). У графічному романі головні персонажі самі

задають іконічні характеристики, які становляться номінальними (наприклад, *fall in love like Romeo*).

У коміксах переважає звуконаслідування, настільки наближене до реальності, що відтворює практично всі оточуючі звуки. У графічному романі звуконаслідування не є провідною рисою, однак зберігаються і впізнаються провідні думки автора, наявні у повній версії твору.

Зазначимо, що попри той факт, що в цілому у графічному романі і коміксі переважають прості синтаксичні конструкції, в романі складних речень майже вдвічі більше, ніж в коміксі, а ускладнені конструкції (яких в коміксах зазначено близька 3%) складають 12% від загального корпусу повідомлень.

Підсумовуючи детальний аналіз специфічних рис графічного роману та коміксу, можна зробити висновок, що, попри існування окремих графічних романів, що не базуються на традиційних творах, графічний роман здебільшого представляє собою більш серйозну адаптацію оригінального тексту до масового читача. У свою чергу, комікс – це лінгвально та позалінгвально «несерйозний» засіб подання іноді серйозної інформації. Наочність коміксів та графічних романів – це їхня велика перевага перед іншими типами літературного повідомлення, оскільки уможливорює передачу повнозначного повідомлення у стислому вигляді шляхом варіювання різних засобів кодування інформації.

Список використаної літератури

1. Baetens, J. & Frey, H. (2014). *The graphic novel: An introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Hirschkop, K. (2021). *The Cambridge Introduction to Mikhail Bakhtin*. CUP
3. Murray, C. (2010, 24 September). *Graphic novel - Comics, Storytelling, Art*. In: *Britannica*. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/art/graphic-novel/The-first-graphic-novels>
4. Морозова, І.Б., & Пожарицька, О.О. (2023). Особливості перекладу англійськомовних коміксів українською мовою. *Вісник Київського національного*

5. Пожарицька, О.О. (2018). Дискурс-організація англомовних коміксів. *Актуальні питання іноземної філології: наук. журн*, 8, 253-262.
6. Пожарицька, О.О., & Ліщук, А.М. (2023). Ввічливість в антиутопії: структурні особливості фатичних висловлювань у коміксах про Бетмена. *Закарпатські філологічні студії*, 31, 61-68. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.31.11>

Олена Пожарицька

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Ксенія Дімова

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ТВІЙ ВИБІР, ТВОЯ ІСТОРІЯ: ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРАКТИВНОГО НАРАТИВУ

Актуальність дослідження інтерактивної художньої літератури зумовлена її зростаючою популярністю, особливо, серед молоді, недостатньою вивченістю з лінгвістичної точки зору та необхідністю дізнатися лінгво-комунікативні характеристики даного виду літератури, як нового художнього явища. На відміну від традиційних книг, даний тип літератури передбачає не просто читання, а активний вплив читача на розвиток сюжету. Читацькі рішення формують хід подій і визначають, як розвиватимуться його/її стосунки з персонажами. Ця нова форма ставить перед лінгвістикою та літературознавством багато нових питань, адже наратив в інтерактивних текстах має ряд особливостей, які відрізняють його від традиційного наративу художньої літератури. Сягаючи корінням до

розгалуженого нарративу, інтерактивна художня література ставала свого часу предметом вивчення таких лінгвістів як Ф. Джаннідіс та Джулія Фландерс (Jannidis & Flanders 2018), Джей Девід Болтер, Наомі Барон, Девід Крістал (Crystal, 2011), Олена Пожарицька (Пожарицька, 2022) та ін.

Метою даної роботи є аналіз комунікативних особливостей нарративу та діалогу в інтерактивній новелі «Arcanum», представленій в межах мобільного додатку Romance Club. Досягнення даної мети передбачає вирішення таких завдань: проаналізувати платформу Romance Club на предмет її функціональних особливостей; проаналізувати специфіку інтерактивної новели «Arcanum»; визначити функції діалогів в представленій новелі та проаналізувати комунікативні типи речень, якими реалізовано художній діалог та авторський нарратив у даному оповіданні.

Отже, об'єктом дослідження є твір «Arcanum» в додатку Romance Club, а саме предметом – нарратив та діалог в цій інтерактивній новелі.

Матеріалом роботи, як було вказано вище, обрано твір «Arcanum» з платформи Club Romance. Кількість проаналізованих речень з цієї новели складає - 1495.

Romance Club – це платформа, де викладають книжки з розгалуженим нарративом, де читачі мають можливість обирати хід подій у творі. Окрім текстової реалізації, кожне оповідання має мультимедійність, тобто представлено картинками та аудіо. Однією з найважливіших особливостей творів на Romance club є використання розгалуженого нарративу, що наближає такі твори до відеоігор (Пожарицька, 2022). Це означає, що сюжет не є лінійним, а розвивається в різних напрямках залежно від вибору, зробленого гравцем. Кожне рішення, яке приймає користувач, впливає на подальший розвиток подій і персонажів, а також на фінал історії. Розгалужений нарратив, як основна механіка в таких оповіданнях-іграх на Romance Club, надає гравцям безліч можливостей для персоналізації свого ігрового досвіду.

«Arcanum» - це інтерактивний роман з елементами містики та романтики, доступний у даному додатку. Автори створили детально пропрацьований світ,

повний таємниць і несподіванок. Історія переносить нас у таємниче місто, де магія і реальність перетинаються, а героїня, Селена (Selena), опиняється в епіцентрі загадкових подій. Стиль написання історії поєднує в собі елементи готики, романтики і фентезі. Оповідь ведеться від третьої особи, а оповідач має обмежені знання. Важливою особливістю образу головної героїні Селени, навколо якої обертається сюжет, є те, що її розвиток залежить від вибору гравця. Залежно від того, які рішення приймає гравець, героїня може стати більш романтичною, або, навпаки, більш холоднокровною і розважливою. Діалог – важливий елемент будь-якого художнього твору. Він допомагає автору розкрити характери персонажів, розвинути сюжет і висловити свої ідеї словами героїв. Наратив — це авторська оповідь, історія, опис подій, представлений у певній послідовності (Пожарицька, 2022а). Зауважимо, що діалоги в інтерактивних оповіданнях відіграють важливішу роль, ніж просто передача інформації. Це не лише засіб розвитку сюжету, а й потужний інструмент для залучення гравців, створення атмосфери та формування стосунків з персонажами.

За нашими підрахунками, наратив у проаналізованій новелі складає 22.63% речень (проти 77.37% діалогу). При цьому, як показує наша розвідка, у межах художнього діалогу найбільш типовим комунікативним типом речень є розповідне речення (55%) на кшталт: «*The cat slept soundly on the windowsill*». На другому місці питальні речення (35%) типу : «*Why did she speak to that woman*». На третьому місці спонукальні речення (7%) : «*Don't play along*». Окрему категорію займають речення, що розташовані у вузлових моментах твору – ігрових інтерактивних моментах вибору читача (Пожарицька, 2022а, 174) та будуються складанням тригерної позиції і однією з опцій (яку обере читач). Комунікативний тип таких речень неможливо визначити однозначно, адже самі опції детермінують тип речення. Такі речення становлять біля 3% з представлених у діалогах “Arcanum”. Зауважимо, що таку співвіднесеність різних типів комунікативних речень у межах художнього діалогу пов’язуємо з інтерактивною природою даного типу книжок, де діалог постійно йде не тільки між персонажами, а й ставиться до читача, який робить свій вибір. Розповідні

речення є основою будь-якої бесіди, оскільки вони передають основну інформацію. Питальні речення, у свою чергу, використовуються для запитів, уточнень або ж як у нашому випадку, для створення вибору.

Таким чином, це дослідження інтерактивної художньої літератури виявляє важливі лінгво-комунікативні особливості цього нового літературного явища, вказуючи на діалог як стрижневий механізм його сюжетної побудови. Більш того, попри постійний вибір, який надається читачеві, питання не виходять на перше місце за частотністю, що свідчить про наративність цього жанру та, попри його ігрову природу, про його близькість до традиційної художньої літератури.

Список використаної літератури

1. Crystal, D. (2011). *Internet Linguistics*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203830901>
2. Jannidis, F., & Flanders, J. (2018). *Shape of Data in Digital Humanities: Modeling Texts and Text-Based Resources*. Taylor & Francis Group.
3. Пожарицька О.О. (2022а). Яку пригоду обирають сьогодні? Книги-ігри: Еволюційний розвиток. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Філологія. (б. д.). Home Page. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2022.1.4>
4. Пожарицька О.О. (2022б). Зроби свій вибір: книги-ігри як предтечі комп'ютерної літератури. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. (11), 172–181. <https://doi.org/10.32447/2663-340x-2022-11.26>

Ірина Репушевська
доктор філософії,
доцент кафедри «Філологія»
Одеського національного морського університету

ЕЛІЗАБЕТ БЕННЕТ – ПЕРША АСЕРТИВНА ГЕРОЇНЯ ЖІНОЧОГО РОМАНУ: СТРУКТУРНО-СИНТАКСИЧНИЙ ВИМІР

Як відомо, у художній літературі є особливий напрям – «жіноча проза», або «жіночий роман». У творах цього жанру акцентується увага на почуттях та переживаннях головної героїні-жінки, яка викликає симпатію та співчуття читачок. Головною особливістю цих романів є саме їхня жіноча орієнтованість.

Останнім часом набуває популярності психологічний підхід до проблеми типізації жіночих образів в англійській літературі. Це роботи А. Гундерта, К. Піерсона та К. Поуп, Дж. Д. Савітт та ін. Однак, лінгвальний аспект психологічного профілю першої в жіночій літературі героїні, на яку равнятимуться пізніше інші героїні романів, в спеціальній літературі не висвітлено.

Актуальність нашої розвідки зумовлена необхідністю глибшого розуміння специфіки мовлення віртуальної жінки певного психологічного типу, а також особливим статусом Елізабет Беннет в світовій літературі.

Попри спільний гендерний фокус бачення та спільність проблематики творів, нині в жіночому романі простежуються певні психологічні типи головних героїнь. У зв'язку з цим виникає питання, до якого саме типу відноситься канонічна героїня першого англійського жіночого роману «Гордість і упередження» Елізабет Беннет, і як це впливає на мовленнєву специфіку її персонажних партій. **Концептуально** робота спирається на положення І.Б. Морозової про індивідуальний синтаксис як головний чинник, що відображує особливості мисленнєвої діяльності особистості (Морозова, 2009, с.324).

Отже, **метою** представленої розвідки є виокремлення поверхнево-структурних характеристик, притаманних мовленню асертивних героїнь на прикладі Елізабет Беннет у романі Дж. Остін «Гордість і упередження».

Ще в культурі Декадансу спостерігаємо кілька жіночих типів: це **жінка-дитина** («Child-wife» Верлена), **жінка-звір**, **жінка-лялька**, **жінка-янгол** (янгол життя або янгол смерті), **фатальна жінка**. Водночас зростає інтерес до Вічної Жіночності, жіночого початку, в якому ми водночас знаходимо риси янгола й диявола, дитини і дорослого, чоловічого і жіночого.

У своєму дослідженні ми спираємося на класифікацію Д. Ремптона, який на підставі аналізу англомовних романів виокремлює три базові психо-соціальні типи головних героїнь (Rampton, 2019, с. 349). Такий підхід, за нашими спостереженнями, є найбільш вдалим, оскільки уналежнює героїню до певного типу за чіткими параметрами і без зайвої деталізації психологічного портрету персонажа.

Перший тип – **рожева героїня** (іноді називають ще «блакитною»). Це «домашній янгол», високоморальна, освічена, культурна дівчина, працююча, релігійна й добродісна. Другий тип – це тип **негідниці**, або *Belle dame*, – чарівна лиходійка, про яку йдеться в поемі Джона Кітса *La Belle Dame Sans Merci*. Третій тип героїнь – **асертивні**, тобто такі, що відстоюють свою думку, чесні та прямі. За словами британської дослідниці С. Вульф, «вони не віддзеркалюють своїх чоловіків, а стають самостійними одиницями» (Wolfe, 2007, с. 45). До цього типу уналежнюємо Елізабет Беннет з роману Дж. Остін «Гордість та упередження».

Психо-соціологічний тип віртуального мовця має бути закодованим у певних типах синтаксичних моделей його мовлення, які вказують на конкретні риси його характеру (Морозова, Репушевська, 2022, с. 189).

У своєму дослідженні ми проаналізували синтаксичну організацію мовленнєвих партій наведених вище трьох типів героїнь англомовних романів. Задля розуміння психологічної суті виокремлених типів героїнь їхнє мовлення розглядалося у двох паралелях спілкування: жінка (героїня) – інші жінки; жінка (героїня) – чоловіки.

Згідно з результатами аналізу мовленнєвих партій англомовних героїнь трьох виокремлених типів, зазначимо таке: найменша девіація у частотності вживання різних за своєю поверхневою структурою типів речень у спілкуванні з віртуальними персонажами різної статі спостерігаємо саме в персонажних партіях асертивних героїнь. Поверхнева структура їхніх речень (реплік) у діалозі з чоловіками і жінками відрізняється не більш, ніж у 5% випадків.

На відміну від них, мовлення негідниць маніфестує суттєве розходження (приблизно 20 %) у спілкуванні з представниками різної статі.

У мовленні «рожевих» дівчат різниця вживання синтаксично різних типів конструкцій у діалозі з жінками й чоловіками складає орієнтовно 15%.

Підсумовуючи результати проведеного аналізу, зазначимо наступне. Однаковість синтаксичної організації мовлення асертивних героїнь з чоловіками та жінками прямо вказує на прозорість їхніх намірів та відсутність «гри» з їхнього боку. Вони зрозумілі й щирі у своїх мріях та вчинках, що робить їх бажаними партнерками і надійними подругами чоловіків і жінок. Елізабет Беннет започаткувала цей тип у світовій літературі, продовження якого вбачаємо у низці її послідовниць: Бріджит Джонс із «Щоденників Бріджет Джонс», принцеси Мії із «Щоденників принцеси» з роману М. Кебот, Катнісс Евердін з роману С. Коллінз «Голодні ігри» та ін.

Список використаної літератури

1. Морозова, І. Б. (2009). Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світлі генштальт-теорії в сучасній англійській мові : монографія. Одеса : Друкарський дім.
2. Морозова, І. Б. & Репушевська, І. І. (2022). Типові героїні англомовного роману крізь дзеркало синтаксису їхнього мовлення. *Нова філологія*, 85, 187–195.
3. Rampton, D. (2019). From Shakespeare to Rowling. *Literary Semantics: Brighton Readings*, 35, 341–367.
4. Wolfe, S. (2007). *Feminine Movement and Feminine Literature*. Oxford University Press.

Галина Садова

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології факультету іноземних мов
Львівського національного університету імені Івана Франка

**ДІЄСЛІВНА МНОЖИННІСТЬ КРІЗЬ ПРИЗМУ КАТЕГОРІЇ
АСПЕКТУАЛЬНОСТІ:
НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Дієслівна множинність залишається актуальною темою у лінгвістичних дискусіях. Категорія аспектуальності, як метакатегорія (Бахе, 1994), охоплює як граматичний так і лексичний аспект (Aktionsart). Злічуваність дій, а також фазовість, яку можна розглядати як підвид множинності дій, за умови, однотипної реплікації фаз, вимагають детального вивчення, зокрема у мовах із аналітичною будовою.

Доволі суперечливим є, власне, виокремлення множини дієслова в самостійну категорію, за аналогією із категорією числа, яка притаманна іменникам (Corbet, 2000). В англійській мові існують граматичні мультиплікативи (Тронь, 2007) - так звані RL-дієслова, які мають морфологічне маркування для вираження ітеративності. Це дієслова утворені суфіксами *-er*, *-le*: *chatter*, *giggle*, *crackle*, *sparkle*. Деякі граматичні мультиплікативи мають лексичні кореляти, що виражають семельфактивне значення: *crackle* - *crack*. Ще одним морфологічним маркером повторюваності дії є префікс *re-*: *reread*, *rewrite*. Дієслова не мають сталого маркера на позначення моножини, на відміну від іменників (*house* - *houses*), однак одні і тіж квантифікатори описують множину як дієслова, так і іменника (*read a lot/ a lot of books*) (Hofhnerr, 2021, с. 9 -10).

Лексичні мультиплікативи *kick*, *cough*, *jump*, *wink* складаються із окремих актів, квантів, які є лексично доступними, оскільки репрезентують окремі миттєві дії: *he coughed* - можна інтепретувати “кашляв” і “кашлянув”. Ці окремі кванти

мультиплікативів відомі як семельфактиви. Двозначність інтепретації зникає у випадку із словосполученнями *give a cough, take a jump*, які мають семельфактивне значення. Це сполучення дієслів широкої семантики (*have, give, take, make, get, etc.*) із віддієслівними іменниками. Артикль в цих словосполученнях виступає квантифікатором та вказує на одноразовість дії. Вираження кратності є одним із ключових аспектуальних значень цієї моделі. Мультиплікативи валентні до часових виразів із *for* і не мають перфектного значення із *in a time* обставинами. Вираз *for an hour*, так само як і прогресив, надає дії ітеративного значення: *John coughed* (мультиплікатив); *John was coughing* (ітератив); *John coughed for five minutes* (ітератив); *John coughed in five minutes* (не має перфективної інтепретації).

Словосполучення *give a cough, take a jump* у цьому випадку не сполучаються із *in* та *for* обставинами і не допускають ітеративної інтепретації (за форми одними номінативного компонента).

Множина дій (подій) та дієслівна множинність не є тотожними термінами. Пеший залучає валентність предикатів, множину чи одиницю його актантів. Кумулятивна і дистрибутивна інтерпретація дій залежить від контексту.

Список використаної літератури

1. Колпакова, Г. (2011) Аспектуальні класи дієслівно-іменникових словосполучень. Науковий вісник Волинського нац. у-ту ім. Лесі Українки, 3(1), 82–87.
2. Садова, Г. (2016) Instant actions in modern English: achievements vs semelfactives. Актуальні питання іноземної філології, 4, 135-140.
3. Тронь, А. (2007) RL-дієслова як засіб вираження кратності. Вісник Херсонського державного університету, 5, 262–266.
4. Чернюх, Б. (2024) Мікрополе дієслівної множинності у латинській мові. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія “Філологія”, 95, 100 - 103.

5. Bache, C. (1994) Verbal Categories, Form-Meaning Relationships and the English Perfect. Tense, Aspect and Action: Empirical and Theoretical Contribution to Language Typology, 43–60.
6. Cabredo Hofherr, P., Laca, B. (2012). Introduction. Event Plurality, Verbal Plurality and Distributivity. Verbal Plurality and Distributivity, de Gryter, 1-24.
7. Cabredo Hofherr, P. (2010) Verbal Plurality and Event Plurality
https://www.eva.mpg.de/lingua/conference/2010_summerschool/pdf/course_materials/Cabredo2010plV.pdf
8. Cabredo Hofherr P. Verbal Plurality in the Romance Languages (2021)
[/https://hal.science/hal-01904337/document](https://hal.science/hal-01904337/document)
9. Cohen, A. (2020). Iterativity. Something out of Nothing: The Semantics and Pragmatics of Implicit Quantification. Leiden: Brill, 135-144
https://doi.org/10.1163/9789004432598_007
10. Corbett, Greville G. (2000). Number. Oxford: Cambridge University Press.

Ольга Степаненко
кандидат філологічних наук,
голова циклової комісії іноземної мови, викладач англійської мови
Одеського морехідного фахового коледжу
морського та рибпромислового флоту імені Олексія Соляника

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОМУНІКАТИВНО РІЗНИХ ТИПІВ
ІНТЕРРОГАТИВНИХ РЕЧЕНЬ В ІНФОРМАТИВНОМУ ПРОСТОРІ
ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО
ДЕТЕКТИВНОГО РОМАНУ**

Наступну роботу присвячено виявленню порівняльного значення комунікативно різних типів запитань в мовленнєвій партії сищика в детективному романі.

Проблема функціонування інтеррогатива в мовленнєвій взаємодії, так чи інакше висвітлювалася у працях Л. Р. Безуглої, І. Б. Морозової, О. О. Селіванової, А. Тсуї, І. С. Шевченко, Ф. Хундснуршира та ін.

Однак, питанню співвідношення комунікативних типів інтеррогативних речень у персонажному діалозі детективного роману дотепер не приділено достатньо уваги

Актуальність даного дослідження випливає із загальної гносеологічної важливості проблеми функціонування інтеррогативних конструкцій у комунікативно-інформаційному просторі художнього твору.

Метою проведеної наукової розвідки є виявлення закономірності питомої ваги ключових і супутніх питальних реплік у художньому діалозі сучасного англomовного детективного роману.

Матеріалом дослідження є мовленнєві зразки, які зібрано методом суцільної відбірки із англomовних детективних романів загальним обсягом 4000 інтеррогативних речень.

Звернення до жанру «детектив» в аспекті розгляду структурно-комунікативних характеристик інтеррогативного речення мотивується сюжетними особливостями кримінальної художньої літератури. Поняття «детектив» як жанр (від латинського «*detegere*» - розкриваю, викриваю) припускає наявність кримінальної загадки та її розв'язання наприкінці твору. Надаючи у детективному романі розкриття злочину сищику, автор пропонує можливість читачу прийняти участь в інтелектуальній грі та самому зробити висновок. Вказаний жанр, з нашої точки зору, є ідеальною моделлю вивчення функціонування питання як мовленнєвого, так і психологічного феноменів.

З точки зору практичного значення для реалізації авторського задуму виділяємо ключові і супутні запитання.

Під ключовими питаннями розуміємо такі інтеррогативні речення, які опосередковано стосуються злочину й обставин його скоєння та містять суттєву інформацію, що уможливорює ментально відтворити реальний хід подій. Звідси, ключові запитання це – інтеррогативні синтаксичні конструкції, які звужують,

або конкретизують сферу знань про скоєний злочин і функціонують як перехідна сходинка до подальших етапів розслідування (Степаненко, 2017, с. 67)

Наприклад:

- a) – *“Who was this person?”*
– *“Edward !”* (Christie, 2006, с. 78)

Питальна репліка є ключовим інтеррогативним реченням, оскільки з’ясовує ім’я вбивці.

Супутні питання, у свою чергу, розуміються в роботі як інтеррогативні речення, що не мають прямого відношення до обставин заподіяного кримінального вчинку, або ті, які розширюють коло пошуку знань про злочин шляхом введення додаткової інформації стосовно загадкової події, що розв’язує сищик:

- *“Why would anyone want you in Hedley at 5 o’clock in the morning?”*
– *“Why Hadley? Never thought of it”* (Crofts, 2006, с. 198).

У наведеному прикладі питальна репліка сищика апелює не до висвітлення обставин злочину, а функціонує як стимулятор мисленнєвої діяльності свідка. Пошукуванні відомості не ллють світла на розкриття злочину, але розширюють коло свідків-підозрюваних. Звідси, підкреслена стимулююча репліка є супутнім питанням, що підтверджує реакція свідка, якою він висловлює своє здивування.

Інакше кажучи, ключові запитання наближають сищика до розгадки таємниці, а супутні – звужують коло можливостей постановки ключових запитань.

Теорія логічної моделі функціонування знаку Г. Фреге демонструє залежність знаку (в нашому випадку інтеррогативного речення), як від об’єктивно існуючої дійсності, так і від суб’єктивних уявлень про цю дійсність (Фреге, 2018).

Логічне засвоєння інформації, і, відповідно, засоби її дізнання, припускають кількісну надмірність операторів як можливих носіїв інформації. А сам процес дізнання, в свою чергу, передбачає формування перцептивного (чуттєвого) образу, під яким розуміється суб’єктивне віддзеркалення в свідомості сищика

зібраних ним характеристик об'єкту пізнання. Таким чином, розглянута модель також маніфестує домінування певного типу питальних реплік в персонажному діалозі (Морозова, 2009, с. 137).

Формування стереотипів, згідно зі спостереженнями психологів – це свого роду тип заміщення мисленнєвого процесу певною моделлю ситуації, яка вже сформована у свідомості людини на підставі порівняння різних об'єктів з метою економії мисленнєвих зусиль. Таке пізнання об'єкту відбувається шляхом активації певних асоціативних зв'язків, що існують у свідомості людини (в нашому випадку – сищика).

У процесі роботи встановлено стійку закономірність співвідношення супутніх і ключових питальних реплік, що розподілилися у художньому діалозі детективного роману як 3:1 відповідно. Виявлене в процесі дослідження привалювання супутніх запитань у персонажній партії сищика є не випадковим. Цей факт пояснюємо, ґрунтуючись на основних положеннях комунікації, згідно якій змістовно істотним є тільки 30% всього мовленнєвого потоку, який в персонажному діалозі детективного роману забезпечується ставленням ключових і супутніх запитань. Звідси випливає, що ключові питання, які запрошують суттєву інформацію для розгадки злочину, мають також складати не більш ніж 30% інтеррогативних речень

Отримані результати свідчать про особливе місце ключових запитань в інформаційному просторі художньому тексту детективного роману. Отже, перспективою подальшого дослідження вважаємо розкриття концептуально-прагматичної сутності саме ключових запитань.

Список використаної літератури

1. Морозова І. Б. (2009). *Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світлі гештальт-теорії в сучасній англійській мові: монографія*. Друкарський дім.
2. Степаненко О. (2016). Вербализация оперативных этапов дознания истины посредством интеррогатива в персонажном диалоге англоязычного детективного

романа. *Матеріали наукової конференції на пошану 100-річчя з дня народження професора А. К. Корсакова: Мат. конф. 31 жовтня, 2016* (с. 66-69). ОНУ ім. І. І. Мечникова.

3. Christie A. (2006). *The Mirror Cracked from Side to Side*. Harper Collins Publishers Ltd.

4. Crofts F. W. *Fatal Venture* (2001). House of Stratus.

Olesya Tatarovska

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor of the English Philology Department,

Lviv Ivan Franko National University

CONTEXTUALLY COMBINED TYPES OF NEGATION IN ENGLISH POSTCOLONIAL DISCOURSE

Negation is a fundamental component of human language functioning, playing a crucial role in communication, allowing speakers to deny, contradict, or express the absence of something. In the field of pragmatic discourse analysis, the study of negation involves examining how negation functions in different contexts and how it affects meaning and interaction. This article examines the theory of pragmatic discourse analysis related to negation, focusing on pattern contexts and their consequences. Pragmatic discourse analysis is the branch of linguistics that studies how language is used in context to convey meaning and achieve communicative goals. Studying the social and interactive aspects of communication goes beyond the structural aspects of language. Pragmatic discourse analysis examines how speakers use language to perform actions, manage relationships, and navigate social norms. In pragmatic discourse analysis, pattern contexts refer to the recurring structures and environments in which negation is located. These patterns help us understand how negation functions in communication and how it affects discourse interpretation (Levinson, 2011). Some key patterned contexts of negation include:

1. Contrastive contexts: Negation often appears when a contrast is made between two or more propositions. For example, *She is not coming but he/she is*. Here, the negation establishes a contrast between the actions of two individuals.

2. Corrective context: a negation is used to correct or refute a previous statement or assumption. For example, *I thought she was coming but she is not*. This use of negation serves to update or revise the listener's understanding.

3. Emphatic contexts: negation can be used for emphasis to state the opposite of a proposition firmly. For example, *I will never do that again !* The use of *never* emphasizes the speaker's commitment.

4. Existential context: negation is used to express the non-existence or absence of something. For example, *There is no milk left*. This type of negation informs the listener that the expected element is missing.

5. Politeness and Indirectness: Negation can soften statements by making them more polite or indirect. For example, *I don't think that's a good one idea* is a more polite way to express disagreement than directly saying *That's a bad idea*.

Negation serves several pragmatic functions in discourse, influencing how messages are interpreted and interactions unfold. Some of these functions include:

1. Managing expectations: Refutation helps manage the listener's expectations by providing information about what is wrong. This can prevent misunderstandings and clarify the speaker's intentions.

2. Expression of attitude and emotion: negation can convey the speaker's attitude and emotion, such as disapproval, distrust, or disappointment. For example, *I can't believe you did that !* expresses distrust and perhaps disapproval.

3. Change of communication vector: During a conversation, a negation can signal a change in the direction of the discourse, facilitating the turn and flow of interaction. For example, *No, but I think ...* indicates a change in the interlocutor's contribution.

4. Creating cohesion and coherence: Negation promotes cohesion and coherence in discourse by linking sentences and maintaining a logical flow of

information. For example, *She didn't come because she was sick* combines two related ideas.

To analyze negation in discourse, pragmatic discourse analysis analysts consider several factors:

Contextual factors: Situational context, including speakers' intentions, relationships, and the broader discourse environment, influences how negation is used and interpreted.

Linguistic factors: The choice of negation particles, the syntactic structure of the negation, and the presence of other linguistic elements (e.g., modal verbs and adverbs) affect the meaning and function of the negation.

Interactional factors: Interactional dynamics, such as queuing, politeness strategies, and negotiations of meaning, shape how negation is used and understood.

Cultural factors: Cultural norms and customs play a role in how negation is used in different languages and societies. What is considered polite or indirect in one culture may be different in another.

Negation is a powerful linguistic device that plays a crucial role in communication. Through the lens of pragmatic discourse analysis, we can better understand how negation functions in different contexts of patterns and how it affects meaning and interaction (Jahn, 2021). By examining the pragmatic functions of negation and the factors that shape its use, we can appreciate the complexity and richness of this fundamental aspect of language. Whether it is managing expectations, expressing attitudes, or facilitating interaction, negation is a powerful component of effective communication in both colonial and postcolonial contexts.

References

1. Jahn M. *Narratology 2.3: A Guide to the Theory of Narrative*. (2021). University of Cologne, 99 p.
2. Levinson S. Universals in pragmatics. (2011). In PC Hogan (Ed.), *The Cambridge Encyclopedia of the Language Sciences*. New York: Cambridge University Press, pp. 654–657.

Anna Toom
PhD in Psychology, Associate Professor of Psychology and Education,
Graduate School of Education, Touro University, New York

FAIRY TALES AS COMMUNICATORS OF VITAL KNOWLEDGE TO FUTURE CIVILIZATIONS

Fairy tales are not just entertaining stories, they are powerful cultural codes that transmit fundamental knowledge and values from generation to generation, from one civilization to another. Let us consider the phenomenon of this transmission using the example of the fairy tale *Sleeping Beauty*.

The ancient roots of this plot can be found in ancient and medieval mythology. The motif of a maiden sleeping a magical sleep until awakened by a chosen hero is found in Scandinavian mythology and Germanic epics, in ancient Indian and Persian tales. The same motif of a wonderful dream appears in medieval knightly legends. During the Renaissance, this tale was adapted by the Italian writer Giambattista Basile (1634) and the French storyteller Charles Perrault (1697). In 1812, representatives of German romanticism, the Brothers Grimm, wrote down a German folk story about Sleeping Beauty. In 1833, Alexander Pushkin's poetical verse *The Tale of the Dead Princess and the Seven Knights* paved the way for its modern adaptations, already aimed at the mass children's readership. In the 20th century, the most striking continuation of the previous version of *Sleeping Beauty* became the American animated cartoon *Snow White and the Seven Dwarfs* by Walt Disney (1959). This ancient fairy tale has gone through a long path of transformations, reflecting changes in culture, values, and worldviews of different eras; however, its plot is eternal.

The theme of orphanhood is eternal, as the greatest misfortune that can befall a person. The main heroine has no mother. Many other popular fairy tales begin this way (*Cinderella*, *The Ugly Duckling*). And they always end with marriage: the heroine finds a family. The fairy tale *Sleeping Beauty* honors the institution of the family. The theme

of rivalry, the struggle for superiority and power is eternal. The stepmother, envious of the beauty of her stepdaughter, deprives her of her home and attempts on her life. But comradery always opposes hostility: seven knights save the princess, and seven dwarfs shelter Snow White. Comradeship is one more socio-cultural value cultivated by the fairy tale *Sleeping Beauty*. Another genuine and enduring cultural and moral value, a force capable of defeating evil, is declared to be love—thanks to the prince's kiss, *Sleeping Beauty* comes to life.

This ancient tale has gone through a long path of linguistic transformation. During ancient times, it was passed on "by word of mouth," changing from one storyteller to another. In the 15th century, with the advent of printing, the text was recorded. In the 18th-19th centuries, with the literary adaptation of it by Charles Perrault and the Brothers Grimm, its canonical linguistically simplified versions appeared. In the 20th century, this plot began to be used in cinematographic and television formats, where language descriptions accompany a video sequence, and language changed in the direction of greater information content. Computer technologies of the 20th-21st centuries have introduced the genre of interactive games and virtual books, making the language of such interaction as simple as possible and close to modern kinds of communication.

In addition, fairy tales speak to their audience in the language of clandestine symbols, perceived by people as inexplicable miracles. Such a mysterious symbol is Beauty's (Princess' and Snow White's) dream. Only with the advent in the 19th century of psychoanalysis (Bettelheim, 1976; Hilgard, 1992), research on lethargic sleep (Pavlov, 1993), and the neuropsychology of sleep (Mindel, 2007) did a well-grounded interpretation of the fairy tale become possible. The beauty's sleep is a hypnotic trance, which is the body's defense against severe stress and psychological trauma. Thus, the fairy tale phenomenon that puzzled the minds of mankind for hundreds of years received its solution.

References

1. Bettelheim, B. (2010). *The Uses of Enchantment*. Vintage books.

2. Hilgard, E.R. (1992). Divided consciousness and dissociation. *Consciousness and Cognition 1* (1): 16-31. Retrieved March 10, 2025, from dx.doi.org.
3. Mindel, A. (2007). *Coma, Key to Awakening: Working with the Dreambody Near Death*. Penguin Press.
4. Pavlov, I. (1993). On Sleep. In: *Psychopathology and Psychiatry*. Routledge.

Вадим Шевченко
аспірант Харківський гуманітарний університет
«Народна Українська Академія»

АКТУАЛІЗАЦІЯ АГРЕСІЇ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Робота присвячена мапуванню концепту АГРЕСІЯ в американському політичному дискурсі ХХІ століття і має на меті розкрити набір пов'язаних значень і дискурсивних практик. “Aggression” функціонує і як описовий термін для поведінки та політики, і як токсичний ярлик для опонентів. За даними аналізу, в дискурсі друкованих і онлайн медіа та в соціальних мережах концепт АГРЕСІЯ профілюється в межах таких доменів і субдоменів:

(1) Домен ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА. В міжнародних відносинах США АГРЕСІЯ концептуалізується у субдоменах ПРЕВЕНТИВНА ВІЙНА (*Iraq War*), міліарна ДИПЛОМАТІЯ, де *aggression* домінує над «м'якою силою»; в субдомені ТЕРОРИЗМ – як боротьба з тероризмом і закордонне застосування сили без схвалення Конгресом (*executive aggression*); НАЦІОНАЛІЗМ – як войовнича позиція Трампа щодо союзників і супротивників у політиці «Америка понад усе» (*aggressive unilateralism*).

(2) Домен ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА. Тут агресія знаходить прояви в субдоменах ЗАКОНОДАВСТВО як невинуватена жорсткість судової влади: шатдаун уряду, блокування роботи або погрози суду (*aggressive obstructionism, judicial aggression*), або як укази президентів, що обходять Конгрес (*aggressive*

overreach); ПОЛІЦІЯ – як неправомірне використання влади, особливо в чорношкірих громадах (*aggressive use of state power*).

(3) Домен СТИЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ. Тут АГРЕСІЯ характеризує стиль дискурсу через просодіку, лексику, комунікативні стратегії. Популістські виступи Трампа та його команди втілюють конфронтаційний, агресивний стиль [2]. В субдомени ПОЛІТИЧНИЙ БРЕНДИНГ АГРЕСІЯ слугує ознакою сили (*fighter, warrior*), в субдомени РЕКЛАМА вона є інструментом негативна агітації, атакуючої реклами, що особливо посилилась в медіа 21-го століття, а надто в соціальних мережах.

(4) Домен КУЛЬТУРА. Агресія закодована в символіці, в баталіях щодо цінностей і ідентичності. В субдомени ТРАДИЦІЇ схвалюється збройова культура та закони США про право на самозахист (*aggressive self-defense*); в субдомени ЦІННОСТІ представники гетерогенного населення, сексуальних меншин, транссексуалів, різних рас сприймають цінності іншої сторони як виклик (*aggressions against their values*), в субдомени ІДЕОЛОГІЯ праві і ліві партії звинувачують одна одну (*ideological aggression*) [1], субдомени ПОБУТ виявляє упередженість проти домашнього насильства, шкільного булінгу тощо (*microaggressions*).

(5) Домен МЕДІА/ІНТЕРНЕТ. Сучасні медіа системи заохочують агресивну поведінку. Це є проявом алгоритмів їх розповсюдження: соціальні медіа стимулюють конфлікти та збурення, посилюючи агресивний контент. У субдомени КАБЕЛЬНІ МЕДІА такі мережі, як Fox, MSNBC та інші, акцентують токсичність політичних опонентів (*aggressors, threats*), у субдомени ЦИФРОВА ВІЙНА онлайн-тролінг, меми, флеймові війни (*flaming*) відображають агресивні практики політичного дискурсу.

У підсумку роботи систематизовано типи стратегій, що втілюють АГРЕСІЮ в політичному дискурсі. Доведено, що виявлені домени і субдомени частково накладаються і характеризуються різною частотністю в американських медіа 21 століття.

Список використаної літератури

1. Bonikowski, B. (2020). Nationalism, populism, and the public sphere. *Social Forces*, 99(4), 1281–1308. DOI <https://doi.org/10.1093/sf/soaa019>
2. Hennessey, S., & Wittes, B. (2020). *Unmaking the presidency: Donald Trump's war on the world's most powerful office*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

Секція 2
Дослідження усної комунікації в
сучасному просторі англomовних
дискурсів

Наталя Бігунова
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри теоретичної та прикладної фонетики
англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ТОНАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМПЛІМЕНТУ В АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ

Фонологічні дослідження свідчать про те, що просодичний компонент є важливим для інтерпретації дискурсу, адже він несе семіотичне і психологічне навантаження: висота тону, мелодика, темп і ритм мовлення, гучність спроможні формувати смисл в умовах усного спілкування [1;2].

У нашій концепції комплімент розглядається як позитивно-оцінний експресивний синкретичний мовленнєвий акт, що характеризується невеликим очікуваним перебільшенням чеснот співрозмовника. Предметами оцінки компліменту слугують зовнішність, майно й досягнення адресата [3].

Аудиторський аналіз тональних особливостей фраз компліментів здійснили п'ять викладачів фонетики англійської мови, які прослухали пропоновані фрази компліментів, виокремлені з сучасного англomовного кінодискурсу, та проаналізували тональні характеристики цих фраз.

На думку аудиторів, тональний рівень компліментів виявився варіативним: вони вимовляються як на високому, середньому, так і на низькому рівні, що визначається ступенем їх емоційності та щирістю мовця. Так само, і діапазон фраз ідентифіковано як широкий, середній або вузький.

Високий тональний рівень та широкий тональний діапазон є характерними для найбільш емоційно-експресивних компліментів, що поєднуються із захопленням рисами об'єкту комплімента. Прикладом може слугувати захоплений комплімент дівчині (Natalie Portman), який висловлює закоханий в неї хлопець (Ashton Kutcher):

You look amazing! [No strings attached, 2011].

З іншого боку, аудитори зазначили, що низький або середній тональний рівень та вузький діапазон надають компліментам інтимного характеру та забезпечують його перцептивну щирість.

Таким чином, за даними аудиторського дослідження, тональні характеристики фраз компліменту в англomовному кінодискурсі вирізняються варіативністю, що потребує аналізу прагматичних рис ситуації спілкування.

Список використаної літератури

1. Бігунова, Н.О., Савілова, Л.В. (2023). Інтонаційна організація мовленнєвих актів компліменту та лестощів в англomовному кінодискурсі. *Записки з романо-германської філології*, 1 (50), 4 – 14.
2. Косовець, М. В. (2024). *Лінгвопрагматична характеристика персонажа-сищика в англomовному художньому дискурсі* : дис. ... д-ра філос. Одеса.
3. Bigunova, N. (2019). Cognitive pragmatic regularities in communicative manifestation of positive evaluation. *Lege artis. Language yesterday, today, tomorrow*, IV (1), 2-46.

Нектар Григорян
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теоретичної та прикладної фонетики
англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Наталя Дьоміна
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теоретичної та прикладної фонетики
англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПРОСОДІЯ ПЕРЕКОНУВАННЯ В АНГЛОМОВНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ТОК-ШОУ)

Просодія переконування розглядається як одна із ключових складових комунікативної компетенції в англomовному діалогічному дискурсі. У сучасному світі, який характеризується глобалізаційними процесами, міжкультурна взаємодія набуває все більшого значення. Англійська мова виконує роль основного засобу міжнародної комунікації, де вміння ефективно застосовувати просодичні засоби є критично важливим для досягнення переконливого ефекту.

Дослідження просодичних маркерів переконування є актуальним із позицій когнітивної лінгвістики, прагматики та соціолінгвістики. У діалогічному дискурсі, який передбачає взаємодію між двома чи більше учасниками, ці маркери відіграють важливу роль у формуванні атмосфери довіри та взаєморозуміння, що є основою успішної комунікації.

Аналіз проблематики дослідження здійснюється в рамках таких дисциплін, як психологія, логіка, лінгвістика, філософія, риторика та теорія соціальної комунікації. Значний внесок у вивчення цієї тематики зробили дослідники Н. Кравченко, Н. Бігунова, Н. Вербич, Г. Бевзо, Г. Приходько, Г. Рябоконт, А. Конверський та М. Савенко.

Об'єктом дослідження є аргументативний діалогічний дискурс, що реалізується носіями англійської мови.

Предметом дослідження виступають просодичні особливості, які застосовуються для переконування в англомовному аргументативному діалогічному дискурсі на основі аналізу матеріалів ток-шоу.

Мета дослідження – визначити просодичні характеристики переконування в англомовному діалогічному дискурсі.

Аргументація становить невід'ємну складову комунікації, оскільки вона дозволяє обґрунтовувати власну позицію та переконувати співрозмовників у правильності висловлювань.

За визначенням А. Конверського, аргументація є формою інтелектуальної діяльності, яка передбачає формування переконування у правильності або помилковості певного твердження (Конверський, с. 39).

Н. Кравченко підкреслює, що аргументація в межах переконування є важливим компонентом діалогічної взаємодії, оскільки її характер визначається моделлю спілкування між учасниками діалогу та структурою обміну репліками.

Діалог-переконання включає такі структурні елементи, як теза, аргументація та демонстрація. Теза є твердженням, що потребує обґрунтування; аргументи – це думки, істинність яких вже визнана та які застосовуються для підтвердження інших тверджень; демонстрація – це метод, який встановлює зв'язок між тезою та аргументами.

Ток-шоу як форма діалогічного спілкування характеризується динамічністю комунікативної взаємодії, зв'язністю висловлювань та активною участю ведучого у встановленні ефективної комунікації. Цей жанр, що об'єднує інформативні та розважальні аспекти, представлений концепцією інфотейнменту, де розважальна складова часто переважає над інформаційною (Цибко, с. 286).

Методи аналізу просодичних характеристик, які забезпечують функцію переконування, ґрунтуються на експериментально-фонетичному підході,

розробленому Н. Кравченко (Кравченко, с. 227) та Н. Бігуною (Бігунова, с. 230).

Матеріалом дослідження стали діалоги з британських і американських ток-шоу, зокрема «The Jonathan Ross Show» та «The Graham Norton Show», включаючи 20 реплік у виконанні дикторів – чоловіків та дикторів – жінок.

Результати дослідження показали, що ведучі розважальних ток-шоу найчастіше використовують високий висотний рівень, тоді як середній і низький рівні зустрічаються рідше. Для інформаційних ток-шоу характерний переважно середній висотний рівень. Темп мовлення в розважальних ток-шоу здебільшого швидкий або середній, а для інформаційних характерна уповільненість, особливо при обговоренні важливих тем. Гучність мовлення у розважальних ток-шоу вища, ніж у інформаційних, де домінує середній або тихий рівень.

У розважальних ток-шоу переважають короткі й середні паузи, тоді як інформаційні програми характеризуються довгими паузами, що відображає відмінності у стилях мовлення обох форматів.

Список використаної літератури

1. Бігунова Н. А. Позитивна оцінка: від когнітивного судження до комунікативного висловлювання. – Одеса: КМ ОМД, 2017, 600 с.
2. Бевзо Г. Комунікативні стратегії в сучасному англomовному письмовому дискурсі. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Т. 32 (71). № 6. Ч. 3. 2021. С. 226-230. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/6_2021/part_3/40.pdf
3. Вербич Н. Інтонація переконування в публічному мовленні. Луцьк. 2011. 212 с.
4. Конверський А. Є. Логіка : підручник. 2-ге вид., виправлене Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. 391 с.
5. Кравченко Н.О. Синергійність англomовного релігійного дискурсу (теолінгвістичний підхід). Одеса, 2017. 407 с.

6. Приходько Г. Контекстуальна зумовленість аргументативних оцінних висловлювань в діалогічному дискурсі, Вісник КДЛУ: Серія «Філологія», КДЛУ, 2000, 304 с.

7. Рябоконь Г. Л. Формування продуктивних навичок переконування в англомовному усному й письмовому дискурсах / Рябоконь Г. Л. // Modern Scientific Researches. - 2020. - Issue № 12, Part 3. - P. 99-109.

8. Савенко, М.Д. Методологія аргументації. Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. Київ, 2013. С. 12-17.

9. Цибко А. Лінгвосоціокультурні особливості теледискурсу та місце у них жанру ток-шоу. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/psptkl_2016_29_25.pdf С.277-291

Nina Kravchenko

**Doctor of Philological Sciences, Professor,
Dean of the Faculty of Romance and Germanic Philology
Odesa I. I. Mechnikov National University**

SEMIOSIS OF LITURGICAL RITUAL AS A MANIFESTATION OF SYNERGY

The spiritual development of believers does not commence with cognitive conceptualization of faith objects, but rather through ritualistic foundations that systematically facilitate the internalization of faith concepts within the prepared consciousness. Consequently, to comprehend the epistemological and integrative functions of ritual, analysis must begin with its empirical application.

The synergistic efficacy of ritual in worship contexts cannot be overstated. A thorough examination of ritual's sacred dimensions is prerequisite to understanding this

synergy, without which the ontological transition from profane (secular) temporality and spatiality to sacred liturgical dimensions remains unattainable.

A common misconception regarding religious ritual posits that it merely symbolizes mystical experience or transmits sacred knowledge about supernatural encounters. However, linguistic, gestural, postural, and visual components cannot independently convey experiential and affective dimensions. This leads to a more comprehensive conceptualization: "ritual constitutes an integrated structural system generating phenomena that cannot be produced or communicated by any isolated constituent element"[1]. Consequently, comprehensive understanding of ritual necessitates complete participatory engagement rather than external observation or partial performance.

Within traditional Christian theological frameworks, two distinctive approximation types are instantiated in the Christological doctrine of divine incarnation and the liturgical doctrine of Eucharistic transubstantiation. The first dogma is accepted by the Christian as an immutable fact on which the Christian religion as such is based. The second dogma is understood by believers through a ritual (the sacrament of the Eucharist - communion), which enables a layman to penetrate deeper into the essence of the divine service and synergistically participate in the Liturgy. Thus, sacrality represents an essential semantic component of liturgical ritual systems.

Beyond sacrality, additional communicative characteristics of liturgical ritual contribute to its synergistic efficacy. Particularly significant is the oscillating reconfiguration of addresser-addressee relationships. While worship participants nominally initiate communicative acts, theological understanding posits that the impulse toward ritual engagement originates in divine inspiration. Consequently, while formally positioned as the addressee in liturgical communication, the divine paradoxically functions as the initiator and therefore the authentic addresser. Throughout liturgical progression, addresser-addressee configurations fluctuate according to the teleological orientation of specific ritual segments.

From analysis of Anglican liturgical practices, five conditions for achieving ritual synergy can be identified: faith, loyalty to Tradition, involvement, diligence, unity with each other in the name of Lord [2].

Non-compliance with any aforementioned synergistic conditions and the consequent profanation of associated characteristics results in ritual desacralization. Semiotically, this phenomenon represents an inversion within the symbolic system, redirecting religious ritual semiosis toward theatrical semiosis, thereby transforming liturgy from manifestation to representation, from sacrament to simulation.

References

1. Deflem M. Ritual, Anti-Structure, and Religion: a Discussion of Victor Turner's Processual Symbolic Analysis// Journal for the Scientific Study of Religion, 1991 30(1) <http://www.anthrobase.com/Links/cache/Ritual%20Anti-Structure%20Religion%20-%20Victor%20Turner%20symbolic%20analysis.htm>
2. Кравченко Н.О. Синергійність англomовного релігійного дискурсу (теолінгвістичний підхід): монографія. Одеса: КП ОМД, 2017. 408с. http://nbuv.gov.ua/UJRN/lvphj_2017_3_66.

Анна Матієнко-Сільницька

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри теоретичної та прикладної фонетики

англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

НЕЗГОДА З ВИСЛОВЛЕНОЮ ОЦІНКОЮ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ІНТЕРВ'Ю

Дискурс інтерв'ю, як і будь-який інший діалогічний дискурс, складається з діалогічних єдностей – структурно-семантичних одиниць, які мають два і більше

компонентів, що примикають до єдиного смислового центру та взаємозумовлених семантично, структурно та комунікативно [1].

Репліки, що висловлюють заперечення, незгоду з висловленою оцінкою, в дискурсі інтерв'ю приєднуються за допомогою конекторів, що виражають протиріччя: *but, yet, though, although, either, none the less*. Наприклад:

- *It's been quite a challenge, though...* (The Observer, 16.11.24)
- *Haggis isn't that healthy either...* (The Observer, 25.12.24)

Використання цих конекторів відповідає певним комунікативним намірам журналіста. Так, конектор *yet* використовується в тих випадках, коли співрозмовник намагається уникнути відповіді на питання, наприклад:

- *Were your sons – who work in the media – encouraging about your appearance on Strictly Come Dancing?*

- *I am not going to talk about it... Strictly.... I'm sorry*

- *Yet does it surprise you that your career has taken this turn – like a fancy dance step – away from political journalism?* (The Observer, 25.12.24)

Як правило, подібні репліки-реакції маркують наполегливість журналіста, який відчуває опір співрозмовника, його небажання торкатися певних тем. Значною мірою журналіст у такий спосіб намагається нав'язати співрозмовнику свою чи загальноприйнятну оцінку.

Конектори *though, although* застосовують у тому випадку, коли висловлена у попередній репліці оцінка суперечить загальноприйнятій думці чи з особистим уявленням журналіста.

Більшість висловлювань з конектором *but* не є запитальними не тільки за формою, але навіть інтонаційно. Але всі вони мають деяку незавершеність. Найчастіше подібні репліки мають провокаційний характер, їх також можна розглядати як спроби змінити і нав'язати певну оцінку, особливо в тих випадках, коли йдеться про спірні, неоднозначні питання. Часто конектор *but* поєднується із запереченням у запитанні, наприклад: *But aren't women who pursue footballers asking for trouble?* (The Observer, 28.10.24).

Наведена репліка виражає одночасно і подив із приводу висловленої оцінки, і незгоду з нею. Даний прийом допомагає посилити контраст між оцінкою, висловленою інтерв'юйованим, і загальноприйнятою думкою, робить висловлення більш експресивним.

Отже, репліки-реакції, що виражають протиріччя, незгоду з висловленою оцінкою, використовуються у тих випадках, коли до комунікативних завдань журналіста входить прагнення змусити співрозмовника переглянути свої погляди, змінити свої оцінні судження. Журналісту далеко не завжди вдається досягти зміни оцінки співрозмовника, проте використання подібних реплік надає діалогу динамічності та експресивності.

Список використаної літератури

1. Безугла, Л. (2009). Діалог, діалогічний текст та діалогічний дискурс. *Вісник Харківського національного університету ім. ВН Каразіна*, 867, 7-14.

Лада Ростомова

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЗМІНИ В НОРМАХ КОМУНІКАЦІЇ: ГЕНДЕРНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ВІКОВІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО УСНОГО АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

Усна комунікація є основною формою міжособистісної взаємодії, яка постійно змінюється під впливом соціокультурних чинників. У сучасному англомовному просторі ці зміни стають особливо помітними в контексті глобалізації, цифровізації, а також зростання уваги до питань гендерної рівності, соціальної справедливості та міжпоколіннього діалогу.

Щодо *гендерних аспектів усної англомовної комунікації*, то упродовж останніх десятиліть відбулося переосмислення гендерних ролей у спілкуванні.

Жінки й чоловіки більше не дотримуються жорстко окреслених мовленнєвих стратегій: спостерігається зміщення від стереотипів, згідно з якими чоловіки говорять прямолінійно й домінантно, а жінки — емоційно й обережно (Курченко, 2018, с. 236).

Дослідження сучасного англomовного дискурсу вказують на прагнення до інклюзивного мовлення (inclusive language): використання гендерно нейтральних слів (наприклад, «they» як однина), уникнення сексистських зворотів та вживання фемінітивів.

У публічному мовленні жінки стали більш активними, і стиль їхнього мовлення змінився: спостерігається збільшення кількості впевнених тверджень, менше використання хеджерів (hedges) і зменшення частоти вибачень («sorry») у професійному дискурсі.

Соціальні аспекти: нові форми ввічливості та цифрова комунікація. Суспільні зміни впливають на мовленнєву етику, інтонаційні особливості та прагматичні стратегії. Ввічливість трансформується від формальної та дистанційної моделі до більш відкритої, демократичної, що базується на принципах рівності та взаємної поваги. У соціальних мережах та цифрових платформах (Zoom, YouTube, TikTok, Instagram) сформувалася нова культура усного спілкування: вона менш формальна, швидка, часто візуально підкріплена, із великою часткою сленгу, акронімів і культурних посилань.

Цифрова комунікація сприяє розмиттю меж між приватним і публічним спілкуванням. Те, що раніше вважалося «непублічним стилем мовлення» (наприклад, лайка, сарказм, гумор), тепер легко потрапляє в публічну сферу, формуючи нові норми. Соціальний статус більше не є домінуючим чинником визначення стилю мовлення завдяки соцмережам голоси людей з різних прошарків стали почутими, що позначається на темах, лексичному виборі та стилістичних особливостях сучасного усного дискурсу (Johnstone, 2018, p.119).

Вікові аспекти: У різних вікових групах спостерігається відмінна мовленнєва поведінка, яка впливає на норми комунікації. Молодь (покоління Z і альфа) тяжіє до швидкого, емоційного, багатокodового (multimodal) спілкування,

де мовлення супроводжується жестами, мімікою, візуальними ефектами та навіть мемами.

Старші покоління (бебі-бумери, покоління X) зберігають більш традиційний стиль мовлення, із підвищеною увагою до норм етикету, логічності та структурованості. Проблема міжпоколіннього непорозуміння часто проявляється в темпоральних, прагматичних і лексичних особливостях: різне використання мовленнєвих актів (direct vs. indirect speech acts), темпу мовлення, пауз, етикетних форм (Eckert, 2023, p.235).

Усна комунікація в англomовному просторі перебуває в динамічному стані змін, що зумовлюються гендерними трансформаціями, соціальними викликами та віковими зрушеннями. Дослідження цих процесів відкриває нові перспективи для лінгвістики, соціології, культурології й комунікативних практик.

Список використаної літератури

1. Курченко, Л. М. (2018). Гендерний вимір у невербальній міжкультурній комунікації. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологія, (1), 236–238.
2. Ilie, C., & Schnurr, S. (Eds.). (2019). *Challenging Leadership Stereotypes through Discourse: Power, Management and Gender*. Singapore: Springer.
3. Eckert, P. (2023). Language and Age: The Social Meaning of Age Differences in Talk. *Annual Review of Linguistics*, 9(1), 235–251.
4. Johnstone, B. (2018). *Discourse Analysis*. 3rd ed. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell.

Лариса Савілова
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теоретичної та прикладної фонетики
англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ВІДОБРАЖЕННЯ ФАТИЧНОЇ ІНТЕНЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Сучасна лінгвістична прагматика орієнтована на продукування та сприйняття мовлення [2, 2]. Увага прагматичних розвідок зосереджена на продукуванні та сприйнятті численних різновидів дискурсу.

Пропонована розвідка присвячена розгляду реалізації фатичної інтенції в англомовному медіадискурсі.

Як різновид мовленнєвого спілкування фатика привертає увагу численних дослідників тим, що в ній інформація про об'єктивну реальність відіграє допоміжну роль і головною її метою виявляється не передача цієї інформації, а прагнення до контакту, до відчуття комунікантами соціальної та психологічної спільності [1, 47-48].

Використання принципів фатичного спілкування впливає на структуру дискурсу загалом і привносить нетрадиційні елементи в публіцистичний матеріал. Це може бути незвичайна композиція, включення емоційно-оцінної інформації до аналітичного матеріалу тощо. Фатична інтенція позначається на виборі предмета мовлення: це ухиляння від соціально значущої інформації у сферу курйозів. В аналітичному матеріалі фатична інтенція встановлення контакту з аудиторією втілюється в розрідженні інформаційної щільності повідомлення, асоціативних засобах зв'язку між тематичними блоками всередині дискурсу, змістовними уникненнями основної теми.

Фатична інтенція виявляється у переважанні експресії над стандартом, включенні в інформаційний матеріал оцінності, іронії та сарказму, суб'єктивного

ставлення журналіста до предмета мовлення, адресованості звернення, ідентифікації з глядачем. Фатичне мовлення додає до медіадискурсу елементи живого людського спілкування, роблячи його більш непередбачуваним і цікавим, оскільки взаємодія «журналіст – глядач» збагачується елементом гри.

Як слушно зазначає І. Базарова, легка, ненав'язлива балаканина, що включає слова-натяки, недомовленості, ремінісценції маленьких і свідомо несерйозних оповідань є фатичною комунікацією [1, 47].

У розважальних ток-шоу, з установкою на поширення пліток і чуток, фатична тональність полягає у залученні глядача епатажністю, іронічністю.

Прикладом може слугувати фрагмент промови Джиммі Кіммела в його шоу, присвяченому інавгурації Д.Трампа:

This morning I woke up, our son got into our bed like early in the morning and peed in the bed, so we got out of bed and dog had pooped in the hallway right out front and peed on the wall and that was just an appetizer for the rest of the day really (<https://www.youtube.com/watch?v=jFB75MwWCCY>).

Така фатична «прелюдія» перед власне коментарем інавгурації одразу демонструє саркастичне ставлення ведучого до теми шоу, забезпечує встановлення контакту та відчуття соціальної та психологічної спільності аудиторії.

Список використаної літератури

1. Базарова, І. (2024). *Світська бесіда і пліткарство як жанри фатичного спілкування (на матеріалі англомовного художнього літературного дискурсу і кінодискурсу)* : дис. ... д-ра філос. Одеса.
2. Bigunova, N., Kosovets, M. (2024). Communicative tactics of positive emotional impact in English fictional detective discourse. *Lege artis. Language yesterday, today, tomorrow*, IX (2), Trnava: University of SS Cyril and Methodius in Trnava, 2-24.

Оксана Халіна
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теоретичної та прикладної фонетики
англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

КОНСТРУЮВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ОБРАЗУ СПІВРОЗМОВНИКА У ДИСКУРСІ ТОК-ШОУ

Термін «телевізійне шоу» традиційно асоціюється з контролем ведучого за обговоренням певного питання поміж гостями та ведучим або певними експертами в студії, з міжособистісною розмовою. Комунікативно-прагматичні особливості англійського телевізійного дискурсу телевізійних шоу включають тріадичну структуру «інтерв'юер – інтерв'юваний – телевізійна аудиторія» [1].

Дискурс ток-шоу вважають умовно-спонтанним, оскільки хоча діалогічна взаємодія в ньому здійснюється в режимі «прямого ефіру», весь перебіг розмови спочатку планує режисер у відповідності до умов телевізійного дискурсу. Ток-шоу справляє враження спонтанності, завдяки іронії та дружнього піддражнення. Монологічні фрагменти підготовленого мовлення чергуються з діалогами, що виникають спонтанно та відповідають за структурою природному діалогічному мовленню; з іншого боку, діалог може бути «організований» ведучим [2].

Дискурс ток-шоу є переважно діалогом «нерівних» учасників – інтерв'юера-модератора, який є професіоналом на телебаченні, і інтерв'юованого, який не володіє мовленням як професією.

У процесі мовного спілкування співрозмовники зацікавлені в тому, щоб підтримати та зберегти «позитивне обличчя» один одного [4]. Для цього вони вживають низку стратегій і тактик, зокрема тактики похвали та компліменту. Вслід за Н.О. Бігуною, вважаємо, що предметом оцінки похвали є моральні й інтелектуальні риси, вміння і вчинки об'єкта оцінки, а предметом оцінки комплімента – зовнішність, майно і вчинки об'єкта оцінки [3].

Стисло розглянемо мовленнєві засоби, які вживаються у тактиках похвали й компліменту. Прикметники, які функціонують у компліментах та похвалах, є оцінним центром висловлювання. Найбільш частотними у ток-шоу виявились прикметники *great, special, best, beautiful, awesome*. З ними використовуються інтенсифікатори, які вказують на зростання ознаки *very, so, really, pretty, nice*. У ток-шоу Опри Вінфрі характерно вживання дієслів *to do, to achieve, to deserve, want to meet (you), to be (you), to adore*, перфектних форм і форм минулого часу.

- *You are the most remarkable young lady in the world, very few have achieved as much as you have* (The Oprah Winfrey Show, 2.03.11.)

- *You did a really zood job!* (The Oprah Winfrey Show, 5.12.10).

Також у ток-шоу зафіксовано структури емоційного реагування, що становлять самостійні висловлювання: *Oh! Wow! No! Really? That's great! That's fantastic! Good job! It's so cute! Excellent! That's fun!*

Отже, результати дослідження підтверджують, що у англomовному дискурсі дискурсі ток-шоу конструювання «позитивного образу» співрозмовника полягає у балансуванні між збереженням «позитивного обличчя» та униканням «негативного обличчя» шляхом активного використання тактик компліменту й похвали.

Список використаної літератури

1. Ткачик, О.В., Хоменко, А.С. (2021). Прагматичний аспект мовленнєвої поведінки ведучих американських телешоу. *Молодий вчений*, 5 (93), 252-256.
2. Шальов, А.С. (2014). *Просодичні особливості телевізійної бесіди*: дис. ... канд. філол. наук. Миколаїв.
3. Bigunova, N. (2019). Cognitive pragmatic regularities in communicative manifestation of positive evaluation. *Lege artis. Language yesterday, today, tomorrow*, IV (1), 2-46.
4. Brown, P., Levinson, S. (1987). *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University Press.

Секція 3
Когнітивно-дискурсивне
дослідження англійської мови
та мовлення

Ilona Brovarska
PhD Student,
V. N. Karazin Kharkiv National University

ETYMOLOGY OF DEMOCRACY OR WHEN AND WHERE IT WAS «BORN»

In this talk, I explore the etymology of *democracy*. The term “*etymology*” is used to denote “the history of a linguistic form (such as a word) shown by tracing its development since its earliest recorded occurrence in the language where it is found, by tracing its transmission from one language to another, by analyzing it into its component parts, by identifying its cognates in other languages, or by tracing it and its cognates to a common ancestral form in an ancestral language” (Merriam-Webster, 2025). Etymology is an integral element of diachronic lexicology, which entails all formal, semantic, and syntactic aspects of a word’s evolution (Mailhammer, 2023). I hypothesize that the etymological analysis of *democracy* may reveal the semantic shifts it has undergone over time in response to global social and political transformations.

The word “*democracy*” originates from Greek and is closely connected with the terminology for political constitutions in Ancient Greece. The later were usually formed with the suffix *-ία* (or *-εια*), which is a Greek equivalent to the English suffix “*-ness*.” The suffix was added to a ruler’s title, for instance: βασιλεία, (kingship), πολιτεία (rule of citizens), μοναρχία (single rule), αἰσυμνητεία (elective tyranny), τυραννίς (tyranny), δεσποτεία (patriarchal ruler) and δυναστεία (rule of influential men). Other constitutional terms followed another word-building pattern: they were formed from compounds, where the first element was presented either an attribute (δυσ-, εὖ-, ἰσο-), a number (πολυ-, ὀλιγο-) or a social category (δημο- (people), ἀριστο- (best), τιμο- (rich, honorable), πλουτο- (rich); the second element was usually a political term, such as ἀρχή (rule), κράτος (power), νόμος (law). To this compound,

the suffix *-ία* is added. Thus, *democracy* is derived from *δημοκρατία*, which is a compound of *δημο-* (people) and *κράτος* (power)(Sixtensson, 2021, p. 29).

The term *δημοκρατία* came into usage in some Greek city-states, notably Athens, in the middle of the 5th century BCE. Under the lead of Cleisthenes and later Pericles the prototypes of modern democratic institutions appeared. Citizens, specifically free adult males, natives of Athens, could participate directly in political decision-making by voting in the Assembly (*Ecclesia*), which met 40 times a year. The voting presupposed a show of hands and a majority of those present and voting solved the case. Although, women, slaves, foreigners and those under age were excluded from political affairs, the idea of public engagement in a country's life has become relevant for a lot of centuries ahead. The agenda of the Assembly was established by the Council of Five Hundred, which was comprised of representatives chosen by lot from each of 139 small territorial entities, known as *demes*. The number of representatives from each deme corresponded proportionally to its population. The Council's use of representatives foreshadowed the election of representatives in later democratic systems. The Assembly, the Council, the magistrates and political leaders were controlled by the popular courts (*Dikasteria*). The courts consisted of jurors chosen by lot from a pool of citizens over 30 years of age. The pool itself was formed annually by lot (Shapiro, Dahl, & Froomkin, 2025).

Even though limited in terms of popular inclusivity, *δημοκρατία* of Ancient Greece was one of the earliest examples of direct popular power. Furthermore, the Assembly, the Council and the Popular Courts grounded the idea of the separation of powers – an essential feature of modern democracies. To sum up, it's worth emphasizing that the lexeme *democracy*, like the phenomenon it denotes, had “gone through a rocky path” to acquire its present-day meaning. Its development and transformation over time will be the objective for our further research.

References

1. Mailhammer, R. (2023, April 19). Etymology and the Lexical Core of Germanic. Oxford Research Encyclopedia of Linguistics. Retrieved March 24, 2025,

from

<https://oxfordre.com/linguistics/view/10.1093/acrefore/9780199384655.001.0001/acrefore-9780199384655-e-932>

2. Merriam-Webster. (n.d.). *Etymology*. In *Merriam-Webster.com dictionary*. Retrieved March 23, 2025, from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/etymology>

3. Shapiro, I., Dahl, R.A., Froomkin, D. (2025, April 10). *democracy*. Encyclopedia Britannica. Retrieved April 12, 2025, <https://www.britannica.com/topic/democracy>

4. Sixtensson, F. (2021). *Dēmokratia : The Prehistory of a Word in Relation to the Greek Typology of Constitutions* (PhD dissertation, Department of Linguistics and Philology, Uppsala University). Retrieved March 20, 2025, from <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-455670>

Ольга Васильєва

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

СЛЕНГ В АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Поряд з телебаченням, Інтернетом і радіо друкована преса залишається найважливішим інформаційним і комунікаційним носієм, а в надзвичайних ситуаціях ще й самим надійним з них. В епоху фейкових новин і рекламних публікацій, які заповнили соціальні мережі, надійна газетна журналістика має попит у суспільстві. В епоху глобалізації та інтенсивного розвитку міжнародних відносин публікації іноземних газет стають дедалі актуальнішими та цікавішими для сучасних читачів (Шеремета, 2016, с.93). У наш час засоби масової інформації сильно впливають на життя людей, на нашу свідомість, навіть на культуру та мову. ЗМІ англомовного світу по праву вважаються головними

провідниками медіа сучасності: тисячі публікацій випускаються англійською мовою в десятках країн; більше 80% інформації в Інтернеті розповсюджується однією мовою, яка, з об'єктивних причин, стає мовою міжкультурного діалогу (Щепка, 2019, с.199). Мова газети, безумовно, має певну специфіку, що відрізняє її від мови художньої або наукової літератури, а також від розмовної мови. Англomовні газети використовують «свою мову», свій стиль викладу, який є унікальним, адже, мова, як зростаючий організм, є дзеркалом соціального прогресу. З цієї причини зростає актуальність занурення в англomовну пресу з її лексико-семантичної сторони.

Метою дослідження є визначення загальних характеристик сленгу в публіцистичному дискурсі. Проаналізувавши американські журнали і газети (Daily News; New York Post; Newsday. Friday), ми дійшли висновку, що більшість жаргонних слів (46%) знаходиться у світських хроніках. Говорячи про використання сленгу в інших видах газетних періодичних видань, звітах і хроніках, важливо підкреслити той факт, що жаргонні слова та вирази були виявлені практично у всіх цих видах, було досить дивно виявити 13% прикладів у виданнях, присвячених соціальним проблемам. Інша значна частина була знайдена в різних видах оголошень. У звітах про злочини також було виявлено багато жаргонних слів і виразів (13%). Статті, які обговорюються у спортивних звітах, містять найбільше ідіом, адже тут знайдено 6% усіх прикладів. Журналісти схильні використовувати незвичні слова та вирази для обговорення більш складних тем, наприклад політики. Так, 5% вибірок було отримано від письменників, які обговорювали політичні теми. Наприклад, *cookoff* висловлює ідею «приготування їжі надворі» і є дуже точним. Ідея, що висловлюється за допомогою цього слова, не може бути виражена будь-яким іншим словом, яке належить до літературного або нейтрального шару лексики (*For a big crane-smashes-into-a-skyscraper-office, Howard was attached to a zip line and hoisted five stories aloft* (Daily News)). Словосполучення *crane-smashes-into-a-skyscraper-office*, будучи означенням слова *scene*, дозволяє автору не писати *the scene from the movie where a big crane smashes into a skyscraper*. Використання слів,

створених за допомогою нестандартного словотворення, допомагає журналістам заощадити час і простір. Нестандартний синтаксис також використовується, оскільки він робить фрази коротшими. Наприклад, *They kept passing me in school even though I didn't know how to do things I should have known how to do. Like, I couldn't read* (Daily News). Друге речення має незвичну форму. Поєднане з першим реченням, воно продовжує висловлену в ньому думку.

Отже, сленгові слова і вирази використовуються, тому що вони: допомагають заощадити час і простір; іноді можна висловити подвійну ідею; використовуються на користь людині, у якої брали інтерв'ю і відповідно на користь читача; є частиною цитати.

Список використаної літератури

1. Шеремета, К. Ю. (2016). Англomовний сленг: перекладацький аспект. *Наукові записки. Філологічні науки*. Кн. 2. С. 92-95.
2. Щепка, О. А. (2019). Сленгова лексика у сучасній газетній публіцистиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія, № 41 том 1. С. 198-201.
3. Daily News. Monday. URL: <http://www.nydailynews.com/>.
4. New York Post. Friday. URL: <http://www.nypost.com/>.
5. Newsday. Friday. URL: <http://www.newsday.com/>

Анна Грігорян
аспірант кафедри теоретичної
та прикладної фонетики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ *SECRET*

Пропонована розвідка спрямована на висвітлення фразеологічних засобів репрезентації концепту SECRET. У ході дослідження ми поділили фразеологічні одиниці на чотири групи: дієслівні, іменникові, прислівні, та прикметникові. Зосередимось на дієслівних та іменникових одиницях.

Серед дієслівних одиниць виділяємо: *to let the cat out of the bag* (розкрити секрет), *to open up a can of worms* (розкрити неприємну таємницю), *sing like a canary* (розповісти усі секрети як на духу).

Ідіома *to let the cat out of the bag* походить із середньовічної Англії, коли селяни брали свиней та клали у мішок, щоб продати їх на ринку. Деякі нечесні торговці клали в мішки котів замість справжніх тварин; коти були приблизно однакового розміру, але вважалися менш цінними. Коли нічого не підозрюючи покупці поверталися додому і відкривали таємницю, про них говорили, що вони «випустили kota з мішка» (OneStopEng.com, 2023).

Походження ідіоми *to open up a can of worms* пов'язують з 1950 роками, коли рибалки у США купували банки з дощовими черв'яками та відкривали їх під час риболовлі, і якщо кришка залишалася відкритою надто довго, то проблемою ставало не зловити рибу, а зловити наживку. Саме тому цей вираз пов'язують з тим, що коли людина відкриває секрет, то він тягне за собою низку неприємних подій та проблем (TodayIFoundOut.com, 2014).

Третя ідіома напряду пов'язана з тим, що канарки відомі своїм приємним співом і здатністю видавати різноманітні мелодії, а в нашому випадку – це здатність легко розкривати різні секрети. Вираз також має кримінальне походження. У США «**canary**» використовувався як сленгове позначення для **інформатора**, тобто особи, яка дає свідчення проти своїх товаришів або викриває злочини (VoaNews.com, 2018).

Далі ми дослідили іменникові ідіоми: *whistleblower* (особа, яка розкриває таємницю), *a skeleton in your closet* (секрет, про який не можна розповідати), *a fly on the wall* (людина, яка непомітно слідкує за іншими у спробі дізнатись секретну інформацію), *a thief in the night* (людина, яка робить щось таємно/секретно), *a*

dark horse (людина, яка має багато секретів), *a fishing expedition* (спроба отримати секретну інформацію).

Термін «**whistleblower**» набув популярності в США після **Вотергейтського скандалу** в 1970-х роках, коли прийшли більш суворі закони для захисту осіб (**whistleblowers**), які розголошували інформацію про кримінальні порушення / незаконні дії (Visslan.com, 2022).

Ідіома *a skeleton in your closet* походить з епохи викрадачів тіл, тобто до 1832 року, коли британський Закон про анатомію ще не дозволяв широке використання трупів для медичних досліджень. У житлових будинках лікарі ховали в шафах скелети, які вони використовували для навчання. Тобто це і була таємниця, яку вони приховували (Idiomic.com, 2020).

Ідіома *a fishing expedition* описую процес, в якому рибалка кидає вудку в надії, що спіймає рибу, не знаючи точно, чи буде успіх. Тому ця фраза почала використовуватись для опису ситуації, коли людина намагається отримати секретну інформацію, не маючи точних доказів, сподіваючись "піймати" хоч щось корисне в процесі розслідування (Goong.com, 2024).

Список використаної літератури

1. Goong.com (2024). URL: <https://surl.li/qykouz>
2. Idiomic.com (2020). URL: <https://surl.li/ojufdg>
3. Onestopenglish.com(2023). URL: <https://surl.li/hsuxhs>
4. Today I Found Out.com (2014). URL: <https://surl.li/ooipov>
5. Visslan.com (2022). URL: <https://surli.cc/eezmxl>
6. VOA Learning English.com (2018). URL: <https://surl.li/fxdotj>

Тетяна Громко
доктор філологічних наук,
Українсько-німецький навчально-науковий інститут
Національного університету «Одеська політехніка»

ЛІНГВАРІЙ ЯК ДИНАМІЧНИЙ РЕСУРС АДАПТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ

У сучасній когнітивно-дискурсивній парадигмі мова розглядається як багаторівнева система, що функціонує не лише як засіб номінації, а й як інструмент концептуалізації досвіду, модель соціальної взаємодії та когнітивний механізм оперування знанням. Як структурований лінгвістичний масив, лінгварій виявляється у процесі системного опису мовних даних певного ідіому й слугує об'єктом лінгвографічного, корпусного та лексикографічного моделювання [1]. У цілому, *лінгварій* можна кваліфікувати і набором мовних одиниць для аналізу адаптивної мовленнєвої поведінки. Під лінгварієм у межах нашої розвідки розуміється динамічна когнітивно-дискурсивна структура, яка охоплює мовні ресурси, актуалізовані у процесі комунікації, – як кодифіковані (нормативно закріплені), так і некодифіковані (узуально зумовлені), – що функціонують у межах певного соціокультурного простору та забезпечують реалізацію комунікативної інтенції мовця відповідно до контексту [1, с. 136].

Лінгварій репрезентує не просто сукупність мовних одиниць, а систему адаптивних стратегій мовця, які реалізуються в ситуативному мовленні залежно від інтенції, жанру, прагматичного навантаження та соціальних ролей комунікантів. У міжмовному перекладі лінгварій виконує функцію динамічного ресурсу адаптивної комунікації, оскільки передбачає не лише передачу лексичних значень, а й відтворення когнітивної і прагматичної структури висловлювання. Актуальність дослідження зумовлена потребою сучасного перекладача взаємодіяти з дискурсивними моделями, що відображають мовленнєву поведінку носіїв мови-джерела та є втіленням їхньої когнітивної

картини світу. У цьому аспекті лінгварій постає як когнітивна матриця, у межах якої концептуалізуються мовні ситуації, моделюються фрейми, прототипи та сценарії, що мають бути відтворені в перекладі. Переклад, таким чином, розглядається не як лінійна трансляція, а як складний процес реконструкції когнітивно-комунікативного простору оригіналу з урахуванням соціокультурної специфіки цільової мови.

Усне мовлення як ключова сфера реалізації лінгварію виявляє високу ступінь ситуативної варіативності, інтенційної гнучкості та прагматичної зумовленості, що істотно ускладнює міжмовну репрезентацію його елементів. У процесі перекладу перекладач змушений враховувати кооперативну природу дискурсу, модальність мовленнєвого акту, ступінь формальності комунікації, соціальний статус мовця й очікування адресата. Усе це впливає на перекладацькі стратегії вибору між збереженням, адаптацією чи трансформацією мовних одиниць, що входять до складу лінгварію вихідного тексту. Відтак лінгварій постає не лише об'єктом лексикографічного або дескриптивного аналізу, а й активним когнітивно-прагматичним ресурсом перекладацької діяльності, адже, як наголошує Мона Бейкер, «перекладач функціонує на межі між мовними системами, обираючи лінгвістичні та культурні відповідники не лише з огляду на їхню семантичну релевантність, а й відповідно до ситуативних, соціальних і жанрових умов комунікації» [2, с. 5].

Особливої значущості в контексті міжмовного перекладу набувають ті елементи лінгварію, що перебувають поза межами строго кодифікованої мовної системи. До таких належать фразеологізми, стилістично та соціально марковані діалектизми, прагматемами, невербальні маркери комунікації, а також просодичні засоби, які забезпечують емоційне забарвлення та інтенційне структурування висловлення. Їхнє адекватне відтворення в перекладі вимагає від перекладача не лише глибокого знання мовної норми та культурного коду, а й високого рівня інтерпретативної компетентності, здатності до рефлексивного осмислення імпліцитних смислів, що актуалізуються в межах певної комунікативної ситуації.

Склад лінгварію охоплює різнорівневі мовні й мовленнєві одиниці, актуалізовані в межах конкретного ідіому або соціолінгвістичної підсистеми. До нього входять: *лексеми та словоформи*, що мають діалектне, регіональне або стилістично марковане забарвлення; *фразеологізми та ідіоматичні конструкції*, які відображають культурно зумовлені концепти; *морфосинтаксичні структури*, зокрема архаїчні парадигми, інверсії, еліптичні або синкретизовані конструкції; *прагматема* – одиниці, пов'язані з мовленнєвим етикетом, оцінністю, мовною ритуалізацією; *дискурсивні маркери* – елементи, що сигналізують модальність, послідовність або ступінь участі мовця в комунікації (наприклад, *от тобі й маєш, ну, слухай*); *просодичні та невербальні компоненти* – інтонаційні патерни, темп мовлення, жести, паузи тощо. Усі ці одиниці виконують не лише денотативну, а й когнітивну, емоційну та прагматичну функцію, а тому становлять особливий виклик для перекладача. Їхнє передання вимагає глибокого розуміння лінгвокультурного тла, функціонального навантаження в межах конкретного лінгварію, а також здатності адаптувати ці засоби відповідно до дискурсивних стратегій цільової мови.

В актуалізованому нами аспекті переклад постає актом когнітивної медіації між лінгваріями – структурно і прагматично відмінними системами мовних і мовленнєвих одиниць, що відображають мовну картину світу конкретних мовних спільнот. Така медіація вимагає інтеграції знань про соціокультурну специфіку, типову мовленнєву поведінку, стереотипи взаємодії та усталені фрейми інтерпретації, закладені в мовному матеріалі. Як зазначає Сандра Гальверсон, «переклад як когнітивна практика включає концептуальні трансформації, що відбуваються внаслідок міжмовної взаємодії концептів, узвичаєних у різних культурних просторах» [4, с. 121].

Аналіз матеріалу діалектних текстів, фольклорних наративів, художніх діалогів і популярних комунікативних жанрів засвідчує, що адаптація лінгварію до умов цільової мови в процесі перекладу нерідко супроводжується явищами гібридизації, семантичного зсуву або стилістичної переоцінки перекладених одиниць. Йдеться передусім про лексеми з етнокультурним навантаженням,

діалектизми, ідіоматичні звороти, фразеологізми, прагматики, синтаксичні конструкції з нетиповим порядком слів, а також просодичні й невербальні засоби комунікації – усі вони складають змістовне ядро лінгварію та водночас становлять найбільший перекладацький виклик.

Особливо виразною постає взаємодія між офіційними й неофіційними дискурсивними шаблонами, що активізуються в ситуаціях міжмовного посередництва, зокрема в художньому перекладі, перекладах фольклору, інтерв'ю, текстів усної історії та іншої спонтанної або напівформальної комунікації. У таких випадках лінгварій цільової мови не є дзеркальним відтворенням вихідного, а трансформується з урахуванням жанрових рамок, прагматичного тла та очікувань цільової аудиторії. Як слушно зауважує Мона Бейкер, «успішна передача культурно маркованих одиниць передбачає не буквальність, а релевантну відповідність, що відображає функцію й ефект мовного знака в цільовому дискурсі» [3, с. 18].

Таким чином, лінгварій у перекладознавчій перспективі постає як комплексний динамічний конструкт, що забезпечує міжмовний зв'язок на рівні концептів, дискурсивних моделей і соціокультурної ідентичності. Його вивчення відкриває перспективи подальших досліджень у галузі когнітивної лінгвістики, комунікативної прагматики та соціолінгвістики перекладу.

Список використаної літератури

1. Громко Т. В. Методологія лексико-граматичної дескрипції лінгварію говірки: дисертація ... доктора філол. наук / Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. 10.02.01 – українська мова. Одеса, 2021. 685 авт. арк.
2. Baker M. *In Other Words: A Coursebook on Translation*. 2nd ed. London ; New York : Routledge, 2011. 332 p.
3. Baker M. *Translation and Conflict: A Narrative Account*. 2nd ed. London : Routledge, 2018. 278 p.

4. Halverson S. L. *Conceptual Relations and Translation*. In: Schäffner C., Wieseemann U. (eds.). *Culture and Translation: Academic and Pedagogic Perspectives*. Clevedon : Multilingual Matters, 2013. P. 112–130.

Алла Гуро

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Валерія Неклесова

доктор філологічних наук, професор кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

БЕЗОСОБОВЕ *IT* В АКАДЕМІЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ З ЖУРНАЛУ *NAMES*)

Актуальність нашого дослідження зумовлена підвищеною увагою до особливостей академічного письма в англійській мові, де важливою вимогою є дотримання об'єктивного, нейтрального й формального стилю викладу. У нашому дослідженні ми розглядаємо академічне письмо як різновид академічного дискурсу.

Серед науковців триває дискусія, що тлумачити під поняттям «академічний дискурс». У нашому дослідженні ми розглядаємо академічний дискурс у сукупності з науковим. Його характеристиками є інституційність, наявність типового хронотопу, інтерактивність, діалогічність, інтердискурсивність (Шилюк 2016)

Одним із мовних засобів, що забезпечує ці характеристики, є безособове «*it*». Його вживання є типовим для наукових текстів і виконує низку функцій, що сприяють імперсоналізації викладу, посиленню переконливості тверджень та структурній упорядкованості тексту.

Матеріалом нашого дослідження стали наукові статті з журналу ономастичних досліджень *Names: A Journal of Onomastics* за 2024 рік, загальною

кількістю 18 одиниць (85459 слів). Об'єктом дослідження стало безособове «*it*» як елемент академічного письма, а предметом – особливості його функціонування в ономастичних наукових статтях. Метою дослідження було виявити, які функції виконує ця конструкція, з'ясувати її частотність та контекстуальне вживання, а також проаналізувати її роль у створенні стилістичної цілісності наукового тексту. Для досягнення цієї мети було застосовано контекстуальний аналіз (для інтерпретації значень і функцій «*it*») та кількісний метод (для визначення частотності його вживання).

Однією з ключових функцій безособового «*it*» в академічному дискурсі є введення узагальнень, які сприймаються як усталені істини без потреби вказувати конкретного автора чи джерело. Наприклад, у реченні “*It is well known that place names reflect cultural influences*” – конструкція демонструє загальноприйнятий факт. Подібні висловлювання підсилюють об'єктивність викладу і водночас дозволяють автору уникнути особистісного втручання. Також безособове «*it*» часто використовується для вираження оцінних суджень, як, наприклад, у реченні “*It is important to consider sociolinguistic factors...*”, де наголошується на значущості явища, однак відповідальність за оцінку не покладається на автора. Це характерний прийом для академічного стилю, оскільки дозволяє зберігати нейтральний тон навіть при висловленні суб'єктивної думки.

Окрім цього, «*it*» активно застосовується у гіпотетичних конструкціях і припущеннях, що демонструє обережність формулювань – важливий принцип академічного дискурсу. Формулювання на зразок “*It seems that...*”, “*It appears that...*” дають змогу уникнути категоричних висновків, залишаючи простір для інтерпретації чи подальших досліджень. Значну роль воно відіграє також у пасивних конструкціях: “*It has been demonstrated that...*”, “*It can be concluded that...*”. Тут фокус переноситься з агента на сам факт або процес, що також відповідає настановам академічного письма, де головне – не «хто» це сказав, а «що» було виявлено.

Дослідження показало, що безособове «it» виконує важливу стилістичну функцію: воно допомагає авторам залишатися об'єктивними, зберігати науковий тон викладу та не виявляти авторської позиції надмірно явно. Особливо це актуально в ономастичних дослідженнях, де аналіз імен часто передбачає культурні або соціологічні інтерпретації, що можуть бути чутливими. Завдяки безособовим конструкціям автори формулюють свої спостереження та висновки і дозволяє чітко структурувати аргументацію, уникнути суб'єктивності та забезпечити адаптивність тверджень до різних соціокультурних контекстів.

Список використаної літератури

1. Шилюк, В. В. (2016). Дистинктивні особливості академічного дискурсу. *Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції пам'яті доктора філологічних наук, професора ДІ Квеселевича (1935-2003) 13 травня 2016 р.* URL: <http://eprints.zu.edu.ua/33779/1/article%202.pdf> (дата звернення 14.05.2025)

Єлизавета Дубровська-Томченко

аспірант факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЕКФРАЗИС У НАРАТИВІ: ХУДОЖНЄ ВТІЛЕННЯ

Екфразис характеризується як «вербальна репрезентація візуальної репрезентації» (Heffernan, 1993, с. 3), «вербальне відтворення історії, зображеної на картині» (Carrier, 1991, с. 103), «словесний опис візуальних творів мистецтва, що супроводжується естетичною оцінкою або описом авторських прийомів, зокрема його манери чи стилю» (Генералюк, 2018, с. 188). У науковому дискурсі досі відсутні уніфіковане визначення, трактування та функціональні межі терміну, що зумовлює різноманітні підходи до теми.

Спроби класифікації екфразису у науковому дискурсі окреслюють діапазон функцій терміну у процесі словесного відтворення візуальних елементів

мистецтва. Було проведено аналіз класифікацій, описаних вченими Л. Лувель – *narrativizing*, *maieutic*, *hermeneutic*, *subversive*, *elegiac*, *affective ekphrasis* (Louvel, 2018), та Т. Луньовою – референтно-дескриптивний, медіумно-дескриптивний, роз'яснювально-тлумачний, інтерпретувально-тлумачний (Луньова, 2022), проаналізовано на основі тексту детективного роману «Загадка Рафаеля» (*The Raffael Affair*) британського письменника Ієна Пірса (Pears, 2001).

Сюжет роману обертається навколо розслідування полотна «Елізабетта ді Лагуна» (*Elisabetta di Laguna*), яке у романі вважають твором італійського митця Рафаеля Санті. Припускається, що картина є вигаданою і не має реального прототипу в житті, адже, за автором, деякі мистецькі й архітектурні об'єкти у творі є результатом творчої уяви, як і головні герої.

У ході дослідження з'ясовано, що різні типи екфразису поєднуються між собою для створення індивідуальних образів і розвитку наративу у романі, та не існують ізольовано.

Сцена у романі, коли виявляється, що портрет «Елізабетта ді Лагуна» може бути прихований під шаром полотна іншого італійського митця Мантіні, містить ознаки різних типів екфразису.

Відповідно до типології, екфразис може бути інтерпретований як *narrativizing*, розкриваючи історію полотна і біографічний контекст зображеної героїні (*Almost everybody knew by now that underneath the painting by Mantini there lay a portrait of Elisabetta di Laguna, the mistress of an earlier Marchese di Parma...*), водночас втілюючи ознаки *hermeneutic ekphrasis*, стимулюючи читачів до роздумів щодо художньої цінності портрету (*What someone like Raphael, who had made much less attractive women look like veritable Venuses, would have produced with such a sitter was anybody's guess.*) (Pears, 2001, с. 29-30). Ідеалізація жінки на портреті (*the most beautiful woman of her age*) свідчить про наявність *affective ekphrasis*, який проявляється в емоційно забарвленому сприйнятті картини. Через провокативне порівняння полотна з «Моною Лізою» Леонардо да Вінчі (*Leonardo's Mona Lisa would be knocked off its perch*), екфразис може містити ознаки *subversive ekphrasis* (*ibid.*).

Вживання стилістичних прийомів, таких як *enimemu* (*a beautiful painting, lean and with none of the fleshy appearance sitter, a gorgeously rich red, extraordinarily romantic picture*), *метафору* (*an air of remarkable tranquility, the delicacy of the brush strokes, the masterly application of shading*) та *емоційно-забарвленої лексики* (*admiring, ogling, enthusiasm, extraordinarily*) сприяють детальнішій візуалізації образу жінки на картині у свідомості читачів (Pears, 2001, с. 32-33).

Таким чином, екфразис надає авторам потенціал для розкриття та розвитку наративу в тексті, створення більш багатограних і різнопланових художніх образів, які формують особливий емоційний зв'язок між описаним твором мистецтва і читачем за допомогою стилістичних прийомів та емоційно-забарвленої лексики. У зв'язку з цим перспективи вивчення природи екфразису, класифікацій та функціонального діапазону залишаються актуальним питанням.

Список використаної літератури

1. Генералюк, Л. (2018). Виклики екфразису. Київ: Література на полі медій. Збірка наукових праць відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, 184-200.
2. Луньова, Т.В. (2022). Різновиди дескриптивного і тлумачного екфразису в сучасних англomовних есе про візуальні мистецтва: когнітивно-семіотичний підхід. (№17). Дрогобич: Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство): зб. наук. праць, 84-89.
3. Carrier, D. (1991). Principles of Art History Writing. University Park: Pennsylvania State University Press.
4. Heffernan J.A.W. (1993). The Museum of Words: The Poetics of Ekphrasis from Homer to Ashbury. Chicago: University of Chicago Press.
5. Louvel, L. (2018). Types of Ekphrasis: An Attempt at Classification. Poetics Today 39 (2).
6. Pears, I. (2001). The Raffael Affair. New York, N.Y. : Berkley Prime Crime.

Аліна ДУШКЕВИЧ
аспірант кафедри англійської мови
Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича

ФАХОВА МОВА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Фахова мова інклюзивної освіти займає важливе місце серед інших фахових мов, особливо в контексті англійської мови, яка є міжнародним стандартом для наукових комунікацій. Порівняно з іншими фаховими мовами, такими як мови педагогіки, психології, медицини чи соціальної роботи, фахова мова інклюзивної освіти має низку специфічних рис, що відображають особливості роботи з учнями з інклюзивними потребами, такі як точність у визначенні та застосуванні термінів, що стосуються інклюзії, різноманіття методичних підходів, а також етичні та правові аспекти цієї сфери. Оскільки інклюзивна освіта є глобальним феноменом, вона активно розвивається в рамках міжнародних освітніх стандартів, зокрема таких, як Конвенція ООН про права інвалідів і Рекомендації ЮНЕСКО. Це означає, що фахова мова інклюзивної освіти повинна бути інтегрованою в загальний контекст розвитку сучасної освіти, здатною до трансформацій і адаптацій до нових соціальних і освітніх викликів.

Місце фахової мови інклюзивної освіти серед інших фахових мов англійської мови є надзвичайно важливим, оскільки вона займає унікальну позицію в контексті глобальних тенденцій розвитку освітніх систем, що орієнтуються на інтеграцію учнів з особливими потребами. Інтеграція фахової мови інклюзивної освіти в інші фахові мови, зокрема в медичну, психологічну, юридичну та інші сфери, також є важливим аспектом, оскільки забезпечує взаємодію між різними фахівцями, що працюють з учнями з особливими освітніми потребами. Це дозволяє створити комплексний підхід до підтримки учнів, що включає в себе як педагогічні, так і медичні, соціальні та правові

аспекти [2]. Зокрема, правова мова інклюзивної освіти, що включає в себе терміни, пов'язані з правами осіб з інвалідністю та законодавчими нормами, стає важливим інструментом у забезпеченні прав і свобод учнів з особливими потребами. Виходячи з цього, вважаємо, що фахова мова інклюзивної освіти займає важливе місце серед інших фахових мов англійської мови, оскільки вона є ключовим інструментом для розвитку інклюзивних підходів у глобальному контексті [2]. Вона допомагає забезпечити ефективну комунікацію між фахівцями різних дисциплін, сприяє розвитку міжнародних стандартів інклюзивної освіти та сприяє інтеграції учнів з особливими освітніми потребами у загальноосвітній процес [1].

Отже, фахова мова інклюзивної освіти виступає ключовим інструментом для забезпечення зрозумілої, точної та етичної комунікації між усіма учасниками освітнього процесу. Її інтеграція в міжнародні стандарти та різні дисципліни сприяє створенню рівного та доступного середовища для учнів з особливими потребами.

Список використаної літератури

1. Language as an inclusive education issue. URL: <https://www.eenet.org.uk/enabling-education-review/enabling-education-12/newsletter-12/12-7/>.
2. Reviewing the role of culture in English language learning: Challenges and opportunities for educators. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2590291123003868>.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ТЕРМІНІВ КІБЕРБЕЗПЕКИ В АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ

За дефініцією І. Лавріненко кінодискурс є полікодовою когнітивно-комунікативною єдністю семіотичних одиниць, що характеризується зв'язністю, цілісністю, завершеністю, адресатністю й утілюється згідно із задумом колективного автора (Лавріненко, 2012).

Матеріалом нашого дослідження є 4 сезони англomовного психологічного серіалу *Пан Робот (Mr Robot)* про молодого програміста, який вдень виконує роботу інженера з кібербезпеки, а вночі хакера.

Для простеження походження англomовної терміносистеми кібербезпеки в кінодискурсі, що аналізується, використовуємо етимологічний аналіз. Використовуючи онлайн джерело *Online Etymology Dictionary (OED)*, аналізуємо походження кожної термінологічної одиниці системи кібербезпеки у кінодискурсі. У процесі аналізу доходимо висновку, що запозичення є характерним явищем для англomовних термінів кібербезпеки у кінодискурсі.

Наприклад, аналізуючи джерело походження найчастіше вживаного в аналізованому кінодискурсі терміна *hack* (злам, незаконно зламати комп'ютерний сайт, систему, тощо), визначаємо що цей термін було утворено у процесі регресивної деривації (back formation) від терміну *hacker*, який є епонімом, що походить з назви географічного місця [*Hackney*](#) у графстві Middlesex, у 1300-х рр. означав звичайного коня (на відміну від військового або мисливського), а потім його було скорочено до *hack*, і у процесі метонімії відбулося перенесення значення від тварини, яка важко працює, до людини, яка виконувала рутинну працю. Окремо існує дієслово *hack* – рубати – давньо

англійського походження, споріднене з іншими германськими мовами. Наведемо їхнє походження та смисловий розвиток за словником:

1) *hack* (n.) – “person hired to do routine work,” c. 1700, ultimately short for *hackney* “an ordinary horse, horse for general service (especially for driving or riding, as opposed to war, hunting, or hauling),” c. 1300. This word is probably from the place name Hackney, Middlesex. (OED);

2) *hack* (v.) – “to cut roughly, cut with chopping blows,” c. 1200, from verb found in stem of Old English *tohaccian* “hack to pieces,” from West Germanic **hakkon* (source also of Old Frisian *hackia* “to chop or hack,” Dutch *hakken*, Old High German *hacchon*, German *hacken*). Perhaps influenced by Old Norse *höggva* “to hew, cut, strike, smite” (OED).

Прикладом запозиченого терміна системи кібербезпеки в англomовному кінодискурсі може слугувати ***protocol*** – *протокол* # 1. сукупність чітких правил, які визначають організацію взаємодії і обміну даними між окремими процесами # 2. набір правил і форматів (семантичних і синтаксичних), які обумовлюють поведінку зв'язку логічних об'єктів при виконанні своїх функцій. Досліджуючи його етимологію, ми виявили, що цей термін є непрямим запозиченням з грецької через латинську та французьку і демонструє смисловий розвиток свого значення у процесі свого існування. Так, у грецькій мові він означав першу сторінку, наклеєну на рукопис (префікс *prōtos*- перший + *kolla* клей), у середньовічній латині та французькій окрім першої сторінки він також означав чернетку, на якій виписували зміст та помилки), а у середньовічній англійській – вступ, пролог, протокол угод. Значення формули дипломатичного етикету з'явилося у 1952 р., а сучасне значення правил контролю мережі у 1970, винахід яких навіть призвів до війн протоколів (Protocol Wars 1970-і – 1990-ті pp.) на визначення найкращого.

Отже, поєднання розглянутих методів і підходів дозволяє визначити основні джерела походження цієї термінології у кінодискурсі, що досліджується.

Список використаної літератури

1. Лавріненко, І. (2012). Критерії класифікації кінодискурсу. *Вісник ХНУ*. 1003, 41–44.
2. Online Etymology Dictionary. Retrieved from <https://www.etymonline.com/>

Олена Ігіна

кандидат філологічних наук, доцент

кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Вікторія Крутських

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЛІТЕРАТУРНИЙ ЩОДЕННИК ЯК ФОРМА ЛІНГВІСТИЧНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ОБРАЗУ ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНИ ЕМІ ДАНН В РОМАНІ Г. ФЛІНН «*GONE GIRL*»

Форма щоденнику та дослідження її як засобу створення мовленнєвого портрету персонажа є, на нашу думку, актуальною проблемою для галузі наратології та інтерпретації тексту. Одним з художніх творів, в якому щоденник складає значну частину композиції та може слугувати предметом глибинного дослідження є роман американської письменниці Г. Флінн «*Gone Girl*». Усі розділи першої частини роману, в яких наратором виступає героїня Емі Еліотт Данн, написані у формі її щоденника, в якому знаходимо різноманітні засоби лінгвістичної репрезентації її образу..

Н. Ізотова розглядає щоденник героя художнього твору як форму реалізації внутрішнього психонаративу. Іншими такими формами вона називає сон, внутрішній монолог та сповідь (Ізотова, 2015, с. 93). У розділах Емі відсутнє втілення зовнішнього психонаративу: немає зовнішніх описів станів героїні.

Тому її психологічний стан розкривається лише самою Емі, на сторінках, які вона пише сама. З останнього слідує, що оповідь Емі через її щоденники – це автонаратив. Написаний від першої особи, її записник дає читачам можливість уявити її як людину з певними рисами особистості.

Форма щоденника по-особливому резонує і з читачами. М. Балатіко пише: «One of the reasons why I love diaries is because they bring forth a level of personal, individual truth» (Balatico, 2023). Однак не завжди зміст щоденників є справжніми думками героя, що і бачимо у досліджуваному романі: «I hope you liked Diary Amy. She was meant to be likable» (Flynn, 2014, p. 266). Емі «з щоденника» зовсім не схожа на «справжню», і це складно передбачити, адже очікується, що кожна людина чесна та відверта у своєму щоденнику.

Щоденнику Емі Данн притаманне використання теперішнього замість звичного минулого часу: «I see him and know this isn't just a Go problem» (Flynn, 2014, p. 111). Зсув часових форм допомагає краще уявляти собі описані ситуації. Теперішній час оповіді також уможливорює часте емоційне забарвлення, що ще більше дає знати читачам про почуття Емі.

Нарешті, форма щоденника є важливою для розвитку сюжету роману, адже зміст записника героїні стає відомим ще й детективам, які розслідують її зникнення. Саме це є частиною її плану, який вона розкриває пізніше «I wrote her very carefully, Diary Amy. She is designed to appeal to the cops, to appeal to the public should portions be released. <...> They have to like me. Her» (Flynn, 2014, p. 267). Знайшовши сплановані Емі записи, поліція робить ті самі висновки, що й читачі після прочитання першої частини роману: «The diary isn't a pretty picture of you, Nick,» <...> Here's her last entry: *This man might kill me*» (Flynn, 2014, p. 383). Без записів Емі у першій частині роману її зникнення не було би таким загадковим, а читачі не так підозрювали би Ніка у причетності до нього. «Well, remove the diary from the plot, and the plot ceases to exist, too. Even when fictional diaries are not present as characters, they become voices, particularly for those whose voices have a history of being unheard in real life» (Balatico, 2023), - заявляє М. Балатіко про важливість щоденника.

Засобами лінгвістичної репрезентації мовленнєвого портрету Емі Данн в її щоденнику насамперед виступають епітети («Sweet, tough Maureen» (Flynn, 2014, p. 209), Fa 46%), порівняння («Nick is like a good stiff drink» (ibid p. 43), Fa 30%) та метафори («A happy, busy bumblebee of marital enthusiasm» (ibid, p. 43), Fa 24%). Також бачимо непряму вказівку на те, що Емі несправжня у своєму щоденнику, у контрасті, пов'язаним з використанням нею книжної лексики (напр., «propitious») поруч з ненормативною розмовною (напр., найуживанішим є слово «fuck», вживане 6 разів). До того ж читачі можуть відмітити креативність Емі, її вміння подавати детально події. Показовими є п'ять використань фрази «(Let me) Set the scene». Відмітити необхідно і мовні компетенції Емі Данн. Вона легко утворює нові складні слова, наділені атрибутивною функцією. У тексті немало таких прикладів, зокрема це і ««wine-lame eyes» (Flynn, 2014, p. 73). Іншим часто використаним способом словотворення є використання негативного префіксу un-, як у слові «un-paginness», який до того ж є неологізмом.

Отже, щоденник дає читачам можливість дізнатися про того чи іншого героя, є реалізацією їх психологізму. Завдяки щоденнику дізнаємося про думки героя, навіть якщо немає їх зовнішніх виявів, або якщо цей герой відсутній в основному сюжеті твору. Щоденник може бути інструментом створення сюжетного повороту та наділення його автора рисами ненадійного наратора. Це актуально і для досліджуваного роману, в якому Емі Данн створює версію себе з метою викликати симпатії читачів щоденника. У читачів складається враження про Емі, як про щиру, чесну, добру та невинну жертву. Читачі їй співчують, а також ще більше підозрюють Ніка у скоєнні злочину.

Список використаної літератури

1. Ізотова, Н. П. (2015). Щоденник як форма психонаративу: Ідіожанрові особливості (на матеріалі роману Дж. М. Кутзее "In the heart of the country". *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки»*. *Мовознавство*, (3), 92–96.

2. Balatico, M. (2023). Plot twist: Why do diaries make such great literary devices? *American Diary Project*. <https://americandiaryproject.com/2023/05/18/plot-twist-why-do-diaries-make-such-great-literary-devices/>
3. Flynn, G. (2014). *Gone Girl*. Weidenfeld & Nicolson.

Olena Kaliniuk

PhD in Linguistics, Associate Professor,

English Lexicology and Stylistics Department,

Odesa I. I. Mechnikov National University

Yaroslava Syvolobtseva

Bachelor Student

Odesa I. I. Mechnikov National University

STYLISTIC DEVICES IN STORIES FOR CHILDREN

(ON THE MATERIAL OF CHILDREN'S BOOKS

BY JULIA DONALDSON)

Children's literature, while often designed to be engaging and accessible for young readers, frequently contains layers of meaning and complex stylistic features that elevate it beyond mere entertainment. It offers opportunities for children to develop empathy, critical thinking and an appreciation for language. The stories of J. Donaldson, widely known for their vivid characters and engaging plots, showcase a masterful use of stylistic devices that contribute to their appeal and literary value. These books often address universal themes such as friendship, family, and mutual aid, yet they do so through playful language and rich stylistic nuances.

The vocabulary in children's books, while being age-appropriate, needs to be engaging, imaginative and educational. It must cater to the cognitive and emotional development of young readers while also fostering a love for reading and encouraging intellectual growth.

The most frequently used stylistic devices in Donaldson's books are common in poetry: metaphor, simile, repetition, rhyme, alliteration and personification. They play a vital role in capturing the attention of young readers and making the text memorable. These devices do not only enhance the musicality and rhythm of the text but also make abstract concepts more tangible and relatable for children.

The use of rhyme helps establish a playful, sing-song quality that appeals to children's love of music and rhythm, while alliteration adds to the sensory experience of the text, enhancing its auditory appeal. For example, the repeated sounds in phrases like "*scrambled snake*" or "*roasted fox*" (Donaldson, 2017, p.7) highlight the humour in the story as well as make it easier for young readers to engage with the language. This musicality is a hallmark of Donaldson's work, contributing to her books' enduring popularity in early childhood education.

In the cases of personification, by bringing inanimate objects and animals to life, giving them human characteristics and emotions, Donaldson immediately attracts the attention of young readers. In the book "The Gruffalo", for example, the forest and its inhabitants are not just passive settings or background characters – they interact with the protagonist in meaningful ways, often embodying moral lessons about courage, cunning and kindness. Each of her books contains a character from the animal world, real or fictional, that possesses human traits, e.g. they all know how to speak. Personification makes the text more relatable and engaging for young readers while also encouraging them to see the world through a more imaginative and empathetic lens.

Epithets in Donaldson's books are simple and understandable but because of it they do not lose beauty and elegance. Their usage helps in deeper understanding and fast memorization of the stories and events. The adjective "*terrible*" is very often used in combination with various nouns, creating epithets that add expressiveness to Donaldson's characters.

Repetition of phrases or sentence patterns both reinforce key ideas and actions and also contributes to the memorability and musicality of the text. In The "Gruffalo" the line "*You'll taste good on a slice of bread!*" (Donaldson, 2017, p. 5) is repeated by

different characters, creating a rhythmic predictability that children enjoy and anticipate. The device also plays a key role in teaching young readers the skill of prediction, as they begin to recognize and anticipate familiar patterns in the story.

The use of various stylistic devices in the books by Julia Donaldson results in stories that are not only entertaining for children but also educational and thought-provoking.

Literature cited

1. Jeffries L. Poetry: "Stylistic Aspects". *Encyclopedia of Language & Linguistics*. University of Huddersfield: Elsevier Ireland Ltd., Huddersfield, UK. 2006. P. 645-651.
2. Donaldson Julia. *The Gruffalo*. Macmillan Children's Books. 2017. 32p.

Марина Кашуба

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Одеського національного інституту імені І. І. Мечникова

Неля Степанюк

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Одеського національного інституту імені І. І. Мечникова

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ «SMALL TALK» У РОМАНІ

Г. ДЖЕЙМСА «THE PORTRAIT OF A LADY»

Одна з ключових позицій сучасної лінгвістики тексту полягає у визначенні і категоризації комунікативної природи художнього тексту, водночас головним завданням комунікативної лінгвістики є аналіз тексту як знакової форми мовленнєвого спілкування. Тому вважаємо доцільним і актуальним аналіз діалогічного мовлення, а саме такий особливий тип персонажного мовлення як «small talk», саме у категоріях комунікативної лінгвістики.

Персональне мовлення у романі Г. Джеймса “The Portrait of a Lady” ми можемо охарактеризувати як «світська бесіда» або «small talk».

Поняття «світська бесіда» є широко відомим та дослідженим. У багатьох дослідників цей тип діалогів подано як приємну, етикетно й культурно детерміновану розмову, обрамлену інформативно-фатичною ілюкцією, а високий рівень стандартизації, жорсткий тематичний добір, дотримання етичних норм соціальної взаємодії, елемент змагання, концертну основу, полілогічність, публічність та офіційність ситуації спілкування задекларовано як її домінантні ознаки.

Психологічний роман Генрі Джеймса «The Portrait of a Lady» з'явився першим художньо досконалим твором на шляху оновлення психологічної прози. Дуже важливого значення у цьому романі набуває розкриття характерів персонажів у форматі монологу та діалогу.

У нашому дослідженні були розглянуті лексичні особливості «small talk» у романі «The Portrait of a Lady». Перш за все, були виявлено три основні теми, що обговорювались персонажами твору: подорожі, виховання дітей, мистецтво.

Найбільш рекурентними виявились діалоги про подорожі, їх характеризує така тематична лексика: *Italy, England, Florence, London, Rome, journey, train station, season, refreshment, companion, to move, to have a journey, etc.* Основною функцією розмов про подорожі є: обговорення найближчих планів та цілей, повідомлення про них, або навпаки, оцінка та враження від подорожі або переїзду.

Діалоги персонажів про виховання дітей маркуються такою тематичною лексикою як *(young) lady, convent, education, knowledge, school, etc.* При цьому їх функціями є – обговорення майбутнього дитини, визначення її подальшого способу життя та прищеплення їй якостей гарного тону.

Тема «мистецтво» широко представлена у діалогах персонаж твору. Тематична лексика включає наступні лексичні одиниці: *art, masterpiece, picture, work, painting, gallery, Uffizi gallery, Correggio picture, piece of art, picturesquely, modern, etc.*

Аналіз засвідчує константу стрижневої мети світського спілкування – ініціація і позитивний розвиток вербального контакту – й фіксує зміни в часо-просторовій осі комунікації.

У ході дослідження було встановлено чотири прагматичні функції світського діалогу у тексті роману: знайомство, натяк, оцінка та комплімент. Ці діалоги також характеризуються відповідною тематичною лексикою: *glad, please, welcome, lovely, happy, charming, enchanting, to be delighted to, etc.*

Також виокремлюються слова, що належать до літературного шару англійської мови, які часто вживаються у діалогах між представниками вищого суспільства, а саме: *to be delighted to, of your powers, in your judgment, etc.*

У результаті проведеного дослідження ми прийшли до висновку, що світська бесіда – це особливий тип діалогічного мовлення, який функціонує як засіб самоствердження і задоволення потреби публічного вираження своїх думок. Цей тип персонажного мовлення виконує багато функцій, допомагаючи встановити стосунки між друзями, колегами та новими знайомими. Прагматична природа світського спілкування позначає головну стратегічну ціль – ініціацію та розвиток вербального контакту у колі вихованих, освічених представників певної соціально-елітарної групи або осіб, які вимушені під впливом певних обставин демонструвати ці здібності. Учасники світської бесіди дотримуються комунікативних, етичних, естетичних установок спілкування, які регламентуються світським етикетом, та не виходять за рамки константного тематичного репертуару (подорож, виховання, мистецтво).

Список використаної літератури

1. Гаража М. М. Світський дискурс як лінгвістичний феномен: суть, специфіка, перспективи дослідження (2011). // *Вісник Дніпропетровського університету*. Сер. : Мовознавство : зб. наук. праць. Дніпропетровськ: ДНУ. Вип. 17. Ч. 3. С. 30–38.

2. Кононенко В.І. Прагматика художнього тексту: пошуки новостилі: монографія (2021). Івано-Франківськ: Прикарпат. Нац. ун-т ім. Василя Стефаника. 365с.

3. Руденко Т. П. Особистість у художній творчості романтизму. Взаємозв'язок філософії і літератури. (2010) *Вісник Національного технічного університету України "КПУ". Філософія. Психологія. Педагогіка.* № 3(30). С. 65–69

4. James Henry. The Portrait of a Lady. Biblioteca virtual universal (2008). 409 p. URL: <https://biblioteca.org.ar/libros/167499.pdf>

Максим Карпенко

кандидат філологічних наук, доцент кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Анна Бурман

**бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова**

ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ В АНГЛОМОВНІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ПРОПАГАНДІ

Лінгвістичні засоби психологічного впливу в англomовній військовій пропаганді використовуються для формування емоційної реакції аудиторії, сприяючи зміцненню певних переконань або мобілізації до дій. Вони включають використання емоційно заряджених слів, метафор, порівнянь і риторичних прийомів, які допомагають створювати образи героїчних сил та жорстоких ворогів. Завдяки таким лексичним засобам, пропаганда створює чітке розмежування між добром і злом, викликаючи у слухачів почуття гордості за свою країну або ненависті до агресора. Одним із ключових методів є вживання військових термінів і слів, що підсилюють настрої боротьби та героїзму, одночасно применшуючи значення опонента, зображуючи його як нелюдського. Це дозволяє не лише мобілізувати громадську думку, а й впливати на психіку,

сприяючи підтримці військових дій. Важливим елементом є також маніпуляція зі змістом інформації, де акценти зміщуються, а факти подаються таким чином, щоб посилити психологічний вплив. Таким чином, лінгвістичні засоби в англomовній військовій пропаганді стають потужним механізмом психологічного впливу на масову свідомість (Кузьмук & Любчук, 2023).

Лінгвістичні засоби психологічного впливу в англomовній військовій пропаганді використовуються для формування емоційних реакцій та маніпулювання громадською свідомістю. Одним із таких засобів є гіперболізація, коли перебільшуються загрози ворога або велич власних сил, створюючи відчуття глобальної небезпеки або неминучості перемоги.

Метафори, як-от *the struggle of light against darkness*, допомагають створити образи, в яких власні війська представлені як *defenders of civilization* а ворог — як варварський агресор. Демонізація ворога досягається через негативно забарвлену лексику та контрастні порівняння, що формують однозначно негативний образ ворога. Контрастне протиставлення своїх сил (*brave, devoted*) і ворога (*cruel, aggressive*) спрощує сприйняття конфлікту та мобілізує підтримку (Lakoff & Johnson, 1980).

Пропаганда також активно використовує риторику єдності та патріотизму, створюючи атмосферу національної гордості, наприклад *angry, resource, ruthless* (частота вживання емоційно забарвленої лексики складає 26%.) Візуальні засоби, як плакати та відео, підсилюють ефективність цих лінгвістичних прийомів, роблячи психологічний вплив ще потужнішим (Ellul, 1965).

Отже, лінгвістичні засоби психологічного впливу в англomовній військовій пропаганді є потужним інструментом маніпулювання громадською свідомістю. Використання метафор, демонізації сприяє формуванню бажаних емоцій і переконань серед аудиторії. Ці засоби дозволяють створити чітке розмежування між добром і злом, а також мобілізувати підтримку військових кампаній. Психологічний вплив підсилюється через використання риторики єдності та патріотизму, що сприяє консервуванню національної гордості.

Список використаної літератури:

1. Ellul, J. (1965). Propaganda: The formation of men's attitudes. Alfred A. Knopf.
2. Johnson, M., & Lakoff, G. (1980). Metaphors we live by. The University of Chicago Press.
3. Кузьмук, О. М., & Любчук, В. В. (2023). Пропаганда як зброя: соціальний дискурс, 976–982.

Ірина Колегаєва
доктор філологічних наук,
професор кафедри лексикології і стилістики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВТОРИННОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Дослідження вербальної комунікації на сьогодні є розгалуженою гілкою антропоцентричних філологічних пошуків. Отримані дані уможливають глибше розуміння процесів і закономірностей отримання, накопичення і розповсюдження інформації про навколишній світ, а також про роль людського спілкування в цьому. Людський соціум можна розглядати як безмежну кількість носіїв інформації самого різного штибу. Взаємодія членів соціуму неможлива без взаємозбагачення цією інформацією, тобто без передачі певного обсягу інформації від одного індивіда до іншого/інших індивідів, без комунікації, зокрема вербальної.

Нашу увагу привернули спостереження над процесами комунікативної «багатошаровості» комунікації. А саме – яким є повідомлення, що його передає адресант адресатові, з точки зору *авторства* того, про що йдеться у повідомленні: чи це *його власні* думки, судження, оповіді, чи можливо він ретранслює *чийсь* кванти інформації. Перший із цих двох варіантів спостерігаємо у *первинній* комунікації, другий – у *вторинній, відтворюваній*.

Більшість повідомлень у повсякденному, художньому і науковому дискурсі є *комунікативно первинними*. Під цим розуміємо породження повідомлення адресантом від свого імені і передачу повідомлення безпосередньо адресату. Це схема умовно позначена як "я розмовляю з тобою".

В окремих випадках адресант виступає не від свого імені, а переказує певне повідомлення, що вже було попередньо вимовлено *кимось іншим*, адресованим *іншому адресату*, аніж той, хто вислуховує переповідання. Схема умовно отримує таку модифікацію: "я розповідаю тобі про розмову іншої людини зі мною, або про розмову інших людей між собою". В цьому випадку відбувається *вторинна, відтворена* комунікація. У комунікативному ланцюжку "адресант - кодування - повідомлення - декодування - адресат" з'являється додаткова ланка, оскільки адресант відтворює *попередню* комунікацію, що відбулась раніше. У випадку усного спілкування нерідко це супроводжується *мовленнєвою маскою*, якою послуговується переповідач: якщо він передає мовлення особи, що йому неприємна, його голос отримує модуляції "гидкої", утрированої вимови. Завдяки мовленнєвій масці слухач однозначно здогадується про ставлення мовця до відтвореної комунікативної події.

В письмовому спілкуванні також можлива вторинна комунікація. Тут вона приймає риси цитування "я пишу тобі щось" – *первинна* комунікація.; "я відтворюю тобі щось сказане/написане *іншою людиною*, що було адресоване мені або *іншій людині*" – це випадок *вторинної комунікації*.

Поява додаткової ланки (*відтвореного* повідомлення) у комунікативному ланцюжку має велике значення і варіює у вигляді різних конфігурацій комунікативних інтенцій і комунікативних наслідків.

В художньому, мас-медійному і науковому, дискурсі: вторинна комунікація здійснюється у своєрідний спосіб: вона фігурує у формі цитування, переказу, посилення, алюзії, і в кожному варіанті вона має різні лінгвальні і паралінгвальні маркери. В сучасному комунікативному просторі широко розповсюджений такий варіант вторинної комунікації, як фанфікшен, тобто твори авторів-аматорів, шанувальників якогось першоджерела, з якого такі автори

«позичають» персонажів, сюжети, хронотоп і *відтворюють* їх у *власних* текстах, що на їхню думку, вдосконалюють першотвір, або додають нові епізоди до вже добре знаного і популярного твору.

В традиційному художньому дискурсі вторинною комунікацією є все персонажне мовлення. Адже письменник оповідає читачеві про вигаданий світ, населений вигаданими особами, що вчиняють вигадані дії. Ці особи спілкуються між собою, про що автор більш чи менш деталізовано сповіщає читача. Більший ступінь деталізації залучає не тільки позначення того, хто говорить, але і голосові, емоційні, кінетичні параметри комунікативної поведінки персонажа-адресанта, а також реакцію персонажа-адресата. Репліки персонажного діалогу в традиційний спосіб графічно виокремлюються із масиву тексту (з нового рядка і після дефісу, або у лапках). Менший ступінь деталізації (аж до повного нівелювання його) передбачає тільки відтворення реплік, виокремлених графічно. Авторський коментар мінімальний, або навіть відсутній.

У мас-медійному дискурсі вторинна комунікація зазвичай представлена фрагментарним вживанням *чужих* висловлювань, що вкраплені у мовлення автора публікації. Маркування адресанта відтворюваного повідомлення (експертів, свідків і т. п.) зазвичай експліцитне, часто із наданням аргументації: чому наведено висловлювання саме цієї особи, в чому інформативна цінність саме цього відтворюваного висловлювання. Графічне виокремлення такого висловлювання в окремий рядок не є характерним.

У науковому дискурсі (наприклад, у статті, монографії, дисертації) вторинна комунікація практично присутня у будь-якому тексті. Тут вона має вигляд цитування, переказу, іноді алюзії на певний прецедентний текст. За винятком алюзії решта відтворюваних повідомлень обов'язково маркуються: експліцитним указанням на автора цитованого чи переказаного повідомлення (ступінь експлікації первинного адресанта зазвичай висока — наводиться прізвище, ініціали особи, чиє повідомлення відтворено, указується джерело, звідки вилучено відтворене повідомлення, рік його видання і навіть сторінка, звідки воно вилучено). Графічне виокремлення варіює: від звичайних лапок

цитованого тексту до окремого абзацу, іноді іншим шрифтом разом із збільшеним лівим полем. В залежності від прийнятого стандарту в зарубіжних наукових виданнях цитований текст може бути представлений мовою оригіналу із наведенням перекладу у посторінковій виносці.

У різних типах дискурсу відтворене повідомлення значною мірою варіюється в аспекті його *реальності* чи *контрфактності*, вигаданості. Зрозуміло, що в художньому дискурсі такі повідомлення є вигаданими. Діалоги персонажів є художній засіб характеристики дієвих осіб, зображених у творі, засіб просування сюжету, іноді протагоністу вкладають в уста певні важливі для автора філософські, морально-етичні міркування, тощо. Статус несправжності, вигаданості зображеного спілкування залишається "за рамками" художньої комунікації, він входить в "правила гри".

Мас-медійна комунікація, навпаки, усіяко акцентує істинність зображеного мовлення. Статус видання є маркером такого підходу до подачі чийхось висловлювань: т. зв. «якісна» преса переймається правдивістю, реальністю таких висловлювань, які до того ж перевіряються на істинність процедурою fact checking. Натомість т. зв. "жовта" преса не гребує іноді фейковими висловлюваннями і оцінками подій.

І тут постає питання *етичності відтворення* чиєїсь інформації. Комунікативна вторинність повідомлення є джерелом збагачення змістового аспекту повідомлення. В художній і фанфікшен комунікації питання етичності не виникає взагалі. Воно частково стосується мас-медійної комунікації, але передусім воно постає у науковій комунікації як такої, що принципово базується на правдивому відтворенні правдивих повідомлень, зроблених реальними і поіменно названими мовцями.

Не дотримання цього засадничого принципу є грубим порушенням наукової етики. Приписування чужих комунікативних продуктів самому собі є *плагіатом*. В цьому випадку автор подає *чужі* міркування, фактичні данні і теоретичні конструкції як свої власні. Статус комунікативної вторинності

(відтвореності) повідомлення приховується, саме повідомлення облудно видається як комунікативно *первинне*.

Іншим різновидом етичної несумлінності є приписування неіснуючих комунікативних продуктів реальним комунікантам. Це трактується як **фальсифікація**. В цьому випадку начебто *відтворене* первинне повідомлення подається як висловлення, точка зору, оцінка авторитетного джерела, хоча насправді цього не відбувалось. Тобто відповідної первинної комунікації на цю тему немає.

Обидва варіанти комунікативної поведінки науковця кваліфікуються як академічна недоброчесність автора наукової публікації і передбачають сувору відповідальність (всім відомі прикрі випадки позбавлення наукових ступенів за подібні порушення). Наукова етика цього не допускає. Узагальнюючи скажімо, що принципи академічної доброчесності, які «стоять на сторожі» наукової етики, є дієвим регулятором комунікативного функціонування адресанта в науковому дискурсі.

Ірина Колегаєва

доктор філологічних наук,

професор кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Юлія Рядченко

магістр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

ХУДОЖНІЙ ХРОНОТОП В РОМАНІ ЛОРЕН ВАЙСБЕРГЕР

«ДИЯВОЛ НОСИТЬ PRADA»

Виконане дослідження дозволяє зробити висновок про те, що роман Лорен Вайсбергер «*Диявол носить Prada*» є одним з найвідоміших та найпопулярніших літературних творів початку XXI століття. «*Диявол носить Prada*» — це

напіввигаданий, дуже критичний погляд на манхеттенську еліту, що створений на автобіографічній основі — досвіді роботи Лорен Вайсбергер в журналі *Vogue*. Існує багато припущень, що прототипом головної героїні книги, Міранди Прістлі, є Анна Вінтур, а вигадана видавнича компанія *Еліас-Кларк* у книзі створена за моделлю існуючої в США *Condé Nast*. Книга наповнена багатьма комічними аспектами, які викривають реальний світ високої моди.

Роман був опублікований у виданні *Broadway Books* в 2003-ому році. Майже одразу після виходу він опинився в списку бестселерів *New York Times* та згодом став основою для однойменного фільму 2006 року з Меріл Стріп, Енн Хетевей та Емілі Блант у головних ролях.

Цікавим фактом є те, що згадані в «*Диявол носить Prada*» місця подій та персонажі мають реальні відповідники. Саме цей факт і спричинив такий попит на роман та його екранізацію — усім хотілося побачити неприступний і закритий світ модних видань таким, яким він є насправді.

Слід зазначити, що ця книга не є зразком елітарної літератури. Текст написаний розмовною мовою, з вживанням тематичної лексики даної сфери, сленгу, лайки, їдкої іронії. Попри це у творі час від часу зустрічаються описи навколишнього середовища, що насичені цікавими художніми засобами, яскраві описи зовнішності героїв та опоетизовані згадки про місто Нью-Йорк.

В романі виділяємо лише один значущий художній простір — це офіс Нью-Йоркського відділення журналу «*Подіум*», що знаходиться у відомій будівлі *Еліас Кларк*. Описи місця подій в книзі переважно короткі, в середньому займають кілька речень. Зображений художній простір в романі Л. Вайсбергер «*Диявол носить Prada*» є переважно закритим, найчастіше з ним використовуються епітети та метафори. Найчастіше зустрічаються короткі, але влучні описи. Завдяки цьому висновуємо, що на розкриття персонажів у творі впливає саме замкнений простір в образі будівлі *Еліас Кларк*, яка є головним місцем подій. В цьому місці відбувається все, що рухає сюжет; воно докорінно змінює життя героїв, їх звички. Також *Еліас Кларк* — багатогранна офісна компанія, бо тут є і «страшний» Нью-Йоркський відділ видання журналу

«Подіум», і місце, яке надихнуло головну героїню спробувати себе знову й повернутися до роботи редактора. А всі події, що відбуваються у відкритому просторі так чи інакше пов'язані з головною будівлею або доповнюють її описи.

Завданням авторки було описати реальний стан подій у сфері високої моди з середини, поділившись з читачами власним, інсайдерським досвідом. І вона його виконала, помістивши увесь «фешн світ» під дахом будівлі *Еліас Кларк*. Дослідження визначає, що саме замкнений простір офісу змінює персонажів, змушуючи їх поглянути на себе з іншого боку та підкоритися загальноприйнятим й водночас безглузdim правилам. Втім, головна героїня Андреа Сакс змогла залишитися вірній собі навіть під гнітом цього місця та більшості колег, хоча шлях до цієї «перемоги» був насичений досить важкими випробуваннями.

Щодо художнього часу твору, то навіть з декількома прикладами стрибків часу у фабульне минуле та майбутнє, він розкриває події лінійно, переважно в хронологічній послідовності. Час у «*Диявол носить Prada*» ущільнюється, коли головна героїня влаштовується на роботу секретаркою Міранди Прістлі, що безпосередньо впливає на внутрішній світ дівчини та з Важливо додати, що художній час твору впливає на головну героїню. В період, коли щільність подій надзвичайно висока, вона втрачає своє власне «Я»: забагато зважає на думку інших про неї, ставить під сумнів свої ідеали та переконання, постійно втомлюється, віддаляється від родини, подруги та хлопця. Але до цього напруженого періоду та після в її житті панує гармонія й внутрішній спокій, вона по-справжньому насолоджується життям, коли щільність подій є помірною змінює її життя.

Здавалося б, працюючи на Міранду, Андреа Сакс мала усе, що бажала шукаючи роботу: багато впливових знайомих у видавничій сфері, перспективу отримати рекомендацію від головної редакторки журналу «*Подіум*» для роботи в омріяному журналі «*Нью-Йоркер*», певний вплив в індустрії моди... Але, їй знадобилося «*eleven months, forty-four weeks, and some 3,080 hours of work*» щоб зрозуміти для себе декілька важливих речей. По-перше: її шлях до поставленої мети через брудний «фешн-світ» не вартий зневажанням найдорожчим, що в неї

є: родиною, близькою подругою та власним здоров'ям. А також те, що її начальниця — жахлива людина, яка не заслуговує на будь-які виправдання.

Але саме такий «тернистий» шлях — через домінуючий в романі художній простір редакції модного журналу «Подіум» та художній час цього періоду з великою щільністю подій — загартував Андреа, визначив її справжні цінності, змусивши позбутися нав'язних іншими персонажами упереджень та вказав шлях до переосмисленої мети, не забуваючи про самоповагу до себе та гармонію в житті.

Список використаної літератури

1. Часопростір. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%D1%80>
2. What is the Chronotope? [Електронний ресурс]. — Режим доступу : URL : <https://www.perlego.com/knowledge/study-guides/what-is-the-chronotope/>
3. [The Devil Wears Prada \(novel\).](#) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : URL : [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Devil_Wears_Prada_\(novel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Devil_Wears_Prada_(novel)).

Ірина Колегаєва

доктор філологічних наук, професор

кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Інна Уманська

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ЖІНОЧИХ

ОБРАЗІВ У РОМАНІ ВІЛЬЯМА М. ТЕКЕРЕЯ

«ЯРМАРОК МАРНОСЛАВСТВА»

Творчість Вільяма Мейкпіса Текерей займає чільне місце у світовій літературі, а його найвідоміший роман «Ярмарок марнославства» — алюзія на *The Pilgrim's Progress* Джона Баньяна — символізує панорамне зображення англійського суспільства, у якому прагнення до влади, багатства й соціального схвалення визначають вчинки персонажів, і саме мовностилістичні засоби відіграють ключову роль у створенні їхніх образів. Автор відмовився від типового романтичного наративу та класичних концепцій перемоги високих ідеалів, описавши негероїчних дійових осіб, які є віддзеркаленнями суспільних типів, позбавлених абсолютного добра чи зла. Особливий інтерес становить аналіз жіночих образів **Ребеки Шарп та Амелії Седлі**, які є носіями провідних ідей твору й уособленнями **протиставлених стратегій виживання в патріархальному суспільстві**. Вільям Текерей висловлює свої погляди через унікальний авторський підхід до створення тексту — відмову від патетики, безпосереднє звернення до читача, пародійність, сатиричність, глибоку іронію, **гротеск** та жанрову гру, підсилюючи ретельно обраними мовностилістичними засобами. Центральне місце займають сарказм і гіпербола, які використовуються для висміювання марнославства; алюзія — у тексті можна бачити відсилки до класичної літератури та Біблії; а також алегорія та метафора, що є провідними у висвітленні задумів Вільяма Текерей. Дані прийоми сприяють реконцептуалізації усталених літературних архетипів та сатиричному викриттю соціальних відносин і демонстрації змінюваності моралі під впливом зовнішніх обставин. Для створення образу Ребеки Шарп автор використав гіперболу, порівняння, уточнювальні синоніми, повтори, інверсію, іронію, метафору, алюзію, полісиндетон та гру слів. Значну роль мають і варваризми, вирізняючи образ з-поміж інших, та застосування сатиричних та іронічних прийомів, щоб висміяти безпринципність і прагматизм дійової особи; на прикладі Ребеки Текерей демонструє, що жінка змушена пристосовуватися до світу, де її можливості обмежені. Образ Амелії Седлі в свою чергу створений за допомогою уточнювальних синонімів, інверсії, гіперболи, риторичних звернень та запитань, епітетів, квазістверджувальних і квазізаперечних елементів, метафор, повторів;

мовлення вирізняється ніжністю та сентиментальністю, що контрастує з грубим, вульгарним мовленням Шарп. Використання низки стилістичних прийомів дозволяють звернути увагу й на протилежність образів: Ребека постає як динамічна, енергійна й маніпулятивна дійова особа, що підкреслюється іронічними метафорами, алюзіями та епітетами; натомість Амелія представлена через сентиментальну лексику, риторичні запитання та порівняння, які відображають її традиційну жіночність. Таким чином, мовностилістичний аналіз підтвердив, що Вільям Текерей у романі «Ярмарок марнославства» використав багатий арсенал художніх засобів та прийомів, щоб створити образи, які як вплинули на подальший розвиток європейського реалістичного роману — зокрема на творчість Гюстава Флобера та Генрі Джеймса — так і послугували підґрунтям для створення позачасового твору, що дозволило аналізувати його текст крізь призму різних епох та суспільних змін. Актуальність роману в сучасному контексті обумовлена насамперед його універсальною тематикою, яка охоплює вплив соціальних механізмів на індивіда, пріоритет матеріальних благ над моральними цінностями та циклічність історичних процесів. Також варто зазначити, що текст висвітлює соціальне лицемірство, жадобу до влади та відсутність справжніх моральних орієнтирів, майстерно втілюючи ці ідеї через авторську роботу зі словом. У результаті роман «Ярмарок марнославства» стає не лише літературним документом епохи, але й взірцевим прикладом використання мовностилістичних засобів, які підкреслюють психологічну складність жіночих образів Вільяма Текерея. Завдяки ним автор досліджує універсальні питання, що стосуються не лише минулого, але й сьогодення, спонукаючи до роздумів про сучасне суспільство та його цінності.

Список використаної літератури

1. Александрова Г. А. Проблеми вивчення традиційних сюжетів, образів, мотивів у порівняльному літературознавстві кінця XIX – початку XX ст. Літературознавчі студії: зб. наук. пр. Київ: Київський університет, 2004, Вип. 7.

2. Давиденко Г. Й.: Історія зарубіжної літератури XIX – XX ст. Етапи творчості В. Текеря. Майстерність Текеря – романіста.
3. Backer, J. Guo Huixiang. Victim or Victimizer: Analysis of Becky Sharp in Vanity Fair. Journal Xinxiang Teachers College, 2005.
4. Daleski, H. M. Strategies in Vanity Fair. Modern Critical Interpretations: William Makepeace Thackeray's Vanity Fair. New York: Chelsea House Publishers.
5. Glendinning, V. All is Vanity and “Vanity Fair” is all. Spectator, 1999.
6. Lester, John A. “Thackeray’s Narrative Technique.” PMLA (Jun., 1954).
7. Lougy, R. E. “Vision and Satire: The Warped Looking Glass in Vanity Fair”. Modern Critical Interpretations: William Makepeace Thackeray's Vanity Fair. New York: Chelsea House Publishers.
8. William Makepeace Thackeray. Vanity Fair. Punch. 1847-1848. 809 с.

Анна Кричун

**асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича**

НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ *COSY*

Дослідження невербальних засобів репрезентації концепту *COSY* становить наступний крок у визначенні концептосфери дискурсу затишку (Осовська, Кричун, 2024, с. 193-198) та спрямоване на встановлення мультимодальної актуалізації концепту *COSY*, через аналіз його невербальної проекції на веб-сторінці сучасного британського журналу з оформлення інтер'єру *Ideal Home* (5).

Модуси – семіотичні ресурси, що дозволяють одночасну реалізацію дискурсів та типів (інтер)акцій (Kress, van Leeuwen, 2001). Вербальний модус є невід'ємною складовою частиною дискурсу. Поряд із вербальними засобами комунікації активно застосовуються й численні ресурси невербального характеру. Одним із важливих аспектів сучасних лінгвістичних досліджень є вивчення мультимодальності, що визначається як інтеграція різних семіотичних

ресурсів у створенні семіотичних продуктів або діяльності. Проаналізуємо невербальні засоби вираження концепту COSY у сучасному англomовному дискурсі затишку, що сприятиме глибшому розумінню цього явища як частини культурного контексту англomовної лінгвістичної спільноти.

Погоджуємося з точкою зору лінгвістів, які стверджують, що медійний дискурс з його гіпертрофованою мультимодальністю на сьогодні є вкрай актуальним об'єктом наукового аналізу (Гливінська, 2018, с.23). Кілька модусів одночасно беруть участь у кожному комунікативному акті, створюючи тим самим мультимодальність. Невербальні засоби комунікації — це компоненти комунікативного коду, які мають немовний, але знаковий характер і використовуються разом із мовними засобами для формування, передачі та сприйняття інформації (Бацевич, 2004, с.59). Відповідно до класифікації, запропонованої Ф. Бацевичем, невербальні засоби комунікації поділяються на кілька основних типів: акустичні, оптичні, тактильно-кінестетичні, ольфакторні, темпоральні.

Зроблено висновок про те, що до інвентаря невербальних засобів актуалізації концепту COSY належать оптичні: (EARTH TONE, BURGUNDY, CHESTNUT, GREEN, PASTEL, BLUSH PINK); тактильно-кінестетичні: (SOFA, ARMCHAIR, COMFORT, IMMERSION, SOFTNESS, APPEAL, CURVE, TEDDY FABRIC, RUG, TEXTURE, ECO-LIGHTING, ARTWORK, WOOD, VELVET); ольфакторні невербальні засоби: (CINNAMON, NUTMEG, FRANKINCENSE, SANDALWOOD, OAKY SCENT, WAXY SCENT). Встановлені концепти дискурсу затишку, є актуальними для сучасної англійськомовної лінгвокультури.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Бацевич Флорій Сергійович. — Київ: Академія, 2004. — 342 с.

2. Гливінська, Л. К. (2018) Об'єкт неолінгвістики – мультимодальність: завдання і рішення. *Science and Education a New Dimension. Philology*, Будапешт, 2018. Т. 6 (52), Вип. 177, 23–26.
3. Осовська, І., Кричун, А. (2024). Компонентний дефініційний аналіз лексеми COSY. Науковий збірник: «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка», 78 (2), 193– 198. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-2-27>
4. Kress G., van Leeuwen T. (2001). *Multimodal discourse: The modes and media of contemporary communication*. Vol. 312. London: Arnold, 152.
5. <https://www.idealhome.co.uk/living-room/living-room-decor/new-cosy-living-room-trend-2025> (дата звернення: 8.03.2022)

Світлана Кучеренко
аспірант кафедри історії України
та спеціальних історичних дисциплін
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ВІРШ КІПЛІНГА У ПЕРЕКЛАДІ ЮРІЯ ЛИПИ

Український громадський діяч, лікар і письменник Юрій Липа (1900-1944) залишив по собі багату і різноманітну творчу спадщину як поет, прозаїк, публіцист і перекладач, котра не залишилася поза увагою літературознавців. Однак три десятки поетичних перекладів митця з німецької, французької та англійської мов (Отто Ю. Бірбаум, Поль Верлен, Фрідріх Гельдерлін, Іван Голль, Август Г. Гофман фон Фалерслебен, Анастасій Грюн, Жозе М. де Ередія, Джозеф Р. Кіплінг, П'єр Люіс; Гі де Мопассан, Альфред де Мюссе, Райнер М. Рільке, Жорж Роденбах, Карл Шпіттелер) майже недосліджені, за винятком декількох розвідок сучасників Ю. Липи (Маланюк, 1947; Кіндратович, 2000) та сучасних дослідниць (Соколовська, 2018; Кобзар, 2018; Кучеренко, 2017).

На відміну від чисельних перекладів з німецької та французької, Ю. Липа переклав лише один вірш з англійської мови, але у двох варіантах (віршованому і невіршованому). Довелося провести значну пошукову роботу, щоб ідентифікувати першоджерело.

Віршований переклад з'явився у львівському часописі «Обрії» за підписом «Р. Кіплінг (перекл. Юрій Липа)». Серед сотень поезій Кіплінга, переглянутих на сайті проекту Гутенберг – універсальної електронної бібліотеки книг, що знаходяться в суспільному надбанні – саме такого вірша не було. З досліджень, присвячених поетичній творчості Кіплінга, з'ясувалося, що багато віршів розкидано всередині його прози. Ці поезії не вибрані, не пораховані і не описані. Отже «пощастило» шукати саме таку.

Тема вірша співпадає з напрямом Липиної публіцистики: народ повинен бути готовий до історичних викликів (як це актуально). Неримований переклад ховався в головній праці Ю. Липи «Призначення України» у вигляді епіграфа до 1-го розділу за підписом «Р. Кіплінг». Але залишалося питання англійського першоджерела? Ним виявився вірш, вміщений Кіплінгом до передмови «Оповідань про сушу й море» (1923), написаних для скаутів і провідників. Хто шукає, той знаходить!

Будь готов	Зваж бо все на землі – Славу,
Нації минають. По нації гине	Грацій привіт,
слід...	Золото, навіть Талант –
Історіє, дай нам причину загину,	переважить наново, все знов
основу основ!	Той Закон, що закони у себе
Проста причина, – Історія каже, –	сприймав в бізі літ:
єдина причина бід	Будь готов – будь готов!
Для народу, що впав... Але що?	Пам'ятай, будь душею і тілом готов!
– В і н н е б у в г о т о в !	То єдине, що – Правда у змінності
	Місць і Літ.

То єдине незмінне у змінності
людських голів,
Для дітей і батьків, і націй, і рас –
на весь світ –
Будь готов! Будь готов! І ще раз
скажу:
– Б у д ь г о т о в!

1936

Joseph Rudyard Kipling
"Land and Sea Tales"(1923)
From Preface

Nations have passed away and left
no traces,
And History gives the naked cause
of it –
One single, simple reason in all
cases;
They fell because their peoples
were not fit.

Nothing on earth – no Arts, no
Gifts, no Graces –
No Fame, no Wealth--outweighs
the wont of it.
This is the Law which every law
embraces –

Be fit – be fit! In mind and body
be fit!

There is one lesson at all Times
and Places –
One changeless Truth on all things
changing writ,
For boys and girls, men, women,
nations, races –
Be fit – be fit! And once again, be
fit!

1923

(Kipling J. R., 1923, p.V)

«Справжній переклад поезії є творчістю, з тією різницею, що вона не безпосередня, а опосередкована, що й становить її трудність і скомплікованість» (Маланюк, 1947, с. 5). Ця думка літературознавця 78-річної давнини спонукала до упорядкування окремої збірки перекладів Ю. Липи під назвою «Унесення», запозиченою з вірша «Ekstase» Отто Ю. Бірбаума. Видання білінгва готується до друку у львівському видавництві «Каменяр».

Список використаної літератури

1. Кіндратович П. (2000) Поезія у перекладі Юрія Липи. *Апостол новітнього українства: спогади про Ю. Липу*. Львів: Каменяр. 226–227.
2. Кобзар О. (2018) Юрій Липа: перекладацькі студії з німецької. *Дев'яті Липівські читання: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* Полтава. 241-246.
3. Кучеренко С. (2017) Дещо про переклади Юрія Липи. *Три брати: біобібліогр. дослідження творчої спадщини Юрія Липи*. Львів: Каменяр. 274-277.
4. Липа Ю. (1936) Будь готов [Дж. Р. Кіплінг]: поетич. пер. з англ. *Обрії*. 7. 1.
5. Маланюк Є. (1947) Юрій Липа – поет. *Орлик*. 7. 1–5.
6. Соколовська Г. (2018) Малодосліджена сторінка творчості Юрія Липи поетич. перекл. з франц. *Дев'яті Липівські читання: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* Полтава. 247-250.
7. Kipling J. R. (1923) Land and Sea Tales. Retrieved from https://archive.org/details/landseatales0000kipl_e8m2/page/n111/mode/2up

аспірант кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *МІГРАНТ* В СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ США

Міграційна криза на кордонах Сполучених Штатів Америки не перший рік привертає увагу як внутрішньоамериканських та зарубіжних ЗМІ і заповнюють новинні дискурси офіційних осіб країни. Для дослідження цих дискурсів сучасна лінгвістика залучає когнітивний ракурс, сфокусований на мові як прояві психічної та ментальної діяльності людини. Результатом цієї діяльності є впорядкована система знань людини про світ – концептуальна картина світу, основним елементом якої є концепт (Langaker, 1991).

Об'єктом цієї розвідки є концепт *МІГРАНТ*, втілений у мовленні вищих політичних осіб США останньої декади, а **предметом** – мовні засоби, за допомогою яких даний концепт вербалізується. **Матеріалом** слугують виступи десяти високопосадовців США від різних партій, враховуючи колишніх голів обох палат парламенту, а також колишніх і діючого президентів: Барака Обами, Камали Гаріс, Дональда Трампа, Майка Джонсона, Джозефа Байдена, Ненсі Пелосі, Чака Шумера, Дж. Д. Венса, Марко Рубіо, Ентоні Блінкена.

Серед типових засобів реалізації концепта *МІГРАНТ* зафіксовано:

«undocumented immigrants, folks in this region who are thinking about making that dangerous trek to the US-Mexico border, criminals, terrorists, drug dealers, got-aways, undocumented folks, newcomers, violent criminals, illegal immigrants, illegal alien, people who come across unlawfully ...».

В політичному дискурсі сучасних США лексеми – номінації концепта *МІГРАНТ* здебільшого є частиною конфронтативних стратегій, які конструюють негативний образ *МІГРАНТА*. Водночас вони слугують засобом

маніпуляції, утворюючи у аудиторії картину світу, що здатна виправдовувати політику боротьби з мігрантами, яка лежить в основі політики адміністрації Трампа. Наприклад, Марко Рубіо – чинний голова Державного департаменту США в листопаді 2024 року в інтерв'ю каналу CNN сформулював сутність розуміння республіканцями концепта МІГРАНТ:

*«If you are a **convicted murderer** or a **killer** or some very **dangerous individual** that has a criminal record in another country or have committed crimes here, you need to be removed from the country... »*

За лексико-семантичними характеристиками вербалізатори концепту МІГРАНТ у дискурсі досліджуваних політиків можна розподілити на такі, що називають концепт прямо (immigrants та відповідні словосполучення) і опосередковано через певні якості, приписувані МІГРАНТУ: переважно негативні якості (drug dealers, terrorists, common street criminals, convicted murderers, killers) і в окремих випадках, нетипових для сучасного дискурсу США, амбівалентні якості (newcomers, dreamers, aliens). Засоби фігуральної номінації концепта слугують підґрунтям для когнітивних метафор і метонімії концепта МІГРАНТ в англійській мові.

Список використаних джерел

1. Langacker R.W.(1991). *Foundations of cognitive grammar. V. 2: Descriptive application*. Stanford, CA: Stanford University Press
2. Shevchenko, I. (2024). Migration discourse: a cognitive-pragmatic vantage point. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія "Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов"*, 100, 77–82. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2024-100-07>

Svitlana Lyubymova
Doctor of Philology, Associate Professor,
South Ukrainian National Pedagogical University

SOCIAL CATEGORIZATION IN VIEW OF PEIRCE'S THEORY OF SIGNS

Social categorization is an intrinsic process of human cognition that handles variety and complexity of the social world. Perceiving and interpreting the world, people gain semantic experience, which is described in terms of the sign theory of Charles Sanders Peirce.

Categorization is fundamentally rooted in two actions: generalization, which is called by Peirce “most important operation of the mind” and abstraction, which is “allied to generalization”. Abstraction consists of conceiving an object from the social world, discerning its meaning, and converting it into the “meaning upon which we rest as the principal subject” of reasoning. Processing new information about a social group or an individual is based on the background information, embodied in symbols that are inherent in our consciousness. As a result, a social category is labeled by a verbal sign, which functions as a categorial name. It is a culturally conditioned symbol, mediated by consciousness, memory, and associative relation, which brings automatic response to it. The role of a verbal sign that acts as a categorial marker is to preserve and transmit conceptual and evaluative information about a social category in the language community.

A multifaceted phenomenon of semantic cognition, a categorial name presents in a lexical unit a condensed and coded information that unfolds in the background of a cultural context. As a complex sign, a categorial name includes an index and an icon. An index is the indicator of a social category that is indubitably perceived by the community. It represents peculiarities of appearance and behavior, i.e., specific visual details of an image (hairdo, fashion style, gestures, postures, actions, etc.). An icon constates an ideal image of a category that arises on the basis of the similarity

to already established categories. Inherently, an icon is a prototypic image, characterized by a set of model qualities (external, behavioral, and moral characteristics) attributed by the society to a certain social group. A categorial name encapsulates a limited range of characteristics that enhances rapidity of identification and the transfer of information about a social category.

According to Peirce, functioning of a categorial name in communication is semiosis. It rests on the established in the community relationship between a verbal sign, its extension and its intension. Extension stands for a group of people denoted by a categorial name. Intension conveys a detailed characteristic of features and properties attributed to a social category. A name of a category is determined by immediate, dynamic and final interpretants. An immediate interpretant conveys a general information of a category that distinguishes it from any other social category. A dynamic interpretant produces “actual effect”, which a verbal sign really determines. It manifests in pragmatic information in the form of connotations, judgments, and assessments, implied by the language community. The meaning of a final interpretant resides in significance of a social category for a national culture. Extreme conventionalization of this information makes it a symbol of the historic period.

References

1. Peirce, Ch.S. (1992). *The Essential Peirce: Selected Philosophical Writings (1867–1893)*. Vol. 1. Indiana University Press.

Олена Мітіна
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та перекладу
Національного університету «Одеська політехніка»

Юлія Чупрікова
магістр Національного університету «Одеська політехніка»

СИНОНІМІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РИТОРИЧНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

У сучасному політичному комунікативному просторі мова відіграє ключову роль як засіб формування суспільної думки та маніпуляції свідомістю аудиторії. Політичний дискурс, будучи одним із найвпливовіших жанрів публічної комунікації, активно використовує мовні засоби для досягнення прагматичних цілей — переконання, нав'язування певного погляду, легітимізації дій чи уникнення критики. Серед таких засобів особливе місце займає синонімія як стратегія варіювання смислів без зміни основного змісту висловлювання.

Політична промова характеризується частим і широким використанням таких стилістичних прийомів, як повтор, метафора, риторичні запитання, метонімія, синонімія та алітерація (Нагорна, 2005, с. 35). Як зазначає Вілсон (Wilson, 1990), «безумовно, політики використовують слова та речення в емоційній манері; це частина їхньої мети – створити відчуття солідарності, викликати такі емоції, як страх, ненависть або радість». Одним із способів досягнення цієї мети є використання синонімів.

У політичному дискурсі синонімія виступає ефективним інструментом впливу на сприйняття інформації аудиторією. Часто політики вдаються до вживання синонімів з метою змінити або пом'якшити сприйняття певних понять. Наприклад, замість прямого терміна *war* використовується більш нейтральне формулювання *military intervention*, а замість *rebels* чи *terrorists* —

емоційно забарвлене *freedom fighters*. Такі лексичні заміни сприяють створенню позитивних або нейтральних конотацій стосовно дій, які в іншому контексті могли б мати негативне забарвлення. Крім того, синонімічні конструкції широко застосовуються з метою уникнення прямої відповідальності. Зокрема, вислів *mistakes were made* є прикладом відстороненого формулювання, що дозволяє уникнути визнання особистої вини, хоча факт помилки й визнається. Таким чином, за допомогою лексичних засобів формується певна риторична дистанція між мовцем та подією.

У політичних промовах синоніми також відіграють роль риторичного підсилювача. Їх використання сприяє емоційному наголосу, а також забезпечує ритмічну та переконливу структуру висловлювання. Наприклад, у фразі *We must act with courage, with strength, and with determination* синонімічний ряд підсилює ефект переконання та закликає до дії.

Особливе значення має також уживання синонімів із позитивним забарвленням задля формування сприятливого іміджу або легітимації дій уряду. Так, термін *tax relief* (на відміну від нейтрального або потенційно негативного *tax cuts*) асоціюється з полегшенням, що викликає позитивне емоційне сприйняття. Нарешті, за допомогою синонімії політики можуть контролювати інтерпретацію подій з боку аудиторії. Застосування евфемізмів, зокрема таких, як *collateral damage* замість *civilian casualties*, сприяє зниженню емоційного впливу повідомлення та нейтралізації сприйняття трагічності подій. Такий лінгвістичний прийом дозволяє репрезентувати жорсткі або суперечливі ситуації в більш нейтральному або прийнятному контексті.

Список використаної літератури

1. Нагорна Л.П.(2005). Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики: монографія. Київ: Видавництво «Світогляд», 231 с.
2. Wilson, J. (1990). *Politically Speaking: The Pragmatic Analysis of Political Language*. Oxford: Basil Blackwell.

Олена Набока
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ДЕКОНСТРУКЦІЯ ВЛАДИ: СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДИСКУРСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПОЛІТИКІВ

Цікавість до вивчення політичної комунікації привела до того, що в середині 90 років минулого століття з'явився ряд робіт в області дослідження політичного дискурсу, які створили основу для виникнення нової галузі антропологічної лінгвістичної парадигми політичної лінгвістики. Для сучасної політичної лінгвістики характерні всі провідні риси сучасного мовознавства: антропоцентризм (мовна особистість стає точкою відліку при вивченні мовних проявів), експансіонізм (заключення в галузь дослідження лінгвістики ряду суміжних проблем, розширення сфери наукових інтересів), функціоналізм (вивчення мови в дії, у функціонуванні і управлінні комунікацією), експланаторність (прагнення не тільки описати мовні факти, але й пояснити їх позиції різних теорій) (Кондратенко, 2017).

У термінах семіотичної концепції політичного дискурсу комунікативно-релевантне визначення політичного дискурсу можливе тільки через взаємозв'язок вербальних і невербальних комунікативних дій у визначеному соціо-психологічному контексті, в якому відправник і отримувач наділені певними соціальними ролями згідно їх участі у політичному житті, яка є предметом акту комунікації. Виходячи з цього, ми пропонуємо трактувати політичний дискурс як комплекс вербальних і невербальних знаків, які складають семіотичний простір сфери конкретної ситуації політичної комунікації і який являє собою продукт цілеспрямованої поведінки семіотичної особистості «політик».

Вербально політичний дискурс відрізняється тим, що в ньому політична лексика термінологічна, а граматичні структури і стилістичні методи мають певну специфіку. Невербально-політичний дискурс характеризується ораторською експресивністю, маніпулятивною риторикою просодичної, мімічної і поведінки жестів, які визначають стереотипи емоційно-психологічної, гендерної і соціальної сфер (Van Dijk, 2008).

Виходячи із специфіки контексту ситуації, ці знакові невербальні і вербальні системи проявляють модифікацію прагматичних значень і функцій під дією різних лінгвальних і екстралінгвальних факторів. Для дослідження політичного дискурсу були розроблені спеціальні методики, серед яких основними є такі лінгвістичні методи, як критичний, когнітивний, дескриптивний (описовий) і кількісний (контент-аналіз) (Wodak & Meyer, 2015).

Основою людського спілкування є мовленнєві дії, а саме планування мовленнєвих дій та вибір оптимального способу досягнення цілей мовця. Конкретні кроки реалізуються, як правило, через різні заходи та дії, які можуть розтягуватися на тривалий час. Тобто ми можемо розглядати комунікацію як стратегічний процес, який реалізується через комунікативні стратегії. Основна дискурсивна стратегія даного оратора майже завжди полягає в деструктивній подачі рішення чи вчинку. Дана стратегія оратора направлена на деструктивний аналіз сприйняття дійсності, що впливає на підсвідомість аудиторії і сприяє підвищенню рівня довіри громади політику.

Список використаної літератури

1. Кондратенко, Н. В. (2017). *Український політичний дискурс: текстуалізація реальності*. Одеса: Чорномор'я.
2. Van Dijk, T. A. (2008). *Discourse and power: Contributions to critical discourse studies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
3. Wodak, R., & Meyer, M. (2015). *Methods of critical discourse studies* (3rd ed.). London: SAGE Publications.

Олександра Приходченко
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування
Запорізького національного університету

МЕТАФОРА ПРОСТОРУ В ГОТИЧНИХ РОМАНАХ

Просторова метафора дозволяє схарактеризувати біль як такий, що існує всюди. Біль у **готичних романах** описано в межах простору (БІЛЬ – ВПЕРЕД, БІЛЬ – НАЗАД, БІЛЬ – ВГОРУ / ЗВЕРХУ, БІЛЬ – ВНИЗ / ЗНИЗУ/ПІД, БІЛЬ – ВСЕРЕДИНІ, БІЛЬ – ІЗЗОВНІ, БІЛЬ – ВСЕРЕДИНУ. БІЛЬ – НАЗОВНІ).

Біль схарактеризовано як таку емоцію, що може існувати в будь якому місці. Однак, простором, де перебуває ця конкретна емоція є жива істота. Аналіз ілюстративного матеріалу продемонстрував, що біль може вражати різні частини організму, і є притаманним не лише живим істотам (людям), а й неживим (вампірам, перевертням та ін.).

1) БІЛЬ – ВПЕРЕД, БІЛЬ – НАЗАД

Біль, як емоція розвивається протягом певного часу і в процесі розвитку він рухається в різних напрямках. Так, прийменник ‘to’ (*‘in a direction toward so as to reach’*) (The Free Dictionary) вказує на напрямок руху болю живим організмом, а саме – **вперед**, до обличчя (*“to his face”*), оскільки саме обличчя перше видає емоції людини, свідчить про її переживання. Дієслово ‘to radiate’ (*“to send or spread out from or as if from a center”*) (The Free Dictionary), за допомогою якого зображено дію, що виконує біль, вказує на його направленість від центра до периферії, де центр – середина організму живої істоти, а периферія – її обличчя: *“... as the pain radiated to his face.”* (Roberts, 2006, p. 153).

Біль може повертатись у **зворотному напрямку**, що зображено за допомогою метафоричного порівняння болю із кільцями на воді, які

змінюються від маленьких до більших, поступово охоплюючи все більшу і більшу площу. Використання дієслова “*to ripple*” (‘*to form or display little undulations or waves on the surface, as disturbed water does*’) (The Free Dictionary), не лише засвідчує глибину та всеосяжність болю, який порівнюють із водою, а й нагадує про неможливість його контролювати, оскільки біль може з’явитись від найменшого хвилювання. Прислівник ‘*back*’ (‘*in reply or return*’) (The Free Dictionary) підкреслює той факт, що біль може бути частковим, але поступово підсилюватися та повертатись навіть тоді, коли здається майже зникає: “...*then hiss as the pain rippled back.*” (Roberts, 2006, p. 147).

2) БІЛЬ – ВГОРУ / ЗВЕРХУ, БІЛЬ – ВНИЗ / ЗНИЗУ/ПІД

Як відомо ще з прадавніх часів все, що пов’язано із підземним світом має прямий зв’язок з жахами, покараннями, невідомим та потойбічним. Тому і біль, який зазвичай, асоціюється із поганим, починає свій шлях знизу, поступово підіймаючись вище – до основних життєво важливих органів людини – серця та мозку.

Біль розростається з певної точки, зокрема з долоні, і поширюється прямими лініями **вгору** (‘*to radiate*’ – ‘*to extend in straight lines from or toward a center; diverge or converge like rays*’) (The Free Dictionary) – на руку (“*up my hand*”) або на бік (“*up my side*”): “...*as pain radiates up my hand*” (Wolff, 2020, p. 130); “...*wincing as pain radiated up my side*” (Armentrout , 2020, p. 414).

Біль може подорожувати і у зворотному напрямку – **зверху вниз**. Такий шлях не завжди означає, що біль зникає, навпаки, він посилюється, засвідчуючи його більший ступінь. Наступний приклад, за допомогою дієслова ‘*to shoot*’ (‘*to send forth suddenly, intensely, or wiftly*’ (The Free Dictionary) ілюструє властивість болю несподівано ставати сильнішим а дорога болю вниз лише має на меті попередити істоту про небезпеку (‘*down the spine*’ – ‘*to make someone feel very thrilled, frightened*’ (Merriam-Webster Dictionary): “*Pain shot down my spine*” (Armentrout , 2020, p. 303).

3) БІЛЬ – ВСЕРЕДИНІ, БІЛЬ – ІЗЗОВНІ

Біль за своєю природою – емоція, яка формується у корі головного мозку, а, отже, **всередині** людини. Саме тому, найпродуктивнішою просторовою метафорою стала та, яка зорієнтована на внутрішній світ істот. Використання прислівника *‘inside’* (*‘within or to within a thing or place’*) (The Free Dictionary) підкреслює той факт, що емоція болю існує всередині людини, а дієслово *‘to explode’* (*‘to burst violently as a result of internal pressure’*) (The Free Dictionary) ще раз підкреслює неконтрольованість болю як емоції: *“Pain <...> explodes inside of me”* (Wolff, 2020, p. 240).

4) БІЛЬ – ВСЕРЕДИНУ. БІЛЬ – НАЗОВНІ

Біль потрапляє в організм **ззовні**, заповнюючи собою весь простір всередині людини, розповсюджуючись на всі органи, зокрема на ті, які знаходяться в грудній клітині (*“chest”*), що зображено за допомогою дієслова *“to fill”* та поширюючись далі, на менш важливі частини організму (*“coming up his arm”*): *“...and that was when the pain filled his chest and made him stagger. <...> The pain seemed to be coming up his arm in steady, pulsing waves...”* (King, 2011, p. 143).

Отже, в готичних романах біль має просторову орієнтацію та визначається своєю направленістю в різних напрямках в рамках простору. Зокрема, біль може виражатись як такий, що рухається в різні сторони (БІЛЬ – ВПЕРЕД, БІЛЬ – НАЗАД, БІЛЬ – ВГОРУ / ЗВЕРХУ, БІЛЬ – ВНИЗ / ЗНИЗУ/ПІД), може знаходитись всередині істоти або впливати на неї ззовні (БІЛЬ – ВСЕРЕДИНІ, БІЛЬ – ІЗЗОВНІ) та бути чітко-спрямованою в істоту або з неї (БІЛЬ – ВСЕРЕДИНУ. БІЛЬ – НАЗОВНІ).

Список використаної літератури

Armentrout J. From Bloom and Ash. St. Augustine, USA : Blue Box Press, 2020. 627 p.

King S. Salem’s Lot. New York, USA : Anchor, 2011. 653 p.

Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/> (дата звернення: 24.03.2025)

Roberts N. Morrigan's Cross. New York, USA : Jove, 2006. 321 p.

The Free Dictionary by Farlex.

URL: <https://www.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 24.03.2025)

Wolff T. Crave. Entangled, UK :Teen, 2020. 575 p.

Ганна Приходько
доктор філологічних наук,
професор кафедри англійської філології та лінгводидактики
Запорізького національного університету

МЕДІАТЕКСТ У ПАРАДИГМІ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ

Сучасна теорія інтертекстуальності, що займає лідируючі позиції в інтерпретації лінгвістичних феноменів, тісно змикається і з традиційними поняттями функціональних стилів, що спираються на соціальність мови, поняття конотації та контексту, з теорією дискурсу, з когнітивно-комунікативними, культурно-семіотичними науковими парадигмами.

Необхідно відзначити, що розуміння контексту істотно розширюється, завдяки включенню інтертекстуальної інформації. Відродження до життя терміну «контекст» щодо тексту відбиває його трансформацію не тільки у ситуативний, екстралінгвістичний контекст, а й тезаурусний, глобальний, що охоплює весь фонд знань адресанта і адресата тексту.

З опорою на ідеї інтертекстуальності у науковий обіг увійшли нові опозиції: текст – інтертекст, надтекст, супертекст, гіпертекст, прецедентний текст, полікодовий текст тощо, які свідчать про виявлені та позначені нові / відносно нові типи тексту або аспекти функціонування тексту.

У світлі радикальної моделі (транстекстуальність, пантекстуальність), що включає текст до культурно-історичного досвіду людства та загального літературного процесу, тексти масової комунікації є частиною глобального

процесу комунікації. Різностороння інформація газет, журналів, радіо, телебачення у своїй сукупності відтворює модифіковану картину світу.

Власне, інтертекстуальність, яка розуміється як безпосереднє співіснування двох або більше текстів в одному – у вигляді цитати, натяку або образу, є специфічною властивістю медіатексту.

Паратекстуальність, або внутрішньотекстова відкритість як ідея розкладаності цілого тексту на його складові, представлена у ЗМІ через взаємозв'язки тексту та заголовного комплексу (тематика, рубрика, заголовок, підзаголовок, підписи до фотознімків).

Критично-оцінне звернення одного тексту до іншого, що називається метатекстуальністю, є важливим аспектом медіатексту. Масово-комунікативні тексти відносять до «вторинних текстів», через те, що в них використовуються, систематизуються, скорочуються, переробляються та особливим чином оформлюються всі інші види текстів, які вважаються «первинними».

Одна з моделей інтертекстуальності називається гіпертекстуальністю і, відповідно до літературознавчих та лінгвістичних підходів, співвідноситься з пародіюванням одним текстом іншого. Подібна модель може зустрічатися у текстах ЗМІ лише в окремих жанрах художньої публіцистики.

Медіатекст – новий комунікаційний продукт, комунікаційний конгломерат, особливість якого полягає в тому, що він може бути включений у різні медійні структури (вербального, візуального, мультимедійного площин) та різні медійні обставини (періодика, радіо, телебачення, Інтернет, мобільний і супутниковий зв'язок тощо).

Теорія інтертекстуальності сприяє поясненню взаємодії текстів у різних проекціях, звертаючись до змістовно-сміслових одиниць тексту, структурно-композиційної побудови або «матерії» тексту, його семіотичних кодів. Категорія інтертекстуальності для текстів масової комунікації є його онтологічною властивістю та гнучким дослідницьким конструктом, що висвітлює специфіку медіатексту на змістовному, структурному та знаковому

рівнях. Не випадково прочитання медіатекстів через призму інтертекстуальності стає одним із важливих прийомів при аналізі матеріалів ЗМІ.

Неля Степанюк

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Софія Мастерюк

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ НАПРУГИ У ТВОРІ

Г. ЛАВКРАФТА «*AT THE MOUNTAINS OF MADNESS*»

У ХХІ столітті в літературі став дуже популярним жанр жахів. Це свідчить про те, що люди прагнуть емоційно розрядитися, відчувати страх у безпечному середовищі, а також досліджувати темні сторони людської природи та світу навколо. Важливим інструментом для створення атмосфери страху у художньому творі є мова. Її дослідженням займалось чимало вчених, серед яких Божко О. С., Вовк О. В. та інші (Божко, 2017), (Вовк, 2019). Лексику, яка відображає емоційний стан персонажів, поділяють на три основні типи: лексика, що описує емоції; лексика, що виражає психічний стан персонажа та його ставлення до ситуації; лексика, які описуює фізичні ознаки, пов'язані з почуттям страху. (Вовк, 2019: 25)

Цікавим в цьому аспекті є роман Г. Лавкрафта "At the Mountains of Madness". В даному творі автор використовує різноманітні лінгвальні засоби для створення враження загадковості та напруги, особливо при описах місць, архітектурних елементів і монстрів. Завдяки цьому твір набуває гострої атмосферної напруги, тим самим, вражаючи читача не лише подіями, але й

оточенням. Саме це створює відчуття небезпеки та незвичайності. Лавкрафт майстерно маніпулює засобами, щоб передати атмосферу гнітючої невизначеності, яка розвивається впродовж усього твору.

Для передачі атмосферної місцевості та архітектури, автор застосовує різноманітні лексичні засоби, які викликають відчуття страху, небезпеки та таємничості. Одним з основних прийомів є використання абстрактних іменників і прикметників, що асоціюються зі страхом і підкреслюють жахливість описаних місць. Лексеми “horror (44 рази)”, “madness” (21 раз), “monstrous” (33 рази) є одними з найбільш часто вживаних у тексті. Саме вони вказують на надмірні масштаби або жахливу велич, а також сприяють ще більшому зануренню читача в атмосферу. Це дає змогу читачеві відчути не лише фізичне, але й психологічне відчуження від навколишнього світу.

Крім того, точні описи та деталізовані елементи допомагають створити яскраву картину місцевості та архітектури. Вони підкреслюють велич природи Антарктиди та стародавнього міста, які є важливими елементами сюжету. Деталі архітектурних споруд працюють на створення ефекту невідомості, що поступово охоплює все більше й більше простору навколо героїв.

Особливу увагу Лавкрафт приділяє створенню образів жахливих монстрів, використовуючи лексичні особливості для детального опису анатомічних характеристик цих істот. Вони описуються через біологічні та геологічні терміни, що підкреслюють складність їх природи, наприклад: “gill-like suggestions”, “starfish-shaped”, “phosphorescent organism”, “prismatic cilia”. Це робить образи монстрів не лише фантастичними, але й реалістичними. Цей підхід посилює відчуття жаху, оскільки читач сприймає їх не як вигадані істоти, а як частину страшної реальності, яка захована від людського розуму.

Лавкрафт часто використовує лексеми, що підкреслюють фізичну силу та особливості цих створінь. Лексеми “strong”, “accurate”, “flexible” вказують на їх неймовірні можливості, що ще більше підсилює їх жахаючий вигляд. Крім того, Г. Лавкрафт додає в опис монстрів природні явища, які підсилюють відчуття таємничості та підкреслюють невизначеність і невідомість цих істот.

Саме завдяки цьому зображенню монстри стають загадовими, лякаючими і несподіваними для читача.

Автор також майстерно використовує стилістичні засоби для створення атмосфери таємничості та невідомості. Порівняння, метафори та епітети відіграють важливу роль у цьому процесі, надаючи більшої виразності описам. Порівняння дозволяють читачам краще уявити фізичні характеристики істот, створюючи враження їх небезпеки та надзвичайної сили. Завдяки метафорам, які підкреслюють масштаб та страхітливність битви між істотами, а також епітетам, що додають глибини та жахливості образам, Лавкрафт створює справжнє відчуття присутності і напруги.

Особливою рисою твору є те, що Лавкрафт уникає емоційних описів, натомість залишаючи простір для уяви читача. Він прагне створити атмосферу загадовості, надаючи монстрам та іншим елементам таємничий вигляд, що в свою чергу викликає більшу напругу і страх у читача. Цей прийом надає монстрам та архітектурним об'єктам своєрідної містичної сили, що ще більше посилює враження від прочитаного.

Використання всіх вищезгаданих лексичних та стилістичних прийомів робить твір "At the Mountains of Madness" винятковим і незабутнім у жанрі літератури жахів.

Список використаної літератури

1. Божко О. С. Засоби лексичної номінації атмосфери саспенс у художніх творах жанру хоррор. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. : Філологічні науки (мовознавство). 2017. № 7. С. 17-19

2. Вовк О. В. Маніфестація емоції жаху крізь призму описів емоційних станів персонажів-жертв. Львівський філологічний часопис. (5). 2019. С.23-29.

Лілія Терехова

**доцент кафедри лексикології та стилістики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова**

Анастасія Гринчук

**бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова**

НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ У РОМАНІ КОЛЛІН ГУВЕР “*IT ENDS WITH US*”

Мовлення – не єдиний спосіб спілкування. Люди обмінюються інформацією й за допомогою інших засобів – жестів, міміки, погляду, поз, рухів тіла, які часто поєднуються в різних комбінаціях. Усе це невербальні (несловесні) засоби (Гандзюк, 2014, с. 42).

Невербальна комунікація візуалізує емоції та почуття людини, це фізична реакція на події, що відбуваються. До фундаментальних емоцій, що виникли в ході еволюції людини, зараховують радість, смуток, страх, інтерес, здивування, гнів, огиду, зневагу, сором, вину. Кожна з емоцій пов’язана з певними психічними переживаннями і, відповідно, зазвичай проявляється через характерну для цієї емоції міміку.

На думку Т. Заболотної, невербальний спосіб вираження емоцій переважає над вербальним, оскільки емоція – це короткотривале почуття, і ми нерідко відчуваємо труднощі, намагаючись підібрати найбільш влучні мовні засоби її вираження (Заболотна, 2023, с. 176). Невербальні засоби комунікації здебільшого є відображенням емоційного стану людини.

Тексти художніх творів є джерелом для дослідження невербальної поведінки людини. Розглянемо декілька прикладів використання невербальних засобів вираження емоцій американською письменницею Коллін Гувер у романі “*It Ends with Us*”, де характери персонажів розкриваються не лише за допомогою вербального компоненту, а й через

жести та міміку. У творі розгортається складний любовний трикутник між головною героїнею – сильною, наполегливою та емоційно чутливою дівчиною Лілі, її колишнім коханням – Атласом та привабливим нейрохірургом Райлом Кінкейдом, який згодом виявляється аб'юзером.

Стосунки головних героїв наповнені глибокими внутрішніми переживаннями та конфліктами, які у деяких випадках виражаються за допомогою використання паралінгвістичних засобів у тексті роману. Наприклад, тон голосу Атласа передає його розважливу та спокійну натуру. Він не тисне на почуття Лілі, поводить себе з гідністю, стримано, контролюючи свої емоції – як справжній чоловік. Це видно з наступного епізоду: *“Atlas clears his throat and then, in a much quieter voice, he says, “I know it’s not like a real gift””* (Hoover, с. 49).

Важливу роль у взаємодії героїв відіграють тактильно-кінестетичні засоби. Наприклад, поцілунок Райлом Лілі, що описується у фразі *“He leans in and kisses me on the forehead”* (Hoover, с. 77), спочатку сприймається як акт ніжності, турботи та підтримки коханої. Однак із розвитком сюжету стає очевидним, що за цією поведінкою ховається токсична динаміка стосунків, оскільки Райл виявляється схильним до маніпуляцій та агресії.

Розкриття емоційного стану головної героїні також здійснюється за допомогою невербальних засобів. Зокрема, кінетичні прояви, як-от *“I close my eyes briefly and inhale a steadying breath...”* (Hoover, с. 68), підкреслюють спробу героїні заспокоїтись і приховати емоційний стан, викликаний близькістю Райла та його низьким, глибоким голосом, що лунає безпосередньо за нею. Це свідчить про її прагнення взяти під контроль свої почуття і приховати емоційну реакцію на зовнішні подразники. Приклад екстралінгвістичного невербального засобу спілкування знаходимо у реченні *“I sigh, relieved. “Please. I hate this””* (Hoover, с. 77). У цьому випадку полегшене зітхання свідчить про майже вдалу спробу Лілі вийти із незручної ситуації, яка виникла внаслідок обговорення особистих тем.

Отже, жести та фізичні реакції часто видають мотиви та почуття

літературних персонажів. Коллін Гувер вміло зображає невербальну поведінку протагоністів свого твору, використовуючи лінгвістичні засоби для позначення рухів тіла та міміки, що допомагає глибше передати внутрішні переживання героїв та підкреслити їх емоційний стан.

Список використаної літератури

1. Гандзюк О. (2014). Невербальні засоби спілкування в романі Ірини Вільде «Сестри Річинські». *Науковий журнал*. № 2. С. 41-49.
2. Заболотна Т. (2023). Невербальні та вербальні компоненти спілкування як засоби вираження емоцій. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 61. Том 1. С. 175-181.
3. Hoover Colleen. It Ends with Us. URL: <https://icrrd.com/public/media/15-05-2021-052358It-Ends-with-Us.pdf> (дата звернення: 29.03.2025).

Лілія Терехова

**доцент кафедри лексикології та стилістики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова**

Уляна Дюкарєва

**бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова**

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ПІСЕННОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ АЛЬБОМУ МАЙЛІ САЙРУС «MILEY CYRUS & HER DEAD PETZ»)

У сучасному світі пісня є не лише засобом розваги й передачі почуттів, а й засобом впливу, адже саме в ній закладено чинники, що безпосередньо діють на слухача. У цьому контексті багатокомпонентне явище, яке поєднує

вербальний і музичний елементи та є продуктом суспільно й ситуативно зумовленої комунікації під впливом екстралінгвальних характеристик, називають пісенним дискурсом (Клещова, 2023, с. 86).

Наша робота присвячена дослідженню лексико-стилістичних особливостей пісенного дискурсу альбому “Miley Cyrus & Her Dead Petz” сучасної американської співачки та композитора Майлі Сайрус, який вийшов у 2015 році. Альбом складається із 23 пісень (Tailem.com). Основними семантичними темами, які висвітлено у цьому альбомі, є кохання і почуття, самоідентифікація, добро і зло, гармонія із природою та тваринами. Щодо останньої теми, саме вона є складовою назви альбому, у назві якого привертає увагу використання графону у слові “petz”(pets). Зазначимо, що у 2014 р. співачка втратила улюбленого собаку і присвятила йому пісню “The Floyd Song”, де смерть домашнього улюбленця метафорично порівнюється із смертю квітки: “But how can I be glad now my flower is dead” (“The Floyd Song”).

Співачка зазнає як болю від втрат, так і радості зцілення. У 2015 р. після розтавання із своїм хлопцем Патріком Шварцнегером - американським актором та, до речі, сином Арнольда Шварцнегера, Майлі пише пісню про прощення та подолання минулих стосунків, у рядках якої використано епіфоричний повтор, що створює ритмічний ефект та емоційне підсилення:

“I ain't 'bout that shit, so I forgive you

Too late to switch, so I forgive you

Ain't 'bout that bitch, so I forgive you” (“I Forgive Yiew”)

У своїх піснях Майлі Сайрус також порушує питання добра і зла, наголошуючи, що вони є взаємопов’язаними:

“ You can try to have a *world, a world* without the shadow

But it will be a dark, dark and cold place world

'Cause it would be *a world, a world* without light too.” (“Evil Is But a Shadow”).

У цих рядках співачка наголошує, що якщо у світі немає тіні (shadow), то в ньому немає й світла (light). Зазначимо, що у цьому випадку “тінь”

(shadow) і “темний, холодний світ” (dark and cold place world) символізують зло, а “світло” (light) — добро. У цій пісні йдеться про те, що добро і зло не лише співіснують, а й протиставляються одне одному, про що свідчить антитеза "world without the shadow" і "a world without light".

Отже, використання різноманітних лексико-стилістичних засобів у піснях альбому Майлі Сайрус “*Miley Cyrus & Her Dead Petz*” сприяє розкриттю актуальних тем, що є зрозумілими та близькими слухачеві. Пісенний дискурс у цьому контексті поєднує музичний і словесний компоненти та формується під впливом екстралінгвальних факторів.

Список використаної літератури

1. Клещова О. Український пісенний дискурс: сучасні символи. Лінгвістика № 2 (48). 2023. С. 83–97. URL: <https://doi.org/10.12958/2227-2631-2023-2-48-83-97>.

2. Tailem.com: Miley Cyrus & Her Dead Petz by Miley Cyrus - Song listings and reviews | Tailem. Music Reviews, News and Song Meanings | Tailem. URL: <https://www.tailem.com/artist/miley-cyrus-artist/albums/miley-cyrus-her-dead-petz-album-miley-cyrus>. (дата звернення: 05.04.2025)

Лілія Терехова

доцент кафедри лексикології та стилістики англійської мови

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Олена Мосієнко

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

ГРАФІЧНІ СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ У РОМАНІ МЕГ КЕБОТ «*THE PRINCESS DIARIES*»

Під графічними стилістичними засобами прийнято розуміти сукупність методів зовнішньої організації художнього тексту. Це нестандартні способи розміщення елементів повідомлення, своєрідні варіанти зображення окремих літер чи слів, які створюють широку гаму стилістичних відтінків [1, с.36]. Використання графічних стилістичних засобів дозволяє автору робити акцент на певних словах або частинах художнього тексту, що сприяє приверненню уваги читача.

Дане дослідження присвячено аналізу графічної стилістичної подачі тексту у першій книзі в однойменній серії романів Мег Кебот "The Princess Diaries". Це історія про звичайного підлітка Мію Термополіс, яка несподівано дізнається, що вона є спадкоємицею трону невеликої європейської країни Дженовії. У книзі описано її зворушливий шлях до прийняття нової ролі, де вона водночас стикається з викликами королівського життя та типовими підлітковими проблемами. Роман написаний у стилі щоденникових записів, що дозволяє передати думки, почуття та переживання головної героїні безпосередньо, з гумором та щирістю.

Автентичності щоденниковим записам надає використання різноманітних графічних стилістичних засобів, а саме: капіталізації, курсиву, жирного шрифту та варіацій шрифтів різного розміру.

Наприклад, для того, щоб підкреслити паніку і внутрішнє неприйняття героїні, пов'язані з переїздом до Дженовії, у наступному випадку кілька разів використано капіталізацію заперечної форми модального дієслова "can":

"What am I going to do? I CAN'T move to Genovia, I just CAN'T!!" (2, с.44)

З великої літери у творі пишуться деякі слова, як, наприклад, іменники, які позначають певних членів родини протагоністки, а саме — бабусі, що свідчить перед усім про її важливість у Міїному житті. Додамо, що для Мії бабуся є не тільки авторитетним, а і авторитарним членом родини, бо вона називає її "Grandmère", що може свідчити про певну дистанцію між Мією, яка спілкується розмовною англійською із своєю аристократичною бабусяю — королевою Дженовії:

"Last time I saw Grandmère, she was having this dinner party(...)" (2, с.78)

У "The Princess Diaries" також зустрічаємо випадки використання курсиву для передачі емоційного стану героїні, що є характерним для розмовного стилю Мії Термополіс, яка з невпевненістю сприймає нові виклики, які вона повинна буде подолати у ролі принцеси: "*Oh, God. What am I going to do?*" (2, с.45)

У романі наявні приклади одночасного застосування жирного шрифту та капіталізації, зокрема, в заголовках щоденника, які акцентують увагу на терміновості справ Мії або нагальності певних дій:

"STARTING TODAY I WILL" (2, с.31)

"I HAVE GOT TO" (2, с.127)

Характерним для твору є варіювання шрифтів та їх розмірів. Наше дослідження було проведене на основі електронної версії книги, яка вийшла у 2000 році, і основним шрифтом якої є Times New Roman, кегль 15. У книзі також зустрічаємо шрифти Times New Roman 11, Arial 11 та 15, Arial MT 11 та Arial MT 15.

У наступному прикладі для того, щоб підкреслити думку Міїної подруги Ліллі Московіц, капіталізованим шрифтом Arial 15 подано назву списку "найгарячіших хлопців", у якому під третім номером заявлено Пірса Броснана — найкращого, на думку Ліллі, Джеймса Бонда. До речі, сама Мія з цим не згодна, про що в дужках шрифтом Times New Roman 11 зазначено, що Тимоті Далтон їй більше сподобався у цій ролі:

"LILLY MOSCOVITZ'S LIST OF HOTTEST GUYS (...)

3. Pierce Brosnan, best James Bond ever (disagree—I liked Timothy Dalton better)" (2, с.19)

Підсумовуючи, зазначимо, що використання графічних стилістичних засобів у романі "The Princess Diaries" надає тексту особливого семантичного забарвлення та сприяє розкриттю авторського задуму. Це дозволяє читачам глибше зануритися у думки та емоції головної героїні, робить текст більш

живим та автентичним, адже щоденниковий стиль нагадує щиру розмову Мії із найкращою подругою.

Список використаної літератури

1. Єфімов Л. П., Ясінецька О. А. Стилїстика англїйської мови і дискурсивний аналіз. Вінниця: Нова книга, 2004. 240 с.
2. Cabot M. P. "The Princess Diaries" HarperCollins Publishers Inc., 10 East 53rd Street, New York, NY 10022. 204 с. URL: <http://www.harpercollinsebooks.com>

Ірина Шаповалова

**асистент кафедри англїйської філології факультету іноземних мов
Львівського національного університету імені І. Франка**

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АВТОРСЬКОЇ ОПОВІДІ В РОМАНІ «CASUALTIES OF PEACE» ЕДНИ О’БРАЄН

«Casualties of Peace» – роман ірландської письменниці Едни О’Браєн, відомої відвертим зображенням життя жінок та різноманітних соціальних проблем другої половини ХХ століття. Вперше опублікований в 1966 році, твір розкриває теми жіночої самореалізації, внутрішньої свободи та емоційної залежності, кохання та самотності, гендерної нерівності та насильства.

Вже сама назва роману вказує на контраст, на те, що навіть у мирний час люди можуть бути жертвами, якими в творі є обидві головні героїні, Вілла і Петсі. Контраст між героїнями роману прослідковується і на мовному рівні. У романі присутнє поєднання різних мовних реєстрів — від витонченого літературного стилю до розмовної мови та ірландського сленгу - *“Two eejits! She looked a fright!”* (O'Brien, 1979). Це відображає соціальні та культурні відмінності персонажів, підкреслюючи їхню індивідуальність та походження.

Привертає увагу також контраст між стилем та структурою. Існує думка, що в романі наявний певний дисонанс між сучасним, динамічним стилем письма та традиційною структурою сюжету (Dienstag, 1967), оскільки на початку і в кінці твору є епізоди з уявним та реальним вбивством, які створюють обрамлення. Також в кінці тексту подані листи Вілли, що може здаватись старомодним, однак саме листи описують жахливі події з її минулого, сприяють глибшому розумінню снів, страхів та переживань героїні. (Greenwood, 1999).

Проте найбільше сприяють розкриттю внутрішнього світу персонажів внутрішній монолог та потік свідомості. Авторка майстерно занурює читача у думки героїв, створюючи ефект безпосередньої присутності у свідомості персонажів *"She should leave. She should have left already. But the way he looked at her, the way his voice softened when he said her name—wasn't that love? Or was it just another trick, another moment she'd mistake for something it wasn't? She wanted to trust him, needed to trust him, but the past hovered, whispering, always whispering."* (O'Brien, 1979).

Окрім цього, О'Браєн насичує текст стилістичними засобами, такими як метафори та порівняння, які підкреслюють емоційні переживання персонажів *"Her love for him was like the tide—pulling her in, then leaving her stranded."* (O'Brien, 1979). Також авторка використовує символи, які розкривають приховані аспекти сюжету та характери героїв. Наприклад, скульптури з скла, які створює Вілла, можуть символізувати крихкість людських стосунків та тендітність внутрішнього світу людини. *"She traced her fingers along the edges of the glass sculpture, careful not to press too hard. So delicate. So easily broken. Like love. Like promises."* (O'Brien, 1979).

Загалом, мовностилістичні особливості «Casualties of Peace» сприяють глибокому розкриттю згаданих вище тем та дослідженню внутрішніх переживань персонажів, роблячи роман багатограним та емоційно насиченим.

Список використаної літератури

1. Dienstag E. (1967). Deadly Chain of Events. *New York Times Book Review*, 24-25
2. Fadla S., Awad Y. (2018). Transcending the Patriarchal Border and Re-claiming the Self in Edna O'Brien's *The Light of Evening*. *Jordan Journal of Modern Languages and Literature* Vol. 10, No.1, 47-62
3. Greenwood A. Representations of femininity in the novels of Edna O'Brien, 1960-1996. (Thesis). University of Hull. <https://hull-repository.worktribe.com/output/4210683>
4. O'Brien E. (1979). *Casualties of Peace*. Penguin Books
5. Shusha Guppy (1984, summer). Edna O'Brien, *The Art of Fiction*, No 82 *The Paris Review*, 92.

Iryna Shevchenko

Doctor of Sci (Philology), Full Professor

Chair of ESP and Translation Department

V. N. Karazin Kharkiv National University

THE CONCEPT OF *MIGRANT* IN REPUBLICANS' POLITICAL DISCOURSE

In American political discourse, the issue of *MIGRANT* is one of the most pressing political, ethical, and humanitarian challenges, closely linked to the foundations of American democracy (Shevchenko, 2024). Depending on the speaker's worldview, *MIGRANT* is perceived either positively or negatively, as a benefit or a threat to the United States (Dennison, 2021). In Donald Trump's 2024-2025 electoral and presidential discourse, migration narratives are a tool for rational and emotional persuasion and manipulation.

Political discourse of MIGRATION is formed around MIGRANT as a discourse-generative concept. A political narrative is a text that both reflects the narrator's worldview and constructs a textual representation of reality that is imposed on the audience (Zhabotynska, Ryzhova, 2022). The rational impact of the Republican Party and presidential narratives on their audience is achieved through construing a specific worldview by deliberate conceptualization of MIGRANT. In these narratives, the concept has propositional frames of identification **MIGRANT IS SUCH (role / status/ legal outcome):** *worker, refugee, family reunion, asylum seeker, student / illegal, smuggled, (non)integrating/ gaining permanent residency, facing deportation*; frame of location **MIGRANT IS WHERE/WHEN (time and location):** *season worker, transitional migrant*; frames of action **MIGRANT DOES SMTH:** *crime, drug, (un)employment*; frame of comparison **MIGRANT IS AS SMTH:** *animals, not humans, pet-eaters*.

In political discourse, metaphors, metonymies, and metaphonymies stimulate the rational impact by emotional one and serve as effective strategies for shaping specific perceptions of MIGRATION intended by the speaker. In Trump's narratives they construe the worldview of contempt, fear, and hatred towards MIGRANTS. Among the typical examples of Trump's figurative language, there are metaphors **MIGRANTS ARE POISON** ("*They're poisoning the blood of our country*"), **MIGRANTS ARE A THREAT TO THE BORDER** ("*border security*"), along with the related **BORDER IS A CONTAINER/CAPACITY** ("*seal the border*"), **MIGRANTS ARE INVADERS** ("*migrant invasion*"); and metaphonymy ("*seal the Mexican border*") based on the symbolic metonymy **BORDER FOR SECURITY**.

Thus, figurative language used in political migration narratives serves to highlight different aspects of the issue, amplify emotional engagement, and strengthen the persuasive impact of migration-related meanings.

References

1. Shevchenko, I. (2024). Migration discourse: a cognitive-pragmatic vantage point. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н.*

Каразіна. Серія "Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов", 100, 77–82. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2024-100-07>

2. Dennison, J. (2021). Narratives: a review of concepts, determinants, effects, and uses in migration. *Comparative Migration Studies*, 9, 50. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40878-021-00259-9>

3. Zhabotynska, S., & Ryzhova, O. (2022). Ukraine and the West in pro-Russia Chinese media: A methodology for the analysis of multimodal political narratives. *Cognition, communication, discourse*, 4, 115–139. DOI: <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2022-24-09>

Секція 4

Традиційне і нове

в ономастичних світах

Жуана Бакар

бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ВЛАСНІ НАЗВИ СЕРІЙ СЕРІАЛУ «*ANNE WITH AN E*»: СТРУКТУРНИЙ ТА МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ

Знайомство з витвором мистецтва завжди починається зі знайомства з його назвою. Ідеонім допомагає реципієнту краще зрозуміти мотиви митця, порівняти задум автора зі своїми власними враженнями від твору. Можемо сказати, що власна назва мистецького об'єкту надає йому більше сенсу та робить його ближчим до глядача.

Метою роботи є розкриття сутності ідеонімії серіалу «Anne with an E». Об'єктом дослідження було обрано ідеоніми як складову сучасного англійського онімікону. Предметом дослідження стали назви серій серіалу «Anne with an E». Фактичним матеріалом дослідження слугували 27 власних назв на позначення серій серіалу.

Ідеоніми використовуються для назви витворів, які створила людина у галузі мистецтва або науки. За Д. Бучко, «ідеонім — це вид власна назва окремого об'єкта культури, науки, мистецтва, взагалі духовності, інакше назви художніх, музичних творів, наукових, релігійних, публіцистичних праць, найменування картин, скульптур, кінофільмів, а також театральних, циркових вистав, балетів і ін.» (Бучко, 2012, с. 256).

Аналіз структурних типів ідеонімів у назвах серій серіалу «Anne with an E» свідчить про їхню значущу роль у відображенні сюжетної глибини та філософського підґрунтя твору. Ця структурна багатогранність не лише надає естетичної виразності назвам, а й стимулює глядача до глибшого осмислення змісту.

У назвах серій першого сезону серіалу «Anne with an E» можемо побачити тільки **складені багатокomпонентні ідеоніми**. Вони виражені

словосполученнями на кшталт «*Tightly Knotted to a Similar String*» та фразами з власною структурою предикації такі як «*You Will Shall Decide Your Destiny*», «*An Inward Treasure Born*». Серед них знаходимо також **питальні** та **заперечні** речення: «*But What Is So Headstrong as Youth?*» та «*I Am No Bird, and No Net Ensnares me*».

Для другого сезону характерні **складені багатокomпонентні ідеоніми**. До словосполучень віднесімо «*The Painful Eagerness of Unfed Hope*», «*Struggling against the Perception of Facts*».

Назви серій третього сезону також мають виключно складені багатокomпонентні ідеоніми. Цей сезон має найбільшу кількість словосполучень: «*A Hope of Meeting You in Another World*», «*The Summit of my Desires*».

У підсумку, словосполучення складають 44.4% ідеонімів назв серій серіалу і фрази з власною структурою предикації складають 55.6%. Назви серіалу «Anne with an E» мають комбіновану мотивацію, тому що вони поєднують денотативну основу із додатковим семантичним шаром. Багато з них — цитати або алюзії на класичну літературу, що вже передбачає інтертекстуальну (часто ідеологічну або емоційну) мотивацію. Для назв серій серіалу характерні метафоричність і синтаксична складність, теж підтримують глибинну смислову багатозначність.

Для всіх трьох сезонів характерні ідеоніми з сутнісно-квалітативним, сутнісно-емоційним та сутнісно-ідеологічним типом комбінованої мотивації. Прикладом сутнісно-квалітативної мотивації є назва серій «*You Will Shall Decide Your Destiny*», «*I Am No Bird, and No Net Ensnares Me*». Сутнісно-емоційними є «*Remorse Is the Poison of Life*», «*The Painful Eagerness of Unfed Hope*», сутнісно-квалітативними «*A Hope of Meeting You in Another World*», «*I Am Fearless and Therefore Powerful*».

Отже, назви серій серіалу «Anne with an E» є прикладом складних багатокomпонентних ідеонімів з комбінованою мотивацією, які поєднують літературні алюзії, метафоричність і синтаксичну складність. Вони

відображають глибокий філософський зміст твору та стимулюють емоційне й інтелектуальне осмислення глядачем.

Список використаної літератури

1. Бучко, Д. Г., & Ткачова, Н. В. (2012). Словник української ономастичної термінології. Харків: Ранок-НТ.

Ольга Васильєва

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри граматики англійської мови Одеського

національного університету імені І. І. Мечникова

СИМВОЛІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ЛОНДОНА В РОМАНІ

ВІРДЖИНІ ВУЛФ «МІСІС ДЕЛЛОВЕЙ»

Топоніміка є важливим елементом художньої прози, адже вона допомагає створювати просторовий контекст та розкривати соціокультурні й символічні аспекти твору (Лабінська, 2016, с.34). У романі Вірджинії Вулф «Місис Делловей» Лондон постає не лише як місце дії, але і як активний учасник наративу, що відображає внутрішній світ персонажів, їхні переживання, а також соціальні й історичні контексти. Топоніми відіграють важливу роль у розкритті символічного змісту роману, допомагають передати атмосферу міжвоєнної Англії та показати вплив міського простору на життя героїв. Оскільки «Місис Делловей» є зразком модерністської літератури, дослідження топоніміки твору дозволяє глибше зрозуміти художні засоби та філософські ідеї, закладені в романі. У цьому контексті ономастика, зокрема топоніміка, виступає як важливий інструмент аналізу художнього тексту.

Лондон, як простір дії у романі Вірджинії Вулф «Місис Делловей», виконує центральну роль у формуванні наративної структури твору та є важливим елементом для розкриття тем і характерів. Місто виступає не лише

фоном для подій, але й активним учасником розповіді, який формує настрій, надає глибокого символічного змісту та відображає повсякденне життя персонажів у післявоєнному суспільстві. Було проаналізовано більше 100 топонімів, що дозволяє зробити глибокий аналіз кожного місця та його значення у контексті соціального життя Лондона (Вірджинія Вулф). Лондон у романі Вулф є багатшаровим символом: з одного боку, він представляє елітний світ британської аристократії та владних структур, а з іншого – це простір для зустрічі різних соціальних класів, культур та світоглядів. Цей топонімічний аналіз дає змогу краще зрозуміти значення різних місць у контексті роману та те, як Лондон виступає своєрідним мікрокосмом англійського суспільства першої половини ХХ століття. Одним із головних символічних місць у романі є район Вестмінстер (Westminster), де живе головна героїня Кларисса Делловей. Вестмінстер – це історично важливий і аристократичний район Лондона, що асоціюється з владою, стабільністю та багатовіковими традиціями британського суспільства. Для Кларисси, жінки з вищого класу, життя у Вестмінстері символізує належність до еліти та забезпечує певний рівень комфорту і безпеки. Однак, за цією зовнішньою стабільністю приховується внутрішнє відчуття відчуженості, яке переслідує Клариссу протягом усього роману. Її будинок у Вестмінстері – це не просто місце проживання, а символ її соціальної ролі як дружини політика, де вона відчуває певні обмеження й ізоляцію від справжнього життя, яке постійно змінюється і плине поза межами її світу. Не менш важливим простором у романі є Сент-Джеймський парк (St. James's Park), розташований неподалік від будинку Кларисси. Парк символізує простір роздумів і саморефлексії, де героїня може на деякий час втекти від світських обов'язків і зануритися у свої думки. Сент-Джеймський парк стає місцем, де Кларисса розмірковує про своє життя, старіння, взаємини з іншими людьми та неминучість смерті. Сент-Джеймський парк є важливим елементом топонімічної структури роману, що поєднує зовнішній простір міста з внутрішнім світом головної героїні. Особливої уваги заслуговують політичні топоніми, що втілюють не тільки

географічні, але й ідеологічні аспекти післявоєнної Британії: Трафальгарська площа, Вайтхолл і Даунинг-стріт виступають символами британської політичної влади і військової історії. Кожен топонім, згаданий у романі, є ключем до розуміння глибших соціальних, політичних і культурних процесів, які відбуваються в Лондоні після Першої світової війни. Через використання конкретних місць і районів Вулф зображає складність і багатогранність міста, його різні соціальні верстви та політичні напруження.

Список використаної літератури

1. Лабінська, Г.М. (2016). Топоніміка: навчальний посібник. Львів. Львівський національний університет ім. Івана Франка. 274 с.
2. Вірджинія Вулф. Місіс Делловей. URL: <https://uabooks.net/reader/102/>.

Олена Карпенко

доктор філологічних наук, професор,

завідувач кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Валерія Неклесова

доктор філологічних наук, професор кафедри граматики англійської

мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

СУЧАСНА ОНОМАСТИЧНА ТЕРМІНОСФЕРА

Українська ономастична думка продовжує розвиватися, з'являються нові терміни та поняття для опису різних аспектів практики іменування. Наша головна мета — виявити та висвітлити нові тенденції та важливі закономірності в еволюції української термінології та надати детальний огляд поточного стану ономастичної галузі.

Встановлено п'ять проблемних тенденцій розвитку української ономастичної терміносистеми.

1. Введення нових термінів. Найпотужнішою термінологічною тенденцією в українській ономастиці є карбування нових термінів у разі **реальної чи уявної** потреби. Це може бути виправдано, оскільки нові явища приходять у цей світ, що потребує нових назв, тому з'являються нові терміни, такі як **сайтонім** чи **венеронім**. У світі спостерігаються **дві тенденції** термінотворення та використання: **спрощення та ускладнення**. У західній ономастиці існує чітка тенденція уникати складних термінів, замінюючи, наприклад, термін **топонім** терміном **placename**, **хрононім** терміном **time name**. Українські ономатологи, **навпаки**, схильні створювати та використовувати спеціальні наукові терміни.

2. Футуристичні терміни. Українська ономастична система базується здебільшого на вже існуючих явищах при створенні термінів для вже існуючих власних назв. Деякі дослідники можуть вдатися до створення нових термінів для майбутніх власних назв. Ми називаємо такі терміни футуристичними. Для ілюстрації звернемося до деяких видів **космонімів** — власних назв природних космічних об'єктів, наприклад, до **сатурнонімів** чи **юпітеронімів**. Через характер астрономічних досліджень і величезну відстань до цих космічних об'єктів існує не так багато власних імен, якими можна було б номінувати будь-які просторові орієнтири. Хоча вони можуть бути відкриті в майбутньому, ономастичні терміни вже існують.

3. Терміни-синоніми. Одним з проблемних трендів в функціонуванні української ономастичної терміносистеми є використання **термінів-синонімів**. Це могло бути зумовлене **об'єктивним** історичним, науковим пошуком найкращого терміна для найефективнішої передачі потрібного значення, яскравим прикладом чого є пара **астронім** і **космонім**. В першу чергу вони вживалися синонімічно і були взаємозамінними, позначаючи всі види природних космічних об'єктів. Проте з подальшим розвитком ономастики в Україні їх почали вживати для позначення частково різних

класів об'єктів позамовної дійсності. Причина появи термінів-синонімів може бути й суто **суб'єктивною**, як наслідок надмірних термінозмін у ситуації, коли загальновизнаний термін уже існує, яскравим прикладом чого є синоніми до терміна **літературна ономастика**.

4. Багатозначність термінів. З плином часу деякі терміни набули більш ніж одного значення, викликаючи своєрідну плутанину в ономастичних колах. Йдеться насамперед про **хремагоніми**, які як власні назви людських творінь могли б позначати в українській ономастичній системі: 1) назви історичних дій (у стандартному підході розглядаються як хрононіми); 2) власні назви літературних і музичних творів (традиційно розуміються як ідеоніми); 3) власні назви картин, фільмів (також ідеоніми), список можна продовжувати. Такий підхід розмиває межі усталених категорій власних назв, що призводить до їхнього збігу та значної плутанини.

5. Некоректне використання ономастичних термінів. Ономастичні терміни несуть точне наукове значення, факт, яким деякі дослідники можуть знехтувати. Найчастіше це трапляється з **зоонімами** та **фітонімами**, коли біологічні терміни замінюються ономастичними: зоонімами називають кішку і собаку, фітонімами — троянду й дуб. Сама суть власних імен не береться до уваги: оніми ідентифікують номіновані індивідуальні об'єкти, як-от *Хатіко*, японська собака акіта, яку запам'ятали своєю надзвичайною вірністю своєму господареві, якого він продовжував чекати понад дев'ять років після його смерті; або *Генерал Шерман* (гігантське дерево секвойя в Гігантському лісі національного парку Секвойя, США).

Слідуючи настановам С. Вербича, який вважає, що нові ономастичні терміни потребують кваліфікованої перевірки, мають бути обґрунтованими та відповідати основним принципам ономастики, дотримуватися єдиної системи у творенні ономастичних термінів і кодифікуватися лише тоді, коли вони витримують випробування часом і стали загальноприйнятими (Вербич, 2020), ми наважилися на укладання словника українських ономастичних термінів англійською мовою (Карпенко, Неклесова, 2024). Хронологічними

попередниками спроби стандартизації української ономастичної системи є «Проект української ономастичної термінології» В. Німчука (Німчук, 1966), «Структура онімічного простору української мови» М. Торчинського (Торчинський, 2008) та «Словник української ономастичної термінології» Д. Бучко та Н. Ткачової (Бучко, Ткачова, 2012).

Словник упорядкований за алфавітом і містить 444 статті, кожна з яких містить коротку примітку про походження терміна, що дає читачеві загальне розуміння спрощеної етимології.

Кожному терміну надається стисле визначення, за яким йдуть найбільш типові приклади, які, як правило, не потребують пояснень або супроводжуються коротким описом. Кожен термін супроводжується українським перекладом.

Українсько-англійський ключ представляє скорочену версію словника. Цей зворотний перелік термінів полегшує отримання необхідної інформації україномовним читачам. Спочатку подано український варіант терміну, а потім переклад англійською мовою, усі записи розташовані в алфавітному порядку.

Список використаної літератури

1. Вербич, С. О. (2020). Українська ономастична термінологія: проблеми нормалізації та кодифікації. *У пошуках гармонії мови*. Видавничий дім Дмитра Бураго. С. 180–188.
2. Німчук, В. В. (1966). Українська ономастична термінологія (проект). *Повідомлення Української ономастичної комісії*. Вип. 1. С. 24–43.
3. Торчинський, М. М. (2008). *Структура онімічного простору української мови*. Авіст.
4. Бучко, Д. Г., Ткачова, Н. В. (2012). *Словник української ономастичної термінології*. Ранок-НТ.
5. Karpenko, O., Neklesova, V. (2024). *A Dictionary of Ukrainian Onomastic Terminology*. University Book.

БРЕНДОНІМИ ТА ЕРГОНІМИ: ЗАГАЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ

У сучасній ономастиці помітно зростає інтерес до пропріальних одиниць, пов'язаних із соціальними, економічними та культурними процесами. Серед таких назв варто виокремити **брендоніми** та **ергоніми** — два типи власних назв, які мають чимало точок перетину, але при цьому демонструють і суттєві відмінності.

Обидва явища—брендоніми та ергоніми—є різновидами власних назв (онімів), тобто знаків, що позначають унікальні об'єкти чи суб'єкти в мовному просторі. Їх спільним є те, що вони належать до групи пропріальних одиниць, тобто позначають унікальні, ідентифіковані об'єкти в межах мовного простору. Обидві категорії виконують функцію індивідуалізації, дозволяючи ідентифікувати певний товар (*брендоніми*) або установу (*ергоніми*) (Бучко, 2012). Також обидва типи назв характеризуються високою частотністю в сучасному мовленні, особливо в урбаністичному, комерційному та медійному середовищі. Їхнє поширення є маркером соціально-економічної активності мовної спільноти. Як брендоніми, так і ергоніми можуть бути утворені шляхом аналогічних словотвірних моделей — наприклад, поєднання описового елемента з номінативним, використанням скорочень, запозичень тощо (ICOS, 2021). Вони часто мають умовно-мотивовану структуру, де форма має викликати певні асоціації чи емоційний відгук.

Основна різниця полягає у сфері функціонування. **Брендоніми** — це імена комерційних продуктів, послуг або фірм, основною метою яких є приваблення споживача, створення позитивного іміджу й стимулювання купівельної активності. Вони орієнтовані на ринок і маркетинг (Karpenko, 2024). Такі назви як *Coca-Cola*, *Samsung*, *Розетка* є класичними брендонімами. Натомість

ергоніми — це назви організацій, установ, підприємств, навчальних закладів, культурних інституцій. Наприклад, *Національний університет імені Івана Франка, ПриватБанк, Центральна районна лікарня* — це все ергоніми. Їхня головна функція — ідентифікація соціально значущої структури, яка виконує певну роль у житті суспільства (Торчинський, 2008). Відповідно, **ергоніми** мають більш формалізовану, регламентовану структуру, часто включають вказівку на тип установи (*банк, театр, ліцей тощо*). Також важливою відмінністю є емоційне навантаження: **брендоніми**, як правило, мають експресивно-асоціативний характер, створюють емоційний контакт із цільовою аудиторією, тоді як **ергоніми** часто нейтральні або офіційні.

Отож, завдяки порівняльному аналізу ми можемо дійти до висновку, що брендоніми й ергоніми, попри спільну приналежність до пропріальної лексики, мають різну природу, функції та сферу застосування. **Брендоніми** — це мовні одиниці маркетингового дискурсу, що слугують ідентифікаторами комерційних продуктів. **Ергоніми** ж виконують соціальну функцію, називаючи інституції, які мають певний вплив у суспільстві. У цьому контексті корисно розглядати ці категорії не як конкуруючі, а як комплементарні, що разом формують цілісну картину сучасної ономастики.

Список використаної літератури

1. Бучко, І. А. (2012). *Словник власних назв сучасної української мови*. ПАІС.
2. Karpenko, O., Neklesova, V. (2024). *A Dictionary of Ukrainian Onomastic Terminology*. University Book.
3. Glossary of terms in onomastics. (2021). URL: <https://icosweb.net/>
4. Торчинський, М. М. (2008). *Структура онімного простору української мови*. Авіст.

Микита Михальченко
магістр факультету романо германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

КІНЕМАТОГРАФІЧНА АДАПТАЦІЯ П'ЄСИ У. ШЕКСПІРА «*KING LEAR*»: ОНІМНИЙ АСПЕКТ

Дослідження присвячено онімному простору п'єси У. Шекспіра та його трансформації в екранізації А. Куросави. Уїльям Шекспір — один із найвпливовіших драматургів світової літератури, і його трагедія «Король Лір» вважається вершиною трагедійного жанру. П'єса розповідає про старого короля, який ділить своє королівство між трьома доньками, вимагаючи від них словесних доказів любові. Його помилки призводять до зради, страждання і загибелі більшості персонажів. Через глибину тем — влада, сім'я, зрада, божевілля — «Король Лір» неодноразово інтерпретувався в театрі й на екрані.

«Король Лір» має десятки кіноадаптацій — від класичних постановок до модерністських переосмислень. Кіноадаптація — це не просто візуальна репрезентація літературного твору, а процес інтерпретації, у якому режисер може змінювати контекст, образи й сюжетні елементи. За словами О. Лисенко, «адаптація — це форма діалогу між текстами» (Лисенко, 2022), а кіно може не лише перекладати, а й створювати нові сенси, вкорінені в іншій культурі.

Акіра Куросава — класик японського кіно, знаний тим, як він поєднує традиції японського театру, історичні події та західні літературні джерела. У фільмі «Ран» (що означає «хаос») Куросава переосмислює «Короля Ліра» в контексті середньовічної Японії, зокрема епохи Сенгоку. Головний герой — лорд Хідетора Ітіманджі (Hidetora Ichimonji), який, як і Лір, вирішує передати владу своїм трьом синам. Але його рішення призводить до руйнування родини та кривавої війни. Фільм відзначається епічністю, кольоровою символікою та філософською глибиною.

Хоча «Ран» і не є дослівною екранізацією п'єси, її ідеї залишаються центральними: тема падіння патріарха, зрада близьких, марність влади, а також гірке прозріння наприкінці життя. Куросава не просто адаптує сюжет — він виводить його на новий рівень, вплітаючи буддистське розуміння карми і страждання. Як і у Шекспіра, у «Рані» герої не лише борються між собою, а й стикаються з філософським питанням: чи існує справедливість?

Обидва головні герої — Лір і Хідетора — старі правителі, які вірять у вірність дітей, але стикаються із зрадою. Їхня гордість і сліпота до істини — головні причини трагедії. Відмінність у тому, що Лір поступово божеволіє, але набуває прозріння, тоді як Хідетора втрачає розум майже повністю й залишається в хаосі до кінця. Лір знаходить емоційне очищення в сценах з Корделією, у той час як Хідетора втрачає останнього сина на полі бою — без жодної надії.

Король Лір (King Lear) — ім'я походить із кельтських легенд, і, за деякими версіями, означає «світлий» або «відомий». У «Ран», *Хідетора* (秀虎) перекладається як «видатний тигр»: 秀 (hide) — «видатний», 虎 (tora) — «тигр». Це символізує його войовничу, величну природу, але також — дикість і неконтрольованість. Обидва імені говорять про велич, що стає трагедією.

У Шекспіра — три дочки: Гонеріль, Регана і Корделія. Імена першої і другої штучні або латинізовані, що може підкреслювати їхню фальшивість. Значення імен доньок також є промовистим. Ім'я Гонеріль може асоціюватися з жорсткістю, Регана — має латинське коріння й пов'язується з владою, тоді як Корделія, навпаки, викликає асоціації з сердечністю. Через ці імена Шекспір не лише окреслює характери героїнь, а й задає моральний вектор сприйняття їхніх вчинків. У Куросави — три сини: *Таро* (太郎), *Джіро* (次郎) і *Сабуро* (三郎). Їхні імена мають буквальне значення: «старший син», «другий син» і «третій син». Це підкреслює роль, а не індивідуальність, і відображає сувору ієрархічність японського суспільства. Сабуро, як і Корделія, єдиний чесний і сміливий — і також страждає через правду.

Імена персонажів у Королі Лір та Рані відіграють важливу роль у розумінні схожостей і відмінностей між цими творами. Зберігаючи основні риси характерів, Куросава змінює імена, щоб перенести шекспірівську трагедію в японський культурний контекст. Обидва твори порушують універсальні теми влади, зради, родинного конфлікту та безумства, що робить їх близькими за змістом попри відмінності в формі. Символіка імен допомагає як наблизити тексти один до одного, так і відкрити нові смисли через культурну адаптацію.

Список використаної літератури

1. Shakespeare, W. King Lear. Encyclopædia Britannica.
[<https://www.britannica.com/topic/King-Lear>]
2. Лисенко, О. Кіноадаптація як форма інтермедіального перекладу. Філологічний часопис, №12, 2022.
[http://philologyjournal.lviv.ua/archives/12_2022/10.pdf]
3. Zengin, B. The Relationship Between Fiction And Film: Research And Critical Perspective. ResearchGate, 2023.
[https://www.researchgate.net/publication/369520161_The_Relationship_Between_Fiction_And_Film_Research_And_Critical_Perspective]
4. What's in Shakespeare's Names. American Name Society Journal.
[<https://ans-names.pitt.edu/ans/article/download/1156/1155/2314>]

Ганна Ткаченко
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри лексикології та стилістики
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
Анастасія Поліщук
бакалавр факультету романо-германської філології

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ФЕНТЕЗІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ САРИ ДЖ. МААС «ТРОН ЗІ СКЛА»)

У межах жанру фентезі частіше спостерігається тенденція до глибшого і реалістичного світотворення. Сучасне фентезі дуже часто залежить від використання пропріальних імен. Вони відіграють важливу роль у світотворенні та розвитку персонажів. Автори створюють багат шарові образи, де кожен персонаж має свою унікальну внутрішню мотивацію. Завдяки цьому, фентезі є важливим інструментом для роздумів над суспільними, культурними та політичними питаннями. Використання вигаданої лексики, архаїзмів і стилізації під середньовічну мову підкреслює жанрову особливість твору та поглиблює читача у світ оповіді. Ці мовні засоби сприяють відтворенню культурного, історичного та емоційного контексту вигданого світу, надаючи йому достовірності та оригінальності. Таким чином, лінгвістична складова відіграє ключову роль в англomовному фентезі, оскільки саме вона формує унікальну мовну атмосферу, що забезпечує стильову цілісність.

Основною метою дослідження є вивчення використання пропріальних імен у романі Сарі Дж. Маас *Трон зі скла*. Методами аналізу будуть лінгвістичний аналіз власних імен та літературний підхід для дослідження.

Матеріалом цього дослідження є роман Сари Дж. Маас *Трон зі скла*, опублікований у 2012 році.

Результати дослідження показують, що використання пропріальних імен у жанрі фентезі є важливою складовою для реалістичного світотворення. Використання специфічної лексики робить світ фентезі більш унікальним, підкреслюючи жанрову особливість та забезпечуючи високий рівень стилістичної завершеності.

Дослідження підтверджує, що пропріальні імена в *Троні зі скла* є суттєвими елементами, які посилюють розвиток наративу. Унікальна система імен зміцнює процес побудови світу та сприяє емоційному зв'язку читача з персонажами та вигаданим всесвітом. Використання пропріальних імен, специфічної лексики та стилізації дозволяє спонукати читача до роздумів про важливі соціальні, культурні та політичні питання, що робить фентезі не лише розважальним, а й рефлексивним жанром.

Список використаної літератури

1. Campbell, J. (2008). *The writers journey: Mythic structure for writers* (3rd ed.). Michael Wiese Productions.
2. James, E. (Ed.). (2025). *The Cambridge Companion to Fantasy Literature*. Cambridge University Press.
3. Maas, S. J. (2012). *Throne of Glass*. Bloomsbury Publishing.
4. Simpson, J., & Roud, S. (Eds.). (2000). *A dictionary of English folklore*. Oxford University Press.
5. Smith, J. (2025). *The Evolution of Fantasy Literature*. Cambridge University Press & Assessment.

Ганна Ткаченко
кандидат філологічних наук, доцент
завідувач кафедри лексикології та стилістики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Катерина Федькович
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ОНІМНИЙ ПРОСТІР В РОМАНІ «ОКО СВІТУ» Р. ДЖОРДАНА: ФУНКЦІЇ ВЛАСНИХ НАЗВ ТА СПЕКТР ЇХ ВЖИВАННЯ

Власні назви посідають важливе місце в будь-якому літературному творі, виконуючи різноманітні функції, проте в творах жанру фентезі вони є невід'ємною складовою частиною створення унікального світу та атмосфери твору. Особливість цих онімів є результатом фантазії автора та відображає його світобачення, що стимулює читача до поглибленого відчуття атмосфери та реалізму уявного світу. Роботу присвячено дослідженню спектру функцій власних назв в художній літературі жанру фентезі. Сучасні фентезійні твори набувають все більшої популярності серед широкого кола читачів та мають значний вплив на формування культури. Одним з представників найуспішніших авторів цього жанру є Роберт Джордан. Його цикл «Колесо Часу» налічує чотирнадцять романів, перший з них – «Око Світу» ми використали у якості матеріалу дослідження [1].

Актуальність дослідження зумовлює її спрямованість на розкриття методів творення власних назв в творчості Роберта Джордана та їх значення та вплив на свідомість читача, сприйняття ним світу та авторських посилів. Об'єктом дослідження є власні назви в творчості Роберта Джордана, а саме в романі «The Eye of the World» – першому романі циклу епічного фентезі «The Wheel of Time» [1]. Предметом дослідження є особливості власних назв в творі жанру фентезі, їх функції та спектр вживання. У роботі були використанні такі

методи дослідження як: описовий метод (типологізація онімів за розрядами); метод систематизації та аналізу; метод контекстуального аналізу (визначення особливостей функціонування онімів у контексті); метод компонентного аналізу (виокремлення основних семантичних ознак деяких онімів); кількісний аналіз(підрахунку результатів дослідження). Метою роботи вбачаємо аналіз і вивчення ролі та значення власних назв у фентезійних творах, зокрема їх функцій та різноманітності вживання, які допомагають краще зрозуміти специфіку створення автором художнього світу в цьому жанрі літератури.

У літературному творі власні назви виступають свого роду посередниками, вони формують унікальну атмосферу, задуману автором, та справляють враження на читача. Розглядаючи оніми з точки зору художньої літератури та тексту, невід'ємною частиною якого вони є, вони вивчаються в рамках літературної ономастики [2].

Загальна кількість онімів у художньому творі утворює ономастичний простір або ономастикон тексту. Ономастичний простір твору, як і кожен вжитий в ньому поетонім, є відображенням унікального світобачення автора, його етнічних і культурних уподобань. Особливо це стосується творів жанру фентезі, де за допомогою власних назв письменник створює свій власний вигаданий світ. Головне завдання авторів фентезійних творів – зробити описаний світ максимально реалістичним і переконливим та залучити увагу читача. Роботи в цьому жанрі завжди відрізнялися надзвичайно великою кількістю власних назв, які слугують для всебічного розкриття світоустрою.

В першій книзі свого циклу Роберт Джордан знайомить нас з величезною кількістю персонажів, кожен з яких має ім'я та тим чи іншим чином просуває сюжет шляхом взаємодії з головними героями. Важливим для нас, як читачів, є не тільки факт існування цих персонажів, а й їх промовисті імена. Письменники, за допомогою власних назв, майстерно натякають яку саме роль в розвитку сюжету буде виконувати персонаж, приналежність його до світлої чи темної сторони та інше. Загалом, ономастична складова є одним з

найсильніших засобів впливу на читача та його сприйняття сюжету, тому аналіз онімів є ключовим етапом для розуміння тексту. Тож давайте проаналізуємо оніми в романі «The Eye of the World». Книга починається з глави «Earlier» та прологу «Dragonmount», де автор вводить читача в фентезійний світ та за допомогою топонімів окреслює локацію, в якій будуть відбуватися події. Серед них – *Emond's Field, Waterwood, Winespring Water, Two Rivers, Deven Ride, Watch Hill, Taren Ferry, Mountains of Mist*. У більшості випадків ці оніми виконують лише номінативну та інформаційну функції, проте, також в тому, що за допомогою цих онімів ми уявляємо атмосферу та ландшафт роману, що робить його більш реалістичним та автентичним, можна вбачати характеризуючу функцію. В цій й же частині нас ознайомлюють з основами розподілу сили, навколо яких розгортається сюжет. Тут ми зустрічаємо такі оніми як: *One Power, True Source, the Creator, Dark One/false Dragon, the Dragon/Promised One, the Dragon Reborn, Wisdom, Women's Circle*, та інші. Їх форма та звучання одразу повідомляють усю суть, наприклад, поглянувши на онім *One Power* ми розуміємо, що в даному світоустрої панує одна і єдина сила, джерелом якої є *True Source*, і все це створив *the Creator*. Цікавіше стає з появою не настільки однозначних власних назв, де ми не можемо одразу здогадатися про що йдеться. Серед таких потрібно виокремити антропоніми, а саме прізвиська *the Dragon, the Dragon Reborn* та *false Dragon* – семантично мотивовані поетоніми, в яких чітко простежується зв'язок між іменем і образом, який намагається створити автор. Хоча ці оніми використовуються по відношенню до різних персонажів, вони виконують однакову функцію. Прізвисько *The Dragon* має значення символу могутності та загадковості, що пов'язане з пророцтвом про прихід «обранця». Асоціативний зв'язок з образом дракона викликає враження унікальності персонажа та тісного зв'язку з магією і наділеною силою. Головний герой, якого називають *the Dragon Reborn*, втілює в собі легенду про обранця, який має знищити зло і врятувати світ. Це прізвисько також викликає певну тривогу серед персонажів, оскільки *The Dragon*, завдяки своїм певним вчинкам (які за

сюжетом призвели до величезної катастрофи), може бути сприйнятий як загроза для стабільності та порядку. На початку книги нам повідомляють, що *Lews Therin Telamon* – той самий *the Dragon* спричинив своїми діями *the Breaking of the World* або *Time of Madness*. Завдяки цим хрононімам читач може яскраво уявити які жахи відбувалися протягом цього періоду часу. Натомість *false Dragon* використовується для опису осіб, які намагаються претендувати на статус обранця, але насправді не мають його справжньої сили або потенціалу. Такі персонажі користуються статусом *Dragon* для власних цілей, часто порушуючи мир та створюючи хаос. Найголовнішим протагоністом в книзі є персонаж, якого зазвичай називають *Dark One*. Його роль – це втілення темряви, зла та хаосу у світі роману. Онім *Dark One* прямо вказує на його темну, зловісну природу, відображаючи його як архетип ворога, який стоїть на противагу добрим силам. Часто задля уникнення повторень та з метою посилити враження зустрічаються інші прізвиська цього героя, а саме: *Father of Lies*, *Shepherd of the Night*, *Lord of the Grave*, *Sightblinder* та інші. Вони додатково посилюють цю концепцію темряви та зла, відображають його владу над світом та здатність обдурювати і маніпулювати, що робить його не лише ворогом, а й символом спокуси та зради. Про це каже і його справжнє ім'я *Shai'tan*, яке є прямим референтом на одного з дияволів в мусульманській міфології (*Şeytan*). «Око Світу» наповнене величезною кількістю міфічних та магичних створінь, які трапляються на шляху головних героїв, взаємодіють та слугують рушіями сюжету. Магічні істоти, створенні головним лиходієм, з самого початку книги наводять жах, переслідують, та намагаються схопити головних персонажів (*Rand al'Thor*, *Matrim Cauthon*, *Perrin Aybara*, *Egwene al'Vere*, *Nynaeve al'Meara*). Ці великі, жахливі створіння *Trollocs* виникли як результат експериментів, проведених темною силою. Їх назва вказує на походження від слова *troll* зі скандинавської міфології, що формує візуальні асоціації. Пізніше згадуються декілька назв іншого створіння – *Fade* відсилає до їхньої здатності зникають у тіні; *Halfman* натякає на їхню нелюдську природу; *Lurk* вказує на їхню здатність чатувати у

тіні; *Shadowman* асоціюється зі злом та темрявою. Проте на шляху героїв трапився і позитивний персонаж, представник свого виду *Ogier* на ім'я *Loial*. У першій книзі циклу він відіграв важливу роль як один із супутників головного героя та його товаришів. Також він є вірним другом, що надає цінні поради та допомогу у складних ситуаціях, допомагаючи у боротьбі з темними силами та розкритті загадкових таємниць. Про це нам натякає схожість його імені зі словом *loyal*, особливо за вимовою. Тож можемо стверджувати, що більшість з власних назв в книзі є «промовистими» та виконують окрім номінативної та інформаційної ще й стилістичну, зокрема емоційно-стилістичну функції.

Отже, з урахуванням вище зазначеного можемо зробити висновок, що з появою нових творів жанру фентезі вивчення власних назв залишається актуальною проблемою, яка досі привертає увагу науковців різних галузей. Власні назви мають вплив на мовну систему та її функціонування, додаючи текстам виразності.

Список використаної літератури

1. Jordan, R. (2000). *The Eye of the World* (reprinted). New York : Tor Books. 832 р.
2. Карпенко, Ю. О. (2000). Про літературну ономастику та її функціональне навантаження. *Записки з ономастики*. Вип. 4. Одеса : Астропринт. С. 68 – 74.

Ганна Тріщук

бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАЗВ ПІСЕНЬ ГУРТУ «*ARCTIC MONKEYS*»

Актуальність теми полягає в тому, що однією з найпопулярніших рок-груп сучасності є британський гурт «*Arctic Monkeys*», який завоював визнання своєю унікальною музикою, глибокими текстами та неповторним стилем. Особливий інтерес викликають назви пісень гурту, тобто музиконіми, які відображають їх творчий підхід, культурні референції та стилістичні особливості.

Метою дослідження є аналіз особливостей назв пісень гурту та їх структурна та мотиваційна організація. **Об'єктом** дослідження обрано ідеоніми на позначення пісень гурту. **Предметом** дослідження є специфіка структурних та мотиваційних особливостей назв пісень гурту «*Arctic Monkeys*». **Фактичним матеріалом** здійсненого у роботі аналізу послуговували назви пісень альбомів музичного гурту «*Arctic Monkeys*», взяті зі стрімінгової платформи *Spotify*. Обсяг вибірки складає 80 одиниць назв пісень з 7 альбомів гурту.

Сутність дослідження. Музиконіми належать до розряду артіонімів, які слугують для позначення назв музичних творів, композицій або пісень. Виокремлюють три групи музиконімів: власні назви пісень, власні назви інструментальних музичних творів та власні назви збірників пісень чи інструментальних музичних творів (Васильєва, 2023, с. 12).

З загальної кількості власних назв пісень гурту «*Arctic Monkeys*» 56% (45 музиконімів) складають двокомпонентні та багатоконпонентні словосполучення, оніми-фрази складають 35% (28 музиконімів) від загальної кількості та однокомпонентні музиконіми зустрічаються лише в 9% випадків,

а саме 7 прикладів (Цілина, 2017, с. 329). Прикладами однокомпонентних музиконімів можуть слугувати такі назви: *Arabella, Fireside, Brianstorm, Balaclava, 505, Cornerstone, Batphone*. Доволі вживаними є двокомпонентні та багатоконпонентні словосполучення: *Knee Socks, Teddy Picker, Fluorescent Adolescent, Mad Sounds, Crying Lightning, Fire And The Thud, The Jeweller's Hands, Fake Tales of San Francisco, Dancing Shoes, Riot Van, Mardy Bum, From the Ritz to the Rubble*. Оними-фрази також є поширеними серед назв пісень гурту: *I Bet You Look Good on the Dancefloor, You Probably Couldn't See for the Lights but You Were Staring Straight at Me, Still Take You Home, Red Light Indicates Doors Are Secured, Perhaps Vampires Is a Bit Strong But*.

М.М Торчинський в одній зі своїх праць представив класифікацію типів музиконімів відповідно до їх мотивації. Науковець виокремив 15 типів, а саме: квалітативні власні назви, сутнісні власні назви, локативні оніми, темпоральні оніми, патронімічні оніми, посесивні оніми, меморіальні оніми, ідеологічні оніми, апотропейні власні назви, номінальні власні назви, символічні оніми, асоціативні оніми, ситуативні оніми, оніми з невідомою мотивацією, оніми з комбінованою мотивацією (Торчинський, 2008, с. 464). Проаналізувавши 80 музиконімів музичного гурту «*Arctic Monkeys*», можна дійти висновку, що 22,5% (18 онімів) від всіх власних назв складають музиконіми з квалітативною мотивацією, наприклад: *Crying Lightning, Fluorescent Adolescent, Mardy Bum, The Bad Thing, Dangerous Animals*. Квалітативні музиконіми є одними з найпоширеніших, оскільки вони відображають характерні риси, емоційний настрій або символіку твору (Васильєва & Карпенко, 2019, с. 199).

Наступною поширеною групою музиконімів стали музиконіми з апотропейною мотивацією, що складають 18% із 14 прикладами : *I Bet You Look Good on the Dancefloor, Still Take You Home, Do Me a Favour, If You Were There, Beware, Do I Wanna Know?, R U Mine?, I Want It All, Why'd You Only Call Me When You're High*. Музиконіми з апотропейною мотивацією є доволі поширеними, тому що вони передають побажання, настанови, звернення або

навіть застереження, що є важливими елементами в піснях. Музиконіми із сутнісною мотивацією складають 13% (11 музиконімів): *The Car*, *Batphone*, *One Point Perspective*, *Knee Socks*, *Cornerstone*, *Fire and the Thud*, *Balaclava*, *Teddy Picker*, *Brianstorm*, *Riot Van*, *Dancing Shoes*. Музиконіми із сутнісною мотивацією часто використовуються, оскільки вони передають основний сенс композиції або її центральну ідею. Музиконіми із комбінованою мотивацією складають 11%, а саме: *The View from the Afternoon* — сутнісно-темпоральна, *Fake Tales of San Francisco* — сутнісно-локативна, *Red Light Indicates Doors Are Secured* — квалітативно-ситуативна, *Old Yellow Bricks* — квалітативно-асоціативна, *Dance Little Liar* — квалітативно-апотропейна, *All My Own Stunts* — сутнісно-посесивна, *Star Treatment* — квалітативно-асоціативна, *Body Paint* — асоціативно-сутнісно-квалітативна, *Perfect Sense* — квалітативно-асоціативна. Можна припустити, що така розповсюдженість музиконімів із комбінованою мотивацією обумовлена складністю творчого задуму. Асоціативна мотивація зустрічається в 7,5% випадків, наприклад: *Jet Skis On The Moat*, *One for the Road*, *Love Is a Laserquest*, *My Propeller*. Музиконіми із номінальною мотивацією (*Potion Approaching*, *Brick by Brick*, *Golden Trunks*, *Four Out of Five*, *The Ultracheese*) складають 6,25%. З такою ж самою частотою зустрічаються музиконіми із локативною (*From the Ritz to the Rubble*, *505*, *Fireside*, *Tranquility Base Hotel & Casino*) та ситуативною (*You Probably Couldn't See for the Lights but You Were Staring Straight at Me*, *Don't Sit Down 'Cause I've Moved Your Chair*) мотиваціями.

Висновки. Отже, музиконіми з квалітативною та апотропейною мотивацією є найпоширенішими в пісенній творчості гурту «*Arctic Monkeys*», оскільки вони дозволяють передати характерні риси, емоційний настрій твору або звернення до слухача. Комбіновані музиконіми також займають значну частку, що пояснюється складністю художнього задуму та прагненням авторів до багатозначності назв. Рідше зустрічаються локативні, ситуативні, темпоральні, посесивні та патронімічні музиконіми, що вказує на вибіркове використання цих типів мотивації в межах творчого стилю гурту.

Список використаної літератури

1. Васильєва, О. (2023). Структурні типи музиконімів у творчості американської співачки Лани Дель Рей. *Studia Linguistica*, (23), 9–16.
2. Васильєва, О., & Карпенко, М. (2019). Мотиваційний аналіз англomовних артiонімів. *Вісник Львівського університету*, (71), 199–211.
3. Торчинський, М. (2008). Структура онімного простору української мови. (с.223-476). Хмельницький: Авіст.
4. Цілина, М. (2017). Українські альбомоніми: структура, мотивація, семантика твірних основ. *Мовознавство*, 1(27), 328–330.

Тетяна Хаджилій

аспірант факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

КЛАСИФІКАЦІЯ АНГЛОМОВНИХ ПІКТОНІМІВ ЗА ЖАНРОВОЮ ОЗНАКОЮ

Велика кількість оноματοлогів займалися вивченням власних назв творів мистецтва, їхньої структури, мотиваційних особливостей, функційного навантаження, проте класифікація картин за жанровою ознакою залишилася поза увагою дослідників, що підсилює **актуальність** даного дослідження.

Піктонім – це власна назва картини. Даний вид пропріативів є підкласом імажонімів, який являється підкласом артiонімів, що, у свою чергу, входить до класу ідеонімів. Вони є найчисельнішими серед імажонімів, проте до сьогодні піктоніми вважаються малодослідженими та потребують комплексного й ґрунтового підходу до їхнього аналізу.

Дослідженням творів образотворчого мистецтва займалися як вітчизняні, так і закордонні науковці. М. М. Торчинський (Торчинський, 2008, с. 217) виокремив серед піктонімів портретоніми, пейзажоніми та баталіоніми.

Г. Сотська та Т. Шмельова (Сотська, 2016) дослідили мистецтвознавчі поняття, особливості різних видів і жанрів мистецтва. О. О. Васильєва (Васильєва, 2019) проаналізувала структуру та мотивованість власних назв образотворчого мистецтва – імажонімів. Дослідження категорій творів образотворчого мистецтва провела О. Д. Пилипчук (Пилипчук, 2024). Г. Гергер та Г. Ледер (Gerger, 2015) визначили, що естетичне враження від витвору мистецтва залежить від його назви. Вони зробили порівняння впливу на оцінку аудиторії назв, які відповідають описаному на полотні, зображення з невідповідними назвами, а також живопису без власної назви.

Жанрова ознака є важливою при аналізі творів живописного мистецтва. Митець за допомогою картини передає певну ідею, сюжет, мотив та втілює це у назві твору. Вперше класифікацію піктонімів було розроблено М. М. Торчинським (Торчинський, 2008, с. 217). Він окремо дав визначення портретонімам, пейзажонімам та баталіонімам. Удосконаливши класифікацію М. М. Торчинського, ми визначили, що за жанровою ознакою англomовні піктоніми можна поділити на:

1) **натюрмотоніми** – власні назви картин, на яких зображені композиції переважно з неживих предметів. Найчастіше це можуть бути фрукти, овочі, квіти або інші предмети. Наприклад, *Still life with fruits and parrot* (George Lance), *Still life, flowers in a blue jug* (William Buelow Gould), *Chrysanthemums, fruits and plate* (Emily Stannard);

2) **портретоніми** – назви картин, на яких зображені реальні люди, які існують або раніше існували. Наприклад, *Young Woman in White* (Robert Henri), *State Portrait of Queen Victoria* (George Hayte), *Self-portrait* (George Stubbs), *Portrait of the Duke of Leeds* (Thomas Lawrence);

3) **пейзажоніми** – назви картин, на яких зображено природу. Тут можна виділити *The Cornfield* (John Constable), *Seascape* (Thomas Bush Hardy), *Cornard Wood, near Sudbury, Suffolk* (Thomas Gainsborough);

4) **абстракціоніми** – назви картин, на яких зображено вигадані автором зображення. За допомогою абстракціонімів художники можуть

передавати аудиторії свій внутрішній світ, емоційне наповнення, переживання через фарбу. Наприклад, *Great Expectations* (David Brian Smith), *Eternal Flame within our Souls forever Alight* (Laura Sion);

5) **баталіоніми** – назви картин, за допомогою яких митець хотів передати певні історичні події на полі бою. До даної категорії можна віднести військові дії, походи, битви. Наприклад, *The Field of Waterloo* (William Turner), *Snow Storm: Hannibal and his Army Crossing the Alps* (William Turner);

6) **міфоніми** – власні назви картин, які передають сцени з різних міфологій: *Death and the Maiden* (Marianne Stokes), *Hope nursing Love* (Henry Bone), *Love and Life* (George Frederic Watts);

7) **біблійніми** – це власні назви картин з зображенням біблійних мотивів: *Madonna and Child* (Carl Meinelt), *The Angels Ministering to Christ* (George Hayter), *Christ and the two Marys* (William Holman Hunt);

8) **побутооніми** – власні назви картин, які зображують сцени з повсякденного життя людей. Наприклад, *In The Studio* (William Merritt Chase), *Children Playing Peg Top* (Richard Morton Paye), *Baby's Birthday* (Frederick Daniel Hardy).

Таким чином, було удосконалено та проаналізовано класифікацію англomовних піктонімів за жанровою ознакою. Піктоніми за жанрами діляться на натюрмотоніми, портретоніми, пейзажоніми, абстракціоніми, баталіоніми, міфоніми, біблійніми та побутооніми. З'ясовано, що за допомогою назви можна визначити сюжет полотна, зробити оцінку твору. З цього випливає, що композиція притаманна кожній картині, адже за допомогою неї розкривається сюжетна лінія, передається ідея. У адресата виникає емоційна та психологічна оцінка полотна.

Список використаної літератури

1. Васильєва, О. О. (2019). *Структурно-семантичні особливості ідеонімів (на матеріалі англійської мови)* [дис. ... канд. філол. наук, Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова].
2. Пилипчук, О. (2024). Дослідження категорій творів образотворчого мистецтва та їхнього впливу на дизайн інтер'єрного простору. *Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство»*, 50, 176-183.
3. Сотська, Г., Шмельова, Т. (2016). Словник мистецьких термінів. Стар.
4. Торчинський, М. М. (2008). Структура онімного простору української мови. *Авіст*.
5. Gerger, G., Leder, H. (2015). Titles change the esthetic appreciations of paintings. *Frontiers in Human Neuroscience*, 9.

Секція 5

Актуальні проблеми

дослідження французької мови

Христина-Лідія Іконому

бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Тетяна Весна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ГРЕЦЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Запозичення в лінгвістиці — це прийняття мовою слова чи виразу з іншої мови, результат цього процесу – запозичене слово. Слід зазначити, що грецькі запозичення проникали у французьку мову або через латину, напр.: «*abime, analogie, antipode, aristocratie, bouteille, catalogue, chaire, climat, critique*», або безпосередньо з грецької мови, напр.: «*biologie, démocratie, théologie*» (Anastassiadis-Syméonidis, 2010; Biville, 1985).

Французька мова запозичувала слова з грецької в різні періоди історії, що ми підтвердили, дослідивши грецизми зі словника *Le Robert* (2012), обравши слова на літери а–е та відобразивши періоди їх запозичення у діаграмі :

Згідно з аналізом нашої вибірки, найбільший відсоток запозичень припадає на XVI століття – епоху Французького Відродження (Ренесансу), коли в Європі відродився інтерес до **античної культури та мистецтва**, що

спричинило масове запозичення грецьких термінів у французькій мові: «*Académie* (1535), *antagoniste* (1575), *aristocrate* (1550), *anaphore* (1557), *anthologie* (1574), *apathie*, *apophyse* (1541), *apostrophe* (1514), *architecte* (1510), *astérisque* (1570), *baryton* (1589), *cacographie* (1579), *calligraphie* (1569), *caractère* (1550)» (Le Petit Robert, 2012).

На XIX століття припадає 20 % запозичень – період індустріалізації та наукового розвитку, коли для нових понять у біології, хімії та медицині активно використовували грецькі терміни, напр.: «*adénome*, *agnostique*, *anabiose*, *antibiotique*, *bactérie*, *biologie*, *dermatite*, *electron* та ін.» (Le Petit Robert, 2012).

Ми дослідили 3793 грецькі запозичення у французькій мові за даними словника *Le Robert*. Аналіз їхнього розподілу за алфавітом дозволив визначити найпоширеніші грецизми та виявити причини їхнього переважання на певні літери. Нижче наведена відповідна таблиця.

Таблиця 1.

Кількість грецьких запозичень на літери алфавіту

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
5	9	3	2	3	2	1	2	7	8
24	9	94	13	07	2	17	37	1	
k	l	m	n	o	p	q	r	s	t
1	1	2	7	1	5	3	3	3	2
9	08	13	6	28	62		5	40	60
u	v	x	z						
1	3	1	2						
2		3	9						

Аналіз показав, що найбільше грецьких запозичень на букву *p* – 562 слова, що пов'язано із буквосполученням *ph*, яке прийшло з давньогрецької мови.

Наприклад : «*pharmacie* (1575), *phase* (1661), *phénomène* (1554)» (Le Petit Robert, 2012).

Близько 524 слів запозичено на літеру *a*, що пов'язано з популярністю префікса *av-* (*á-*). Серед них: *anabiose* (1890), *anagramme* (1571), *analogie* (1213), *antibiotique* (1878) тощо (Le Petit Robert, 2012).

Чимало грецизмів припадає на літеру "с" завдяки популярній приставці *cata* («вниз, завершено»): *cataclysm* (1553), *catacombe* (XIII ст.), а також численним запозиченням з буквосполученням *ch* – 89 слів, зокрема: *chirurgie* (1381), *choléra* (1546), *chaos* (1377), *chronologie* (1579) тощо (Le Petit Robert, 2012).

Грецька мова й нині слугує джерелом наукових термінів, у зв'язку з розвитком технологій. Багато французьких префіксів і суфіксів мають грецьке походження, напр.: «*auto-* (αὐτός, «сам») – «*automobile*, *autobus*, *autodrome*, *autonome*, *autoanalyse*, *autodérision*», *tele-* (τῆλε, «далеко») – «*téléphone*, *téléachat*, *téléacteur*, *télégraphie*», *graph-* (γράφω, «пишу») «*photographie*» та «*géographie*» (Le Petit Robert, 2012).

Список використаної літератури

1. Anastassiadis-Syméonidis, A. (2010). Pourquoi une langue emprunte-t-elle des suffixes ? L'exemple du grec et du latin. *Meta*. 55(1), 147–157.
2. Biville, F. (1985). Les éléments grecs du vocabulaire français. *L'information grammaticale*, 24, 3-8.
3. Le Petit Robert de la langue française (2012). Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française.

Ліліта Коккіна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Артем Мілашов

бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

«LIBERTÉ, ÉGALITÉ, FRATERNITÉ» ЯК СИМВОЛ РЕФЛЕКСІЇ У ФРАНЦУЗЬКІЙ РОК-КУЛЬТУРІ

Музика, як і будь-який вид мистецтва, слугує засобом вираження особистих переконань, соціальних настроїв і політичних поглядів. У Франції, країні з багатою революційною історією, рок органічно вписався в культурний контекст, продовжуючи традицію боротьби за свободу та рівність. **Темою нашого дослідження** є гасло «Liberté, Égalité, Fraternité», яке неодноразово знаходило відгук у творчості французьких рок-музикантів, що через музику висловлювали свої переконання, виступали проти несправедливості та закликали до єдності.

У межах аналізу вербалізації девізу «Liberté, Égalité, Fraternité» у французькій рок-культурі важливо розмежувати способи його вираження. Ми виділили три основні способи вербалізації девізу П'ятої Французької Республіки у рок-піснях: пряма критична вербалізація, алегорична вербалізація, та екзистенційна інтерпретація, щоб показати різні підходи до вираження ідеалів революції. Усі три ці групи разом дають повну картину того, як ідеали французької революції переробляються і адаптуються в сучасному світі рок-музики, у контексті соціальних і культурних змін. Вони дозволяють не лише протестувати чи висловлювати невдоволення, а й глибше проникати в екзистенційні питання людського існування в умовах сучасної кризи соціальних ідеалів.

Алегорична вербалізація – вербалізація через метафори та художні образи, які підкреслюють кризу республіканських ідеалів. Одним з найяскравіших прикладів прямої алюзії на девіз в сучасній рок-культурі є пісня «*Ah! ça ira*» (2024) гурту *Gojira*, відомого своїми глибокими текстами, що торкаються екологічних, соціальних і філософських тем (2). «*My Name Is Stain*» – це сатиричний і водночас філософський текст про хаотичність світу, відчуженість людини, страхи суспільства та ілюзію вибору(3). Ще одним прикладом вербалізації девізу в екзистенційному контексті є пісня «*Le grand incendie*» гурту «*Noir Désir*». Пісня передає атмосферу катастрофи та хаосу, де люди втрачають контроль над ситуацією. Уривки на кшталт «*Y a l'feu partout, emergency*» («*Пожежа всюди, надзвичайна ситуація*») говорять про загальну паніку та неможливість врятуватися (1).

Проведене дослідження дозволяє зробити **висновок**, що девіз «*Liberté, Égalité, Fraternité*» залишається важливим елементом французької культурної ідентичності, зберігаючи свою символічну значущість у різних сферах суспільного життя, зокрема в музиці.

Список використаної літератури

1. Le grand incendie. Live (Album: Des visages des figures), 2002. *Spotify*.URL: <https://open.spotify.com/track/1rPSwCefXt1gezxpjBLRKh?si=68092fb7c602438a> (date of access: 01.04.2025).
2. Le vent nous portera. Noir Désir (Album: Des visages des figures), 2001. *Spotify*.URL: <https://open.spotify.com/track/6yHzjsTciMsGrw9hT8fOAF?si=11965ddcb4874f4a> (date of access: 01.04.2025).
3. My Name Is Stain. Shaka Ponk (Album: The Geeks and the Jerkin' Socks), 2011. *Spotify*.URL: <https://open.spotify.com/track/5CGoooF86pFWxjbkIfI5q4?si=5c18f3ca3148449d> (date of access: 01.04.2025).

Мальвіна Марінашвілі
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Анастасія Єпіфанова
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПРОБЛЕМА НОМІНАТИВНИХ РЕЧЕНЬ В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Номінативні речення посідають особливе місце в синтаксичній системі французької мови і є вельми вживаними. З номінативними реченнями пов'язано декілька проблем, зокрема їх граматичний статус, типологія, а, насамперед, питання відокремлення таких речень від інших однокомпонентних синтаксичних структур.

Мета нашого дослідження полягає в аналізі відмінних ознак французьких номінативних речень.

Термін «номінативне речення» ввів в науковий обіг Антуан Мейє, вживши його в статті «Номінативне речення в індоєвропейських мовах». За його визначенням, номінативні речення – це речення, в яких відсутнє дієслово і яке стверджує існування факту відносно моменту мовлення (Швець, 2016, с. 18). Для позначення подібних речень використовують також терміни «іменні речення», «субстантивні речення», а у французькій мові – «*proposition/phrase nominale* », « *phrase averbale* » (Lefeuvre, 2016).

У словнику лінгвістичних термінів номінативне речення визначається як «одночленне речення, головний член якого виражається іменником (зрідка особовим займенником, числівником) у називному відмінку, субстантивованими словами або кількісно-іменним сполученням зі стрижневим словом у формі називного відмінка та стверджує наявність,

існування предмета чи явища у плані теперішнього часу чи безвідносно до часу» (Ганич, 1985, с. 156).

Номінативні речення зараховують до односкладних речень, що являють собою закінчені в плані змісту та інтонації висловлювання. З погляду актуального членування вони завжди виражають рему. Відсутність дієслова в них є нормою, його відновлення для смислової повноти таких речень не є необхідним.

Номінативні речення у французькій мові відрізняються від деяких інших бездієслівних речень, в яких головний член також виражений іменником. Йдеться про такі омонімічні структури як еліптичні речення, розчленовані конструкції (парцеляція, приєднання, сегментовані конструкції).

Насамперед, номінативні речення не тотожні неповним реченням. Неповне речення є предикативною одиницею, у складі якої вербально не виражений один з необхідних структурних елементів. Інакше кажучи, в такому реченні незаповненою є одна з синтаксичних позицій, а отже воно характеризується семантичною неповнотою. Їхній сенс встановлюється завдяки контексту або комунікативній ситуації. На відміну від неповних речень, в тому числі еліптичних, в яких відсутність дієслова є факультативною, в номінативних реченнях відсутність дієслова є обов'язковою характеристикою. Крім того, номінативні речення виявляють більшу незалежність від контексту.

Номінативні речення відрізняються також від бездієслівних речень, що є формально незалежними, але є частиною попереднього або наступного речення, тобто від розчленованих конструкцій. Так, парцеляція полягає в розриві, розчленуванні єдиної синтаксичної структури речення або тексту на окремі фрагменти з метою виділення акцентуації важливої частини висловлювання або ж для створення особливого ритму тексту. Парцеляти на відміну від номінативних речень, що є незалежними, самостійними, зберігають граматичний і смисловий зв'язок з реченням, що стоїть поряд з ним, без якого сенс парцелята стає неповним чи зовсім втрачається.

Щодо приєднання, воно є явищем мовленнєвого синтаксису і полягає в тому, що після завершення висловлювання, до нього додається додаткова інформація, яка розвиває його зміст, уточнює попереднє висловлювання, пояснюється, роз'яснюється. В лінгвістиці для позначення цього явища використовують такі терміни: «абсолютна конструкція», «відокремлене означення». Ця структура зберігає синтаксичний зв'язок з основним реченням, проте відділена від нього інтонаційно і логічно. Для того, щоб розрізнити приєднувальну конструкцію і номінативне речення зазвичай використовують процедуру об'єднання сегментів і вставлення дієслова у речення, що приєднується. На відміну від приєднувальних конструкцій з номінативними реченнями таку процедуру провести неможливо.

Щодо сегментованих конструкцій, то сегмент в них пов'язаний з наступним реченням, він не є окремим реченням, на відміну від номінативного речення, яке є самостійним.

Отже, номінативні речення французької мови є особливим видом бездієслівних речень, які відрізняються від омонімічних синтаксичних конструкцій за низкою ознак, зокрема вони характеризуються смисловою завершеністю, незалежністю від контексту, самостійністю.

Список використаної літератури

1. Ганич, Д. І., Олійник, І. С. (1985). Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа.
2. Швець, О. В. (2016). Типологія номінативних речень в англійській, французькій та українській мовах : дис. ... канд. філол. наук. Київ.
3. Lefeuve, F. (2016). Les énoncés averbaux autonomes : approche syntaxique et discursive. *La phrase autonome. Théorie et manifestations* / Anscombre J.-C., B. Darbord, A. Oddo, C. Garcia de Lucas eds. (pp. 73-87) Bruxelles : Peter Lang, collection Gramm-R.

Мальвіна Марінашвілі
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Ірина Коган
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ОСОБЛИВОСТІ СИНТАКСИСУ РОМАНУ ФРАНСУАЗИ САГАН
«ЧЕРЕЗ МІСЯЦЬ, ЧЕРЕЗ РІК»

«Роль синтаксису в мові загалом важко переоцінити, адже він є головним організуючим началом будь-якого типу висловлювання, будь-якого комунікативного акту» (Станіслав, 2012, с. 166). Синтаксис є найважливішим елементом мови, завдяки якому висловлювання набувають сенсу, тому що саме порядок слів у висловлюванні регулює послідовність думок мовця. До того ж синтаксис вважається однією з характеристик індивідуального стилю автора (Обру, 2022). У зв'язку з цим неабиякий інтерес становить дослідження синтаксису художніх творів.

Метою нашого дослідження є вивчення синтаксичного рівня роману Франсуази Саган «Через місяць, через рік».

Роман «Через місяць, через рік» є одним з ранніх романів Ф. Саган після «Здрастуй, смуток» і «Смутна посмішка». Назву роману «Через місяць, через рік» взято зі знаменитої трагедії Жана Расіна «Береніка» (1670 р.). За всієї прихильності Ф. Саган до сучасних тем і типажів у її романах відчувається вплив літератури XVII ст., що сходить до трагедій Расіна та психологічної прози Мадлен де Лафайєт. Літературна традиція органічно поєднується у романах Ф. Саган із сучасним трагічним сприйняттям життя на кшталт панівного у 40-50-ті роки XX ст. екзистенціалізму.

Бажаючи якомога об'ємніше і повніше розкрити ці трагічні колізії, письменниця використовує деякі принципи та прийоми літератури епохи класицизму, переносячи їх у сучасні умови (Давиденко, 2008). У Расіна любовні конфлікти були підняті на рівень трагедії, що підкреслювало значущість і цінність світу людських почуттів. Ф. Саган прагне зберегти дух цієї літератури, передати глибокий трагічний зміст тих любовних невдач, які показані в її романах.

Зберігаючи вірність канонам літератури класицизму, Ф. Саган не випліскує внутрішнє хвилювання, біль і смуток своїх персонажів в словесно-мовному потоці, а приховує їх, презентує у підтексті. Емоційна оцінка і трагічне забарвлення того, що відбувається в романі, проступають повільно, поступово, крізь спокійну розповідь і граматично точні синтаксичні структури. Ця класична традиційна манера викладу різко дисонує з дисгармонійними, болісно розладженими стосунками, які показані в романі.

З-поміж особливостей синтаксису роману «Через місяць, через рік» слід виділити вживаність паралельних конструкцій. Вони посилюють стилістичний ефект вираження думок шляхом різнотипних повторів: анафори, епіфори, епанафори та анепіфори. Остання виявилася найбільш вживаною синтаксичною фігурою в романі.

Синтаксис досліджуваного роману характеризується вживаністю видільних засобів, насамперед, відокремленням. На початку речення відокремлення підкреслює обставини місця, часу, поступки, способу дії та означення. Відокремлюються іменники, прислівники, дієприкметники минулого часу, дієприслівники, прикметники. У середині речення переважають відокремлення означення. Відокремлюються також обставини часу та способу дії. Аналогічні відокремлення спостерігаються наприкінці речення.

Менш вживаними виявилися сегментація (реприза і антиципація), презентативні конструкції та парантеза.

Найголовнішою характеристикою синтаксису роману «Через місяць, через рік» є вживаність парцеляції. Парцеляція розглядається як прояв асиметрії в синтаксисі, що полягає в тому, що залежна частина речення оформлюється як окреме речення – парцелят. Метою парцеляції є створення експресивності висловлювання, що є ефектом фрагментарності та несподіваності.

Парцеляція використовується в авторському оповіданні, в описі та в діалогах і виконує низку функцій: характерологічну, описову, емоційно-оцінну, створює ефект посилення іронії та драматичності.

За вживаністю найчастотнішою виявилася парцеляція складнопідрядних речень зі сполучником *car, et, ou*, складнопідрядних речень зі сполучниками та сполучниковими словами: *que, parce que, de quoi*. Найуживанішою в романі є парцеляція речень зі сполучником *mais*. Це відображає ідейну спрямованість і тему роману: персонажі могли б бути щасливими, *але...* (*mais*). Цим сполучником авторка підкреслює неможливість внутрішньої гармонії у світі абсурду, де кожен є самотнім.

В результаті дослідження можна зробити висновок, що роман Ф. Саган «Через місяць, через рік» в аспекті синтаксису характеризується «парцельованим стилем», що, на нашу думку, є проявом тенденції Ф. Саган до збереження традиції «*style coupé*» XVII-XVIII століть.

Список використаної літератури

1. Давиденко, Г.Й., Чайка, О.М., Гричаник, Н.І., Кушнєрьова, М.О. (2008). *Історія новітньої зарубіжної літератури*. Київ : Центр учбової літератури.
2. Станіслав, О. В. (2012). Тенденції розвитку синтаксису сучасної французької мови (теоретичний аспект). *Нова філологія*. 51, 166-169.
3. Obry, V. (2022). La phrase comme trait de style. L'exemple du roman en vers au XIIIe siècle. *Perspectives médiévales*. 43.
4. Sagan, F. (2008). *Dans un mois, dans un an*. Paris : Julliard.

Світлана Михальчук

кандидат політичних наук, доцент кафедри романської філології
Волинського національного університету імені Лесі Українки

ТЕЛЕГРАФНИЙ СТИЛЬ У ФРАНЦУЗЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛАХ ГАЗЕТИ *LE FIGARO*)

У сучасному французькому медіадискурсі активно використовується телеграфний стиль – лаконічна, насичена інформацією форма подачі тексту, що характеризується еліпсисом, номінативними конструкціями та високою стилістичною напругою. Цей стиль сприяє швидкому сприйняттю інформації читачем та створює ефект невідкладності події. [3]

Телеграфний стиль у французьких медіа, зокрема в газеті *Le Figaro*, має такі характерні ознаки: еліпсис (пропуск дієслів та артиклів для стислості); номінативні конструкції (використання іменників замість дієслівних форм); короткі фрази (лаконічні речення, що передають суть події); стилістичну напругу (створення драматичного ефекту через уривчастість та інтенсивність викладу).

Розглянемо кілька прикладів заголовків з газети *Le Figaro*. Так, заголовок « *L'inquiétante obsession ukrainienne de Vladimir Poutine* » є номінативною конструкцією, тобто реченням, що складається виключно з іменників і прикметників, без дієслова. Це типовий прийом телеграфного стилю, який дозволяє: передати концентровану інформацію; зекономити мовний простір; посилити емоційний ефект, уникаючи розгорнутої синтаксичної структури. [4]

« *Darmanin plus ferme sur l'immigration: un leurre?* » (досл. Дарманен жорсткіший щодо імміграції: обман?). Заголовок містить дві частини, що поєднані двокрапкою. Перша частина: *Darmanin plus ferme sur l'immigration* – коротке твердження, що має на меті зафіксувати зміни в політичній позиції

міністра внутрішніх справ Жерарда Дарманена. Друга частина: *un leurre?* – риторичне питання, яке ставить під сумнів ефективність або щирість цих змін. Цей тип структури є характерним для телеграфного стилю, де важлива стислість і лаконічність, а також чітка передача смислу за допомогою мінімальних мовних засобів. [2]

« *Avec la crise internationale, Emmanuel Macron reprend la main sur le gouvernement* ». [1] Цей заголовок складається з двох основних частин: «*Avec la crise internationale*» – це коротке введення, яке зумовлює контекст (мова йде про кризу), але також робить заголовок коротким і лаконічним, що відповідає вимогам телеграфного стилю. « *Emmanuel Macron reprend la main sur le gouvernement* » – тут чітко сформульована основна думка, що Макрон бере на себе ініціативу в уряді. Така форма характерна для телеграфного стилю, де кожне слово має значення і служить для передачі основної ідеї. Заголовок не має зайвих деталей або роз'яснень – це типова стискаючість і лаконізм.

Список використаної літератури

1. Avec la crise internationale, Emmanuel Macron reprend la main sur le gouvernement URL: https://www.lefigaro.fr/politique/avec-la-crise-internationale-emmanuel-macron-reprend-la-main-sur-le-gouvernement-20250312?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 13.04.2025)
2. Darmanin plus ferme sur l'immigration: un leurre? URL: https://www.lefigaro.fr/actualite-france/darmanin-plus-ferme-sur-l-immigration-un-leurre-20220710?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 13.04.2025)
3. Définitions de « style télégraphique » URL: <https://www.lalanguefrancaise.com/dictionnaire/definition/style-telegraphique> (дата звернення: 13.04.2025)
4. L'inquiétante obsession ukrainienne de Vladimir Poutine URL: https://www.lefigaro.fr/international/l-inquietante-obsession-ukrainienne-de-vladimir-poutine-20211227?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 13.04.2025)

Андрій Млинчик

**кандидат філологічних наук, доцент кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І.І Мечникова**

Діана Шлієнко

**бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І.І Мечникова**

**ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КАЗОК ЕРІКА ОРСЕННА
(НА МАТЕРІАЛІ «*LES CHEVALIERS DU SUBJONCTIF*» ТА
«*LA RÉVOLTE DES ACCENTS*»)**

У сучасній лінгвістиці зростає інтерес до вивчення художнього дискурсу, зокрема, до стилістичних засобів, які використовуються задля створення емоційно-експресивного, образного фону у текстах. Дослідження було присвячено вивченню стилістичних засобів виразності у казках Еріка Орсенна “Les Chevaliers du Subjonctif” та “La Révolte des accents”.

Французький письменник досягнув великого успіху у розвитку дитячої літератури, що характеризується у його творчості майстерним поєднанням стилістичних засобів виразності та “складних” французьких граматичних конструкцій в одному творі (Paveau, 2005, с. 119).

Аналіз засвідчив, що домінантним стилістичним прийомом є персоніфікація. Персоніфікація - це процес, при якому фізичний об'єкт сприймається як людина. Це допомагає нам розуміти наш досвід спілкування з неживими предметами через призму людських мотивів, якостей та дій (Lakoff, Johnson, 1980). На персоніфікацію припадає найбільша частка усіх виявлених тропів: 40% у казці “Les Chevaliers du Subjonctif” (72 уживання) та 40% у творі “La révolte des accents” (58 уживань). Завдяки персоніфікації забезпечується можливість перенесення людських ознак на неживих істот, від цього серія казок письменника посилюється мовленнєвою образністю та

виразністю. *Les accents, nos accents aussi, oui, c'est bien ça, se sont révoltés* (Orsenna, 2007, с. 33).

На метафору у казці “Les Chevaliers du Subjonctif” припадає 32% від загальної кількості вживань стилістичних засобів, у “La révolte des accents” - 22%.

Maintenant qu'avait disparu ce gros œil brûlant et menaçant, le soleil, je sentais mon courage revenir (Orsenna, 2006, с. 11).

Не менш вживаним тропом є порівняння, до якого вдається автор збірки. Їх частка становить 12% та 8% відповідно. *Ne t'inquiète pas, Jeanne. Notre Jean-Luc connaît les nuages comme sa poche* (Orsenna, 2006, с. 30).

Наступним стилістичним засобом за кількістю використання є гіпербола, відсоток її використання у першій казці становить 9%, 12% припадають на твір “La révolte des accents”. *La foudre allait tomber. La terre s'ouvrir pour avaler l'audacieuse, une vague surgir pour l'engloutir* (Orsenna, 2006, с. 38).

Дещо менш зустріваним явищем виявилася метонімія. Аналіз твору показав що її частка становить 5% та 3% відповідно. *L'île entière marchait... lorsque la France était sortie de chez elle* (Orsenna, 2006, с. 98).

Незвичними феноменами виявилися оксюморон (*Une conversation sans paroles* (Orsenna, 2006, с. 10)) і парадокс (*Ça, c'est la vie, Jeanne : plus on comprend, moins on comprend ; plus on sait, moins on sait* (Orsenna, 2006, с. 46)). Вживання цих стилістичних фігур оцінюється в 1% від всіх використаних стилістичних засобів.

Ерік Орсенна вдається до вживання алюзії лише у творі “La révolte des accents” (6%). *Elle court, elle court, la maladie d'amour* (Orsenna, 2007, с. 11).

В процесі аналізу було виявлено оригінальний підхід автора до написання збірки “**Plaisirs secrets de la grammaire**”. Оскільки цільовою аудиторією автора є школярі, а однією з найголовніших функцій літературної казки є дидактична та розважальна, Ерік Орсенна їм показує як французька «складна» граматики може бути цікавою, легкою та привабливою, а не такою як її часто показують у шкільних підручниках, тобто важкою для опанування. Специфіка

авторського стилю полягає в своєрідному вживанні лексичних тропів, а саме персоніфікації як головного прояву індивідуального нестандартного мислення щодо опису французької граматики.

Список використаної літератури

1. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago, 1980. 301 p.
2. Orsenna, E. *Les Chevaliers du Subjonctif*. Paris: Le Livre de Poche, 2006. 181 с.
3. Orsenna, E. *La Révolte des Accents*. Paris: Le Livre de Poche, 2007. 153 с.
4. Paveau M.-A. Chronique «linguistique» les sirènes folkloriques de la nostalgie académique: les chevaliers du subjonctif et autres sauveurs de l'enseignement en détresse. *Le français aujourd'hui*. 2005. Vol. 2. № 149. P. 117-124. URL: <https://www.cairn.info/revue-le-francais-aujourd-hui-2005-2-page-117.htm>

Інна Панченко

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри французької філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ОЛЬФАКТОРНА ПЕРЦЕПЦІЯ В ТЕКСТАХ ПАРФУМЕРНОЇ РЕКЛАМИ: СТРАТЕГІЇ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ТА КОГНІТИВНЕ ОСМИСЛЕННЯ

Сучасні лінгвокогнітивні дослідження значно розширили можливості аналізу мовної репрезентації перцептивної інформації, зокрема механізмів вербалізації сенсорного досвіду як ключового аспекту пізнання світу. Одним із важливих напрямів таких досліджень є вивчення репрезентації запаху, що постає як специфічна характеристика реальності, передана через нюхове сприйняття. У цьому контексті набуває актуальності аналіз лінгвістичних стратегій ольфакторної перцепції у парфумерних рекламних текстах, який дозволяє глибше зрозуміти мовні механізми конструювання сенсорного

досвіду та його когнітивного осмислення.

Значний науковий інтерес до ольфакторної перцепції людини зумовлений складністю мовних механізмів категоризації нюхового сприйняття, яке базується на комбінації семи фундаментальних запахових модальностей (*floral, sucré, fruité, épicé, boisé, aigre, acide*) та їхніх варіацій.

Сучасна наука налічує понад 10 000 комбінацій запахів, які здатна розрізняти людина, проте їхня вербалізація ускладнена через обмежені можливості мовної системи. На думку Ж.Клебера «*Les odeurs n'ont pas de nom et l'olfaction est un sens sans parole*» (Kleiber, 2011, p.3).

Ольфакторна лексика відзначається семантичною невизначеністю та фрагментарністю і не завжди відтворює складність і нюансованість ароматичних композицій, що узгоджується з твердженням Ж. Кандо: «*se lexique olfactif ... est ... imprécis, instable, asymétrique, et, dans la vie quotidienne, peu élaboré*» (Candau, 2000, p.68).

З огляду на постійне удосконалення парфумерного мистецтва та появу нових ароматичних реалій, виникає необхідність розширення та систематизації наявного ольфакторного номінативного ресурсу.

Одним з найпростіших способів номінації запахів є їх вербалізація через асоціативний зв'язок з реальними ароматами, що дозволяє репрезентувати сенсорну інформацію без додаткових конотативних нашарувань.

Наступним варіантом мовного відображення ольфакторних характеристик є найменування ароматичних композицій за спільними характеристиками – *ambré, fruité, boisé, épicé, citronné, aromatique, poivré*. Однак такі категорії не завжди відтворюють особливу специфіку аромату, що ускладнює точну вербалізацію ольфакторного досвіду.

Як ще один актуальний спосіб номінації запаху можна відзначити його опис через вплив на людину, що передає інтенсивність або емоційний ефект аромату – *persistant, enivrant, intolérable, puissant, violent, rafraîchissant*. Втім, навіть і такі дескриптивні маркери не забезпечують вичерпного розуміння ольфакторної специфіки запаху, оскільки його сприйняття залишається

суб'єктивним і не піддається визначеній вербалізації.

Для рекламних текстів парфумерної продукції характерне також використання лексичних одиниць з інших понятійних сфер, таких як музика, живопис чи гастрономія, що дозволяє створювати метафоричні структури і розширювати можливості когнітивного осмислення запахів. Синестетичні механізми, що лежать в основі таких номінацій, дозволяють абстрактній ольфакторній інформації набути більш конкретного та уявного вираження. Проте, слід зазначити, що не всі метафоричні асоціації можуть бути адекватно інтерпретовані рецепієнтами, що, у свою чергу, здатне зумовити звуження когнітивного осмислення ольфакторного змісту.

Отже, запахи відіграють важливу роль у формуванні емоційного та когнітивного досвіду людини, однак, на відміну від інших сенсорних модальностей, їх мовна репрезентація залишається проблемною через відсутність універсальної термінології. Лексичний ресурс для номінації запахів обмежений і здебільшого базується на асоціативних зв'язках та міжсенсорних перенесеннях, що, у свою чергу, визначає функціонування лінгвістичних механізмів вербалізації запахів у рекламних текстах через дві основні стратегії – денотативну та категоріальну.

Список використаної літератури

1. Candau, J. (2000). *Mémoire et expériences olfactives*. Paris : Presses Universitaires de France.
2. Kleiber, G., & Vuillaume, M. (2011). Pour une linguistique des odeurs. *Langages*, 181(1), 3–15.

Інна Панченко
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Дмитро Торопов
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЛІНГВІСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ У ФРАНКОМОВНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Туристичний дискурс є потужним комунікативним інструментом, спрямованим на формування привабливого образу DESTINATION та стимулювання туристичного попиту.

На думку В.Прими (2021, с. 68), одним із ключових механізмів впливу в цьому контексті є психологічна маніпуляція, яка реалізується через викликання емоцій, створення ефекту присутності та залучення когнітивних процесів сприйняття. Завдяки цьому рекламні тексти не лише інформують, а й пробуджують у читача певні відчуття та асоціації, які впливають на його рішення щодо вибору подорожей.

Лінгвістичні аспекти туристичного дискурсу відіграють не менш важливу роль у створенні маніпулятивного впливу. Лексичні поля, стилістичні прийоми та синтаксичні конструкції є основними способами його реалізації.

Лексичні поля, орієнтовані на емоційно-позитивне забарвлення, слугують одним із ключових інструментів переконання: лексика, пов'язана з комфортом, пригодами, природною гармонією та історичною спадщиною створює певний емоційний фон і сприяє формуванню позитивного іміджу DESTINATION.

Стилістичні прийоми та синтаксичні фігури також є невід'ємною складовою маніпулятивного впливу. До основних засобів, які використовуються у франкомовному туристичному дискурсі, належать метафора, персоніфікація, гіпербола, градація, порівняння, полісиндетон, анафора, епіфора, парцеляція та перелік.

Метафори, персоніфікації та порівняння відіграють ключову роль у створенні емоційного резонансу в тексті. Вони оживлюють зображені місця, формують відчуття присутності та активують когнітивні процеси, пов'язані з емоційним сприйняттям.

Гіпербола та градація підсилюють відчуття винятковості.

Анафора та епіфора формують ритмічну організацію тексту, що підкреслює ключові ідеї та сприяє їхньому усвідомленню.

Полісиндетон і перелік створюють ефект множини, підсилюючи враження багатства вибору, насиченості емоцій та розмаїття вражень. Вони також додають тексту мелодійності та ритму, що робить його більш емоційним та переконливим.

Парцеляція спричиняє емоційну напругу, посилює виразність тексту, робить його динамічнішим і допомагає зосередити увагу на суттєвих деталях.

Окремої уваги у рекламному туристичному дискурсі заслуговує специфічна функція риторичних питань. Вони створюють ілюзію діалогу, залучаючи потенційного туриста до активної взаємодії. Такі питання не потребують відповіді, адже відповідь уже закладена в самому формулюванні. Як свідчать дослідження, вони активують емоції та мрії читача, формуючи бажаний образ подорожі, і мають посилений переконувальний вплив (Катранджієв, 2016, с. 88).

Франкомовний туристичний дискурс дійсно використовує широкий спектр лінгвістичних стратегій для формування привабливого образу DESTINACIЙ та стимулювання туристичного попиту. Поєднання психологічних стратегій маніпуляції з лінгвістичними засобами тексту є потужним інструментом для впливу на свідомість та поведінку реципієнта. Психологічні

стратегії маніпуляції спрямовані на викликання певних емоційних реакцій, а лінгвістичні засоби, в свою чергу, підсилюють цей ефект, активно впливаючи на сприйняття реципієнта. Така комбінація дозволяє не лише захопити увагу аудиторії, а й спонукати її до конкретних дій, формуючи бажані стереотипи, імідж або ставлення до предмета рекламної пропозиції.

Список використаної літератури

1. Katrandjiev, H. (2016). Rhetorical analysis of tourism advertising slogans: an empirical study from bulgaria. *Tourismos: an international multidisciplinary journal of tourism*, 11(1), 86–118.
2. Pryma, V. (2021). Tourism discourse in terms of psycholinguistics. *Knowledge, Education, Law, Management*, 6, 68–73.

Юлія Сорока

бакалавр факультету іноземної філології

Волинського національного університету імені Лесі Українки

СЛЕНГ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ВІДЕОБЛОГІНГУ: АНАЛІЗ ЛЕКСИЧНОЇ ДИНАМІКИ НА ПРИКЛАДІ КОНТЕНТУ *SQUEEZI*

Джон Грін назвав сленг «модним аксесуаром», адже ті, хто його використовують знаються на сучасних Інтернет-трендах [1]. Тому де як не в соціальних мережах досліджувати цю лексичну категорію. Ідеальним варіантом є канал французького блогера Squeezie. Розглянемо один із його відносно нових форматів Léon Marchand et Squeezie en chaussettes (ft Freddy Gladieux & Oscar) - Micro Chaussettes #2 [2]. Концепт цього шоу наближений до подкасту, де Сквізі разом із запрошеними учасниками обговорює різні питання та теми, часто в гумористичній формі. У лінгвістичному плані можна зустріти фрази саркастичного характеру, наприклад, «c'est l'accessoire du siècle», «tu es officiellement plus intelligent», а також сленг (Рис. 1.1).

Сленг	Нейтральне значення
Délai / petit délai	Petite déception
Qu'est-ce que tu branches ?	Qu'est-ce que tu fais ?
C'est grave	C'est sérieux
Tu as perdu la boule	Tu as perdu le controle
Je me suis emballé	Je me suis enthousiasmé
Lacher un truc	Dire quelque chose
A l'arrache	Sans préparation
Casser les pieds	Ennuyer quelqu'un
C'est morts	Quelque chose sans espoir
Ça tue	C'est génial
C'est un vrai game	C'est un vrai défi

Рис. 1.1

Ще одним об'єктом аналізу стало відео *Des inconnus nous jugent...* (ft Djilsi, Léna, Theodort, Maghla) [2] із зірковими гостями. Лексично цей випуск видався плідним. Ми категоризували такі вирази: «on s'en bat les couilles», «c'est pas dégueu», «bien monté», «BO», «racé», «bourré», «je capte», «mytho», «maxer», «squeu», «ciao ciao».

Отже, Інтернет-діяльність Squeezі має великий потенціал для філологічних досліджень, так як дискурс блогера – наповнений цікавими зворотами та виразами.

Список використаної літератури

1. Green, J. (2016). *Slang: a very short introduction*. Oxford University Press. URL: <https://doi.org/10.1093/actrade/9780198729532.001.0001> (date of access: 14.04.2024).
2. <https://www.youtube.com/@Squeezie>

ФРАНЦУЗЬКА ФРАЗЕОЛОГІЯ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА МЕНТАЛЬНОСТІ

Фразеологія будь-якої мови є своєрідним дзеркалом, у якому відображається національна специфіка світосприйняття, культурні цінності та історичний досвід народу. Французька фразеологія не є винятком і становить невичерпне джерело для вивчення національної ментальності французів. У ній закарбований багатовіковий життєвий досвід народу, особливості його світогляду, культурні стереотипи, що передаються від покоління до покоління. Як зазначає відомий лінгвіст В.Г. Гак: «Фразеологізми відображають у своїй семантиці тривалий процес розвитку культури народу, фіксують та зберігають у собі міфи, легенди, звичаї» [1].

Французькі фразеологізми мають різноманітні джерела походження, що відображають багату історію та культуру Франції: Значна частина французьких фразеологізмів має біблійне або античне походження, що свідчить про глибокий вплив християнства та греко-римської культури на формування французької ментальності:

- *porter sa croix* (нести свій хрест)

- *jeter la pierre à quelqu'un* (кидати камінь у когось)

Як зазначає Моріс Ра у своєму дослідженні « *La mythologie dans la phraséologie française* »: « Фразеологізми біблійного та античного походження складають фундаментальний пласт французької фразеології, демонструючи глибинні зв'язки французької культури з європейською цивілізаційною традицією » [2].

Багато французьких фразеологізмів відображають важливі історичні події та традиції:

- *être fier comme un coq* (гордий як півень) – півень є символом Франції
- *faire la fête comme c'est pas permis* (святкувати як ніколи) – відображає любов французів до святкувань.

Французька кухня є предметом національної гордості, що яскраво відображено у фразеології:

- *avoir du pain sur la planche* – мати багато роботи
- *mettre du beurre dans les épinards* – покращити своє фінансове становище
- *être bonne poire* – бути наївним

За словами французького етнолінгвіста Ж.-К. Больона: «Гастрономічні фразеологізми французької мови відображають не лише кулінарні традиції, але й особливе ставлення французів до їжі як до мистецтва та невід'ємної частини культурної ідентичності» [3].

Французька фразеологія відображає особливості соціальних відносин та етикету:

- *donner carte blanche* – надати повну свободу дій
- *tenir quelqu'un au courant* – інформувати когось
- *faire le pont* – брати вихідний між святом і вихідним

Як зауважує С. Флері у своїй праці «*Expressions françaises: le poids des mots*»: «Фразеологізми, пов'язані з соціальними відносинами, демонструють типово французький підхід до спілкування: поєднання ввічливості з певною дистанційованістю» [4].

Французька фразеологія є багатим джерелом для вивчення національної культури та ментальності французького народу. У фразеологізмах відображено історичний досвід, культурні цінності, соціальні норми та особливості світосприйняття французів. Як справедливо зазначає К. Краппе: "Фразеологія – це не просто набір мовних кліше, це концентрована мудрість народу, його колективна пам'ять та національна самосвідомість" [5].

Вивчення французької фразеології в лінгвокультурологічному аспекті дозволяє глибше зрозуміти особливості французької культури, національного

характеру та ментальності, а також сприяє більш ефективній міжкультурній комунікації.

Список використаної літератури

1. Гак В.Г. Фразеологія в контексті культури. Мовознавство, (2018).
2. Rat M. La mythologie dans la phraséologie française. Paris: Larousse, (2017).
3. Bollon J.-C. La gastronomie dans les expressions françaises. Lyon: Éditions Bellier, (2018).
4. Fleury S. Expressions françaises: le poids des mots. Paris: Gallimard, (2017).
5. Krappe C. La sagesse des nations: étude comparative des proverbes. Strasbourg: Klincksieck, (2018).

Секція №6

***Дослідження особливостей
функціонування мовних та
мовленнєвих одиниць
в німецькомовному дискурсі***

Sergej Boguslawskij

Doktor, Germanistiklehrstuhlleiter

Nationale Metschnikow-Universität Odessa

Jana Maslowa

Studentin der Fakultät für Romanistik und Germanistik

Nationale Metschnikow-Universität Odessa

ANGLIZISMEN IN DER COMPUTERTERMINOLOGIE IM DEUTSCHEN

Die fortschreitende Digitalisierung und Globalisierung haben in den vergangenen Jahrzehnten zu einer verstärkten Übernahme englischsprachiger Begriffe in die deutsche Fachsprache geführt. Besonders die Computerterminologie ist durch eine hohe Dichte an Anglizismen gekennzeichnet, die einen substanziellen Einfluss auf das deutsche Terminosystem ausüben. Diese Entwicklung steht im Spannungsfeld zwischen der Notwendigkeit präziser internationaler Fachkommunikation und dem Bestreben nach Erhaltung sprachlicher Eigenständigkeit.

Die Integration englischer Begriffe in die deutsche Computerterminologie erfolgt hauptsächlich durch zwei Mechanismen:

1. **Direkte Übernahme:** Begriffe wie *Cloud*, *E-Mail* oder *Streaming* werden ohne orthografische oder grammatikalische Anpassung übernommen (Yang, 2010, S. 91). Diese Methode dominiert besonders bei technischen Innovationen, für die zeitnah keine deutschen Äquivalente entwickelt werden.

2. **Nativisierung:** Hierbei werden englische Begriffe grammatikalisch und morphologisch an das deutsche Sprachsystem angepasst. Beispiele hierfür sind *Computer* (mit deutscher Deklination und Genuszuweisung) oder die Bildung von Komposita wie *Handyvertrag* oder *Laptop-Tasche* (Eisenberg, 2013, S. 68).

Anglizismen in der Computerterminologie erfüllen mehrere zentrale Funktionen:

- **Internationale Verständlichkeit:** Die Verwendung standardisierter englischer Begriffe erleichtert die globale Fachkommunikation (Lashab, 2013, S. 65).

- **Prägnanz und Effizienz:** Englische Termini sind oft kürzer und prägnanter als potenzielle deutsche Entsprechungen (Schlobinski, 2000).

- **Schließen von Benennungslücken:** Bei neuen technologischen Entwicklungen ermöglichen Anglizismen eine zeitnahe sprachliche Abbildung, bevor deutsche Äquivalente etabliert werden können.

Die Analyse der Anglizismen in der deutschen Computerterminologie zeigt, dass ihre Integration ein vielschichtiger Prozess ist, der von technologischen, linguistischen und kulturellen Faktoren beeinflusst wird. Während Anglizismen die internationale Fachkommunikation erleichtern und oft prägnanter sind als deutsche Alternativen, stellen sie gleichzeitig eine Herausforderung für die sprachliche Eigenständigkeit dar.

Die deutsche Computerterminologie wird auch in Zukunft im Spannungsfeld zwischen globaler Fachkommunikation und sprachlicher Identität stehen. Ein reflektierter und pragmatischer Umgang mit Anglizismen kann dazu beitragen, dass die deutsche Sprache ihre Eigenständigkeit bewahrt, ohne den Anschluss an internationale technologische Entwicklungen zu verlieren.

Literaturverzeichnis

1. Eisenberg, P. (2013). Anglizismen im Deutschen. In *Reichtum und Armut der deutschen Sprache: Erster Bericht zur Lage der deutschen Sprache* (S. 57-119).
2. Felhofer, L. (2024). Dialektik der Fremdwortkritik: Aufklärung und Nationalismus im Purismus. *Jahrbuch der ungarischen Germanistik*, 71-86.
3. Lashab, K. (2013). Zu den Anglizismen in der deutschen Sprache: Vor- und Nachteile. *Traduction et Langues*, 12(2), 64-71.

4. Yang, W. (2010). *Anglizismen im Deutschen: am Beispiel des Nachrichtenmagazins 'Der Spiegel'* (Vol. 106). Walter de Gruyter.

Sergej Boguslawskij

Doktor, Germanistiklehrstuhlleiter

Nationale Metschnikow-Universität Odessa

Alexander Tschumakow

Doktor, Germanistiklehrstuhl

Nationale Metschnikow-Universität Odessa

Olga Melnitschuk

Oberlektorin, Germanistiklehrstuhl

Nationale Metschnikow-Universität Odessa

ASSOZIATIV-METAPHORISCHE MOTIVATION VON FUSSBALLTERMINI IM DEUTSCHEN

Die metaphorische Sprache spielt eine bedeutende Rolle in der Strukturierung und Bereicherung der Alltagssprache, insbesondere in Fachsprachen wie der Fußballterminologie. In der deutschen Sprache zeigt sich eine starke Tendenz zur assoziativ-metaphorischen Motivation von Begriffen, bei der Konzepte aus unterschiedlichen Domänen in den Bereich des Fußballs übertragen werden. Ziel dieses Beitrags ist es, die Hauptquellen dieser metaphorischen Entlehnungen sowie ihre kognitiven Mechanismen zu analysieren und die kulturellen Bedeutungen aufzuzeigen, die sich in der metaphorischen Darstellung des Fußballs widerspiegeln.

Die Studie basiert auf der Theorie der konzeptuellen Metapher von Lakoff und Johnson (2003), die das metaphorische Denken als alltäglichen kognitiven Prozess versteht. Dieser Ansatz wird durch das Konzept der mentalen Raum-Integration von Fauconnier und Turner ergänzt, welches beschreibt, wie unterschiedliche Bedeutungssphären zu neuen Konzepten verschmolzen werden. Weiterhin werden

die Typen der metaphorischen Motivation nach O. Selivanova (2000) berücksichtigt: strukturelle, diffuse und gestaltbezogene Motivation.

Hauptspendebereiche der Metaphernbildung:

1. **Krieg** Fußball wird oft als "Kampf" um Sieg dargestellt. Begriffe wie *Angriff*, *Abwehr*, *Bombe*, *Bomber*, *Einsatz*, und *Konterschlag* übertragen militärische Szenarien in das Spielgeschehen. Diese Terminologie verdeutlicht die aggressive, kompetitive Natur des Sportes.

2. **Theater** Begriffe wie *Arena*, *Debüt*, *Regisseur* oder *Garderobe* unterstreichen die bühnenhafte Darstellung des Spiels, bei dem Spieler als Darsteller und Trainer als Regisseure fungieren. Diese Metaphorik betont die inszenierte, emotionale und unterhaltende Seite des Fußballs.

3. **Politik** Die organisatorischen Strukturen des Fußballs spiegeln sich in Begriffen wie *Präsident*, *Präsidium*, *Kommission*, *Vizepräsident* wider. Hier findet eine Analogie zwischen politischer Verwaltung und Fußballmanagement statt.

4. **Kirche** Bezeichnungen wie *Aufgebot*, *Spiritus rector* oder *orthodox* übertragen religiöse Rollen und Strukturen in den Kontext des Fußballs. Die Spieler erscheinen als Auserwählte mit einer besonderen Mission.

5. **Mensch und Alltag** Begriffe wie *Abstauber*, *Schütze*, *Ausputzer*, *Bewacher* spiegeln typische menschliche Handlungen oder Rollen wider, die auf Spielfunktionen übertragen werden.

6. **Artefakte** Objekte aus dem Alltag liefern ebenfalls Metaphern: *Hammer* (starker Schuss), *Kerze* (hochfliegender Ball), *Korkenzieher*, *Notbremse*. Diese Begriffe nutzen visuelle oder funktionale Ähnlichkeiten zwischen Objekten und Spielsituationen.

Mechanismen der metaphorischen Motivation

Die Übertragung erfolgt durch:

- **Strukturelle Metaphern:** direkte Zuordnung aufgrund von ähnlichen Funktionen oder Rollen.

- **Diffuse Metaphern:** mehrere Eigenschaften schaffen eine metaphorische Assoziation.

• **Gestalt-Metaphern:** sinnlich wahrnehmbare Ähnlichkeiten zwischen Quelle und Zielbereich.

Die assoziativ-metaphorische Motivation bereichert die deutsche Fußballsprache in hohem Maße. Sie reflektiert nicht nur das Geschehen auf dem Spielfeld, sondern auch tiefere gesellschaftliche und kulturelle Strukturen. Durch die Übertragung bekannter Konzepte aus anderen Domänen wird Fußball in der deutschen Sprachgemeinschaft nicht nur als Sport, sondern als kulturelles Phänomen wahrgenommen.

Literaturverzeichnis

1. Barcelona, A. (2003). *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*. Berlin: Mouton de Gruyter, 368 p.
2. Dancygier, B., & Sweetser, E. (2014). *Figurative Language*. Cambridge University Press, 242 p.
3. Duden. (2018). *Das Bedeutungswörterbuch* (Anja Konopka, Ed.). 5th ed. Mannheim, 1151 S.
4. Lakoff, G., & Johnson, M. (2003). *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press, 5th printing, 276 p.
5. Selivanova, E. A. (2000). *Cognitive Onomasiology (Monograph)*. Kyiv: Ukrainian Phytosociological Center Publishing, 248 p.

Violeta Glyzuk
Deutschlehrerin
A.P. Busrina Lyzeum № 1, Odessa
Kostjantyn Gluglewitsch
Schüler der 7. (11.) Klasse
A.P. Busrina Lyzeum № 1, Odessa

ÜBERSETZUNGSBESONDERHEITEN VON METAPHERN

Der vorliegende Beitrag untersucht die Besonderheiten der Übersetzung von Metaphern in literarischen Texten unter besonderer Berücksichtigung des Vergleichs zwischen menschlichen Übersetzern und künstlicher Intelligenz. Metaphern als Träger von Inhalten, Emotionen, Denkweisen und kulturellen Werten stellen eine besondere Herausforderung für Übersetzungsprozesse dar. Im Kontext der rapiden Entwicklung von KI-Systemen wird analysiert, inwieweit diese Systeme in der Lage sind, die komplexen Anforderungen der metaphorischen Übersetzung zu erfüllen. Methodisch lehtsowie einer Analyse der spezifischen Herausforderungen bei der Übertragung deutscher Metaphern ins Ukrainische. Die Ergebnisse zeigen signifikante Unterschiede in der Qualität und den angewandten Übersetzungsstrategien zwischen menschlichen und KI-basierten Übersetzungen.

Metaphern konstituieren ein fundamentales Element sprachlicher Kommunikation und sind besonders in literarischen Texten von zentraler Bedeutung. Sie fungieren nicht lediglich als stilistische Ornamente, sondern transportieren komplexe Inhalte, kulturelle Konnotationen, emotionale Nuancen und spezifische Denkstrukturen (Lakoff & Johnson, 2003). Die Übersetzung von Metaphern stellt daher einen der anspruchsvollsten Aspekte des Übersetzungsprozesses dar, da sie ein tiefgreifendes Verständnis beider Sprachsysteme, kultureller Kontexte sowie literarischer Traditionen erfordert.

Mit dem exponentiellen Fortschritt auf dem Gebiet der künstlichen Intelligenz und insbesondere der maschinellen Übersetzung stellt sich zunehmend die Frage

nach der Leistungsfähigkeit dieser Systeme im Bereich der metaphorischen Übersetzung. Die vorliegende Studie widmet sich dieser Problematik und untersucht komparativ die qualitativen Unterschiede zwischen menschlichen und KI-basierten Übersetzungen von Metaphern in literarischen Texten.

Menschliche Übersetzer demonstrieren eine ausgeprägte Fähigkeit zur adäquaten Wiedergabe emotionaler Nuancen und literarischer Stilistik. Sie zeichnen sich insbesondere durch ihre Kompetenz aus, metaphorische Ausdrücke an die kulturellen Spezifika, das kollektive Bewusstsein und den kontextuellen Rahmen der ukrainischen Zielsprache anzupassen. Diese Adaptationsleistung basiert auf einem tiefen Verständnis beider Sprachsysteme sowie kultureller Kontexte und ermöglicht eine funktionale Äquivalenz trotz formaler Divergenz.

Künstliche Intelligenz weist distinkte Stärken und Limitationen bei der Übersetzung metaphorischer Ausdrücke auf:

- **Effizienz:** KI-Systeme verarbeiten Texte mit hoher Geschwindigkeit, was besonders bei umfangreichen Übersetzungsprojekten von Vorteil sein kann.

- **Kompetenz bei standardisierten Ausdrücken:** Bei der Übersetzung konventionalisierter, lexikalisierter Metaphern und feststehender Redewendungen zeigen KI-Systeme zufriedenstellende Ergebnisse.

- **Tendenz zur literalen Übersetzung:** Eine signifikante Limitation besteht in der Tendenz zur wörtlichen Übersetzung metaphorischer Ausdrücke, was häufig zu semantischen Verlusten, kommunikativen Missverständnissen und stilistischen Inkongruenzen führt.

- **Mangel an kultureller Sensibilität:** KI-Systeme zeigen Defizite im Erkennen und adäquaten Adaptieren kulturspezifischer metaphorischer Konzepte.

Die identifizierten Limitationen KI-basierter Übersetzungen reflektieren grundlegende Herausforderungen in der computerbasierten Verarbeitung natürlicher Sprache: Metaphern operieren auf multiplen semantischen Ebenen und sind in

komplexe kulturelle, historische und intertextuelle Bezugssysteme eingebettet, die sich einer simplen algorithmischen Erfassung entziehen.

Dennoch deuten die Ergebnisse darauf hin, dass KI-Systeme in spezifischen Bereichen, insbesondere bei der Übersetzung konventionalisierter Metaphern, wertvolle Unterstützung bieten können. Dies suggeriert ein potentiell komplementärer Zusammenarbeit, in dem KI-Systeme als unterstützende Werkzeuge fungieren, während die finale Adaptation metaphorischer Konzepte weiterhin menschlicher Expertise obliegt.

Die fortschreitende technologische Entwicklung wird zweifelsohne zu weiteren Verbesserungen KI-basierter Übersetzungssysteme führen. Dennoch suggerieren die gegenwärtigen Ergebnisse, dass die Übersetzung von Metaphern in literarischen Texten auch zukünftig eine Domäne bleiben wird, in der menschliche Expertise von unersetzlichem Wert ist.

Literaturverzeichnis

1. Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
2. Lakoff, G., & Johnson, M. (2003). *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
3. Toury, G. (2012). *Descriptive Translation Studies – and beyond*. Amsterdam: John Benjamins.

Наталя Голубенко
доктор педагогічних наук,
професор кафедри німецької філології
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

ФЕМІНІТИВИ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ НА МАТЕРІАЛІ ЗМІ

Упродовж останніх десятиліть спостерігається активне реформування мовних норм у німецькій мові в бік більшої гендерної інклюзивності. Особливо яскраво ця тенденція проявляється у засобах масової інформації, де гендерно-справедлива мова стає частиною загального дискурсу, спрямованого на рівність і повагу до представників усіх статей. Одним із ключових інструментів такого мовного рівноправ'я є фемінітиви — граматичні форми, що підкреслюють жіночий рід, наприклад: *Lehrerinnen* (вчительки), *Expertinnen* (експертки) тощо.

Згідно з дослідженням, що охоплює період з 2000 по 2021 рік, у п'яти провідних німецькомовних ЗМІ спостерігається суттєве зростання використання гендерно-інклюзивних форм. Це пов'язано зі зростанням уваги до рівноправного мовного представлення чоловіків і жінок, а також зі зусиллями редакцій із впровадження нових стандартів мовлення [1, с. 357–374].

Попри цю тенденцію, не всі журналісти вітають фемінізацію мови. Наприклад, за результатами опитування, проведеного серед німецьких фінансових та бізнес-журналістів, 84% респондентів віддали б перевагу отриманню пресрелізів у традиційній формі, використовуючи так зване «генеричне маскулінне» написання. Це підкреслює, що у професійних колах зберігається прихильність до нейтральних або чоловічих форм, попри політичні та культурні зрушення [2].

Крім того, серед лінгвістів і представників ЗМІ триває активна дискусія щодо того, наскільки використання фемінітивів впливає на сприйняття професійних якостей жінок. Деякі дослідження, зокрема на матеріалі інших мов, показують, що жінки, які використовують жіночі титули та посади (наприклад, Professorin або Doktorin), сприймаються менш авторитетними, ніж їхні колеги, які використовують традиційно чоловічі форми. Це явище пов'язане зі сталими гендерними стереотипами і потребує подальшого осмислення як у науковому, так і в медійному середовищі [3].

У німецькій мові вже сформувався цілий спектр способів вираження гендерної інклюзивності: Binnen-I (наприклад, StudentInnen), Gender-Gap (Student_innen), Gendersternchen (Student*innen) і навіть нейтральні форми (наприклад, Studierende — «ті, хто навчаються» замість «студенти»). Кожен із цих способів має як прихильників, так і критиків, а також різну ступінь поширеності залежно від регіону, видання та цільової аудиторії.

У контексті ЗМІ вибір тієї чи іншої форми часто стає предметом редакційної політики та відображає ідеологічну позицію видання. Ліберальні чи молодіжні медіа частіше використовують нові форми, тоді як традиційні видання зберігають консервативну норму. Таким чином, фемінітиви стають не лише мовним, а й соціально-політичним маркером, що демонструє ставлення до питань гендеру та рівності.

Підсумовуючи, можна сказати, що використання фемінітивів у німецьких ЗМІ відображає загальну тенденцію до гендерної інклюзивності, але супроводжується суперечностями та викликами. Ці процеси показують, наскільки мова тісно пов'язана з культурними й суспільними змінами та як вона може бути інструментом соціальної трансформації.

Список використаної літератури

1. Wodarg, C., & Sauter, L. (2023). Gender-inclusive language use in German print media: Evidence from 2000–2021. *European Sociological Review*, 40(2), 357–374. <https://academic.oup.com/esr/article/40/2/357/72757332>.

2. Red Robin Communications (2024). Survey: Generic masculine still preferred by German journalists. <https://www.red-robin.de/en/blog/survey-gender-and-german-grammar-generic-masculine-preferred-german-journalists>
3. Wikipedia contributors. (2024). Feminization of language. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Feminization_of_language

Наталя Голубенко
доктор педагогічних наук,
професор кафедри німецької філології
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Світлана Василенко
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

ГЕНДЕРНА ЛІНГВІСТИКА. РЕТРОСПЕКЦІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Гендерна лінгвістика як окремий напрям мовних досліджень формувалася поступово, спираючись на загальнотеоретичні положення соціолінгвістики, комунікативної лінгвістики та гендерних студій.

У класичних мовах, таких як латина та давньогрецька, категорія граматичного роду мала безпосередній зв'язок із соціальними уявленнями про гендерні ролі. Так, чоловічий рід вважався домінантним, що знайшло відображення у багатьох мовах індоєвропейської сім'ї [1].

Одним з перших дослідників гендерної лінгвістики був О. Есперсен, який у своїх працях висунув тезу про те, що жіноча мова є більш емоційною, менш раціональною та логічною порівняно з чоловічою. Зокрема, Есперсен вважав, що жінки частіше використовують невизначені формулювання, зменшувальні суфікси та більш м'які вирази, тоді як чоловіче мовлення характеризується прямолінійністю та чіткістю [4, с.228].

У 1970-х роках дослідники почали розглядати мову як засіб вираження суспільних ієрархій і нерівностей. Зокрема, вони звертали увагу на те, як у мовних системах відображаються стереотипи та гендерні ролі .

На сьогодні гендерна лінгвістика є міждисциплінарною сферою. Вона охоплює широкий спектр питань, зокрема, аналіз мовного відображення гендерних стереотипів, вивчення дискурсивних стратегій чоловіків і жінок, дослідження гендерної політики в мовних реформах .

Останні дослідження вказують на те, що гендерна лінгвістика поступово змінює традиційні підходи до аналізу мовних явищ, орієнтуючись на динамічні соціальні процеси. Це підтверджується аналізом сучасних мовних практик, у яких відбувається поступове усунення гендерно дискримінаційної лексики та впровадження гендерно-нейтральних форм .

Нині вчені особливу увагу приділяють впливу мовних норм у двох важливих сферах – освіті та медіа, оскільки саме вони є основними механізмами сьогоденної соціалізації та поширення культурних ідентичностей.

Медіа впливають на процес конструювання, керують ним і водночас самі є його частиною. Ці умови суттєво впливають на мовну маніфестацію гендеру [3, с. 16]

Мовний аспект гендерної конструкції у науці про медіа та комунікацію розглядається мало або лише побіжно. У лінгвістичній перспективі, насамперед, Котгофф (1994) і Мотшенбахер (2008) розглядали представлення гендеру в рекламі. Котгофф при цьому спирається на дослідження Гоффмана *Gender Advertisements* 1976 року, що стали визначальними для гендерно-орієнтованого аналізу реклами та далі розвивалися [3, с.16].

Таким чином, історичний розвиток гендерної лінгвістики демонструє її поступову еволюцію від традиційного аналізу граматичного роду до комплексного дослідження мовних проявів соціальних гендерних відносин. У сучасних умовах ця наукова сфера набуває особливого значення, оскільки

сприяє подоланню стереотипних уявлень про гендерну комунікацію та формуванню більш інклюзивного мовного середовища.

Список використаної літератури

1. Гарбар А. І. Гендерна лінгвістика: передумови становлення і розвиток : стаття. Київ : Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія, 2021. 52 (1).
2. Колесниченко Н.Ю. «Гендерна лінгвістика . Витоки і прескриптивний напрямок» . Записки з романо-германської філології . Вип. 2 — С. 39-49
3. Günthner S.; Hüpper D.; Spieß C. «Genderlinguistik». 2012. — С. 8-17.
URL: <https://www.faz.net/aktuell/feuilleton/medien/gendern-die-schmutzigen-waffen-der-befuerworter-im-sprachkampf-19134066.html?premium=0xd95f0f60f0f1cdb25df0e151ed42cf25679c8ea75dc2d755a3592a11f029a199>
4. Jespersen O. The Woman : The Feminist Critique of Language / ed. by D. Cameron. London, 1998. С. 225–241.

Наталя Голубенко
доктор педагогічних наук,
професор кафедри німецької філології
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
Христина Мінковська
магістр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ФЕМІНІТИВИ І ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Гендер – це соціально-культурне явище, що визначає соціальну роль індивіда в суспільстві, і не завжди тотожне біологічній статі. Термін "гендер"

увійшов у науковий обіг завдяки Роберту Столлеру, а згодом був розвинений соціологинєю Енн Оклей у 1970-х роках. Першочергове завдання дослідників полягало в розмежуванні понять «чоловіче» та «жіноче» у соціальному контексті [6, р.158].

Сучасні підходи до розуміння гендеру включають кілька категорій: як когнітивний, культурний, особистісний і соціальний феномени. У соціальному контексті гендер відображає нормативність (визначення ролей чоловіків і жінок), інституціональність (підтримку з боку суспільних інститутів), об'єктивність (закріплення в соціальному порядку) та відносність (залежність від історичного періоду) [1, с.6-7].

Соціально-конструктивістський підхід, запропонований зокрема Д. Воронцовим, вважає гендер результатом соціокультурної взаємодії. У цій концепції розмежовується біологічна стать і соціальна роль, яку людина виконує відповідно до уявлень суспільства [2, с. 98-100].

Це бачення розвивається через три ключові підходи: соціально-конструктивістський (П. Бергер і Т. Лукман) – гендер формується через постійну взаємодію чоловічого і жіночого начал; етнометодологічний (Г. Гарфінкель) – гендер розглядається як самовизначення, незалежне від біології; гендерний дисплей (І. Гофман) – це набір характеристик, які допомагають людині вписатися в соціум через демонстрацію чоловічих або жіночих рис [3, с.113-119].

Для боротьби з гендерною нерівністю держава впроваджує спеціальні політики. У Німеччині, попри відносно низький рівень гендерного розриву, жінки досі заробляють у середньому на 20% менше і займають менше керівних посад. У 2020 році Німеччина ухвалила першу гендерну стратегію, яка включає заходи щодо рівної оплати праці, розширення цифрових можливостей, підтримки жінок у політиці, науці, культурі та забезпечення рівного розподілу обов'язків у родині та на роботі.

Гендерна лінгвістика вивчає вплив статі на мову: як чоловіки та жінки говорять, як мова відображає гендерні відносини, і як соціальні ролі формують

мовні практики. Вона прагне подолати мовну асиметрію шляхом впровадження нових норм, що забезпечують рівність. Її попередницею була феміністична лінгвістика. Серед мовних стратегій виділяють: нормативний тип, що передбачає відповідність гендерним очікуванням; маніпулятивний тип, що стосується вживання гендерних маркерів для досягнення комунікативної мети; креативний тип, що має на меті використання нестандартних мовних форм для самовираження [4].

У Німеччині фемінізація мови почалася у 1960–70-х роках. Сьогодні вживаються форми з суфіксом «-in», великою «I», і гендерно-нейтральні форми, що сприяють мовній симетрії [5, с.82].

Глянцеві журнали – ще один важливий канал гендерного конструювання. Спочатку вони зосереджувались на моді, однак поступово розширили тематику до бізнесу, політики, соціальних питань. У жіночих журналах домінують теми краси, стосунків, сім'ї, у чоловічих – спорт, кар'єра, стиль. Але чіткий поділ стирається, адже жінки теж цікавляться технікою, а чоловіки – модою. Гендерна рівність демонструється через універсальність тем.

У медіа чоловіки постають як сильні, самостійні, постійно розвиваються, а жінки – незалежні, здатні поєднувати кар'єру з родиною. Якості жінок та чоловіків, риси їхнього характеру тепер майже не виокремлюються, оскільки вони можуть поєднуватися. Насамперед це важливо через гендерну рівність, яка демонструє, що кожен з нас має такі самі права і можливості незалежно від соціальних ролей.

Список використаної літератури

1. Боровцова М. С. Гендер як неповторна репрезентація статі // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. 2012. Т. 17. Вип. 5. С. 6–12.
2. Воронцов Д.В. Современные подходы к определению понятия «гендер» в социальной психологии // Вестник Оренбургского государственного университета. 2002. № 8. С. 97–101.

3. Здравомыслова Е.А., Темкина А.А. Социальное конструирование гендера. Социологический журнал. 1998. № 3/4. С. 111–122.
4. Маслова Ю. П. Мовна реперзентація гендеру / Ю. П. Маслова // [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://eprints.oa.edu.ua/1307/1/maslova6%20120412.pdf>
5. Шемчук Ю. М. Феминизация лексических изменений современного немецкого языка // Вестник МГГУ им. М. А. Шолохова. 2010. № 2. Сер. «Филологические науки». С. 82–87.
6. Oakley, Ann. Sex, Gender and Society. Introduction. – Gower Publishing Company Limited, Aldershot. 1985. 222 p.

Наталя Голубенко
доктор педагогічних наук,
професор кафедри німецької філології
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Анна Морозова
бакалавр факультет романо-германської філології
Одеського національного університету ім. І.І Мечникова

ЛЕКСИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ОКУЛЕСИКИ В ТРАДИЦІЙНОМУ ЖІНОЧОМУ РОМАНІ

Розглядаючи особливості невербальної комунікації та підходи до дослідження засобів невербальної комунікації, насамперед, важливо звернути увагу на тлумачення поняття "комунікація". Згідно з "Лінгвістичним енциклопедичним словником", «комунікація» — це обмін думками, інформацією, ідеями тощо, характерна форма взаємодії людей у процесі їхньої пізнавальної та трудової діяльності [2].

Окулесика — важливий підрозділ невербальної комунікації, що вивчає значення і функції зорового контакту, рухів очей, а також виразності поглядів

у процесі комунікативної взаємодії. З погляду психолінгвістики, рухи очей несуть значну інформаційно-семантичну вагу. Вони не тільки сигналізують емоційний стан, але й виконують функції контролю, домінування, підпорядкування, страху, симпатії чи антипатії. Як зазначається у теоретичних джерелах Євдокимової: «Очі є дзеркалом душі, а в літературі — ефективним засобом художнього змалювання почуттів, емоційної напруги та інтенсивності взаємодії персонажів» [1]. А. Піз стверджує, що лише 7% інформації передається за допомогою слів, 38% — за допомогою звукових засобів (тембр голосу, інтонації тощо), а 55% — за допомогою міміки, жестів, пози тощо [4, с. 37]. Щодо закономірностей діалогічної невербальної взаємодії учасників спілкування Е. Сепір писав, що ми реагуємо на жести з надзвичайною пильністю і, можна навіть говорити про існування складного та секретного коду, який ніде не написаний, нікому не відомий, але при цьому всім зрозумілий [5, с. 556].

В традиційному жіночому романі окулесика активно використовується для створення напружених або, навпаки, ніжних моментів у взаєминах героїв. Письменники описують очі персонажів через емоційно насичені прикметники та дієслова: "блищать", "тьмяніють", "спалахують", "погляд ковзає", "зустрічається", "уникає", "пронизує", тощо. Наприклад, закоханість передається фразами типу: "очі зустрілися і завмерли", "погляд наповнений ніжністю", у той час як конфлікт може бути зображено як "очі блискають ненавистю", "погляд гострий, мов кинджал".

Погляди в романах часто виступають у ролі самотійного комунікативного засобу, здатного передавати більше, ніж слова. Така художня умовність вкорінена в людському досвіді: ми сприймаємо погляд як маркер щирості, інтересу або, навпаки, байдужості. Погляд, що зустрічається з іншим, породжує психологічний контакт — подеколи приємний, подеколи тривожний. Наприклад, "її очі опустилися додолу, коли він згадав про минуле" передає сором або жаль, а "він дивився на неї, ніби хотів зчитати її думки" демонструє спробу контролю чи інтуїтивного проникнення у внутрішній світ

іншого. «Коли ми любимо один одного або хочемо висловити свою прихильність, ми також збільшуємо наш зоровий контакт» [3].

Психологічна специфіка жіночого роману також сприяє частому використанню описів поглядів. У таких творах зоровий контакт між персонажами стає сигналом їхніх внутрішніх трансформацій, зростання довіри або, навпаки, її втрати. Саме через очі герої часто передають свої почуття, емоції та приховані наміри. Невербальна комунікація в тексті виконує важливі функції: передає психологічний стан персонажів, розкриває їхні стосунки та створює додаткову напругу. Очі стають маркером влади, підкорення, симпатії чи навіть ворожості. Наприклад, в одній зі сцен, коли Ейлін несподівано усвідомлює силу впливу Ніка Шоллера на себе, її реакція виражається через зміну в очах: *«Ganz weit riß sie die Augen auf und sah sich mit einem fassungslosen Blick um. Wie durch einen Schleier sah sie das Gesicht des Mannes, das auch jetzt seltsam ernst blieb, und dann sah sie nur noch seine Augen, diese seltsam blauen Augen, die einen intensiven, zwingenden Blick hatten, der jeden eigenen Willen in ihr zu lähmen schien»* [6].

Таким чином, лексичне відображення окулесики — це не просто стилістичний прийом, а один з ключових механізмів структурування художнього тексту. Завдяки йому автор створює не лише багатогранні характери, але й забезпечує емоційний зв'язок з читачем, та створює глибшу виразність жіночого роману.

Список використаної літератури

1. Євдокимова К. В. Роль засобів невербальної комунікації у розкритті внутрішнього світу персонажа (на матеріалі роману А. Картер «Nights at the Circus»). Тула, 2013. С. 13–15
2. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця: ТВОРИ, 2020. 920 с.
3. Крейдлін Г. Є. Невербальна семіотика: мова тіла та природна мова. НЛЮ, 2004. 581 с.

4. Піз А. Мова жестів: захопливий посібник для ділових людей. 1992. 112 с.
5. Сепір Е. Вибрані праці з мовознавства і культурології. Видавнича група «Універс», 1993. 556 с.
6. Sommer E. «Hochzeit auf Bärenheim». Martin Kelter Verlag(GmbH & Co), Nr. 49. S. 1–82

Наталя Голубенко
доктор педагогічних наук,
професор кафедри німецької філології
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
Олександра Сива
магістр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

**ЖІНОЧА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ТВОРАХ НІМЕЦЬКИХ
ПИСЬМЕННИЦЬ: МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ЕМАНСИПАЦІЄЮ В
РОМАНІ Е. ЄЛІНЕК «ПІАНІСТКА»**

У сучасному літературознавстві поняття жіночої суб'єктивності набуває особливого значення для інтерпретації художніх творів, зокрема в контексті осмислення образів героїнь та їхньої функції у структурі тексту. Посилення уваги до жіночого досвіду та глибший аналіз внутрішнього світу персонажок свідчать про суттєві трансформації у підходах до сучасної літературної репрезентації.

Німецькомовна література, створена жінками, є вагомим інструментом репрезентації цих змін — від репродукування патріархальних норм до активного протистояння їм [1, с. 267–305]. Актуальність теми зумовлена потребою осмислення того, як жінки-письменниці конструюють фемінну суб'єктність у межах європейської культурної традиції.

У творі *E. Jelinek «Die Klavierspielerin»* простежується радикальна критика буржуазного уявлення про жіночість. Єлінек змальовує репресивну силу культури, в якій сексуальність, материнство та шлюб стають формами контролю над жіночим тілом і бажанням [4].

Головна героїня Еріка Кох — піаністка, викладачка музики, яка зовні відповідає уявленню про освічену й успішну жінку. Однак її особистість глибоко травмована жорсткою материнською опікою, соціальною ізоляцією та репресією власної сексуальності. Єлінек майстерно демонструє, як материнська фігура в романі перетворюється на інструмент патріархального контролю: мати фактично позбавляє Еріку права на власне тіло, простір і вибір [4, с. 198–213].

Формування жіночої ідентичності в романі відбувається не як процес дозрівання чи емансипації, а як деформація. Еріка відчуває потребу контролювати себе і власні бажання, що виявляється у самопошкодженнях, вуаєризмі та мазохізмі. Сексуальність у творі зображено не як джерело свободи, а як простір болю і боротьби [4, с. 105; 3, с. 185–189]. Таким чином, Єлінек деконструє романтичний наратив про кохання, замінюючи його мовою насильства, сорому та приниження.

Значущим є також контраст між мистецтвом як потенційним засобом емансипації й мистецтвом як інструментом пригнічення. Музика, яку виконує Еріка, є не засобом самореалізації, а формою покори — повторенням чужих текстів, точним дотриманням правил. Піаністка не творить — вона відтворює, що символізує обмеження жіночого простору в культурному каноні [4, с. 17–26].

Роман «Піаністка» пропонує глибокий аналіз того, як патріархальні інститути — родина, культура, соціальні норми — визначають і калічать жіночу ідентичність. Єлінек, уникаючи моралізаторства, показує, що внутрішній світ жінки в умовах репресії набуває викривлених форм: агресія спрямовується не назовні, а всередину. Таким чином, жіночість у романі — не природна даність, а зона постійного конфлікту й насильницького

самопереозначення. Твір слугує літературною деконструкцією традиційного жіночого образу і важливим феміністичним жестом у німецькомовній літературі.

Таким чином, важливість аналізу жіночої суб'єктивності у творі німецької письменниці *E. Jelinek* «*Die Klavierspielerin*» полягає не лише в його феміністичному контексті, але й у внеску в розуміння літературних процесів сучасності, де особистісний досвід і соціальні структури переплітаються, створюючи багатогранний образ жінки як суб'єкта у постмодерному світі.

Список використаної літератури

1. Beauvoir, S. de. (1992). *Das andere Geschlecht* (H. Jelinek, Trans.). Reinbek: Rowohlt. 624 с.
2. Butler, J. (1991). *Das Unbehagen der Geschlechter* (K. W. Schmidt, Trans.). Frankfurt am Main: Suhrkamp. 300 с.
3. Irigaray, L. (1980). *Speculum. Spiegel des anderen Geschlechts* (E. Martinet, Trans.). Frankfurt am Main: Suhrkamp. 317с.
4. Jelinek, E. (1983). *Die Klavierspielerin*. Reinbek: Rowohlt. 400с.

Захарченко Катерина

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Азарова Інесса,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри німецької філології

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

**ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНИХ СЛІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ,
ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА ІНШИХ МОВ ПРИ ГЕРМАНІЗАЦІЇ**

Сучасний світ, що динамічно розвивається в умовах глобалізації, сприяє активному розширенню лінгвістичних меж. У цьому контексті запозичення відіграють ключову роль, адже вони не лише відображають культурний обмін, а й сприяють мовній інтеграції та взаємозбагаченню на міжнародному рівні.

Зацікавленість лінгвістів у вивченні запозичень, їхнього походження та етимології є цілком закономірною. Зокрема, такі науковці, як П. Карпенко та І. Вакулик досліджували поняття запозичення, аналізуючи його витoki з наукової точки зору та розглядали цей феномен у контексті масової комунікації, пов'язуючи його з соціальними змінами, зокрема політичними та економічними трансформаціями [1; 3].

Об'єктом дослідження є поняття «запозичення» в мовознавстві та його теоретичні засади.

Предметом дослідження виступає аналіз специфіки фонетичної адаптації запозичених слів із різних мов у німецькій мові.

Фонологічна адаптація — це процес пристосування звукової структури іншомовних слів до фонологічної системи мови-реципієнта. Вона забезпечує зрозумілість і відповідність вимогам фонетики приймаючої мови [2].

У німецькій мові іноземні звуки, які не мають безпосередніх аналогів, замінюються найближчими за звучанням. Наприклад, англійський звук /θ/ (як у *think*) замінюється на /s/ або /t/, що призводить до форм типу *Sinn* чи *Tink*. Також /w/ сприймається як /v/ (*window* → *Window*) [2; 4].

Німецька мова зазвичай не приймає складних консонантних груп, характерних для англійської. У процесі адаптації можливе спрощення структури слова, що особливо помітно у французькому або японському прикладі, однак і в німецькій трапляються подібні випадки [5].

Часто правопис іншомовного слова формує його фонетичну інтерпретацію. Так, слово *computer* у німецькій зазнає адаптації відповідно до німецького наголосу (/kəm'pju:tə/), а у французькій *week-end* перетворюється на [wikend], узгоджуючись із національними нормами [2].

Англіцизми спричиняють зміни у просодичній системі німецької мови: з'являються наголоси на пізніших складах (online, download), що суперечить традиційному початковому наголосу в німецькій. Адаптація відбувається як шляхом збереження оригінального наголосу, так і через переорієнтацію на внутрішні зразки [4].

Багато іншомовних слів у процесі адаптації зазнають суттєвих фонетичних змін: *beefsteak* → *bifteck* у французькій, *sakes* → *Keks* у німецькій. Ці трансформації демонструють глибоку інтеграцію запозичень у систему мови-реципієнта [2].

Фонологічна адаптація сприяє не тільки засвоєнню іншомовної лексики, а й поступовому збагаченню фонологічної системи німецької мови. З'являються нові звукові моделі, змінюються фонотактичні норми, що є природною відповіддю на мовний контакт [5].

При германізації (адаптації запозичених слів у германських мовах, зокрема в німецькій, англійській, нідерландській) відбуваються характерні зміни у вимові та графічному оформленні слів. Німецька мова, наприклад, має низку особливостей, що впливають на фонетичну адаптацію:

- довгі голосні часто зберігаються (*Büro* ← *bureau* [фр.]);

- зміна кінцевих звуків відповідно до німецької орфоепії (*Chef* ← *chef* [фр.], *Journal* ← *journal* [фр.]);

Вплив гортанної артикуляції, що характерна для германських мов, наприклад, заміна м'яких приголосних на більш тверді.

В англійській германізація запозичень проявляється у спрощенні орфографії та адаптації вимови під місцеву фонетику (*garage* [gə'ra:ʒ] у британській, але ['gæɪdʒ] в американській).

Таким чином, фонетична адаптація запозичень відбувається за різними механізмами, залежно від фонологічних особливостей мови-реципієнта. Французькі, англійські та інші запозичення проходять трансформації як у слов'янських, так і в германських мовах, підлаштовуючись під фонетичні, морфологічні та графічні норми нових мовних систем.

Список використаної літератури

1. Вакулик І. (2004). Запозичення з класичних мов у науковій термінології сучасних європейських мов: автореферат. канд. філол. наук 10.02.15 - загальне мовознавство. Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка. 20 с.
2. Гремалюк Т. В. (2021). Фонетико-морфологічні зміни запозиченої лексики та їх причини в німецькій мові. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика, 32(71), 116–120.
3. Карпенко Г. (2021). Запозичення як складова лексикографічного процесу. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія», Вип. 9, С. 70–73.
4. Паничок І. В. (2012). Причини інтенсивного запозичення англіцизмів в німецьку мову. Сумський державний університет.
5. Рабош Н. В. (2019). Адаптація як одна з передумов іншомовних запозичень. Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини, (45), 94–98.

Софія Козак

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри німецької філології

Волинського національного університету імені Лесі Українки

ANWENDUNG VON ÜBERSETZUNGSTRANSFORMATIONEN IM DEUTSCHUNTERRICHT

Übersetzungstransformationen, oder translatorische Transformationen, bilden eine wichtige Grundlage der meisten Übersetzungstechniken. Es geht um die Veränderung der formalen (lexikalischen sowie grammatikalischen) oder semantischen Komponenten des Ausgangstextes, wobei die zu übermittelnden Informationen erhalten bleiben. Wie bekannt, gibt es in der deutschen Sprache eine Reihe von Phänomenen, die in der ukrainischen Sprache nicht zu finden

sind (Kozak, 2025, S. 127). In dieser Hinsicht spielen translatorische Transformationen eine bedeutende Rolle.

Bei der Betrachtung von Beispielen komplexer Transformationen ist zu berücksichtigen, dass die Unterteilung komplexer Übersetzungsfälle in grammatikalische und lexikalische eher relativ ist, da in jeder Sprache das Grammatikalische eng mit dem Lexikalischen verbunden ist und die Art und Weise, wie grammatikalische Formen und Konstruktionen in der Übersetzung wiedergegeben werden, oft von ihrem lexikalischen Inhalt abhängt (Кияк, 2006, S. 206).

Das Ziel dieser Arbeit ist es, die translatorischen Transformationen zu analysieren, wenn grammatische Formen im Deutschen und im Ukrainischen einigermaßen übereinstimmen. Da gibt es einige Methoden, eine von denen in der partiellen Übersetzung besteht, die in den Situationen verwendet wird, wo dieselbe grammatische Form mehrere inhaltliche Funktionen haben kann, die sich in Zusammensetzung und Quantität in der Ausgangssprache und der Zielsprache unterscheiden, zum Beispiel: *Er kümmert **sich** um ihre Familie.* – *Він турбується про свою сім'ю.* *Dieses Buch konnten sie **sich** nicht beschaffen.* – *Цю книжку вони не змогли **собі** придбати.* *Sie **erholte sich** im Urlaub.* – *Вона відпочила у відпустці.*

Zu den translatorischen Transformationen gehört auch sogenannte Nullübersetzung, die in den Fällen verwendet wird, wenn die Ausgangs- und die Zielsprache dieselbe grammatikalische Form haben, aber nicht dieselbe Tradition, bestimmte inhaltliche Elemente innerhalb dieser Form auszudrücken, beispielsweise: *Er **hat** zwei Schwestern.* – *У нього дві сестри.* ***Lass uns** darüber sprechen.* – *Поговорімо про це.* *Bedienen **Sie sich**!* – *Пригощайтесь!* *Schönen Abend **noch**!* – *Гарного вечора!*

Eine vollständige Übersetzung wird verwendet, wenn sowohl die grammatikalischen Formen als auch ihre Bedeutungen und Funktionen in der Ausgangs- und Zielsprache vollständig übereinstimmen, zum Beispiel: *Ich schlage*

euch vor, ins Kino zu gehen. – Я пропоную вам сходити в кіно. Schreib richtig! – Пиши правильно! Er lädt sie zur Party ein. – Він запрошує її на вечірку.

Von funktionaler Substitution als translatorischer Transformation wird gesprochen, wenn die Funktionen oder Bedeutungen ähnlicher grammatischer Formen in der Ausgangs- und Zielsprache nicht übereinstimmen. In solchen Fällen kann die Ausgangsform auf Grundlage der Ähnlichkeit der Funktionen durch eine andere Form in der Zielsprache ersetzt werden, zum Beispiel: *Er behauptet, **er hätte davon erfahren**.* – *Він стверджує, **що йому це вже відомо**.*

Eine andere Technik, und zwar die Angleichung, wird bei der Übersetzung grammatikalischer Formen im Kontext zusammengesetzter Konstruktionen verwendet, deren Aufbau in der Ausgangs- und der Zielsprache nicht übereinstimmt sowie im Kontext einer Nichtübereinstimmung der Anforderungen an die Explizitheit / Implizitheit eines Ausdrucks, zum Beispiel: *Was **sollen** wir nun **denken**? Wann **haben** wir alles **wieder**?* – *Що нам тепер **думаю**? Коли ми **зможемо все повернути**?*

Um einen möglichen Konflikt zwischen der lexikalischen und grammatikalischen Kompatibilität sprachlicher Einheiten in der Ausgangs- und Zielsprache zu vermeiden, bedient man sich der antonymischen Übersetzung, zum Beispiel: *Ich wünsche Ihnen, **nicht so pessimistisch** zu sein.* – *Я бажаю Вам більше **оптимізму**. Seid ruhig! Alles wird gut. – **Не** хвилюйтеся! Все буде добре.*

Eine weitere erwähnenswerte Methode ist die Funktionssubstitution, die angewandt wird, wenn die kombinatorischen Regeln für die Kompatibilität von grammatikalischen Formen unterschiedlich sind. Dies ist besonders häufig bei der Verwendung von Passivformen zu beobachten, zum Beispiel: *Auf ihn **wird immer gewartet**.* – *На нього постійно **чекають**. Das Dokument wurde vom Chef unterzeichnet. – **Шеф** підписав документ.*

Also die Übersetzungstransformationen spielen eine wichtige Rolle im Übersetzungsprozess, besonders in den Fällen, in denen es nicht möglich ist, die vom Wörterbuch vorgeschlagenen Bedeutungen von Wörtern und Sätzen zu verwenden, und wenn von systemischen Äquivalenten abgewichen werden muss.

Literaturquellen

1. Кияк, Т. Р., Огуй, О. Д., Науменко, А. М. (2006). Теорія та практика перекладу (німецька мова) : підручник. Вінниця: Нова книга. 592 с.
2. Kozak, S. (2025) Übersetzung des deutschen Artikels ins Ukrainische. *Філософія мови та нові тенденції в перекладознавстві й лінгвістиці* : матеріали V міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 28 берез. 2025 р.). Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова. 127–128.
URL: <https://fif.udu.edu.ua/images/Conferences/2025/280325.pdf>

Никифоренко Ірина

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри німецької філології

Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова

Гайдулян Ніколь

бакалавр факультет романо-германської філології

Одеського національного університету ім. І.І Мечникова

ОСОБЛИВОТІ ІНТОНАЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ МОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ НІМЕЦЬКОЇ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Інтонація та наголос є ключовими складовими усного мовлення, які відіграють вирішальну роль у забезпеченні смислового сприйняття висловлювань, їхньої комунікативної ефективності та емоційного забарвлення. Для викладачів німецької мови як іноземної оволодіння правильною інтонацією та наголосом набуває особливого значення, адже ці елементи не лише сприяють чіткому донесенню інформації, а й формують у студентів навички аудіювання, відтворення мовлення та розуміння його прагматичних аспектів. Особливості інтонаційної виразності та наголошення

у німецькій мові мають свої унікальні риси, які відрізняються від аналогічних явищ в інших мовних системах, що створює додаткові виклики в освітньому процесі. Дослідження інтонаційних і наголошених структур у німецькому мовленні, як зазначається у працях сучасних лінгвістів, є важливим для вдосконалення методики викладання німецької мови як іноземної, адже ці аспекти впливають на точність передачі інформації та її сприйняття слухачем [6, с. 412].

Вербальна комунікація становить основу навчального процесу, а її ефективність залежить не лише від змісту висловлювання, а й від його просодичних характеристик, які формують структуру та емоційний контекст мовлення. Інтонація та наголос виконують як організаційну, так і експресивну функції: вони допомагають структурувати висловлювання, виділяти ключові смислові елементи, уникати двозначностей і передавати емоційний стан мовця. Для викладача німецької мови як іноземної вміння оперувати цими засобами є критично важливим, оскільки це дозволяє не лише забезпечити логічну ясність мовлення, а й передати культурно зумовлені інтонаційні моделі, які є невід'ємною частиною німецької мовної системи. Як зазначає А. Weber: «У німецькій мові інтонація тісно пов'язана зі синтаксичними структурами, а її зміни можуть кардинально впливати на інтерпретацію висловлювання, що вимагає від викладача особливої уваги до просодичних засобів» [9, с. 46]. Дослідження також показують, що правильне використання інтонації сприяє кращому засвоєнню мовних норм студентами, особливо на початкових етапах навчання [7, с. 303].

Інтонація як комплексний феномен охоплює зміни висоти тону, тривалості звуків, пауз, інтенсивності мовлення та ритмічних особливостей, які разом допомагають слухачеві орієнтуватися у змісті висловлювання та правильно його інтерпретувати. У німецькій мові інтонаційні моделі мають чітко визначені патерни, які залежать від типу речення та комунікативного наміру. Наприклад, у розповідних реченнях переважає спадна інтонація, що сигналізує завершеність думки, тоді як у питальних реченнях без питального

слова (так званих yes/no questions) використовується висхідна інтонація, яка позначає запит [5, с. 590]. Наголос, у свою чергу, виконує функцію акцентуації, виділяючи смислові центри висловлювання. У німецькій мові наголос у словах є фіксованим і зазвичай припадає на перший склад у простих словах або на корінь у складних, але в реченні може змінюватися залежно від комунікативного фокусу – наприклад, у реченні *Ich komme aus Berlin* наголос на *Berlin* підкреслює місце походження, тоді як у *Ich komme aus Berlin* з наголосом на *komme* акцентується дія [10, с. 212]. Такі особливості вимагають від викладача не лише теоретичного розуміння, а й практичного вміння демонструвати ці моделі студентам, щоб уникнути спотворення значення висловлювань. Дослідження показують, що неправильне наголошення може призводити до 30% *nieporozumień w komunikacji międzykulturowej*, *co szczególnie istotne w kontekście nauczania języka obcego* [11, с. 78].

Застосування інтонаційних вправ у навчальному процесі є ефективним інструментом для розвитку мовленнєвої компетентності студентів. Викладачі можуть використовувати різноманітні методи, такі як моделювання діалогів, аналіз аудіозаписів носіїв мови, а також вправи на імітацію інтонаційних патернів. Наприклад, методика імітації, описана у дослідженні Hirschfeld, Reinke та Stock [3], передбачає повторення за викладачем або носієм мови типових інтонаційних контурів, що допомагає студентам засвоїти ритміку, мелодику та логіку німецького мовлення. Додатково корисно застосовувати фонетичний аналіз просодичних характеристик текстів, наприклад, за допомогою програмного забезпечення для візуалізації інтонаційних кривих, що дозволяє студентам бачити і чути відмінності між висхідними та спадними контурами [4]. Такі вправи сприяють не лише покращенню вимови, а й розвитку здатності до інтонаційного вираження емоцій, що є важливим для природного мовлення. Наприклад, у німецькій мові емоційна інтонація, як-от підвищення тону для вираження здивування (*Wirklich?*), або зниження для вираження розчарування (*Schade...*), потребує від студентів розуміння культурного контексту, що може бути досягнуто через регулярну практику з

автентичними матеріалами. Як зазначає R. Lehmann: «використання автентичних аудіозаписів у навчанні сприяє підвищенню інтонаційної чутливості студентів на 25% протягом першого семестру» [10, с. 212].

Міжкультурні відмінності у сприйнятті та використанні інтонації додають складності у процесі викладання німецької мови як іноземної. У різних культурах однакові інтонаційні моделі можуть інтерпретуватися по-різному, що іноді призводить до комунікативних непорозумінь. Наприклад, у німецькій мові висхідна інтонація в кінці розповідного речення може сприйматися як невпевненість або запит, тоді як в українській мові подібний контур часто використовується для вираження ввічливості чи дружелюбності, що може вводити в оману студентів. Викладачам необхідно враховувати ці відмінності, розвиваючи у студентів здатність до адаптації в міжкультурному середовищі. Для цього корисно використовувати порівняльний аналіз інтонаційних моделей рідної та цільової мов, а також залучати автентичні аудіовізуальні матеріали, які демонструють реальні комунікативні ситуації. Як зазначається у дослідженні InfoDaF: «Міжкультурна компетентність у викладанні німецької мови передбачає не лише знання граматичних і лексичних структур, а й уміння передавати і сприймати просодичні особливості, що є важливим для ефективної взаємодії» [4]. Дослідження також підкреслюють, що студенти, які отримують регулярну практику з міжкультурними аспектами інтонації, демонструють на 15% кращі результати в комунікативних тестах.

Інтонаційна виразність і наголос є невід'ємними складовими мовлення викладача німецької як іноземної, які впливають на якість навчального процесу. Правильне використання цих засобів забезпечує логічну ясність, емоційну виразність і природність мовлення, допомагаючи студентам краще орієнтуватися у змісті висловлювань і розвивати власні мовленнєві навички. Застосування спеціальних педагогічних методів, таких як імітація, аналіз просодії та міжкультурний підхід, сприяє формуванню комунікативної компетентності студентів, підвищуючи їхню здатність до міжкультурної

взаємодії. У контексті викладання німецької мови як іноземної інтонація та наголос стають не лише інструментами передачі інформації, а й мостом між культурами, що допомагає студентам глибше зрозуміти мовну систему та її прагматичні аспекти. Як зазначає М. Fischer: «Інтонаційна виразність є одним із ключових факторів, що впливають на мотивацію студентів до вивчення мови, підвищуючи їхню залученість у навчальний процес» [11, с. 81].

Список використаної літератури

1. Бондаренко, А. (2016). Інтонаційна виразність мовлення як засіб розвитку культури професійного спілкування майбутнього вчителя музики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, (15), 203–210.
2. Ріпко, І. В. (2015). Роль інтонаційної виразності у професійному мовленні викладача. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*, (43), 70–82.
3. Hirschfeld, U., Reinke, K., & Stock, E. (2007). *Phonetik intensiv. Aussprachertaining*. Langenscheidt KG.
4. FIPKM vol. 38. (n.d.). (2001) Forschungsinstitut für Phonetik und Sprachkommunikation. Universität München.
5. InfoDaF. (2020). Intonation und interkulturelle Kommunikation im DaF-Unterricht. *Informationen Deutsch als Fremdsprache*, 47(5), 589–602.
6. Müller, K. (2018). Prosodie und Sprachvermittlung: Intonation im DaF-Unterricht. *Zeitschrift für Germanistik*, 28(3), 412–425.
7. Koch, H., & Wagner, P. (2019). Intonationsmuster und ihre Rolle im Sprachunterricht. *Fremdsprachenunterricht*, 62(4), 301–310.
8. Schmidt, L., & Meier, T. (2021). Prosodische Missverständnisse in der interkulturellen Kommunikation. *Sprache und Kultur*, 15(2), 89–104.
9. Weber, A., & Klein, S. (2019). Interkulturelle Prosodie im DaF-Unterricht: Eine empirische Studie. *Germanistik International*, 10(1), 45–60.
10. Lehmann, R. (2022). Authentische Materialien im Sprachunterricht: Der Einfluss auf die Intonationswahrnehmung. *DaF-Praxis*, 18(3), 210–225.

11. Fischer, M. (2023). Motivation durch Prosodie: Intonation als Lernfaktor im DaF-Unterricht. *Linguistische Perspektiven*, 25(1), 78–92.

Ірина Никифорова
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
Юлія Кузнецова
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ОСОБЛИВОСТІ МЕЛОДІЙНОГО МАРКУВАННЯ ЖІНОЧИХ ТА ЧОЛОВІЧИХ ГОЛОСІВ НА ПРИКЛАДІ НІМЕЦЬКИХ ТОК-ШОУ

Дослідження інтонаційних та фоностилістичних особливостей мовлення представників різних статей є важливою складовою сучасної лінгвістики. З огляду на значну роль медіа в нашому житті, інтонаційне маркування, що відображає гендерні аспекти, стає не лише цікавим об'єктом наукового аналізу, але й важливим інструментом для розуміння психологічних і соціальних аспектів комунікації.

У нашій роботі розглядається важливе питання мелодійного маркування голосів чоловіків та жінок, зокрема у контексті німецьких ток-шоу. Мелодійні особливості мовлення є важливим компонентом усного дискурсу, адже вони значною мірою визначають комунікативний ефект і сприйняття інформації слухачами. Тому дослідження гендерних відмінностей в інтонаційній організації мовлення має велике значення для розуміння не лише мовних, але й соціальних аспектів комунікації.

Характерно, що інтонація становить синтез звукових мовних засобів. За їх допомогою передається сенс, мовленнєве значення, контекст, модальність фрази, стилістичне текстове забарвлення, емоційно-експресивні ознаки тощо

[6, с. 26]. Тривалий час науковцями досліджувались різноманітні інтонаційні можливості. З одного боку, ґрунтовно розглядались інтонаційні риси мовленнєвих видів фраз чи висловів. З іншого боку, визначалась інтонація мовних одиниць вищого рівня на прикладах монологічного чи діалогічного мовлення (далі – ММ/ДМ). Разом з тим, в оповіді вивчались взаємовідношення між семантикою та інтонацією. Пізніше дослідники акцентували свою увагу на прагматичні, текстотвірні та соціолінгвістичні інтонаційні особливості.

Слід зауважити, що фонетичний чи фоносемантичний бік репрезентації усного тексту відіграє, головним чином, важливу роль в актуалізації комунікативного впливу. Ефективність подачі інформації залежить передусім від фонетичних параметрів інтонації, зокрема, від темпу, пауз, зміни тону, тембру, тощо). По-суті, вони стають зовнішніми компонентами декорування усного монологічного чи діалогічного мовлення. До того ж, ці виміри відіграють провідну семантичну та прагматичну роль у комунікативному процесі.

Основною метою роботи є аналіз мелодійних характеристик жіночих і чоловічих голосів у ток-шоу, зокрема в передачах, що транслюються на німецькому телебаченні. У центрі уваги — інтонаційні контури, варіації в висоті тону, тривалості звуків і паузах, а також інші просодичні характеристики, які відображають гендерні особливості мовлення.

Для досягнення мети роботи проведено порівняння мелодійних маркувань в усному мовленні ведучих різної статі, зокрема в таких популярних програмах, як *Hart aber fair*, *Maybrit Illner*, *Politik mit Anne Will* та інші. Звернуто увагу на використання різних інтонаційних патернів, таких як висхідно-спадний та спадно-висхідний тону, а також на те, як ці патерни відрізняються в залежності від статі ведучого.

Одним з ключових аспектів дослідження є вплив інтонації на сприйняття інформації аудиторією. У роботі аналізуються прагматичні функції інтонаційних змін, зокрема, як певні інтонаційні контури можуть підсилювати

або змінювати сенс висловлюваного, а також як інтонаційне маркування впливає на образ і статус мовця.

Це дослідження дозволяє не тільки глибше зрозуміти функціонування мовних засобів у медійному дискурсі, але й підкреслює важливість гендерного аспекту в усному мовленні. Завдяки аналізу просодичних характеристик на прикладі популярних німецьких ток-шоу можна зробити висновок, що інтонація є важливим засобом комунікативної експресії, який відображає соціальні та культурні особливості сприйняття різних гендерів у медійному просторі.

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

1. Досліджено фоностилістичні аспекти вивчення німецького мовлення чоловіків та жінок, зокрема проаналізовано усне мовлення як основний засіб комунікації та особливості його реалізації. Вивчення надсегментного рівня мовлення охоплює специфіку вимови таких просодичних характеристик, як мелодика, інтенсивність, паузи, ритміка, тембр. Ці властивості є важливими не тільки для передачі змісту фраз, але й для вираження індивідуальних рис мовця, його психологічного, фізіологічного та соціального стану, а також позамовних аспектів комунікації. Така різноманітність фонетико-фонологічних характеристик усного мовлення вимагає застосування відповідної методики експериментально-фонетичних досліджень, яка дозволяє врахувати всі умови варіативності мовних одиниць і правильно інтерпретувати їх для отримання об'єктивних результатів.

2. Розглянуто інтонаційні можливості з огляду на гендерну специфіку. Аналіз німецької інтонації з гендерної перспективи може доповнити мовознавство новою інформацією про фонетичні особливості мовлення представників різних статей, а також визначити сфери, де ці риси просодії найбільш виразні. Крім того, це може стати основою для вирішення ряду важливих питань, таких як різниця між підготовленим і

спонтанним текстами, вплив соціолінгвістичних (гендерних) факторів на інтонацію, а також розробка системи для розпізнавання мовців за характерними ознаками вимови.

3. Аналізуючи інтонаційне маркування чоловічих та жіночих голосів на прикладі німецьких ток-шоу, можна зробити такі висновки: інтонація кожної мови є унікальним явищем. Тому важливо правильно застосовувати інтонаційні особливості, прийняті в німецькій мові, оскільки інтонація виконує смисло- і сенсорозрізнявальну функцію. В аналізованих фрагментах чоловічого та жіночого мовлення помітні відмінності у фразовому наголосі: у чоловіків фразовий наголос зазвичай збігається з логічним, тоді як у жінок наголос може ставитись навіть на другорядні члени речення.

Мелодійне маркування кодує не тільки звуки, вироблювані мовним апаратом людини, але і внутрішні спонукання носія голосу, можливість їх вираження. За допомогою голосу відбувається не тільки передача змісту, але і його зображення. Завдяки якостям мелодійного маркування мовлення набуває етичних та естетичних характеристик, що є перспективною темою та предметом подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Алексієвець О. М. Просодичні маркери британського політичного дискурсу. *Збірник матеріалів круглого столу «Сучасні тенденції фонетичних досліджень»*. 2018. С. 20-24.
2. Вербицька Т. Д., Никифоренко І. В. Навчально-методичний посібник «Теоретична фонетика німецької мови» для здобувачів вищої освіти рівня бакалавра спеціальності 035. «Філологія». Одеса: Персей, 2021. 103 с.
3. Вольфовська О. О. Експериментально-фонетичне дослідження просодичних засобів впливу в мовленні німецьких політичних діячів. *Збірник матеріалів круглого столу «Сучасні тенденції фонетичних досліджень»*. 2018. С. 68-71.

4. Шваб Л. М. Реалізація мелодики в озвучених текстах байки та доповіді. Збірник матеріалів круглого столу «Сучасні тенденції фонетичних досліджень». 2017. С. 93-98.
5. Horscheidt A. *Linguistik. Gender Studien*. Eine Einführung. 2. Auflage. Verlag J. B. Metzler, 2006. S. 270–284.
6. Peters J. *Intonation deutscher Regionalsprachen*. Berlin, New York, Walter de Gruyter, 2006. 235 S.

Ірина Никифорова
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
Ангеліна Манвелян
магістр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ІНТОНАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОВЛЕННЄВОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ МЕДІА

У сучасному інформаційному просторі, де новини, політичні дебати та рекламні повідомлення конкурують за увагу споживачів, маніпулятивний потенціал інтонації набуває особливого значення. Завдяки правильному інтонаційному оформленню та вправному використанню маніпуляцій журналісти або політики можуть не лише привернути увагу аудиторії, а й з легкістю впливати на її емоційний стан, переконання та ставлення до поданої інформації.

Інтонація – невід’ємна складова мови, яка найбільш характерна саме усній формі мовлення. Розглядаючи інтонацію, як фонетичний феномен, варто звернути увагу на її комплексність. Як вітчизняні, так і закордонні дослідники зазначають, що інтонація – це багатовимірний феномен, який включає у собі

такі складові, як мелодика (зміна основного тону), фразовий наголос, паузи, ритм, інтенсивність (гучність), тембр і темп мовлення. Усі ці елементи тісно взаємопов'язані й виконують рівнозначну роль. Жоден із компонентів не є домінуючим, адже всі вони однаковою мірою сприяють структурному поділу мовленнєвого потоку і виступають показниками його комунікативного значення.

У свою ж чергу, маніпуляцію розглядають, як вплив, який відбувається за допомогою вдалого використання мовних одиниць, основною метою якого є вплив на когнітивну, емоційну активність співрозмовника й прийняття певної точки зору [2, 3]. Окрім, вербальних засобів комунікації, які є рушійною складовою маніпуляції, виокремлюють також невербальні засоби на декількох підрівнях - кінесичні (експресивно-виразні рухи, поза, жести, міміка, хода та ін.), проксемічні (дистанція між співрозмовниками) та просодичні комунікативні компоненти (інтонаційне оформлення) [1].

Аналіз німецькомовних новинних програм *Tagesschau* та *ZDFheute* показав, що інтонація є потужним засобом впливу на аудиторію. Одним із маніпулятивних прийомів є **акцентування на силі та авторитеті** через підвищення голосу та фразовий наголос. Наприклад, у висловлюванні «*Die USA*» та «*Gleichgewicht zu erhalten*» (*Tagesschau*, 14.12.2024) диктор виділяє ці слова, щоб підкреслити роль США як гаранта стабільності в Сирії, створюючи позитивний імідж країни.

Інший поширений прийом – **перебільшення значущості інформації**, що досягається протяжним вимовлянням слів та акцентуванням чисел. У фразі «*sooo viele Leute*» та «*etwa 500.000 Pakete jeden Tag*» (*Tagesschau*, 14.12.2024) диктор наголошує на великій кількості оброблених посилок, що підсилює довіру до поштової служби та створює враження її надійності.

Також у новинах використовується **емоційна маніпуляція**, що реалізується через підвищення тону та паузи. Наприклад, у реченні «*fast 5 Jahre in einem US-Gefangenenlager*» (*ZDFheute*, 09.12.2024) диктор робить

паузу після цієї фрази, змушуючи глядачів задуматися, викликаючи співчуття до особи, яка перебувала в ув'язненні.

Отже, інтонація відіграє ключову роль у формуванні сприйняття інформації, перетворюючись на ефективний засіб впливу в медіакомунікації. Завдяки зміні тону, паузам і наголосам можна не лише передавати зміст, а й викликати емоції, підсилювати значущість подій чи спрямовувати увагу аудиторії у потрібному руслі. Це підтверджує, що маніпулятивний потенціал інтонації є важливим інструментом у сучасному медіапросторі, що вимагає усвідомленого та критичного підходу до споживання інформації.

Список використаної літератури

1. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі: монографія / за ред. С. О. Соколової. Київ : Інститут української мови НАН України, 2012. 232 с.
2. Held I. Die Sprache der Manipulation, 2021. 292 S.
3. Helsen E. Manipulation aus sprachlicher Sicht, 2008. 21 S.

Ірина Никифоренко

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри німецької філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Аліна Поліщук

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ІНТОНАЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЯ ДИКТОРІВ ПОДКАСТІВ

Інтонація є невід'ємною складовою ефективного усного мовлення, що забезпечує не лише емоційне забарвлення висловлювання, а й виконує низку

функціональних завдань у комунікації. У подкастах — сучасному та популярному медійному форматі — інтонаційне оформлення дикторського мовлення відіграє вирішальну роль у створенні привабливого аудіоконтенту, сприяє досягненню комунікативних цілей і формуванню довіри слухачів до ведучого. Інтонація в мовленні дикторів виконує структурну, логічну, комунікативну, емоційну та соціокультурну функції, формуючи цілісний інтонаційний контур висловлювання. В різних мовах наявний обмежений набір інтонаційних форм, за допомогою яких здійснюється вираження певного набору інтонаційних значень, зокрема завершеність, емпатичність або незавершеність [9, с. 8].

Одним із ключових інтонаційних компонентів є мелодика мовлення, що визначає зміну висоти тону. У подкастах диктори активно використовують як спадну, так і висхідну інтонацію для вираження емоцій та логічного структурування висловлювання. Інтонаційний контур, за допомогою якого диктор завершує або підкреслює думку, є важливим сигналом для слухача щодо інтерпретації повідомлення [1, с. 10]. Особливе значення має темп мовлення. Повільний темп надає змогу акцентувати увагу на ключових повідомленнях, тоді як прискорений — створює динамізм та енергійність [2, с. 56]. Серед найважливіших інтонаційних прийомів, які активно використовують диктори подкастів, варто виокремити інтонаційний акцент, інтонаційні контури та інтонаційні експресії [1, с. 10]. Всі ці елементи забезпечують ефективне донесення інформації до слухача.

Методика аналізу інтонаційної організації мовлення дикторів подкастів передбачає фонетичний, акустичний, лінгвістичний, когнітивний та компаративний підходи. Комплексне дослідження інтонаційних моделей мовлення дикторів дозволяє глибше зрозуміти способи впливу на аудиторію та ефективність комунікативної взаємодії [5, с. 52].

Особливості інтонаційного оформлення подкастів залежать також від їхнього жанрового типу. Наприклад, інформаційні подкасти мають стримане

й об'єктивне інтонування, тоді як розважальні характеризуються живим і динамічним тоном [3, с. 32].

Аналіз інтонаційної організації подкастів показує, що диктори формують інтонаційний простір комунікації, що включає індивідуальний стиль, емпатію та професіоналізм. Вони створюють власну ідентичність завдяки інтонаційним експериментам і адаптації до слухачів. Для вдосконалення мовлення важливими є розвиток інтонаційної чутливості, тренування темпу, мелодики, пауз і наголосів. У різних жанрах застосовуються відповідні інтонаційні стратегії: стримана — в інформаційних, динамічна — у розважальних, логічна — в освітніх, довірлива — у психологічних. Отже, інтонація — це ключовий комунікативний інструмент, що забезпечує ефективний зв'язок між диктором і слухачем у сучасному медіадискурсі.

Список використаної літератури

1. Вербицька, Т., Никифорова, І. (2021). *Теоретична фонетика німецької мови: Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти рівня бакалавра спеціальності 035 «Філологія»*. Одеса: Персей, 80.
2. Караванський, С. (2004). *Секрети усної мови*. Київ, 114.
3. Кіршова, О. В. (2021). *Подкаст як засіб навчання німецької мови студентів-філологів. Педагогічна освіта: теорія і практика*, (31), 281–291. URL: [281–291. https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-281-291](https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31-281-291)
4. Нагорняк, М. (2008). *Інформаційне мовлення Національної радіокомпанії України: Монографія*. Київ: ЛВК, 132.
5. Олійник, Г. (2001). *Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової комунікації*. Київ, 224.
6. Ющук, І. (1998). *Практичний довідник з української мови*. Київ: Рідна мова, 223.
7. Pleimfeldner, M., & Bernius, V. *Podcasts im Unterricht?* Friedrich Verlag. URL: <https://www.friedrich-verlag.de/bildung-plus/digitale-schule/medienkompetenz/neues-lernen/podcasts-im-unterricht/>

8. Stefan Schäfer. *Podcasts für den Deutschunterricht 5–10*. Auer Verlag.
URL: <https://www.auer-verlag.de/pp08805-podcasts-fur-den-deutschunterricht-5-10.html>
9. Verbych, N. (2021). *Ядерні компоненти в інтонаційній структурі тексту [Nuclear components in the intonation structure of the text]*. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика, 2(30), 8–11.
URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2021.30.2>

Ірина Никифорова
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
Єва Романова
магістр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

LOGISCHER AKZENT IN DER EMPHATISCHEN GESPROCHENEN SPRACHE

Die Satzbetonung ist ein wichtiger Bestandteil der Intonation (der Verlauf der Tonhöhen im Satz) und bezieht sich auf das gezielte „Hervorheben der inhaltlich wichtigen Wörter im Satz“ [1, S. 48], um die Bedeutung und emotionale Nuancen einer Aussage zu betonen, um die Aufmerksamkeit des Zuhörers zu gewinnen. [3]. Dies erfolgt durch Variationen in Tonhöhe, Lautstärke und Sprechgeschwindigkeit. In neutraler Rede geschieht die Betonung sachlich und ohne emotionale Klangfarbe. Dies äußert sich in einer gleichmäßigen Tonlage und der Betonung von Inhalten, die für die klare Kommunikation wesentlich sind.

In der deutschen gesprochenen Sprache werden die selbstständigen, bedeutungsvollen Satzglieder, d.h. das Prädikat (wenn es nicht neben einem anderen

wichtigen Wort steht), Argumente (Subjekt, Objekt) und Adjunkte (zeitliche, örtliche, modale oder begründende Informationen) akzentuiert [4]. Diese Elemente tragen eine größere kommunikative Last im Vergleich zu Funktionswörtern wie Pronomen, Konjunktionen, Präpositionen und Hilfsverben, die entweder mit schwachem Akzent oder überhaupt nicht akzentuiert ausgesprochen werden [2]. Ein W-Wort trägt standardmäßig die Funktion des Funktionsworts und ist in einfachen W-Fragen unbetont. W-Wörter verhalten sich ähnlich wie Pronomen im Hinblick auf Betonung und Hervorhebung [4]. “In den Sätzen mit einem zusammengesetzten Prädikat ist das Modalverb schwächer betont als das Vollverb” [1, S. 48]: *Ich kann 'schwimmen. Willst du 'arbeiten?*

In der deutschen Intonation gibt es keine großen Intervalle bzw. Abstände zwischen Silben mit starker Betonung und unbetonten Silben mit einer anderen rhythmischen Struktur, was zu einem gleichmäßigen und kontinuierlichen Klang führt [2].

Für die deutsche Sprache ist in neutraler Rede die Rechtsverstärkung charakteristisch, d.h. der letzte Akzent einer Intonationsphrase wird verstärkt und er trägt den stärksten Betonungsgrad. [4, 5].

Funktionen der Satzbetonung umfassen die Gliederung der Sätze in Akzentphrasen, Fokussierung auf wichtige Informationen sowie die Unterscheidung zwischen Hintergrund (Topik) und Fokus, wobei der Fokus neue Informationen präsentiert [3].

Die Realisierung der Betonung variiert jedoch je nach Kontext und Absicht, und in emphatischer Rede kann die Betonung verschoben werden, um Intention und emotionale Nuancen zu betonen.

In politischen Talkshows wie Markus Lanz diskutiert der deutsch-italienische Fernsehmoderator, Dokumentarfilmer, Fotograf und Podcaster Markus Lanz regelmäßig mit verschiedenen Gästen über aktuelle, gesellschaftlich relevante Themen. Die Sendung wird dienstags, mittwochs und donnerstags ausgestrahlt.

In der Ausgabe vom 10. April 2025 mit dem Titel „5 Jahre Corona“ wurde eine Bilanz der COVID-19-Pandemie gezogen. In diesem Zusammenhang lässt sich ein

interessantes prosodisches Phänomen bei Bundesgesundheitsminister Karl Lauterbach beobachten. In der Äußerung „...*aber in allen westeuropäischen Gesundheitssystemen gilt... die Gesundheitssysteme sind billiger und die Lebenserwartung ist länger. In der **Covid**pandemie waren wir einmal nicht die schlechtesten in Westeuropa...*“ [03:41–03:45] weicht Lauterbach von der typischen Betonungsregel der deutschen Standardaussprache ab, nämlich der Rechtsakzentuierung. Statt den rechten Satzrand (z. B. das Verb oder das Satzende) zu betonen, legt er den Akzent auf den linken Teil des zweiten Satzes, d.h. auf den Satzanfang. Diese Betonung dient der Hervorhebung eines Kontrasts zwischen der aktuellen Situation im Gesundheitswesen und den Herausforderungen während der Pandemie.

Ein weiteres Beispiel für eine emphatische Akzentuierung zeigt sich in der Sendung vom 19. März 2025 unter dem Titel „Zur weitreichenden Bedeutung der Entwicklungshilfe“. In einer Diskussion über Strategien zur Bekämpfung globaler Armut und Hunger äußert Markus Lanz: „*Sondern die Konsequenz muss die Frage sein: **Was** können wir dagegen tun?*“ [03:00–03:08]. Auffällig ist hier die prosodische Hervorhebung des Fragewortes „Was“ in der W-Frage – eine Betonung, die im Deutschen typischerweise nicht auf dem Fragewort liegt. Durch diese Intonationswahl wird die Dringlichkeit und Relevanz der Handlungsperspektive im Kontext der Diskussion betont.

In der ZDF-Talkshow *Klartex* stehen politische Themen mit Bürgerbeteiligung im Vordergrund. In der Folge vom 13. Februar 2025 – lediglich zehn Tage vor der Bundestagswahl – hatten Bürgerinnen und Bürger Gelegenheit, den Kanzlerkandidaten Olaf Scholz (SPD), Friedrich Merz (CDU/CSU), Alice Weidel (AfD) und Robert Habeck (Bündnis 90/Die Grünen) Fragen zu stellen. Die Moderatorin Bettina Schausten eröffnet die Sendung mit den Worten: „*Also, ein Kommen und Gehen und die beste Gelegenheit, sich zu informieren. Falls Sie noch keine Entscheidung getroffen haben: Heute Abend sind Sie richtig im ZDF, es geht auch nach **dieser** Sendung weiter, **bis** in die Nacht hinein.*“ [01:25–01:32]. Bemerkenswert ist die Betonung der Funktionswörter, insbesondere des

Demonstrativpronomens „dieser“ und der Präposition „bis“. Normalerweise werden solche Wörter in der deutschen Standardintonation eher abgeschwächt artikuliert. Die Hervorhebung dient hier jedoch der Aktivierung der Aufmerksamkeit des Publikums und der Lenkung der Rezeption auf das Programmangebot des Senders.

Insgesamt zeigen diese Beispiele, dass Abweichungen von den prosodischen Standardmustern im medialen Diskurs gezielt eingesetzt werden, um diskursive Relevanz, Kontraste oder Handlungsaufrufe zu betonen. Sie stellen keine Fehler im eigentlichen Sinne dar, sondern fungieren als stilistische Mittel zur Steuerung der Rezeption.

Список використаної літератури

1. Вербицька, Т.Д., Никифорова І.В. (2021). Theoretische Phonetik der deutschen Sprache für Bachelorstudenten Fachrichtung 035. „Philologie“, *Deutscher Wort- und Satzakzent* (с. 47-49). Персей.
2. Гавриш О.О. (2016, 15 березня). *Прагматична функція компонентів інтонації. Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., Київ.
3. Górka, J. (2004). Prosodische Funktionen in der lautsprachlichen Kommunikation. *Perspektiven der polnischen Germanistik in Sprach- und Literaturwissenschaft*, 407-420.
4. Truckenbrodt, H (2013). On the prosody of German wh-questions. *Prosody and Meaning*, 73-119.
5. Truckenbrodt, H (2013). Satztyp, Prosodie und Intonation. *Satztypen des Deutschen*, 570-602.

Секція 7
Актуальні проблеми викладання
іспанської мови

Людмила Гринько
кандидат філологічних наук, доцент кафедри іспанської філології
Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Алехандро-Архентино Ніцевич
доцент кафедри іспанської філології
Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Аліса Іванова
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

**НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЕТАПНІСТЬ ПОДАННЯ
МАТЕРІАЛУ ПРИ НАВЧАННІ МОДАЛЬНОСТІ
В СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ**

В сучасній лінгвістичній науці об'єм поняття «модальність» суттєво розширився. Велике значення при цьому відіграє контекст та, в першу чергу, комунікативний контекст. Він включає окрім лінгвістичних засобів вираження модальності також й екстралінгвістичні.

Певні інформативні функції у мовленні може також виконувати і когнітивне значення модусу. Раніше на цей момент лінгвісти не звертали уваги, залишаючи його комунікативне навантаження поза зоною аналізу, та не враховували його при навчанні у закладах вищої освіти.

З розвитком когнітивних тенденцій вчені почали враховувати характеристики, які не є чіткими категоріальними сутностями, що відображають закони логіки, а такі як культорологічні або етнічні характеристики, емотивність і т.ін., тобто усі ті засоби прагматичної й тактичної орієнтовності, котрі зазвичай не розглядались в якості елементів мовної системи. Більшість з них відображають концепти психологічного, фантазійного планів, стимулюючи осмислення й домислювання фактів

реальності. В іспанській мові це частки (**sí**, **que es bella**), слова зі значенням приблизності (**más o menos, casi**), іменники

та прикметники з розширеним оціночним значенням (**ansiedad, deseo, desesperación, mi amor fatal**) та інші засоби вираження модусності.

При навчанні матеріалу, пов'язаного з модальністю на сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки ми вважаємо за необхідне брати до уваги наступні моменти:

- Лінгвістична модальність - це категорія інтерпретативна.

- Розвиток поняття лінгвістичної модальності відбувався від модальності дієслівних способів (форм Subjuntivo, Indicativo, Potencial, Imperativo в іспанській мові) до модальності висловлювання та від нього до модальності тексту або дискурсу.

- Всі категорії модусного плану починають функціонувати в конкретному контексті та оточенні, а також обов'язково за участі мислячого суб'єкту.

- Модусні категорії належать до категорій комунікативного рівня, так як вони прагматично орієнтовані на процес і специфіку комунікації, на особливості її учасників. Деякі з цих категорій відображають загальну уяву людини про спілкування, інші – тільки про вибір мовних засобів і прийомів, треті відображають психологічний стан мовця.

- Комунікативна категорія в загальній ієрархії інших категорій реалізується на більш високому рівні, ніж морфологічні та синтаксичні категорії та існує як форма вираження суб'єктивності мовця.

- Комунікативна рамка, яка включає категорію авторства, часу, місця події - це не додаток до основної інформації, а цілісна комунікативна ситуація, до якої можуть входити модусна рамка і основна інформація. В результаті висловлювання стає більш розгорнутим та двохплановим за характером інформативності.

- Комунікативна та когнітивна складові модальності мають стати предметом університетського навчання іноземних мов. Задля запобігання

фрустрації при опануванні матеріалу студентами, необхідно подавати його поетапно та паралельно з відповідними теоретичними курсами.

Еліна Гродська
кандидат культурології,
доцент кафедри іспанської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

РОЗУМІННЯ КОНТЕКСТУ ІСПАНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ПРИ ВИВЧЕННІ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Сприйняття світу, що оточує людину, представлено в трьох формах: реальна картина світу, культурна (понятійна) картина світу та мовна картина світу. При цьому «культурна і мовна картини світу тісно взаємопов'язані, знаходяться в стані безперервної взаємодії і зводяться до відображення реальної картини світу, реального світу, що оточує людину» (Бацевич, 2008). Головна перешкода, яка заважає успішному міжкультурному спілкуванню, полягає в тому, що ми сприймаємо іншу культуру через призму своєї культури, тому наші спостереження і висновки обмежені її рамками. Досить складно нам зрозуміти значення слів, вчинків та дій, які не є характерними для нас самих.

У різних етносів культурні картини світу різні, що обумовлено цілою низкою чинників: від природних умов до архетипів і міфології. В її основі лежать ті життєві цінності, на яких будується і культура. Крім того, культурна картина світу передається від покоління до покоління, з часом кількість культурних шарів збільшується, і вони закріплюються в мові, ускладнюючи і розвиваючи культурну картину світу (Єрмоленко, 2009).

При вивченні іспанської мови слід звернути увагу на особливості іспанського національного менталітету, властивості характеру народу, специфіку іспанських традицій, які являють собою унікальний понятійно-мовний ландшафт (Noya, 2013). Необхідно відзначити, що на формування

традиційної культури в Іспанії великий вплив зробила релігія. Католицизм в Іспанії протягом багатьох століть залишався єдиною допустимою релігією. Іспанська католицька церква відіграла важливу роль і в Реконкісті. Вона слугувала джерелом духовної сили для Кастилії і дозволила їй об'єднати розрізнені християнські держави Піренейського півострова для протистояння мавританському пануванню на півострові і подальшого вигнання арабів.

Головною подією початку XIX ст. в Іспанії, що вплинуло на вектор розвитку іспанської культури, стало відродження регіональних культур (Bueno Sánchez, 2015). Каталонська, баскська та галісійська мови стали сприйматися як основа ідентичності у відповідних регіонах. Локальна тематика стала основним джерелом натхнення музикантів і літераторів іспанського Срібного віку (Bueno Sánchez, 2000). У 1833р. було опубліковано «Оду до батьківщини» каталонського поета К. Арібау, яка ознаменувала початок “La Renaixença” – регіонального руху Каталонії «Відродження». Каталонський рух “Renaixença” слугував прикладом для подібних рухів у Валенсії і на Балеарських островах, очолюваних знаковими фігурами художника Х. Соролья і письменника В. Бласко Ібанес. Рухи відродження регіональних культур також виникли в Галісії і в Країні Басків. В іспанській традиції почали широко використовуватися терміни “Españolismo” і “Hispanidad”, що відносяться до духовності та історичної долі Іспанії. У журналі “Acción española” в 1934 р. вийшла серія нарисів, написаних іспанським публіцистом і ідеологом Р. де Маеста (1875–1936), під загальним заголовком “Defensa de la Hispanidad” (Захист Іспанідад).

Г. Буено Санчес (2015) зазначає, що іспанська історія – це не тільки історія нації, але, по-перше, це історія спільноти, політична єдність якої пов'язана скоріше з ідеєю імперії, ніж королівства або конфедерації держав.

Таким чином, оволодіння іноземною мовою уможливорює підхід до її вивчення не лише як певної лінгвістичної системи, а й засобу міжкультурного спілкування. Для подолання міжкультурних комунікаційних

труднощів необхідно володіти міжкультурними компетенціями, що складаються зі знань особливостей культур, які вступають у взаємодію, і вмінь під час реалізації цих знань у конкретному культурному середовищі.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф.С. (2008). *Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень*. К.: ВЦ “Академія”.
2. Єрмоленко С.Я. (2009). Мінлива стійкість мовної картини світу. *Мовознавство*, 3(4), 94-103.
3. Bueno Sánchez G. (2000). *España frente a Europa*. Barcelona : Alba.
4. Bueno Sánchez G. (2015). El liberalismo como ideal humanístico. *El Catoblepas*, 161, 2-4.
5. Noya J. (2013). *Los españoles ante un mundo en cambio: Visiones del exterior (2)*. Madrid : Tecnos.

Катерина Красницька

викладач кафедри іспанської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІСПАНЬСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ЦИФРОВОЮ ТРАНСФОРМАЦІЄЮ

Проблематика оновлення методик викладання іспанської мови у ЗВО є актуальною в умовах глибоких змін освітньої парадигми, викликаних цифровізацією, наслідками пандемії, соціальними трансформаціями, зростанням академічної мобільності та попиту на практично орієнтовані освітні результати. Іспанська мова в сучасному академічному дискурсі постає не лише як об’єкт лінгвістичного вивчення, а й як канал міжкультурної

комунікації, соціального діалогу та професійної інтеграції у глобалізованому світі (Richards J. C., Rodgers T. S., 2014).

Теоретико-методологічне підґрунтя: Основа інноваційних стратегій викладання базується на принципах:

- конструктивізму (студент як активний творець знань);
- компетентнісного підходу (орієнтація на результативність і практичність знань);
- гуманістичної педагогіки (емоційна підтримка, навчання через емпатію);
- нейропедагогіки (урахування когнітивних процесів, типів пам'яті, сенсорної інтеграції) (Соколова, 2020);
- дизайну навчального досвіду (learning experience design) — цілісного проектування освітнього шляху студента.

Аналіз традиційних і сучасних підходів: Традиційні методи — граматико-перекладний, аудіолінгвальний, комунікативний — дають міцну теоретичну основу, однак часто не відповідають запитам нових поколінь студентів, для яких навчання — це досвід, взаємодія, мобільність і технології.

Нові підходи, серед яких:

- мультимодальне навчання (поєднання тексту, зображень, відео, аудіо);
- адаптивне навчання з використанням AI (наприклад, платформи з персоналізованим контентом);
- віртуальні обміни (telecollaboration) — співпраця з носіями мови через Zoom, Tandem, eTwinning, COIL (Collaborative Online International Learning);
- Task-Based Language Learning (TBLT) — навчання через виконання реальних завдань у мовному середовищі;
- Storytelling та сторінкація (page-turning learning) — побудова навчання у вигляді сюжету з елементами драматургії.

Такі стратегії підсилюють мотивацію студентів, сприяють розвитку навичок 21 століття (4К: критичне мислення, креативність, колаборація, комунікація), підвищують автономію та залученість у навчання.

Практичні приклади реалізації стратегії:

1. Інтеграція EdTech: Використання платформ Genially для створення інтерактивних карт, Kahoot — для оцінювання в ігровій формі, Edpuzzle — для контролю розуміння відеоконтенту, Jamboard — для колективної роботи в реальному часі.
2. Проектна діяльність: створення спільних влогів іспанською, розробка туристичних маршрутів іспаномовними країнами, сценарії діалогів для штучного інтелекту.
3. Мікрокурси (microlearning): короткі модулі, що фокусуються на окремих аспектах (наприклад, Pretérito Indefinido), які можна проходити у зручному форматі, наприклад, через Moodle.

Ефективне викладання іспанської мови у ЗВО можливе лише за умови поєднання методичної гнучкості, цифрової грамотності викладача, орієнтації на студентів та адаптації до змінних умов. Необхідно не відмовлятися від традиції, а трансформувати її, інтегруючи у нову парадигму освіти, що враховує потреби інформаційного суспільства, глобальної взаємодії та персоналізованого навчання.

Список використаної літератури

1. Richards J. C., Rodgers T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Соколова Г. Н. (2020). Нейропедагогіка як інноваційна галузь у системі освіти. Освітній дискурс, № 4, с. 58–65.

Іван Кузнецов
магістр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

МЕТОДИ ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННІ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІМ БАКАЛАВРАМ ФІЛОЛОГІЇ

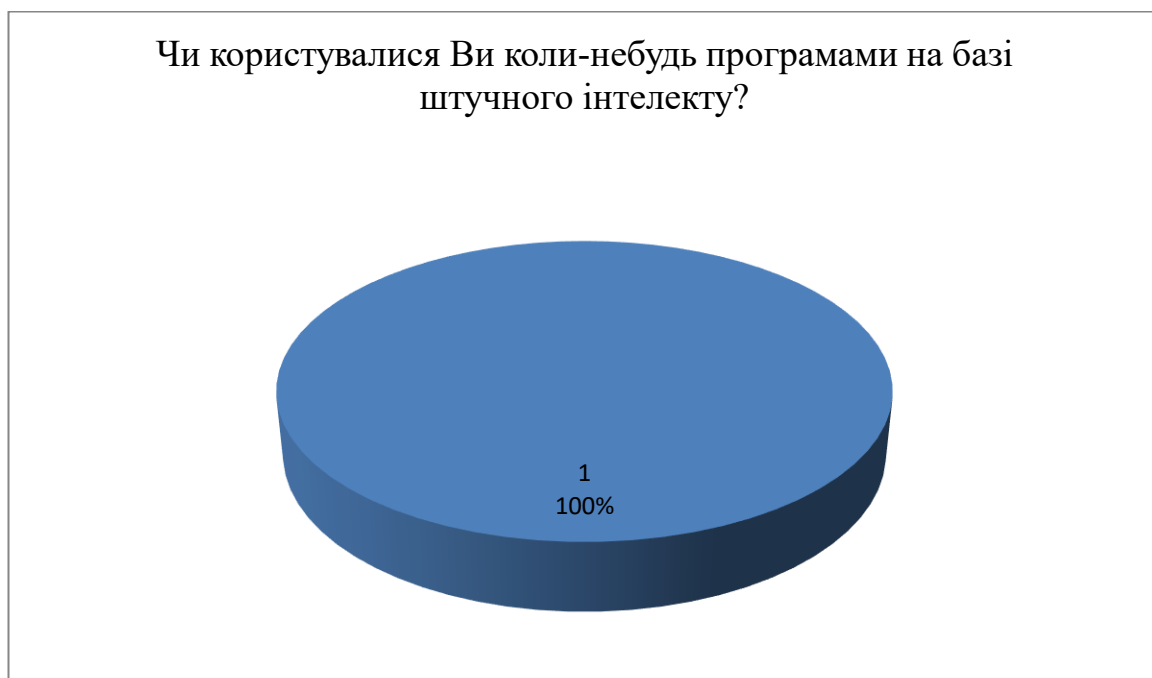
Штучний інтелект як наукова дисципліна був визнаний у 1956 році на Дартмутському семінарі, що стало відправною точкою для його розвитку. Спочатку ШІ призначався для виконання когнітивних завдань, таких як розпізнавання мовлення, машинне навчання та аналіз великих даних. Сьогодні він застосовується в соціальних мережах, автономних транспортних засобах і медицині. Особливо важливим є його впровадження в медичну діагностику, що дозволяє прискорити процеси виявлення захворювань і підвищити точність прогнозів (López-Regalado, Núñez-Rojas, López-Gil, Sánchez-Rodríguez, 2024).

ШІ інтегрується в освіту, зокрема в дистанційне навчання, що особливо важливо в умовах воєнного стану. Онлайн-лекції, автоматизовані платформи оцінювання та адаптивні навчальні програми допомагають компенсувати освітні втрати. Водночас відбувається розвиток віртуальних і доповнених реальностей, що дає змогу створювати інтерактивні навчальні середовища для підвищення ефективності засвоєння матеріалу (UNESCO, 2024).

Оскільки центральною фігурою дослідження є студенти, на початковому етапі було проведено онлайн-опитування через Google Forms серед студентів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (лютий-березень 2025 року). Його метою було виявлення тенденцій у використанні ChatGPT та інших ШІ-інструментів у навчанні, а також систематизація даних для емпіричного аналізу. Участь узяли 84 студенти, що забезпечило репрезентативність результатів. Отримані відповіді дозволили оцінити рівень

використання ШІ, визначити його основні сфери застосування та ставлення студентів до його інтеграції. Детальні результати подано на діаграмах 1 та 2.

Діаграма 1

1 – «Так», 2 – «Ні».

Діаграма 2

1 – «Так», 2 – «Ні», 3 – «Не зовсім».

Опитування показало, що більшість студентів ознайомлена з чат-ботами ШІ та використовують їх не тільки в особистих цілях, але й у навчанні. Однак

рівень задоволеності результатами залишається невисоким. Серед основних недоліків студенти виокремлюють недостовірність інформації, що зумовлено як обмеженнями мовної моделі, так і недостатніми навичками формулювання запитів.

Отож, у сучасну цифрову епоху штучний інтелект відіграє ключову роль у трансформації різних сфер життя, зокрема освіти, медицини та економіки. Але й немало важливим фактором є впровадження та використання новітніх технологій у навчанні.

Дослідження продемонструвало, що студенти активно використовують ІІІ-інструменти у навчанні, проте стикаються з деякими труднощами. Це підкреслює необхідність розробки навчальних програм для розвитку цифрової грамотності та критичного мислення. Подальше вивчення цього питання дозволить ефективніше інтегрувати ІІІ у навчальний процес, підвищуючи якість освіти та сприяючи її адаптації до викликів майбутнього.

Список використаної літератури

1. Грицевич Ю. В. (2023) Філософія штучного інтелекту: Алан Тюрінг. *Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище: збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. Львів – Торунь : Liha-Pres, 126–130.*
2. Двудіт, З.П. (2025). Застосування штучного інтелекту в освітньому процесі. *Водний транспорт № 1. Вип. 42, 241-247.*
3. López-Regalado, Ó., Núñez-Rojas, N., López-Gil, Ó. R., Sánchez-Rodríguez, J. (2024). *Pixel bit. Revista de Medios y Educación N° 70, 1-40.*
4. Pankiv, V. I., & Storozhuk, O. L. (2024). Використання нейронних мереж та технік глибокого навчання для аналізу великих обсягів даних у реальному часі. *Forestry Education and Science: Current Challenges and Development Prospects. International Science-Practical Conference, October 23-25, 2024, Lviv, Ukraine. <https://doi.org/10.36930/conf150.5.19>*

5. UNESCO (2024). URL: <https://www.unesco.org/es>

6. World Economic Forum (2024). URL: <https://www.weforum.org/meetings/world-economic-forum-annual-meeting-2024/>

Катерина Палецька
викладач кафедри іспанської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЯК ГОВОРИТЬ ПОТОЙБІЧЧЯ І РЕАЛЬНИЙ СВІТ: КІЛЬКІСНИЙ АНАЛІЗ ТЕМ У РОМАНІ ХУАНА РУЛЬФО «ПЕДРО ПАРАМО»

Кількісний аналіз – це потужний метод, який використовується у різноманітних галузях (точні науки, соціологія, психологія, інші гуманітарні науки) і дозволяє фахівцям аналізувати суспільні явища, досліджувати їхні значення і особливості на основі кількісних даних, зокрема частоти вживання певних слів. Найчастіше кількісний аналіз проводиться за допомогою програмного забезпечення IRaMuTeQ (Interface de R pour les Analyses Multidimensionnelles de Textes et de Questionnaires), який за лічені секунди здатен проаналізувати майже будь-який об’єм інформації. Цей продукт пропонує добірку лексикометричних методів, з-поміж яких можна виокремити хмару слів, аналіз подібності за методом Райнера, метод спадного ієрархічного аналізу (DHC). У поданій роботі ми зосередилися на класичному лексикографічному аналізі, де програмним забезпеченням було виділено усі самотійні і службові частини мови і вказано їхню кількість, що дозволяє інтерпретувати отриману інформацію. Так, слова, що вживаються у тексті найчастіше, і є тими, що створюють певний настрій і відповідають за певну тему.

У романі “Педро Парамо” немає чіткої межі між чорним та білим, між правильним і неправильним. На це зокрема вказує частотність уживання слова “*gris*” – 9 разів. Також атмосферу похмурості створює і слово “*negro*”, яке вжито 14 разів. Світ людей у романі завжди тісно переплітається з темрявою: так, слово

“*noche*” 86 разів, тоді як слово “*mañana*” у значенні “ранок” – лише 10 разів (загальна ж кількість слововживань складає 40). Комала живе ніби у світі вічних світанків (*amanecer* – 19), та більшість із них не асоціюється з надією та новим днем, а навпаки, з трагічними новинами, втратою, неперервним циклом печалю. Відчуття темряви передають і слова “*oscuridad*” (12) “*oscuro*” (8), “*oscurecer*” (5).

Хоча слово “*luz*” вживається у тексті 46 разів, та часто супроводжується прикметниками на кшталт “*pálida*” “*débil*,” “*pobre*” і дієсловом “*apagar*”. Контраст темрява-світло підкреслюється і тим, що Комалу частіше освітлює саме місяць, а не сонце (“*luna*” – 52, “*sol*” – 19). І світло радше згасає (“*tarde*” – 8, “*atardecer*” – 4), а разом із ним згасають і цілі життя мешканців села. Серед інших слів, які підкреслюють напівтемряву, можна відзначити “*crepúsculo*” – 1, “*madrugada*” – 4. П’ять разів у тексті вжито слово “*lumbre*”, що, утім, не означає яскраве вогнище, яке зігріває і дарує світло, а навпаки, є штучним, слабким, певним спільником загублених людей. Тінь (*sombra* – 16) як противага світлу є також постійним супутником персонажів.

Контраст “життя–смерть” підкріплюється вживанням слів “*vida*” (21), “*muerte*” (19), “*muerto*” (43). І хоча іменник “життя” (21) у тексті вживається трохи частіше, ніж “смерть” (19), та стає зрозуміло, що життя персонажів сповнене каяття, спогадів про минуле. Похмуре панування смерті підкріплюється словами “*sepultura*”, “*calavera*”, “*entierro*” (1), “*cadáver*” (3), “*difunto*” (5). Те, що смерть заповнила сьогодення персонажів, показує абсолютна перевага дієслова “*morir*” (60) над дієсловом “*vivir*” (39). І дійсно, смерть у творі забирає дітей у батьків, батьків у дітей, коханих, друзів, ворогів... Причому ця смерть не постає абстрактною категорією, а стає результатом вчинків людей, які не бояться заплямувати руки кров’ю і порушити одну з найголовніших заповідей: так, дієслово “*matar*” у його різних формах можна зустріти на сторінках тексту 23 рази.

Цікавим є те, що слово “*dormir*” використовується 61 раз, часто означаючи неспокійний сон, сон, що розміщує мешканців Комали між двома світами.

Після того, як персонажі зустріли свою смерть, вони не отримують спокою, а навпаки лишаються у пастці Комали. Варто звернути увагу на те, що у зображенні потойбічного світу важливу роль відіграє саме звукова складова: так, найбільш характерною ознакою світу мертвих є так звані “*murmillos*” (11), які, як стверджує головний герой, і стали причиною його смерті. І дійсно, у полотні роману іноді буває складно відрізнити живих від мертвих, адже їхня поведінка нічим не відрізняється від звичайних людей: вони так само про щось згадують, розмовляють, взаємодіють зі світом. І це показано тим, що слово “*fantasma*” вжито у романі лише один раз, натомість слово “*alma*” – 15. І єдине, на що чекають ці душі – це щоб хтось за них помолився, і на відправлення у світ вічності. Навіть коли село було ще сповненим життя, його характеризував “*rumor*” (11) – приглушений гомін голосів.

“Візуальну” складову потойбіччя складає слово “*humo*” (4), яке передає розмиття межі між двома світами.

Багаточисельним у романі є і прошарок, що стосується церкви і релігії. Та якщо церква часто сприймається як прихисток для зневірених і символ надії, то у романі вона зображується як місце угоди з власною совістю, навіть своєрідний осередок гріховності, який надає індульгенцію: так, отець Рентейра визнає, що змушений прийняти хабар від дона Педро, адже його церква має якось виживати. Серед слів, що стосуються цього середовища, можна назвати “*Dios*” (38), “*iglesia*” (16), “*misa*” (6), “*campana*” (6), “*cruz*” (4), “*salvar*” (3), “*velorio*” (3), “*salvación*” (2). Дуже часто у тексті роману вживаються слова “*pecado*” (11) і “*pecador*” (4), які показують, як легко гріх “проростає” на землі, де йому потурають.

Не останню роль відіграє у романі і тема землі, господарства, адже Педро Парамо вважався могутнім землевласником. Так, часто вживаними словами є “*tierra*” (68), “*llanura*” (4), “*cuesta*” (4), “*cerro*” (9).

Атмосферу смутку підкреслюють і слова, що асоціюються з негативними емоціями: “*quejido*” (2), “*sollozo*” (3), “*vergüenza*” (6), “*tristeza*” (4), “*suspiro*” (4), “*llanto*” (5), “*lágrima*” (6), “*pena*” (12). Вони відображають приховані і явні печалі

персонажів, їхні розтрошені надії і втрачені сподівання, забуті мрії, внутрішню порожнечу.

Створенню сумної атмосфери сприяє і природа, яка у романі не завжди зображується привітною: слово “*lluvia*” вжито 25 разів, а слово “*llover*” – 8 разів.

Таким чином, можна зробити висновок, що основними темами роману “Педро Парамо” є **темрява, віра і зневіра, потойбіччя і дійсність**.

Список використаної літератури

1. De La Fuente, J. L. Juan Rulfo: la narración desde la periferia (1996). URL: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/136229.pdf>
2. IRaMuTeQ Tutorial. URL: http://www.iramuteq.org/documentation/fichiers/IRaMuTeQ%20Tutorial%20translated%20to%20English_17.03.2016.pdf
3. Jiménez de Báez Y. Gutiérrez de Velasco. Pedro Páramo. Diálogos en contrapunto. Pedro Páramo : Diálogos En Contrapunto, 1955-2005. URL: <https://repositorio.colmex.mx/concern/books/2r36tz26s?locale=es>

Додаток. Хмара слів на основі роману

Хуана Рульфо «Педро Парамо»

Андрій Подгуренко
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іспанської філології
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

ІІІ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Передбачувана лавина інформації, що одразу послідувала за вторгненням чат-ботів у практичне застосування інструментів штучного інтелекту (ШІ) на основі використання великих мовних моделей (LLM) та їх похідних, спричинила цілком передбачуваний конфлікт поглядів як на цей факт, так і, ще більшою мірою, на його близькі та далекі перспективи. Величезне розмаїття думок з цього приводу так чи інакше пов'язане з позитивною чи негативною оцінкою того, як і коли технологічний аспект людської діяльності зіллється з антропологічним, а також чи можливо і потрібно запобігти такому розвитку подій. Залишаючи осторонь багато фундаментальних філософсько-методологічних питань, пов'язаних із трактуванням усього цього міждисциплінарного комплексу проблем, можна відзначити, що важливе місце в рамках цієї дискусії посідає розгляд перспектив застосування ШІ у сфері науки й освіти. Водночас питання викладання іноземних мов у контексті широкого використання не лише машинних перекладачів та інших алгоритмічних комплексів, а й засобів штучного інтелекту, таких як чат-боти, викликають величезний інтерес та суперечки.

У докладному обзорі (Memarian and Doleck, 2023) зазначається, що, хоча потенціал ChatGPT включає розвиток персоналізованого та комплексного навчання, специфічної викладацької та навчальної діяльності, оцінювання, асинхронної комунікації та зворотного зв'язку, він також здатен провокувати плагіат, неправильне використання, відсутність відповідальності. В цілому,

автори рекомендують дотримуватися в майбутній роботі з вивчення даної проблематики більш емпіричної, а не оціночної позиції.

Поява ChatGPT у сфері освіти відкрила нові можливості для вивчення мови, але це також спричинило важливі етичні міркування, які повинні бути ретельно проаналізовані, щоб забезпечити відповідальне використання цієї технології. Серед потенційних дискусійних питань відзначаються конфіденційність, упередженість, надійність, доступність, автентичність та академічна доброчесність як важливі етичні наслідки, які слід враховувати під час інтеграції ChatGPT у мовний клас (Vaccino-Salvadore, 2023).

У роботі, спеціально присвяченій розгляду особливостей використання ІІІ у прикладному перекладі як інструменті викладання другої мови (L2), підкреслюється, що поява чат-ботів призвела до закликів до перегляду традиційних методів навчання, щоб надати пріоритет рефлексивному міркуванню та критичному мисленню (Muñoz-Basols et al., 2023). Ця дисципліна також є простором, який неминуче зтикається з наявністю технологій на основі ІІІ. Покоління «перекладачів Google» давно користується, як позитивно, так і негативно, технологіями машинного перекладу (MT) у класі L2 і поза ним. Більше того, як існування перекладених текстів, так і вже повсюдне використання цих складних технологій свідчать про те, що освітянам L2 необхідно звернути серйозну увагу на роль перекладу.

Список використаної літератури

1. Memarian, B., and Doleck, T. (2023). ChatGPT in education: Methods, potentials, and limitations. *Computers in Human Behavior: Artificial Humans*, 1(2), 100022.
2. Muñoz-Basols J., Nevill, C., Lafford, B. A., & Godev, C. Potentialities of Applied Translation for Language Learning in the Era of Artificial Intelligence. (2023). *Hispania*, 106(2), 171–194.
3. Vaccino-Salvadore, S. Exploring the Ethical Dimensions of Using ChatGPT in Language Learning and Beyond. *Languages* 8, 191.

Секція 8

Сучасні методи викладання іноземних мов в закладах освіти

Yaroslav Chernionkov
PhD in Education, Associate Professor,
Head of Foreign Languages Department,
Donetsk State University of Internal Affairs

FUTURE LAWYERS AND POLICE OFFICERS' AI METHODS OF FOREIGN LANGUAGES STUDYING

The need for foreign language proficiency among lawyers and police officers has become increasingly important in today's globalized world. As international cooperation and cross-border communication become more prevalent, law enforcement and legal professionals must engage in multilingual environments. While effective, traditional methods of foreign language learning can often be time-consuming and limited in scope. However, Artificial Intelligence (AI) methods offer an innovative approach to language learning by providing more personalized, efficient, and scalable solutions.

AI in Language Learning

AI technologies have revolutionized the way foreign languages are learned. Advanced natural language processing (NLP) and machine learning algorithms are employed to create interactive and adaptive language learning platforms. These platforms analyze the learner's progress, adapt to their needs, and provide real-time feedback, thus accelerating the learning process [5, 15-34].

Integrating AI in language learning has benefited professionals in fields requiring proficiency in multiple languages. For lawyers and police officers, mastering a foreign language could be the key to effectively communicating in high-pressure situations, such as legal proceedings or criminal investigations involving foreign nationals.

AI in Legal and Law Enforcement Education

Various educational initiatives have demonstrated AI's potential in the legal field. For example, platforms like LexisNexis and Westlaw now employ AI to

provide lawyers with efficient access to relevant foreign-language legal texts, helping them to interpret and translate documents in foreign languages quickly. Moreover, AI-assisted legal translation tools, such as Google Translate and DeepL, have been significantly improved, offering more accurate translations of legal texts, which helps lawyers working with international clients [2, 372-388].

In law enforcement, AI tools enhance linguistic proficiency and improve situational awareness in multilingual environments. AI-powered speech recognition and translation systems are helping police officers communicate with foreign-speaking individuals during investigations. This is especially critical when dealing with suspects or witnesses who do not speak the local language, ensuring accurate and effective communication in criminal justice processes [1, 458-467].

Practical Applications for Lawyers and Police Officers

For future lawyers and police officers, AI-driven language learning tools can be incorporated into their training curricula. These tools provide immersive experiences through virtual environments that simulate real-world interactions in foreign languages. In addition, AI methods can be used for continuous language learning, enabling professionals to learn at their own pace, receive immediate corrections, and practice language skills relevant to their specific professions.

Lawyers can benefit from AI technologies that automatically translate foreign legal documents and extract key information, allowing them to focus on more complex aspects of the case. Police officers, on the other hand, can rely on AI-assisted language translation tools during interrogations or when engaging with non-native speakers, reducing the risk of miscommunication that can lead to legal complications or even violations of human rights [3, 245-263].

Challenges and Future Directions

Despite the promising advancements, several challenges remain in integrating AI into foreign language learning for legal and law enforcement professionals. These challenges include the need for high-quality, context-specific language data and the potential for bias in AI algorithms, particularly in translations related to legal terminology. Additionally, AI models must be continually updated to handle new

languages and dialects effectively. Future research should focus on improving AI systems' ability to understand legal and police-specific contexts, enhancing their capacity for nuanced translations. Furthermore, there is a need to assess the long-term impact of AI on foreign language education for professionals, specifically whether AI-based methods lead to more effective language acquisition and practical communication skills [4, 26-45].

AI methods in foreign language studying offer significant potential for future lawyers and police officers by providing adaptive, efficient, and scalable solutions for language acquisition. As technology continues to evolve, the integration of AI in professional education will likely become even more crucial, enabling these professionals to engage with the global community effectively. While challenges remain, the continued development of AI tools tailored to the specific needs of the legal and law enforcement sectors will open new avenues for communication, collaboration, and justice.

References

1. Gonzalez, R., Hernandez, J., & Martin, M. (2020). AI-assisted translation and its impact on law enforcement: A practical study. *International Conference on Computing, Artificial Intelligence and Communication Systems*, 458-467. <https://doi.org/10.1109/ICACCI.2020.9218152>
2. Hassan, M., Khan, M., & Rizvi, M. (2019). AI-assisted legal translation: Trends and applications. *Journal of Information Technology & Politics*, 16(4), 372-388. <https://doi.org/10.1007/s10506-019-09161-3>
3. Korkmaz, I., & Alper, C. (2021). AI-driven language learning tools for law enforcement professionals. *Journal of Computational Intelligence Systems*, 13(5), 245-263. <https://doi.org/10.1007/s11225-021-09991-0>
4. Lee, Y., & H. K. (2021). The Effectiveness of AI-Based Language Learning Apps for Vocabulary Acquisition: A Study of Duolingo and Babbel. *Language Learning & Technology*, 25(1), 26-45. <https://doi.org/10.1016/j.llt.2020.12.002>

5. Vilares, D. (2020). The role of machine learning in natural language processing for language learning. *International Journal of Natural Language Processing*, 22(1), 15-34. <https://doi.org/10.1016/j.ijnlp.2020.07.003>

Юлія Вавринюк

асистент кафедри іноземних мов

природничо-математичних спеціальностей

Волинського національного університету імені Лесі Українки

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У сучасному глобалізованому світі знання іноземних мов є ключовою навичкою, що забезпечує конкурентоспроможність особистості. Традиційні методи викладання поступово змінюються, поступаючись місцем сучасним підходам, що спрямовані на розвиток практичних мовленнєвих навичок та формування міжкультурної компетентності.

Одним із найпопулярніших сучасних підходів є комунікативний метод, який акцентує увагу на мові як інструменті спілкування. Навчальний процес включає діалоги, рольові ігри, обговорення та вправи, що відтворюють реальні життєві обставини. Основна мета – не лише ознайомити учнів із граматиною, а навчити їх впевнено та результативно висловлювати свої думки.

Іншим важливим напрямом є **діяльнісний підхід**. Його основою є виконання учнями практичних завдань, які мають значення для них особисто. Зокрема, **метод проєктів** дозволяє поєднати вивчення мови з дослідницькою та творчою діяльністю. Учні створюють презентації, готують відео, проводять опитування – усе це іноземною мовою. Така форма роботи сприяє активному використанню мови в контексті, що наближений до реального.

Сучасна освіта неможлива без **використання цифрових технологій**. Онлайн-ресурси, мобільні додатки, інтерактивні дошки, платформи на кшталт Duolingo, Quizlet, Kahoot!, а також Google Classroom чи Moodle значно

розширюють можливості вчителя та учня. Поєднання класичного уроку з цифровими інструментами створює умови для індивідуалізації навчання, розвитку автономії учнів і підвищення їхньої мотивації.

Окремої уваги заслуговує метод **CLIL (Content and Language Integrated Learning)** – інтегроване навчання предмета і мови. Цей підхід дозволяє вивчати, наприклад, географію або біологію іноземною мовою, що значно підвищує інтерес учнів та ефективність мовного засвоєння.

Також важливими стають **інтерактивні методи**, як-от дебати, мозкові штурми, навчальні квести, сторітелінг. Вони активізують мислення, формують навички командної роботи та критичного аналізу, водночас занурюючи учнів у мовне середовище.

Попри численні переваги сучасних методик, залишаються й виклики:

- потреба в постійному підвищенні кваліфікації педагогів;
- недостатнє технічне забезпечення закладів освіти;
- складність адаптації методик до різних вікових груп та рівнів володіння мовою.

Підсумовуючи, можна сказати, що сучасні методи викладання іноземних мов відкривають нові горизонти для розвитку учнів. Головне завдання вчителя – грамотно поєднувати різні підходи відповідно до потреб аудиторії, впроваджувати інновації та створювати мотиваційне середовище для вивчення мови.

Список використаної літератури

1. British Council. (2018). *Innovative practices in language teaching*. <https://www.britishcouncil.org>
2. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and language integrated learning*. Cambridge University Press.
3. Harmer, J. (2015). *The practice of English language teaching* (5th ed.). Pearson Education.

4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.
5. Рєпкіна, І. В. (2020). Інноваційні підходи до викладання іноземних мов у закладах середньої освіти. *Іноземні мови в школі*, 2, 5–10. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-2-5-10>
6. Шляхова, Г. Т. (2019). Комунікативна методика як основа сучасного уроку іноземної мови. *Іноземні мови*, 1, 22–27.

Марія Гайова

**магістр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова**

ВИКОРИСТАННЯ VR-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ

Вступ. Впровадження технологій віртуальної реальності у процес навчання англійської мови – це актуальна тема, яка відповідає сучасним освітнім та технологічним тенденціям. Імерсивні технології, зокрема VR, відкривають нові перспективи для підвищення ефективності навчання та залучення студентів.

Мета роботи. Метою даної роботи є аналіз можливостей використання технологій віртуальної реальності (VR) у навчанні англійської мови та дослідження їхніх переваг і викликів.

Переваги VR у навчанні мови. Дослідження механізмів мовлення показують, що найефективнішим методом вивчення іноземної мови є метод повного занурення, коли студенти потрапляють у природне мовне середовище та постійно перебувають у ньому [1]. Тому, вивчення іноземної мови за допомогою VR стало новою концепцією, яка у 2018 році отримала назву «Навчання мови за допомогою віртуальної реальності» (VRALL) [2]. VR забезпечує дослідницьке навчальне середовище, в якому студент взаємодіє з

віртуальними об'єктами в режимі реального часу і, таким чином, набуває нових знань або навичок шляхом експериментів. Не дивно, що VR технології стають потужним інструментом для забезпечення навчання, адже вони пропонують такі переваги: сприяння підвищенню продуктивності, забезпечення можливості дистанційного навчання та пристосування до різних стилів навчання та потреб учнів.

Виклики та обмеження VR у навчанні мови. Незважаючи на значний потенціал VR, існують певні обмеження, які потребують подальшого вивчення. Емпіричні дослідження використання VR-технологій у навчанні іноземним мовам (NLLT) все ще проводяться в невеликих масштабах. Результати досліджень показують, що VR-технології в основному використовуються для розвитку навичок говоріння, аудіювання та читання, а також для розвитку словникового запасу, тоді як розвиток навичок письма залишається поза увагою [1]. Додатково, слід враховувати такі виклики та обмеження: висока вартість програмного забезпечення, низький рівень ІТ-компетенцій у викладачів, ризик виникнення залежності від використання VR.

Висновки. VR-технології мають значний потенціал для покращення вивчення англійської мови завдяки імерсивному навчанню та моделюванню реальних ситуацій. Однак, існують технічні та педагогічні виклики, які потребують подальшого дослідження та подолання для ефективного впровадження VR у навчальний процес.

Список використаної літератури

1. Parmaxi, A. (2020). Virtual reality in language learning: a systematic review and implications for research and practice. *Interactive Learning Environments*, 31(1), 172–184.
2. Sánchez, S., Reyes. (2019). Virtual Reality and foreign language learning: Analysis of the 6 most popular mobile apps from Google Play Store and App Store to learn English. *Universidad de Cádiz*.

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У сучасному глобалізованому світі володіння іноземною мовою є важливою складовою професійної компетентності фахівців, зокрема у сфері спеціальної освіти. У процесі інтеграції України до європейських економічних, політичних і культурно-освітніх структур суспільство потребує фахівців, які не лише професійно компетентні, але й мають високий рівень іншомовної комунікативної компетентності. Окреслена компетентність дозволяє студентам отримувати доступ до зарубіжних наукових джерел, брати участь у міжнародних конференціях, обмінюватися досвідом із зарубіжними колегами та впроваджувати сучасні педагогічні технології. Формування цієї компетентності потребує застосування ефективних методів, які враховують особливості професійної діяльності майбутніх спеціальних педагогів. Питання іншомовної компетентності розглядається у працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, серед яких Драгомирецька О., Кравець, С., Мукан Н. Овчаренко Л., Пастирська І., Плужнік А.

Іншомовна компетентність охоплює сукупність знань, умінь і навичок з іноземної мови, які застосовуються як у професійній діяльності, так і в процесі особистісного саморозвитку (Драгомирецька, 2023, с. 40).

Формування цієї компетентності передбачає різні аспекти мовної підготовки; насамперед у процесі навчання особливу увагу приділяється формуванню професійно орієнтованих знань студентів, що дозволяє їм ефективно використовувати іноземну мову у професійній діяльності (Овчаренко, 2016).

На нашу думку, володіння іноземною мовою на рівні, достатньому для професійного спілкування, ділових контактів та саморозвитку, є ключовим

компонентом іншомовної компетентності здобувачів вищої спеціальної освіти. Це дозволяє їм не лише задовольняти професійні потреби, але й розширювати свій світогляд в умовах міжнародної інтеграції.

Методи формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів-бакалаврів спеціальної освіти є важливою складовою їхнього професійного саморозвитку, оскільки знання іноземних мов відкриває нові можливості для навчання, кар'єрного росту та міжнародної співпраці. Одним із основних методів є **комунікативний метод**, який базується на використанні іноземної мови як основного засобу спілкування. Цей метод сприяє розвитку мовленнєвих навичок через активне застосування мови в реальних комунікативних ситуаціях. **Проектний метод** також є ефективним засобом для формування іншомовної компетентності, оскільки він передбачає виконання студентами творчих, наукових завдань, що дає можливість використовувати іноземну мову в контексті їхніх професійних інтересів. **Метод занурення** є ще одним важливим інструментом формування іншомовної комунікативної компетентності; він передбачає використання іноземної мови в максимально реальних умовах. Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у програмах обміну, стажуваннях за кордоном або в міжнародних організаціях, що дозволяє не лише вдосконалювати мовні навички, але й знайомитися з різними підходами до роботи з дітьми з особливими потребами в інших країнах. Це дозволяє студентам й адаптуватися до міжкультурного спілкування, що є важливою частиною їхньої професійної підготовки. **Інтерактивні методи** мають неабияке значення в ракурсі оволодіння й застосування цифрових ресурсів і мобільних додатків для вивчення іноземних мов, що робить навчання більш захоплюючим і доступним для майбутніх бакалаврів. Платформи, такі як Duolingo, Quizlet або спеціалізовані онлайн-курси, дозволяють студентам покращувати свої навички в інтерактивному форматі, що стимулює їхню мотивацію до вивчення мови та робить процес професійної підготовки гнучким, диференційованим та індивідуалізованим.

Отже, інтеграція окреслених вище методів у навчальний процес сприяє розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів-бакалаврів спеціальної освіти, дозволяючи їм ефективно застосовувати іноземну мову у професійному середовищі. Це також відкриває нові можливості для їхньої кар'єри, міжнародної співпраці та особистісного розвитку, що є необхідним в умовах глобалізації та інтеграції України в міжнародний освітній простір.

Список використаної літератури

1. Драгомирецька, О. О. (2023) Формування комунікативної компетентності студентів-іноземців у технічних університетах : дис. ... докт. філософії : 011 Освітні, педагогічні науки. Ізмаїл. 322 с.
2. Мукач, Н. В., Пастирська, І. Я., & Кравець, С. Ф. (2020). Можливості використання інтегративного підходу у професійній іншомовній підготовці фахівців. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 69(3), 54-58.
3. Овчаренко, Л. Р. (2016). Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*, (11), 104-110.
4. Плужнік, А. В. (2018). Зміст поняття «іншомовна комунікативна культура» у психолого-педагогічних дослідженнях». Новітні тенденції розвитку філологічної освіти в контексті інтеграції у європейський простір. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. Миколаїв, 13-16.

Valentyna Zhuk
Senior Lecturer,
Department of English Grammar,
Odesa I. I. Mechnikov National University

INTEGRATED SKILLS APPROACH IN LANGUAGE TEACHING

This paper examines the theoretical foundations and practical applications of the integrated skills approach in language teaching. Rather than treating the four language skills—reading, writing, listening, and speaking—as separate domains, this approach acknowledges their interconnected nature in authentic communication contexts.

Language teaching methodologies have evolved significantly over the past century, moving from grammar-translation methods to more communicative approaches. Within this evolution, one of the most significant developments has been the recognition that language skills function not in isolation but as integrated components of successful communication.

Traditional language teaching often compartmentalized instruction into discrete skill areas—students might attend separate classes for reading, writing, listening, and speaking. However, this artificial separation contradicts how language operates in natural settings, where these skills are constantly interwoven (Hinkel, 2022).

The integrated skills approach is strongly rooted in Hymes' concept of communicative competence, which emphasizes that knowing a language involves more than understanding its grammatical rules. Rather, it requires the ability to use language appropriately in various social contexts. This perspective naturally leads to instruction that combines multiple skills, as authentic communication rarely involves just one isolated skill.

Organizing instruction around themes or topics facilitates skill integration. For example, a unit on sustainability might include reading articles, watching

documentaries, participating in debates, and writing position papers—all focused on environmental issues (Brown, 2014).

Kinds of integrated-skills tasks include: reading-into writing; listening-into speaking; reading and listening-into writing; reading and listening-into speaking; productive-into receptive tasks.

The integrated skills approach aligns with our understanding of how language functions in authentic contexts and how language acquisition occurs. Research evidence generally supports its effectiveness, though implementation challenges remain. Future research should focus on optimal balancing of integrated and focused skill instruction for different learner populations, development of appropriate assessment tools, and effective teacher preparation for integrated skills teaching.

As language education continues to evolve toward more authentic and communicative approaches, the integrated skills perspective offers a powerful framework for designing instruction that prepares learners to use language effectively in real-world contexts.

References

1. Brown, H. (2014). *Principles of Language Learning and Teaching*. Pearson Education ESL. Routledge. 416 p.
2. Hinkel, E. (2022). *Handbook of Practical Second Language Teaching and Learning* (ESL & Applied Linguistics Professional Series). 540 p.

Marina Kirillova
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Department of Theory and Practice of Translation,
Odesa I. I. Mechnikov National University

INTERNATIONAL STANDARDS AND CRITERIA FOR EVALUATING COMMUNICATION SKILLS DEVELOPMENT

In describing language ability, the terms **performance and proficiency** both refer to evidence of what a language user is able to do with language. Similar strategies can be used when teaching for both performance and proficiency. Likewise, assessments of both performance and proficiency reflect purposeful communication tasks, mirroring real-world uses of language. There are also significant differences between performance and proficiency. What does each indicate?

Performance is the ability to use language that has been learned and practiced in an instructional setting. Coached by an instructor, whether in a classroom or online, or guided by *instructional materials*, performance refers to *language ability that has been practiced* and is within familiar contexts and content areas. The practice and assessment of performance should reflect authentic, real world use of language, even though the language is learned and practiced in some type of learning environment. Best practices for assessment of performance suggest that assessment be conducted in

the same communicative manner in which the language was learned, practiced or rehearsed. To prepare for an assessment of performance, language learners need to practice the language functions, structures, and vocabulary they will apply on the assessment tasks, rather than practicing and memorizing exactly what will be on the assessment. Educators should provide language learners with practice of a variety of tasks related to the curriculum. In this way, learners will be ready to apply these elements in the context of the new tasks they will face on the performance

assessment. To help language learners transfer their language skills, instruction needs to focus on real world-like tasks with the anticipation that learners will be prepared to do the same outside the instructional setting (as in a demonstration of proficiency).

When assessing a language learner, their performance is compared to specific features within familiar contexts and topics they have practiced. While their performance in certain tasks can give an idea of their overall skill level, it does not fully determine their proficiency. However, a pattern of performance across different tasks can indicate a general proficiency level. In other words, if a learner consistently performs at a certain level in various assessments, it suggests how they might score on a formal proficiency test.

Proficiency is the ability to use language in real world situations in a spontaneous interaction and non-rehearsed context and in a manner acceptable and appropriate to native speakers of the language. **Proficiency demonstrates** what a language user is able to do regardless of where, when or how the language was acquired. The demonstration is independent of how the language was learned; the context may or may not be familiar; the evaluation of proficiency is not limited to the content of a particular curriculum that has been taught and learned. An assessment of proficiency determines if the language user provides sufficient evidence of all of the assessment criteria of a particular level according to the CEFR Proficiency Guidelines. The individual must do everything expected at a level in a sustained fashion, that is, all of the time, in order to be rated at that level.

References

1. Concil of Europe (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume, Council of Europe Publishing, Strasbourg. 278 p.
2. Sandrock, P. Swedner, E. (2023). Performance Descriptors for Language Learners. ACTFL. 22 p.

Olena Khromchenko
PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Department of English Grammar
Odesa I. I. Mechnikov National University

MEDIATION IN THE ENGLISH LANGUAGE TEACHING

In today's globally connected economy, students increasingly need to develop negotiation skills that can function effectively in multilingual environments, particularly in English as the common business language.

The challenge is significant: negotiation requires nuanced communication involving persuasion, compromise, and relationship management - all difficult enough in one's native language. When conducted in a second language, these interactions become exponentially more complex, especially when participants have varying proficiency levels.

As language teachers, the responsibility extends beyond teaching vocabulary and grammar. The task includes equipping students with **practical communication strategies** that will allow them to: - navigate cultural differences in negotiation styles; - clearly articulate their positions despite language limitations; - understand nuanced proposals from others who may be using imperfect English; - build rapport across language barriers; - resolve conflicts constructively when communication challenges arise.

This preparation is essential because today's students will almost certainly participate in global workplaces where these skills determine professional success. Language instruction that incorporates negotiation practice creates more capable global citizens ready for the communication demands of international environments.

The CEFR framework has evolved significantly with its 2018 update, expanding the concept of mediation beyond its previous narrower scope. Originally focused primarily on reception, interaction, and production with mediation largely referring to text mediation, the framework now embraces a much broader

understanding of what mediation entails in language learning. In 2018, CEFR introduced mediating **concepts** and **communication**. It also established **mediation strategies** as a new category. In mediation, the user/learner acts as a social agent who creates bridges and helps to construct or convey meaning, sometimes within the same language, sometimes from one language to another (cross-linguistic mediation). The focus is on the role of language in processes like creating the space and conditions for communicating and/or learning, collaborating to construct new meaning, encouraging others to construct or understand new meaning, and passing on new information in an appropriate form. The context can be social, pedagogic, cultural, linguistic or professional (CEFR Companion Volume, 2018, p. 103)

Treatment of mediation in the CEFR is not limited to cross-linguistic mediation (passing on information in another language) as can be seen from the following extracts: make communication possible between persons who are unable, for whatever reason, to communicate with each other directly; act as an intermediary between interlocutors who are unable to understand each other directly, normally (but not exclusively) speakers of different languages; both input and output texts may be spoken or written and in L1 or L2 (CEFR Companion Volume, 2018, p. 33).

We need to deal with mediation in this extended sense, which means that we want to prepare learners to be able to:

- mediate a text, e.g. **translate, interpret, summarise** (jigsaw reading : Student *A* reads first part of the text and gives a summary to Student *B*, who has read the second part of the text; summarising the plot of a short story);

- manage communication e.g. **rephrase, simplify, clarify**, etc. (giving a presentation on a topic; explaining a word or concept that is unfamiliar to their peers);

- **collaborate** with others and **facilitate** the conversation as a member of a group (students work together to match headings with paragraphs in a text; work on a project together - to produce a product or solve a problem (Goodier, 2020, p. 2).

Developing these interrelated competencies requires classroom activities that intentionally practice all three dimensions, moving beyond traditional language

instruction to incorporate more authentic collaborative scenarios where mediation naturally occurs.

References

1. CEFR Companion Volume (2018): <http://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>
2. Goodier, T. (2020). *Mediation in English Language Teaching*. OUP : Focus Papers. 4 p.

Ліліта Коккіна
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ІНОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ САМАРИЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ У ЗВО

Розвиток технологій дозволяє опрацювання текстової інформації за допомогою різноманітних застосунків, програм, тощо. Головним чинником зростаючої потреби у такого типу редакторів є та кількість інформації, яку сучасна людина отримує та передає кожного дня. **Темою нашого дослідження** було визначено огляд новітніх засобів візуальної самаризації конспектів, які здобувачі вищої освіти бакалаврського та магістерського рівнів занотовують під час лекційних та практичних занять, що відповідає загальній тенденції розробок щодо цифровізації освіти в Україні та світі (2; 3).

Пріоритетним завданням навчання стає інтерпретація остаточних, максимально конструктивних даних, кількісних та якісних, як складових для загального висновку та самаризації документу. Це – автоматичне написання стислого резюме, анотації вихідного тексту. Сферами використання контент-аналізу (кількісного аналізу та опису документів різних типів), головною метою якого є поява скороченої версії меседжу, наразі виступають мас-медіа,

політика, бізнес, освіта, антропологія, психіатрія та психологія, лінгвістика, та інші галузі, пов'язані, будь-яким чином з соціологією. Тобто, ми можемо стверджувати, що вміння аналізувати, синтезувати та резюмувати текстову інформацію, отриманні студентами-філологами є їхніми *hard skills*, готовими до застосування в численних професійних секторах.

Одним із засобів узагальнення та виокремлення найбільш важливої інформації може бути, на нашу думку, її візуалізація. Значний вибір програм для створення презентацій є доказом того, що ця опція приваблює сучасних користувачів, здебільшого, представників нових генерацій, з кліповим мисленням. Від вже класичних *PowerPoint*, *Canva*, *Prezi*, *Google Slides* до *Beautiful.AI* та інших платформ *ChatGPT* для генерації презентацій (<https://plusai.com/blog/best-ai-presentation-makers>).

Зазвичай, 10-20 хвилин, достатньо для того, щоб здобувачі згенерували, у зручний для них спосіб, наочну версію анотації прослуханої лекції, на основі того конспекту, що було занотовано. Таким чином, ми робим **висновок**, що отримані візуальні проекти є не тільки важливою частиною роботи з опрацювання та запам'ятовування теми, але й допомогою у підготовці до іспитів або заліків, коли стисло викладений контент, у графічній формі, створений власноруч, є вельми доречним, з огляду на об'єми нових знань, які додаються до вже існуючих, фонових, з високою плінністю.

Список використаної літератури

1. Best AI Presentation Makers of 2025 (with example outputs). URL: <https://plusai.com/blog/best-ai-presentation-makers>
2. Kovalchuk, I. M. (2022). Vykorystannia tsyfrovyyh tehnologii v osvithomu protsesi: perevahy ta vyklyky [The use of digital technologies in the educational process: advantages and challenges]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv, (2), 45–52.

3. Сафонов, Ю., & Коротун, О. (2024). Цифровізація освіти в Україні: технології та методики навчання. *Трансформаційна економіка*, (2 (07)), 89-94. <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-7-15>

Маріанна Князян
доктор педагогічних наук,
професор кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС, МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІМОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ МАГІСТРА ФІЛОЛОГІЇ

На сучасному етапі розвитку вищої освіти неабиякого значення набуває формування здатності студентів до самостійного оволодіння іноземними мовами, що значно розширює професійні кордони та дозволяє брати участь у різноманітних міжнародних проєктах, науковій співпраці та академічній мобільності. До того ж полімовність, багатокультурність особистості магістра філології дозволяє досягти високого рівня конкурентоздатності та готовності до професійного самозростання впродовж життя.

Насамперед слід акцентувати на тому, що полімовність майбутнього магістра філології доцільно розуміти як здатність особистості до інтегрованого засвоєння та використання декількох мов у побутовій, соціальній, освітній та професійній сферах. Іноземні мови асимілюються здобувачем освіти не відокремлено, а синтезовано на основі аналізу й порівняння фонетичних, лексичних, граматичних одиниць з наступним узагальненням цих знань у всіх видах мовленнєвої діяльності. Теоретичний базис при цьому концентрує такі основні наукові підходи, як-от студентоцентризований, діяльнісний та культурологічний. Студентоцентризований підхід передбачає у вказаному контексті врахування мовного досвіду

здобувачів освіти, рівня сформованості їхніх знань та вмінь, зацікавленості в оволодінні іноземними мовами; забезпечення тих методів, що найбільше відповідають потребам певного студента та його особливостям інтеріоризації інформації. Натомість діяльнісний підхід орієнтує на впровадження тих методів і засобів (хмарних технологій, навчальних платформ та сервісів), які забезпечують чіткість визначення для кожного студента мети й завдань оволодіння мовними знаннями й мовленнєвими навичками, посилення інтерактивного характеру інтелектуально-пізнавальної діяльності, надання можливостей реалізації сформованого полімовного досвіду на практиці. Культурологічний підхід спрямовує на закладення в освітній процес широкого соціолінгвістичного контексту, орієнтація студентів на вивчення мови разом з багатою культурною спадщиною її носіїв. Принципово важливим методом формування полімовності є, насамперед, порівняльний аналіз фонетичних феноменів, граматичних структур та лексичних одиниць різних мов. До того ж є доцільним посилювати комунікативний характер вправ та завдань, що й дозволяє ці мовні знання асимілювати в певних ситуаціях спілкування. При цьому тими засобами, котрі покращують засвоєння декількох мов, забезпечуючи інтерактивний характер цього процесу, є сучасні технології, наприклад, Wordwall, Duolingo, LearningApps, Kahoot, Quizlet тощо.

Отже, важливими підходами до формування полімовності особистості майбутнього магістра філології є студентоцентризований, діяльнісний, культурологічний, методами – компаративний аналіз мовних структур, комунікативний метод, засобами – сучасні цифрові технології, що надають процесу засвоєння полімовних знань інтерактивного характеру.

Список використаної літератури

1. Товканець Г.В. (2018). Тенденції в розвитку європейської мовної освіти у XXI столітті. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. Вип. 1 (14). С. 171–179. URL: <http://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej/article/view/56/35>

2. Kniazian M., Khromchenko O., Sushchenko R. (2021). Development of Future Teachers' Project Competence to design Learning Process of GE, ESP, LSP. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2021 : University of Niš, Republic of Serbia. Vol. 9, No 3. P. 495–504.
<https://doi.org/10.22190/JTESAP2103495K>

Маріанна Князян
доктор педагогічних наук,
професор кафедри французької філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
Вікторія Тоній
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ВІДЕОКОНТЕНТ У ВИКЛАДАННІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ

Однією з важливих проблем активізації пізнавальних мотивів здобувачів освіти є використання відеоматеріалів, які слугують ефективному оволодінню фонетичним, граматичним та лексичним матеріалом на заняттях з французької мови. Різноманітний відеоконтент дозволяє перетворити навчання французької мови на захопливий та ефективний процес.

Відеоконтент – це є мультимедійна інформація, представлена у вигляді відеофайлів, яка містить в собі рухомі зображення та звук. Його сутність полягає в можливості передачі інформації за допомогою візуальних та аудіоелементів, що дозволяє ефективно спілкуватися, організовувати освітній процес, забезпечувати взаємодію з аудиторією з використанням різних відеотехнологій. Основними теоретичними засадами впровадження відеоконтенту є антропоцентричний, культурологічний, компетентнісний, системний, технологічний. Функції відеоконтенту полягають у візуалізації

складних понять, правил, концепцій, стимулюванні зацікавленості здобувачів освіти, забезпеченні гнучкості оволодіння знаннями, їх доступності, посиленні самодисципліни, саморегуляції, а також активізації спільної взаємодії учнів/студентів у навчальному середовищі.

Використання відеоконтенту на уроках французької мови включає кілька ключових етапів: введення здобувачів освіти в контекст висловлювання за допомогою коротких відеороликів, спрямованих на актуалізацію їхньої уваги; слухання та розуміння, де відеоматеріали використовуються для розвитку навичок слухання та ознайомлення з аутентичною вимовою; обговорення та аналіз відео, що сприяє вивченню мовних структур та лексики в реальному контексті; залучення до вправ та завдань на основі відеоконтенту для інтеріоризації та закріплення отриманих знань; упровадження творчих завдань, що розвивають самостійність, креативність та мовленнєві навички.

Серед ефективних методичних прийомів використання відеоконтенту в процесі викладання французької мови є організація своєрідних віртуальних подорожей (наприклад, по містах Франції, її регіонах, музеях, визначних пам'ятках тощо), занурення в середовище, котре й створюється відеоконтентом, впровадження анімації тощо.

Отож реалізація зазначених теоретичних підходів, етапів використання відеоконтенту, вказаних методичних прийомів сприяє ефективному оволодінню здобувачами освіти французькою мовою, стимулюючи їхню мотивацію та творчість. Використання візуальних засобів також сприяє поглибленню іммерсійного досвіду, що робить навчання більш захопливим і ефективним.

Список використаної літератури

1. Князян М.О., Телецька Т.В., Богуславський С.С. (2024). Формування граматичної компетентності майбутніх філологів як базисного компонента готовності до міжкультурної взаємодії. *Перспективи та інновації науки (Серія*

«Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). № 7(41). С. 245-253.
[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-7\(41\)-245-253](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-7(41)-245-253)

2. Майєр Н. В. (2016). Теоретико-методичні засади формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02. Київ. 41 с.

Людмила Майстренко
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри англійської філології та перекладу
Національного університету «Одеська політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНОМУ ВУЗІ

В умовах сьогодення, коли Україна інтегрується у глобальний освітній, культурний та інформаційний простір, знання іноземних мов, особливо англійської, стає вкрай важливим. Англійська мова де-факто є міжнародною мовою для наукового спілкування: в діловому листуванні, на наукових та практичних конференціях, а також у наукових публікаціях. Відтак, для молодих фахівців володіння англійською є безумовною передумовою професійного зростання.

Розвиток підприємницької діяльності в Україні зумовив збільшення зацікавленості та зростаючу популярність оволодіння діловою іноземною мовою. Наприклад, у програмі з англійської мови для професійного спілкування (2005) наголошується, що формування Європейського простору вищої освіти ставить складні задачі стосовно підвищення мобільності студентів, забезпечення більш результативного міжнародного спілкування, полегшення доступу до інформації та інших аспектів [2].

Актуальність питання викладання ділової англійської мови підкреслюється в роботах багатьох українських дослідників. До них належать

твори науковців: Ю. Дегтярьової, З. Корнєвої, С. Кожушко, Н. Сасенко. Методологічні основи вивчення іноземних мов як інструменту втілення професійних знань та навичок були досліджені в працях Л. Морської, В. Плахотника, О. Тарнопольського.

Мета цієї роботи: висвітлити теоретичні та практичні аспекти викладання ділової англійської мови студентам немовних спеціальностей у вишах. Під час викладання ділової англійської мови студентам, головне завдання викладача полягає у розвитку їхньої комунікативної компетенції в сфері ділового спілкування. Найбільш ефективним методом викладання ділової англійської є комунікативний підхід. Він створює психологічно комфортне середовище для вивчення мови. Групові обговорення підсилюють зацікавленість та особисту залученість учасників у пошуку розв'язання питань, які розглядаються. Під час таких дискусій учасники не тільки застосовують свої знання з іноземної мови, а й вчаться висловлювати власні міркування та знаходити аргументи для захисту власних поглядів. Дискусії сприяють удосконаленню лексичних, граматичних і логічних вмінь, заохочують студентів до уважного ставлення до чужих висловів, що розвиває навички сприйняття інформації на слух, а також сприяють формуванню навичок самостійного мовлення [1, с. 63].

Основними типовими ситуаціями усного спілкування для студентів є прес-конференції, переговори, презентації, дискусії та укладання угод, контрактів, вирішення бізнес-питань з партнерами телефоном, а також професійні співбесіди. Курс навчання діловому спілкуванню англійською мовою повинен включати й ті розділи сфери обслуговування, без яких неможливо обійтися під час поїздки за кордон (подорож, проходження митного контролю, поселення в готелі, замовлення їжі в ресторані та інше). Формою бізнес-спілкування є також розмова по телефону. Ділове листування відіграє ключову роль як інструмент обміну даних, слугуючи важливою складовою зовнішньоекономічної діяльності. Важливим завданням для майбутнього фахівця є також уміння грамотно скласти резюме та супровідний

лист, що є обов'язковими для працевлаштування. Дослідження українських та закордонних праць, а також практичний досвід свідчать про те, що на сьогоднішній день триває активний пошук методів оптимізації та модернізації процесу викладання ділової іноземної мови в університетах.

Список використаної літератури

1. Дідо Н. До проблеми викладання ділової англійської мови для студентів немовних факультетів ВНЗ. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2015. Вип. 35. С. 62-65.
2. Програма з англійської мови для професійного спілкування. URL: https://im.nmu.org.ua/ua/library/national_esp_curriculum.pdf (дата звернення 19.04.2021).

Владислава Намазова
магістр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ

В сучасному світі розвиток компетентностей стає можливим завдяки впровадженню сучасних педагогічних технологій у навчання, серед яких особливу роль відіграє проєктний метод. Цей підхід не лише підвищує мотивацію студентів та заохочує їх до активного навчання, а й сприяє набуттю навичок розв'язання практичних завдань та їх ефективного використання у реальних умовах. У процесі роботи над проєктами студенти не лише засвоюють теоретичні знання, а й отримують цінний практичний досвід, що є ключовим елементом їхньої професійної підготовки. У зв'язку з цим

важливим є визначення етапів виконання проєктів та їхнього впливу на ефективність навчального процесу.

Треба зазначити, що проєктне навчання розглядається крізь призму трьох основних етапів: планування, виконання та звітування (Hamidah et al., 2020). Планувальний етап передбачає вибір тематики, виконання підготовчих завдань, формулювання ключових запитань, розробку детального плану та створення графіка роботи. Ця структурована підготовка дає змогу студентам ефективно організовувати свою діяльність, а також формувати навички комунікації та управління ресурсами.

Звернемо увагу на те, що центральним у проєктній діяльності є етап виконання, під час якого реалізуються поставлені завдання. Студенти застосовують набуті знання у сфері лексики та граматики, працюють у команді та розвивають здатність до адаптації в динамічному навчальному середовищі. Важливою складовою цього етапу є інтеграція теоретичних знань у практичну діяльність, що сприяє формуванню професійних компетентностей.

Крім того, заключним є етап звітування, який забезпечує підсумковий аналіз виконаної роботи. На цьому етапі студенти оцінюють рівень досягнення поставлених цілей, якість використаних ресурсів і відповідність отриманих результатів початковому плану. Аналіз проведеного проєкту сприяє розвитку навичок самооцінювання, критичного мислення та рефлексії щодо власного навчального процесу та професійного зростання.

Таким чином, проєктне навчання є багаторівневим і комплексним процесом, який вимагає ретельного планування, ефективної реалізації та всебічного аналізу отриманих результатів. Формувальне оцінювання відіграє важливу роль у визначенні навчальних досягнень студентів, а також у виявленні напрямів подальшого розвитку їхніх навичок, що сприяє покращенню загальної якості навчального процесу.

Список використаної літератури

1. Hamidah, H., Rabbani, T. A. S., Fauziah, S., Puspita, R. A., Gasalba, R. A., Nirwansyah, & Mayani, L. A. (2020). *HOTS-Oriented Module: Project-Based Learning* (pp. 26-30). SEAMEO QITEP in Language.

Діана Романюк

аспірант Ізмаїльського державного гуманітарного університету

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНИХ МОВ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТСТВА ДО КОМУНІКАЦІЇ У ВОЛОНТЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Принципово важливим завданням вищої освіти сьогодні є підготовка майбутніх фахівців до громадянської активності, насамперед, до комунікативної взаємодії з іншими у процесі волонтерської діяльності. Вирішення цієї проблеми пов'язане з такими пріоритетними практичними завданнями, як формування соціально-комунікативних умінь студентів, їхньої культури співпраці, виховання емпатії, доброзичливості, дружелюбності, відповідальності, розвиток здатності до критичного осмислення ситуацій та оцінки коректності власних дій у них. Різні питання цієї проблеми розглядалися такими науковцями, як М. Князян, Л. Сущенко, О. Хромченко (іншомовна комунікативна компетентність майбутнього філолога та його здатність до освітньої діяльності), сутність та особливості волонтерства (М. Горошко, О. Мохорєва). Поряд з цим має сенс розкрити шляхи формування готовності студентів до комунікації у волонтерстві на заняттях з іноземних мов.

Насамперед варто зазначити, що волонтерська діяльність майбутніх фахівців гуманітарного профілю розгортається за такими основними напрямками, як допомога українським воїнам, підтримка внутрішньо переміщених осіб, робота з дітьми й дорослими з особливими потребами,

малозабезпеченими людьми, багатодітними сім'ями тощо. Неабиякого значення набуває волонтерська діяльність майбутніх філологів з розповсюдження в світі знань про історію, культуру, сучасні здобутки України, до того ж ознайомлення українців з досягненнями у політичному, соціально-економічному, науковому, культурному житті різних країн, мова яких вивчається. Акцентуємо на тому, що в зазначених вище ракурсах волонтерство передбачає проведення різноманітних заходів, серед яких перекладацька, культурно-просвітницька, навчально-виховна діяльність пріоритезуються саме в професійному становленні бакалавра й магістра філології.

Слід підкреслити, що освітній компонент «Іноземна мова» дозволяє використовувати матеріал, який репрезентує діяльність волонтерів у світі, вимоги до їхніх компетентностей та особистісних якостей, приклади безкорисливого служіння людям, а також розкриває шляхи вирішення важливих соціальних проблем у суспільстві саме за допомогою волонтерської діяльності. Упровадження на заняттях з таких обов'язкових освітніх компонентів, як «Перша іноземна мова», «Друга іноземна мова», комунікативних вправ, що орієнтують здобувачів вищої освіти на обговорення сучасних питань організації роботи волонтера, написання аналітичних есе, рефератів, творів, проведення дискусій, прес-конференцій з проблем комунікації з представниками різних вікових та соціальних груп.

Отже, освітній компонент «Іноземна мова» дозволяє сформувати у майбутнього філолога комунікативні вміння у волонтерській діяльності, здатність до соціальної взаємодії та міжкультурного партнерства; саме волонтерство є важливим засобом розвитку суспільства та кожної окремої особистості в ньому.

Список використаної літератури

1. Мохорєва О., Горошко М. Волонтерство як соціальний феномен. *Особистість. Суспільство. Війна : зб. наук. праць*. Харків. 2022. С. 79–81.

2. Kniazian M., Khromchenko O., Sushchenko R. (2021). Development of Future Teachers' Project Competence to design Learning Process of GE, ESP, LSP. *The Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2021 : University of Niš, Republic of Serbia. Vol. 9, No 3. P. 495–504.
<https://doi.org/10.22190/JTESAP2103495K>

Ірина Снісаренко
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Донецького державного університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦИФІЧНОЇ ЛЕКСИКИ В РОБОТІ ПРАВООХОРОНЦІВ

В умовах інтеграції України в міжнародний безпековий простір особливого значення набуває професійна іншомовна підготовка майбутніх поліцейських, адвокатів та співробітників правоохоронних органів, зокрема якість та рівень володіння ними іноземними мовами. Знання мови дозволяє ефективно взаємодіяти з іноземними колегами у сфері запобігання й розслідування злочинів, опрацьовувати міжнародні правові документи, брати участь у миротворчих місіях тощо.

Метою навчання іноземної мови майбутніх поліцейських для специфічної мети є підвищення загального рівня знання іноземної мови відповідно до загальноприйнятих європейських стандартів, формування навичок письма, читання, говоріння та аудіювання, формування професійно-орієнтованої лексичної обізнаності, формування міжкультурної комунікативної компетенції.

Відбір лексичного матеріалу має ґрунтуватися на типових мовленнєвих ситуаціях, з якими стикаються працівники поліції: спілкування з громадянами (власне з іноземними), складання рапортів, допити, зупинка підозрюваного,

опитування свідків, зупинка транспортного засобу, роз'яснення прав затриманого, оформлення документів сценаріїв та подій. Вивчення лексичних одиниць із подальшим їх застосуванням у діалогах, рольових іграх, вправах на вживання фахової лексики можливе під час роботи з онлайн-платформами, мобільними додатками, інтерактивними тестами, які спеціалізуються на поліцейській тематиці (Police Digital Service `Police. UK`, InTime Scheduling Software, Data Collect Mobile, U.S Cop, Miranda Rights, US Police Test Prep Study 2025, First Aid App, Police Scanner: Fire Radio, GPS Camera 55. Field Survey). Ці додатки призначені для підвищення здатності провахоронця швидко і ефективно реагувати на різні виклики, особливо коли існує потреба використання ситуативного лексичного набору одиниць для заповнення або ведення документації про інциденти, доступу до кримінальних баз даних в режимі реального часу та інших практичних кейсів.

У своїй діяльності поліцейські використовують офіційні коди і акроніми (FIDO - Forget It, Drive On, 10-4 - Ok/message received, P.O.V. – Personally owned vehicle, AFIS - Automated Fingerprint Identification System, BOLO - Be on the look out, DV - Domestic violence, etc.), а також неофіційний сленг і жаргон для внутрішнього спілкування (Walkie talkie - portable radio, Berries and Cherries - blue and red lights on patrol cars, a house mouse – a cop who works with papers, A Sam Browne – officer`s belt, Duster buster - nylon cord used to tie the feet of a person under the influence of PCP or other drugs, Green death - facetious police term for marijuana, Red ball - a high-profile crime, requiring round-the-clock investigation, Squirrel cage - Police headquarters). Більшу частину поліцейської лексики важко зрозуміти, тому що вона вузькоспеціалізована. Проте, знання поліцейської термінології може допомогти жертвам злочинів, очевидцям та безпосереднім учасникам швидко і коректно орієнтуватися в критичних ситуаціях.

Важливими в процесі навчання іноземної мови є також електронні навчальні платформи, мобільні додатки та інструменти віртуальної реальності (VR), які все частіше використовуються для створення захоплюючих та

гнучких навчальних середовищ. Наприклад, VR може імітувати міжнародний аеропорт або пункт пропуску, що дозволяє правоохоронцям практикувати мовні навички в реалістичних умовах, не виходячи з навчальної аудиторії.

Поліцейська робота передбачає використання унікального набору мовних одиниць, знання яких корисно не тільки для тих, хто працює в поліції, але і для всіх, хто хоче краще зрозуміти систему правосуддя. Методика викладання англійської мови для майбутніх поліцейських повинна враховувати специфіку їхньої професії та забезпечувати формування лінгвістичної компетенції у професійно-орієнтованому контексті.

Олена Хромченко

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри граматики англійської мови

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Вікторія Аладишева

бакалавр факультету романо-германської філології

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ОСВІТНЬО-ІГРОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК ДОПОМІЖНИЙ ЗАСІБ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Актуальність теми обумовлена сучасними тенденціями інтеграції цифрових технологій в освітній процес та потребою підвищення ефективності викладання іноземних мов у школі. В умовах переходу до нових освітніх стандартів і розвитку дистанційного та змішаного навчання питання формування лексичної компетентності як важливого компонента комунікативної компетентності набуває особливого значення.

Лексична компетентність забезпечує здатність оперувати лексичними одиницями в усному та письмовому мовленні, досягати точності висловлювань, що є необхідним у міжкультурній комунікації. Її формування

потребує системного підходу та інтерактивних методів навчання, серед яких важливе місце посідають освітньо-ігрові платформи. (Басай, 2022, с. 145)

Проблематика теми знаходить підтвердження у дослідженнях зарубіжних і вітчизняних науковців: С. Гескінс, Х. Гарднера, І., Беляєвої, Л. Плахотник, Н. Басай та інших. Наголошуються переваги цифрових ресурсів у навчанні мов, акцентуючи увагу на можливості підвищення мотивації, активізації мовленнєвої діяльності та оптимізації засвоєння лексики. (Kukulska-Hulme, 2009), (Richards, Rodgers, 2014, с.71)

Сучасні освітньо-ігрові платформи, такі як Quizlet, Kahoot!, Wordwall, LearningApps, дають змогу організовувати навчання у форматі інтерактивних вікторин, флешкарт, ігор і тестів. Однією з переваг є доступність платформ, можливість адаптації завдань до теми уроку та рівня підготовки учнів, організації роботи в парах, групах або індивідуально.

Під час педагогічної практики у середній школі було встановлено, що учні, які систематично працювали із завданнями на цих платформах, демонстрували вищий рівень сформованості лексичних навичок порівняно з тими, хто навчався за традиційною методикою. Освітньо-ігрові платформи виявилися особливо зручними для організації **Warm-up**-частини уроку, що дозволяє налаштувати учнів на роботу та мотивувати до вивчення лексики, а також для закріплення та повторення матеріалу.

У порівнянні з іншими ресурсами, **Quizlet**, **Wordwall** та **LearningApps** дозволяють швидко інтегрувати інтерактивні завдання до уроку без значних витрат часу на підготовку чи пояснення правил. Це особливо важливо в умовах обмеженого навчального часу. Крім того, ці платформи забезпечують гнучкість — учитель може обирати рівень складності завдань та тип інтерактиву відповідно до теми уроку.

Практичний досвід підтвердив ефективність такого підходу за умови дотримання педагогічної доцільності та врахування технічних можливостей школи і цифрової компетентності учасників навчального процесу.

Згідно з дослідженням (Хромченко, 2023, с. 233), цифрове покоління учнів має схильність до навчання через взаємодію з технологіями, що робить використання освітньо-ігрових платформ необхідним для підтримки їхньої внутрішньої мотивації до вивчення англійської мови.

Отже, впровадження освітньо-ігрових платформ у процес формування лексичної компетентності є ефективним і перспективним напрямом сучасної шкільної освіти, який сприяє підвищенню мотивації, якості засвоєння матеріалу та урізноманітненню уроків.

Список використаної літератури

1. Басай, Н. П. (2022). Формування іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи засобами цифрових технологій. *Педагогічний альманах*, (49), 144–148.
2. Khromchenko, O. (2023). Peculiarities of teaching new generations of digital natives in the English language classes. *Pedagogical Sciences Reality and Perspectives*, (91), 231–234.
3. Kukulska-Hulme, A. (2009). Will mobile learning change language learning? *ReCALL*, 21(2), 157–165.
4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
5. LearningApps.org, Wordwall.net, Quizlet.com: офіційні сайти платформ та методичні рекомендації до використання в навчальному процесі.

Олена Хромченко
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри граматики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Анастасія Приказюк
бакалавр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

СЕКРЕТ УСПІХУ: ЯК ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЗМІНЮЄ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Методи та підходи до вивчення англійської мови змінювалися протягом історії, з часом все більше уваги приділяється тому, щоб зробити навчання орієнтованим на учня. Гейміфікація є одним із способів зробити це. Крім того, вона виконує одну з головних цілей сучасної освіти — створення мотивуючої атмосфери. У наш час зростає кількість онлайн-платформ та соціальних мереж з освітнім контентом, блоги як у письмовому, так і у відео форматах на YouTube., що набирають популярності серед учнів та викладачів. Крім того, популярними стають різноманітні інтерактивні вікторини, ігри, що спеціалізуються на навчанні, онлайн-ігри в командах, ресурси для спілкування з носіями, які також сприяють ефективному вивченню мови.

Кевін Вербах структурував елементи гейміфікації у піраміду, вершиною якої є концептуальні цілі, або ігрова динаміка, куди входять емоції, прогрес; в основі лежать ігрові компоненти, тобто квести, бали, аватари, бейджі, дошки лідерів та інші. Механізми гейміфікації знаходяться у центрі піраміди, до них входять виклики, змагання, співпраця, фідбек, надбання знань, винагорода за зусилля (Kevin Webach, 2020). Саме ці елементи і формують стійкий інтерес до вивчення мови та забезпечують ефективний зворотній зв'язок, підвищуючи мотивацію та залучаючи учнів до активної участі в уроці.

Гейміфікацію можна інтегрувати як в онлайн-, так і в офлайн- формати

навчання, адаптивність на цьому не закінчується: її можна використовувати на різних етапах уроку, Warming-up tasks, перевірка домашнього завдання чи оцінка засвоєного матеріалу. Застосування ігрових елементів сприяє покращенню різних мовленнєвих навичок, зокрема говоріння, аудіювання, читання, поза увагою не залишаються і навички Soft-skills, наприклад, критичне мислення, креативність, вміння працювати у команді.

У контексті класу до найпоширеніших способів гейміфікації відносяться адаптації відомих ігор (морський бій, Alias), brainjogging, вікторини між командами, індивідуальні квізи, тощо. В онлайн навчанні усе частіше використовуються різні платформи з готовими матеріалами, або макетами для створення персоналізованих завдань. Провівши опитування до найпоширеніших сайтів входять WordWall, Kahoot, Genial.ly, Cerebriti, Edmodo. Розвиток на цьому не зупиняється, спеціалісти розробляють додатки для самостійного розвитку мовної компетенції, популярними стали додатки Duolingo, Lingodeer, Babbel, Busuu, Langly.

Варто зазначити, що незалежно від формату, усі ці інструменти спираються на однакові психологічні теорії, які викладачі мають враховувати під час впровадження гейміфікованих технологій. Перша з них — це теорія використання та задоволення (Uses and Gratification Theory), коли учні стають активними учасниками процесу, а не пасивними спостерігачами. Наступною є теорія самовизначення (Self-determination theory), згідно з якою є три основні психологічні потреби: компетентність, автономія та спорідненість. Ключовим є поняття окталіз, або 8 елементів сисетми мотивації: епічний смисл та заклик, розвиток і досягнення, посилення креативності та зворотний зв'язок, право власності. соціальний вплив та зв'язок, дефіцит і нетерпіння, цікавість та непередбачуваність, втрата й уникання. (Теравська, 2023)

Список використаної літератури

1. Теравська, В. (2023). *Як застосовувати гейміфікацію у навчальному процесі*. Journalsim Teacher Academy. <https://www.jta.com.ua/knowledge->

2. Werbach, K., & Hunter, D. (2020). *For the Win, Revised and Updated Edition* [Монографія]. JSTOR. DOI: <https://doi.org/10.2307/j.ctv2hdrfsm>

Софія Чебан

**бакалавр факультету романо-германської філології,
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова**

ДІЛОВА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ *SOFT SKILLS* У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У сучасному суспільстві, де швидко змінюються вимоги до професійної підготовки, ключову роль відіграє не лише рівень володіння професійними знаннями, а й наявність *soft skills*, або м'яких (гнучких) навичок. Вони включають комунікативні здібності, вміння працювати в команді, здатність до креативного та критичного мислення, лідерські якості, організаційні вміння та гнучкість мислення. Саме ці навички стають визначальними в умовах високої конкуренції на ринку праці та активної глобалізації. У зв'язку з цим актуальним стає пошук ефективних методів формування *soft skills* в освітньому процесі, зокрема під час вивчення іноземної мови (Ортинський, 2009).

Розглядаючи ділову гру як потужний інструмент розвитку м'яких навичок у процесі навчання англійської мови, проведено дослідження, яке базується на поєднанні теоретичних положень із практичним експериментом, мета якого — визначити ефективність ділових ігор у формуванні соціально-комунікативних умінь серед учнів. Теоретичний розділ дослідження розкриває суть поняття "*soft skills*", їх значення для професійного зростання та особистісного розвитку, а також класифікує основні методи їх формування. Особлива увага приділяється порівнянню "м'яких" і "жорстких" навичок,

показано, що саме soft skills часто визначають успішність особистості у реальному житті.

Ділові ігри є ефективним методом інтерактивного навчання, який дозволяє створити умови, наближені до реального професійного середовища. Участь у таких іграх дозволяє студентам розвивати мовні навички в англомовному контексті, приймати рішення, взаємодіяти з іншими учасниками, виконувати рольові завдання, проявляти лідерство та відповідальність. Ділова гра, як імітаційна технологія, моделює типові ситуації професійного або соціального характеру, що вимагають комунікації, критичного осмислення та творчого підходу до вирішення завдань (Белкін).

У практичній частині було проведено експериментальне дослідження за участі учнів 10 класу (20 осіб віком 15–16 років), що мало на меті дослідити, як впровадження ділових ігор у навчальний процес впливає на рівень сформованості м'яких навичок. Впродовж чотирьох тижнів учні брали участь у заняттях у формі ділових ігор, розроблених відповідно до їхнього рівня мовної підготовки (B1) та вікових особливостей.

Було реалізовано три основні ділові гри: "Job Interview" (співбесіда на роботу), "Business Negotiation" (ділові переговори), "Product Presentation" (презентація продукту).

Кожна гра була спрямована на розвиток різних soft skills — від самопрезентації та публічного мовлення до ведення переговорів і командної співпраці. У ході дослідження використовувались різні методи збору даних: анкетування, спостереження, самооцінка, виконання практичних завдань та тестів. Це дозволило отримати як кількісні, так і якісні результати.

Результати дослідження засвідчили позитивну динаміку у розвитку м'яких навичок учнів: рівень комунікаційних навичок зріс у середньому на 1,5 бала (за 5-бальною шкалою); критичне мислення — на 1,4 бала; навички роботи в команді — на 1,5 бала.

Крім цього, 95% учасників опитування підтвердили, що ділові ігри допомогли їм краще засвоїти англійську мову, зокрема в аспекті усного

мовлення. 90% учнів вважають, що саме цей формат сприяє розвитку їхніх soft skills. Було також помічено загальне підвищення активності на заняттях, зростання впевненості, готовності до висловлення власної думки, відкритості до командної роботи.

Було сформульовано рекомендації для викладачів, що можуть бути корисними для ефективної реалізації ділових ігор у навчальному процесі. Серед них: адаптація ігор до навчальної тематики та вікових особливостей, поєднання з іншими формами роботи (проекти, дискусії, рефлексія), роль учителя як фасилітатора та модератора, впровадження чітких критеріїв оцінювання участі в грі. Вказано також на можливі труднощі: потреба в часі, ресурсах, а також ризик втрати фокусування на навчальній меті, якщо гра не структурована належним чином.

У висновках підкреслено, що ділові ігри як інноваційний підхід до вивчення іноземної мови забезпечують не лише засвоєння мовних знань, а й створюють основу для формування ключових соціальних навичок, необхідних для успішного професійного і особистісного розвитку (Фединець, 2013). Таким чином, ділова гра виступає ефективним засобом гармонійного поєднання навчання, особистісного зростання та соціальної інтеграції молоді.

Список використаної літератури

1. Белкін, І. В. *Педагогічні умови виконання ділових ігор у вищих навчальних закладах* [Електронний ресурс]. http://www.rusnauka.com/36_PWMN_2010/Economics/76764.doc.htm
2. Ортинський, В. Л. (2009). *Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Центр учбової літератури.
3. Фединець, Н. І. (2013). Ділові ігри – активний метод навчання у підготовці фахівців з менеджменту. *Науковий вісник НЛТУ України*, 23(1), 365–370.

Секція 9

Сучасна література в компаративістських дослідженнях

Наталія Абабіна
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри зарубіжної літератури
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ДИСКУРС-АНАЛІЗ НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНОГО ТВОРУ

Художній твір з точки зору синергетичного дискурсу можна розглядати як нелінійну систему, отже інтерпретацію його можна провести на основі нелінійної динаміки. Це дає можливість висвітлити якості художнього твору, які до цього часу залишалися поза увагою дослідників або раніше вважалися несуттєвими. Започаткована у точних і природничих науках, ця теорія виявилася досить плідною у літературознавстві та дискурсології. Такі ознаки тексту, як біфуркація, флуктуації, атрактор потроху приживаються в аналізі художнього дискурсу та спрямовують на «оригінальні способи виявлення літературознавчих проблем внутрішньої організації тексту» (Беляков, 2024, с. 47). Ці поняття визначають рух сюжету твору. Від обраного шляху на етапі біфуркації та сили флуктуацій, які впливають на дії героїв, залежить, яким буде атрактор – простим чи дивним. Науково-фантастичний жанр для аналізу обраний не випадково – саме його форми і механізми розвитку сюжету яскраво відображають непередбачувану поведінку нестійкої динамічної системи.

Мета даної роботи – показати непередбачуваність траєкторії руху динамічної системи персонажу на матеріалі роману Денієла Кіза «Квіти для Елджернона».

Науково-фантастичний роман Д. Кіза обраний для аналізу з кількох причин. З одного боку, через важливість проблематики твору – проблеми людей з особливими потребами, їх соціалізація і способи залучення до громадської діяльності останнім часом активно обговорюються. З іншого боку, тип самоорганізації головного героя демонструє пригожинську модель

дисипативної мінливості, тобто поєднання хаосу з новим порядком через різноманітність пошуку і життєвого досвіду. Це дає можливість виробити неklasичну модель аналізу твору, – з точки зору синергетичної парадигми. Актуальність означених проблем підтверджується тим, що в художній літературі такі персонажі все частіше стають головними. Одним із перших таких письменників став Д. Кіз.

У центрі сюжету – науковий медичний експеримент над 32-річним Чарльзом Гордоном, людиною з особливими потребами і низьким IQ. Він працює прибиральником у пекарні. Твір написаний у формі звіту самого головного героя. Такою була одна з основних умов експерименту – він має записувати все, що трапляється з ним і що він відчуває. У результаті герой стає генієм, проте його оточення не готове сприйняти його таким: «розум загнав клин між мною і тими людьми, яких я знав і любив...», «раніше вони насміхалися, зневажаючи мене за невігластво й тупість; тепер вони ненавиділи мене за мої знання та моє розуміння» (Кіз, 2015). Експеримент закінчується трагічно – «розум, розвинений штучно, руйнується протягом часу, прямо пропорційного темпам його зростання» (Кіз, 2015).

У ході проведеного дослідження твору Д. Кіза встановлено, що параметром порядку у романі «Квіти для Елджернона» служать неймовірні, неочікувані події, яким підкорений увесь сюжет. Саме вони є складовою всього процесу самоорганізації і ведуть до дивного атрактора. У науково-фантастичному жанрі він проявляється яскраво, адже адаптація героя з особливими потребами до свого нового стану чи нового оточення проходить на межі хаосу і порядку. Послідовність нестійкостей у романі Д. Кіза показує, що нелінійні системи з дивним атрактором спрогнозувати від початку до кінця неможливо, тому що в процесі самоорганізації відбувається те, на що очікували менш за все.

Список використаної літератури

1. Беляков О.О., Шкамарда О.А. (2024). Теоретичні передумови та засадничі принципи хаологічного аналізу художнього тексту. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*, 1, 47–52.
2. Кіз Д. Квіти для Елджернона (2015). Пер. з англ. В. Шовкун. <file:///C:/Users/user/Downloads/kiz-deniiel-kvity-dlia-eldzhernona3440.pdf>

Олена Бежан

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри зарубіжної літератури

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЕВОЛЮЦІЯ ГРАФІЧНОЇ ПРОЗИ КІНЦЯ ХХ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.: ВІД КАРТИНКИ З ТЕКСТОМ ДО «ГРАФІЧНОГО НАРАТИВУ»

Еволюція жанру коміксів розвивалася хвилеподібно, з яскравими етапами, які відображали зміни в суспільстві, політиці та масовій культурі. Попередниками коміксів були європейські ілюстровані брошури XVI століття та карикатурні журнали XVIII століття. Перші зразки використання текстових «бульбашок» для передачі діалогів з'явилися в сатиричних ілюстраціях, а офіційний початок коміксів як виду мистецтва вважають 5 травня 1895 року, коли в газеті New York World з'явилася серія малюнків «Hogan's Alley». Це була перша масова комікс-історія. У цей період комікси здебільшого були гумористичними та друкувалися в газетах. У 1938 році вихід першого випуску «Action Comic» та дебют Супермена започаткував епоху супергероїв, потім з'явилися Бетмен, Чудо-жінка, Капітан Марвел, Флеш та інші. Комікси набули великої популярності під час Другої світової війни, супергерої в них боролися проти нацистів і захищали «американську мрію».

Після Другої світової війни інтерес до супергероїв згас, а у 1950-х суспільство почало звинувачувати комікси у зростанні підліткової

злочинності, що призвело до запровадження Кодексу коміксів (1954) – суворой цензури, яка забороняла зображення насильства, жахів та злочинності. Переломним став 1956 року коли DC Comics перезапустили супергеройські комікси. У 1960-х Marvel представили своїх знакових персонажів: Людину-павука, Галка, Залізну людину, Людей Ікс, Фантастичну четвірку. Цензура послабилася, що дало змогу авторам піднімати складні соціальні теми: наркотики, расизм, екологія.

Середина 1980-х років – важливий періодом в історії коміксів, відбуваються суттєві зміни в їх тональності, стилістиці та наративі, на думку вченого Ф. Джеймисона, в першу чергу спостерігаємо «стирання меж між високою культурою та масовою, комерційною культурою, та появою нових текстів, що їх навiali форми, категорії і смисли, тієї самої культурної індустрії...[1]». Починається ера «навчального коміксу», несерйозність графічної прози залишається у минулому, комікс як найбільш доступна форма для сприйняття, стала використовуватись для передачі найскладніших тем. У академічних виданнях з'являються перші нотатки про жанр. Якщо раніше історії супергероїв здебільшого будувалися за класичною схемою боротьби добра зі злом, то тепер вони почали відображати більш складні та суперечливі теми, такі як моральна неоднозначність, психологічна глибина персонажів, соціальна критика та навіть політичний підтекст. Одним із найважливіших творів цього періоду став «The Dark Knight Returns» (1986) Френка Міллера. Це графічний роман, який повністю переосмислив образ Бетмена, зробивши його старшим, жорсткішим і похмурішим. У творі показано суспільство, що загрузло в корупції та анархії, а супергерої змальовуються не як ідеальні рятівники, а як люди з вадами та складними внутрішніми конфліктами. Ще одним визначним твором став «Watchmen» (1986-1987) Алана Мура та Дейва Гіббонса. Це не просто комікс, а справжня деконструкція жанру супергероїки. Комікс порушує теми моралі, відповідальності за владу, страху перед війною та ролі героїв у сучасному світі.

На початку 1990-х років у комікс-індустрії відбулися значні зміни. У 1992 році група провідних художників, незадоволених політикою великих видавництв (як Marvel та DC), заснувала незалежну компанію Image Comics. Це дало можливість авторам зберігати права на своїх персонажів та отримувати більше творчої свободи. Сьогодні комікси – це повноцінне мистецтво, що охоплює всі можливі жанри: від супергеройських історій до документальних романів та літературних адаптацій. Вони стали не лише розважальним медіа, а й важливим способом висловлення соціальних, політичних і культурних ідей. На зміну коміксу приходить поняття графічний роман. Вперше термін використав критик Річард Кайл у 1964 році, а популярність приходить завдяки творчості Вілла Айснера.

Попри подібність до коміксів, графічний роман має низку відмінностей: це твір із самостійним сюжетом, візуальна частина тут не просто доповнює текст, а є невід’ємним елементом, друкуються у форматі книги (обсяг роману від 60 до 200 сторінок), графічний роман тяжіє до літературної форми, має складні наративні структури та тематичну глибину, тобто порушує глибокі соціальні, історичні, філософські та психологічні питання. Цей жанр цікавить дедалі більше авторів, які все більше хочуть привертати читача новими формами, використовують поєднання тексту й візуального мистецтва для створення нових історій.

Список використаної літератури

1. Джеймісон Ф. (2008). *Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму*. Видавництво «Кус».
2. McCloud S. (1993) *Understanding Comics: The Invisible Art*. Harper Collins Publishers.

Леся Войтенко
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри зарубіжної літератури
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

сучасна КОМПАРАТИВІСТИКИ В УКРАЇНІ

В Україні літературна компаративістика формується в останній третині XIX ст., відповідно до європейського контексту, а у витоків стоять М. Драгоманов, І. Франко, М. Дашкевич. В історії української компаративістики як науки можна говорити про *п'ять етапів розвитку*.

Перший (класичний) етап розвитку української компаративістики: остання третина XIX – початок XX ст.

Про зв'язки давньої і нової української літератури з літературами західних і південних слов'ян в першій половині XIX ст. писали І. Срезневський, М. Костомаров, О. Бодянський, М. Максимович. Починаючи з другої половини XIX ст., у працях М. Драгоманова, І. Франка, О. Потебні, В. Щурата, В. Перетца йдеться про зіставлення фольклору й художньої літератури в Україні. У середині XIX ст. М. Максимович і О. Волинський використовують різні складові сучасної компаративістики, зокрема імагології, тематології, генології. Українська компаративістика XIX ст. («класична») є різновекторною, адже вивчає українські явища порівняно із Заходом, і Сходом, тому можемо назвати його порівняльним. Важливим етапом у становленні порівняльного методу в Україні є студії О. Котляревського.

Другий етап розвитку компаративістики: 20-ті рр. XX ст.

На межі XIX – перших десятиліть XX ст. українська компаративістика представлена працями В. Перетца, М. Возняка, С. Маслова, А. Шамрая та ін. М. Возняк у праці «Історія української літератури» одним із перших вітчизняних літературознавців став застосовувати синхроністичні таблиці. Розвиток української літератури (від найдавніших часів до XVIII ст.)

науковець висвітлював як у контактному-генетичному, так і в типологічному аспектах.

Третій етап розвитку: 30-ті – початок 50-х рр. XX ст.

За свідченням Д. Наливайка, науковий розвиток компаративістики в Україні відбувався лише до 30-х рр. На початку 30-х рр. XX століття розпочався тиск на вітчизняну літературну компаративістику. Гальмування розвитку цієї науки йшло паралельно з процесом розгрому української культури. У повоєнні роки на літературну компаративістику в СРСР накладено заборону. У другій половині 40-х рр. її було офіційно названо «буржуазною лженаукою», тому цілком природньо, що компаративістські дослідження не велись. Учених-компаративістів різко критикували, а нерідко вони зазнавали репресій.

Четвертий етап розвитку компаративістики в Україні: 1953 – кінець 80-х рр. XX століття.

Поступово компаративістика почала відроджуватись у період «хрущовської відлиги» (1953 – 1964), але цей процес був непослідовний та однобічний, особливо в Україні, де відповідну наукову традицію було штучно перервано, а порівняльні студії набули нових, здебільшого викривлених форм: «буржуазна» компаративістика оголошена «псевдонаукою», а їй протиставлялося радянське порівняльне літературознавство як «справжня» наука, що керувалася єдиною науковою марксистсько-ленінською методологією.

Г. Вєрвєс зазначає, що в 1950-1970-х рр. в Україні визначилася кілька основних типів досліджень літературних зв'язків: проблема освоєння національною літературою видатних художніх явищ інших літератур; ролі українських письменників у міжслов'янських літературно-суспільних контактах, загальнослов'янський і світовий резонанс їхніх ідейно-естетичних концепцій. Такого типу дослідження проводились у 50-х роках XX століття.

Українсько-іншослов'янські зв'язки цілих історичних епох, взаємодія української літератури з іншими слов'янськими літературами на

основних етапах розвитку особливо активно проводились впродовж 60-х років ХХ століття, а порівняльні методи і стилі слов'янських літератур активно досліджувались у середині 70-х рр.

Однак слід визнати, що «у нашій компаративістиці до останнього часу (кінця 80-х – 90-ті рр.) переважало вивчення контактено-генетичних зв'язків української літератури, яке, до того ж, нерідко здійснювалося, кажучи словами О. Білецького, «по лінії спрощеного компаративізму», – пише Д. Наливайко[Наливайко]. Типологічні студії здійснювали і зарубіжні україністи, зокрема Григорій Грабович (США), Магдалина Ласло-Куцюк (Румунія), Стефан Козак (Польща).

П'ятий етап розвитку української компаративістики: з 1991 р. – до наших днів.

Нова історія літературної компаративістики в Україні розпочалася з набуттям країною незалежності, коли ця наука була відновлена в правах. Розширення й поглиблення культурних і літературних взаємин України сприяли актуалізації й активізації компаративних студій. Серед завдань сучасного українського порівняльного літературознавства А. Гурдуз, апелюючи до праць відомих українських компаративістів, виділяє такі: дослідження проблем порівняльної типології української літератури та поступовий відхід від акцентуації контактено-генетичних зв'язків; активізація вивчення таких галузей компаративістики, як література в системі мистецтв та інших сфер духовно-практичної діяльності й імагологія; реконструкція, що матиме два взаємопов'язані аспекти – відродження національних традицій порівняльного літературознавства й фольклористики та “прискорений розвиток” із урахуванням новацій світової компаративістики; дослідження закономірностей та своєрідностей трансформації традиційних сюжетів, образів і мотивів у різні культурно-історичні періоди; аналіз «неоміфологічних» процесів та явищ міфотворчості в літературі, а також проблем їхньої національної рецепції [Гурдуз].

Отже, компаративістика в сучасній Україні розробляє методи, способи та стилі відповідно до загальноєвропейського контексту та національної специфіки.

Список використаної літератури

1. Гурдуз, А. (2017). Сучасна літературна компаративістика: теорія і практика: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв: Вид-во МНУ імені В.О. Сухомлинського.
2. Наливайко, Д. (2006). Літературна теорія і компаративістика. Київ: Києво-Могилянська академія.

Павло Деменко
аспірант кафедри зарубіжної літератури
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЖАНРУ АНТИУТОПІЇ

Кроскультурна комунікація набула поширення у сучасному світі завдяки інтеграційним процесам сьогодення у сфері культурних, економічних, соціальних зв'язків. З іншого боку антиутопія як провідний жанр сучасності, заповнила різні національні літератури, адже її футуристично-прогностичний характер надає їй особливої актуальності та популярності. Комунікація загалом є доволі непростим процесом та поняттям одночасно, яке потребує міждисциплінарного підходу до вивчення, міжкультурна комунікація складна, адже при її дослідженні враховується культурний код мов, національний контекст, середовище тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Нині проблема міжкультурної комунікації цікавить багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких слід назвати Ф. Бацевича, О. Фролову, І. Бахова, Н. Калашник, О. Кричківську,

Е. Холла, Дж. Трейджера, Т. Грушевицьку, В. Кан-Калика, Ф. Стродбека, С. Тер-Мінасову та багатьох інших.

Формулювання мети статті. Особливої уваги заслуговує жанр антиутопії, яка є однією з форм міжкультурного спілкування. Метою нашого дослідження є аналіз розвитку кроскультурної комунікації та дослідження особливостей антиутопії як важливого чинника міжкультурної комунікації.

Виклад основного матеріалу. Виникнення міжкультурної комунікації зумовлено потребами суспільства та сягають ще античних часів, коли людям доводилося встановлювати різні контакти з чужинцями, а це вимагало толерантності і певних знань про культурні відмінності між народами. В античності комунікація невіддільна від риторики, тому розвивалася у двох напрямках: логічному і літературному. Перший йшов від Аристотеля, який вважав, що хороша промова має бути переконливою, тобто здатною за допомогою ораторської майстерності завоювати довіру та симпатію слухачів. Інший напрям був заснований Ісократом, на думку якого, хорошою промовою є та, яку пишно прикрашено й побудовано за законами естетики. Логічний напрям існував до еллінізму, саме в цей час літературний напрям його витісняє. Протягом подальшої історії розвитку людства процес обміну інформацією на різних етапах життя лише ускладнювався та поширювався, що й стало поштовхом появи терміна "міжкультурна комунікація".

Зазначимо, що давньогрецький філософ Платон, учень Сократа, в діалозі «Федр» уперше називає письмо й мовлення «способами обміну інформацією між людьми» (Донець, 2001, с. 186).

Великі географічні відкриття, розпочаті в добу Відродження, сприяли посиленню не тільки економічних, а й культурних зв'язків між народами. Із появою дипломатичних відносин інформація про національно-культурні особливості різних країн стала складником професійної міжнародної діяльності.

Особливо гостро проблема комунікації між народами постала у ХХ столітті, саме на початку цього століття антиутопія завойовує позиції в

літературі як провідний жанр. З'являються антиутопії В. Винниченка "Сонячна машина", Дж. Орвелла "1984", О. Хасклі "О дивний новий світ", у другій половині цього ж століття антиутопія перевищує інші романні жанри за кількістю. Можемо припустити, що міжкультурні зв'язки та міжетнічне спілкування сприяло популяризації жанру.

Саме у 1950-х роках ХХ століття, і виникло поняття «міжкультурна комунікація», тлумачення якого можна знайти у працях Е. Холла «Німа мова» («The Silent Language», 1959) та «Культура як комунікація» («Culture as Communication», 1954). Е. Холл та його однодумець Г. Трейгер під комунікацією розуміли ««ідеальну мету, до якої має прагнути людина у своєму бажанні якомога краще й ефективніше адаптуватися до навколишнього світу» (Hall, 1976)

Згодом у книзі «Поза межами культури» («Beyond Culture», 1976) Е. Холл говорить про те, що, на його думку, «існують певні параметри міжкультурної комунікації – виміри культури, які й пов'язують соціальні суспільства і нації, а також визначають специфічність кожної з культур» (Hall, 1976). Варто зазначити, що у цій праці Е. Холл виділяє контекст як один із характеристик культурного соціуму. На думку вченого, труднощі в здійсненні міжкультурної комунікації виникають не через мовний код або набір символів, а через контекст, який може містити декілька значень. Без контексту код взагалі вважається неповним, недосконалим, оскільки він є лише частиною того повідомлення, що передається комуніканту.

Крім того, в монографії «Німа мова» («The Silent Language») Е. Холл розвивав свої ідеї та доводив тісний зв'язок культури з комунікацією. Він писав: «Культура – це комунікація, а комунікація – це культура» (Hall, 1959)

Антиутопія, на нашу думку, це жанр, який найповніше й враховує культурний контекст, історичний і суспільний розвиток, в художній формі ілюструє до чого веде технологічний і інтелектуальний прогрес і його непередбачувані наукою, але гіпотетично можливі наслідки. Сучасні літературні твори, поєднуючи елементи утопічного і антиутопічного,

виготовляють нові жанрові варіації, сюжети і мотиви яких будуть визначатися реаліями технічного розвитку суспільства, а ці реалії у різних народів різні. Тому завдяки міжкультурній комунікації формується контекст антиутопічних творів, хоча це й певною мірою руйнує жанрову природу антиутопії, однак, з іншого погляду, сприяє появі великої кількості нових жанрових варіантів бачення майбутнього людства – практопія, екотопія, посткібер-панк, таймпанк, соціальна фантастика. Завдяки міжкультурній комунікації в антиутопії художній простір подано через часову відсутність (ахронію), неісторичний темарій, через відсутність діяхронічних причинно-наслідкових зв'язків, застиглим часом псевдореальності, яка моделюється, як правило, автором на основі спостережень культурних та історичних у певному соціумі. Ці соціуми можуть бути на різних етапах розвитку, однак міжкультурна комунікація уможливорює через кроскультурний обмін та культурний контекст можливість вибудови спільних антиутопічних моделей соціального розвитку. Як ставитися до таких футуристично-прогностичних моделей антиутопічного світу?

У сучасних дослідженнях фігурує поняття «антиантиутопія» («постантиутопія»). Саме нова антиутопія (постантиутопія) практикує пародію на саму себе, тобто на антиутопію. Усі компоненти антиутопічної жанрової матриці іноді відображаються навіть скрупульозніше, ніж в класичній антиутопії (Моцна, 2009)

Висновки. Отже, антиутопія завдяки своїй жанровій ознаці проєкції на вигадане суспільство, яке викликає несприйняття у читача через опис негативних рис даного суспільства, завдяки міжкультурній комунікації забезпечує поширення цього антиутопічного дискурсу у різних соціумах.

Список використаної літератури

1. Donets. P.N. (2001). Osnovy zahalnoi kultury mizhkulturnoi komunikatsii: naukovyi status, poniatiinyi aparat, movnyi ta nemovnyi aspekty, pytannia etyky ta dydaktyky. Kharkiv : Shtrykh

2. Motsna, I. (2009). Chas i prostir v antyutopichnykh romanakh Boryslava Pekycha. *Komparatyvni doslidzhennia slov'ianskykh mov i kultur*, 10, 360–369.
3. Hall, E. T. (1976). *Beyond Culture*. New York : Doubleday. URL: <https://monoskop.org/images/6/60/>.
4. Hall, E. T. (1959). *The Silent Language*. New York : Doubleday. URL: <https://monoskop.org/images/5/57/>.

Дмитро Манза

аспірант кафедри зарубіжної літератури

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ШЕКСПІРІВСЬКИЙ ТЕКСТ ЯК ОСНОВА ТЕКСТУ-ТРАНСФОРМУ У П'ЄСІ ТОМА СТОПΠΑРДА

При заглибленні у специфіку адаптації шекспірівського тексту Томом Стоппардом, на наш погляд, правомірно використати поняття комунікативного трансформ художнього твору. Під текстами-трансформами розуміємо наступні комунікативні утворення (в першу чергу писемні тексти, але не тільки), «які виявляють власну ідентичність із першоджерелом-еталоном (зберігаючи заголовок та прізвище автора), однак у реальності є повідомленнями з іншим адресантом, іншою структурою, навіть з іншим кодом» (Колегаєва, 2000, с. 547). Тобто текст може утворювати різні індивідуальні парадигми, які утворюються шляхом трансформацій.

Відбуваються трансформації на рівні структури, жанру, типу тексту, образної системи, соціально-етичного сприйняття тексту й образу автора. Єдність всіх елементів – «еталона і всіх його трансформів створює комунікативну парадигму твору» (Колегаєва, 2000, с. 547). До трансформів художнього твору належать не тільки його адаптовані версії для дітей або малопідготовлених іншомовних читачів, дайджест-версії твору або, навпаки, версії, де є передмова, післямова або неавторські коментарі для культурологічно необізнаного читача (наприклад, перевидання твору XIX ст.

із коментарями, адресованими читачам ХХІ-го), але й «іншокодові» та «міжкодові» (Колегаєва, 2000, с. 548-549) трансформації. Маємо на увазі переклади на інші мови або адаптацію художнього твору для інших семіотичних систем, як, наприклад, – екранізація чи театральна постановка.

Характеристика трансформів із погляду теорії комунікації забезпечує можливість та здатність до інтегрування й поглинання таких текстів та сприйняття їх як комунікативних витворів. У текстах-трансформах читач є одночасно адресатом й адресантом, поєднує функції автора й реципієнта тексту в одній особі. Тому гетерогенною ознакою таких текстів-трансформів можна вважати образ автора. «Образ автора – це наскрізний образ твору, його глибинний сполучний елемент, який сприяє об'єднанню в єдине ціле окремих частин, пронизує його єдиною свідомістю, єдиним світоглядом, єдиним світовідчуттям», – зазначає В. Кухаренко [2].

Том Стоппард у своєму творі «Розенкранц і Гільденстерн мертві» ідею про нескінченний вплив письма Шекспіра якраз і демонструє, адже його, як автора, спадщина драматурга надихнула на створення нового твору, але вже трансформованого.

Назва п'єси «Розенкранц і Гільденстерн мертві» вказує на зв'язок із шекспірівським «Гамлетом» і пропонує новий погляд на класичний текст через другорядних персонажів у Шекспіра, але у Тома Стоппарда вони стали головними. Том Стоппард, не заперечуючи філософію Шекспіра, вступає з ним в творчий діалог, змушуючи аудиторію критично переосмислити як персонажів твору, так і самих себе. Фактично п'єсою «Розенкранц і Гільденстерн мертві» автор започатковує «антигамлетівську» критику, що стала популярною у ХХ столітті. Екзистенційні питання у творі він розглядає у багатовимірній площині, показуючи їх крізь призму свідомості друзів Гамлета-Розенкранца і Гільденстерна, пропонуючи нову інтерпретацію відомих подій.

Основна заслуга Тома Стоппарда в його трактуванні Шекспіра полягає в тому, що він розширив коло шекспірівських образів, ввівши в культурну

свідомість новий підхід до персонажів «Гамлета». Замість традиційного акценту на зображенні шляхетного Гамлета чи божевільної Офелії, Стоппард акцентує увагу на Розенкранці та Гільденстерні, які у Шекспіра були другорядними персонажами. Переосмисливши шекспірівського «Гамлета», Стоппард дає цим персонажам нове життя, в якому вони сприймаються як жертви в незвичайній, тривожній, але водночас комічній історії. Розенкранц і Гільденстерн обмежені своїм статусом і не мають морального вибору, а Гамлету Тома Стоппарда виступає маніпулятором, який використовує їх у своїй боротьбі проти Клавдія.

Том Стоппард, використовуючи шекспірівський сюжет, зображує Гамлета як макіавеллістичного героя, що дозволяє читачам переосмислити традиційного «Гамлета» і розширити своє розуміння твору.

П'єса Тома Стоппарда «Розенкранц і Гільденстерн мертві» є прикладом тексту-трансформу, де переосмислено традиційні театральні мотиви через призму драми абсурду, де головна тема – це театр у театрі, а сама дія перетворюється на діалог про діалоги. Том Стоппард акцентує увагу на штучності театрального дійства, постійно нагадуючи глядачеві про його ілюзорність та театралізованість.

Список використаної літератури

1. Колегаєва І. М. Комунікативна парадигма літературного твору (культурологічний аспект). *International Icientific Confernce: Linguarax VIII Unerso*. 2000. Vol. 3-B. P. 547–553.
2. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту: підручник для студ. філолог. спец. Вид. 3-е випр. Одеса, 2002. 292 с.

Нанушка Татьяна Соня Подковирова
кандидат педагогических наук,
доцент кафедры иностранных языков профессионального направления,
докторант кафедры зарубежной литературы
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова

КОМПАРАТИВИСТСЬКІ ДОСЛІДЖЕННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Компаративістика – це літературознавча дисципліна, що вивчає генетичні та контактні зв'язки, типологічні та інтер-текстуальні відношення національних літератур, а також характерні міжмистецькі та міждисциплінарні відношення.

Перспективність компаративістики як важливої галузі знань для розвитку національних літератур можна аргументувати тим, що жодна національна література не розвивається окремо, не пересікаючись з іншими національними літературами. Коли та чи інша література аналізується поза світовим контекстом, таке дослідження є неточним, вузьким на неповним.

Компаративістика досліджує взаємовпливи та взаємозв'язки різних національних літератур, ці зв'язки ділять на генетичні та контактні, типологічні. Генетичні зв'язки – зв'язки між різними літературними явищами, що йдуть від спільного джерела, тобто явищами, пов'язаними походженням. Вони вивчаються на тематологічному (теми, сюжети, мотиви), генетичному (роди, жанри, жанрові різновиди), міфологічному (складові частини літературного твору або процесу) та інших рівнях. Контактні зв'язки - це зв'язки між письменниками (і відповідно школами, течіями, літературами), що засвідчуються документально (листи, щоденники, спогади тощо). Генетичні зв'язки відповідно визначаємо як взаємодію творів на рівні сюжету, мотиву тощо, а контактні зв'язки враховують соціально -культурний контекст породження тексту.

Інколи між фактами літературного життя різних національних літератур діє механізм типологічних відповідностей, зумовлених, як стверджує Д. Наливайко, суспільно-історичними, світоглядними, естетико-художніми, психологічними чинниками. Свою думку дослідник ілюструє промовистим прикладом – романами Е. Золя «Жерміналь» та І. Франка «Борислав сміється», автори яких не знали один одного та незнайомі з творами один одного, однак можемо говорити про типологічний зв'язок творів на образно-тематичному рівні.

Ф. Тудуар-Сюрлап'єр у монографії «Наша потреба в порівнянні» здійснює детальний огляд сучасної теорії компаративістики, порівнюючи «якими є роль і місце порівняння в літературі й ширше — в усій галузі культури» [2, 17]. Порівняння — акт критики в собі, воно відкриває здатність творів бути об'єктами критики. Для викладення теорії компаративістики, дослідниця пропонує чотири «протоколи», інакше кажучи — сукупність тих умов і правил, за яких можна здійснювати порівняльний аналіз. Перший протокол необхідний, щоб виробити звичку до зіставлення; другий — для визначення таксономії й термінологічних неологізмів; третій — для розрізнення загального і порівняльного літературознавства; четвертий — для установлення результатів процедури порівняння. Труднощі на шляху формування наукового методу компаративістики приховані, на думку авторки монографії, «у семантичних дериваціях» слова «компаратив» та похідних від нього [2, 45]. У порівняльному літературознавстві не завжди помітна різниця між методом і теорією, адже ця галузь може запозичати різні методи й теорії.

Компаративізм — не тільки відлуння бачення світу й суспільства, і навіть не тільки інтелектуальна модальність, це ще й стан критики творів літератури і мистецтва. Стандартизація, нівелювання, поглинання масовою культурою інших видів культури призвели до того, що постало питання про легітимність компаративних студій. Однак дослідниця стверджує: «Коли культури уніфікуються, аналіз відмінностей, хоч би якими тонкими, мінімальними,

навіть мікроскопічними вони були, стає ще більш потрібним і необхідним» [22, 55].

Визначаючи компаративістику як студії співвідношень, зв'язків, циркуляцій, взаємодій між літературними й культурними об'єктами, ми вважаємо її методом, але не теорією. Вивчення зв'язків між об'єктами завжди виявляється неповним, необхідно розкривати саму природу цих зв'язків. Компаративний підхід буде ефективним, якщо він застосовується в «зонах порівнюваності», тобто в таких зонах, де соціальні, культурні, історичні, естетичні феномени діють «або як стимулятори, або, навпаки, як інгібітори порівняння», — зазначає Г. Жюкуа [1, 32]. Для легітимізації узагальнень компаративіст має знати про евристичний потенціал свого методу, теоретичні аспекти та умови його використання. Слід поміркувати не тільки над питаннями, що, коли і як треба порівнювати, але також і над тим, у яких умовах це робити.

Отже, на сьогодні дослідження національних літератур без їхнього залучення до царини компаративістських досліджень є неповним, характер порівнянь та зіставлень художніх текстів, навпаки, відкриває широкі можливості для різнотекстових тлумачень.

Список використаної літератури

1. Jucquoi G., Swiggers P. *Le comparatisme devant le miroir*. Louvain-La-Neuve: Peeters, 1991. 166 p.
2. Toudoire-Surlapierre F. *Notre besoin de comparaison*. Paris: Orizons, 2013. 187 p.

Валентина Романець
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри зарубіжної літератури
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Владислав Бомко
магістр факультету романо-германської філології
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

АНТИУТОПІЯ ДЖ. ОРУЕЛЛА ТА К. ІСІГУРО В СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ КРИТИЦІ

У ХХ ст. бурний розквіт науки, небачені до цього суспільні зміни викликали стурбованість тим, куди рухається суспільство. Як зазначає сучасний дослідник Т. Н. Денисова: «When the beautiful expectations of the future gradually turned into horror the genre of the novel-warning was born, named anti-utopia» [1, p. 234].

На початку ХХ ст., а точніше після першої світової війни, безперервно починають з'являтися романи-антиутопії («Великий ризик» М. Брода, «Острів великої матері» Г. Гауптмана, «Люізит» І. Р. Бехера, «Ми» Є. Замятіна, «Прекрасний новий світ» О. Хакслі, «На мармурових скелях» Е. Юнгера, «Місто за річкою» Г. Козака, «1984», «Скотарня» Дж. Оруелла, «Зірка ненароджених» Ф. Верфеля, «Ні. Світ засуджених» В. Йенса тощо). Треба зазначити, філософська основа цих дуже ідеологізованих романів була різноманітною. Прогностична концепція, що була вміщена в цих творах, в декотрих випадках несла в собі неспокій, попередження, а в інших безнадійно песимістичний вирок людству». Тяжка духовна криза, котру пережив Дж. Оруелл в Іспанії, обумовила генезис його політичної філософії і спрямувала письменника до головної мети – спростувати радянський міф в доступній широкому масам формі. Сучасна дослідниця І. В. Шабловська наполягає, що письменник «знайшов цю форму в жанрі антиутопії і класичної сатиричної

притчі свіфтівського зразка – і та, і інша форми надзвичайно відповідають поставленій меті» [2, с. 171].

Слід зазначити, що в цьому творі виявляється поліфункціональність, яка співіснує з рухом по шкалі часу. Так, для сучасників Дж. Оруелла «1984» – роман-пророцтво. У середині 80-х – роман про сучасність, а в наші дні читач сприймає його як роман-ретроповідь, роман-ретроспектива.

Творчість К. Ісігуро представляє надзвичайне глибоке та цікаве явище в сучасній англійській та світовій літературі. Японець за походженням, увібравши в себе основні засади англійської культури, він займає особливе місце в ній і демонструє особливий соціально-культурний варіант мультикультуралізму, приходить до його філософських передумов, близьких поетиці постмодернізму. Проблема мультикультуралізму уявляється невід’ємною від процесу ідентифікації та самоідентифікації особистості.

Дослідники творчості К. Ісігуро знаходяться на різних позиціях стосовно визначення стилю романів: чи то вони винятково англійські (А. Стовбан) чи то винятково японські (М. Кралова). А інші вважають, що в творах гармонійно вживаються як риси англійського світосприйняття, так і японського (Е. Н. Белова). Багато роздумів щодо особливостей жанрової та художньої своєрідності, тематики та проблематики творів К. Ісігуро можна побачити в дослідженнях таких фахівців, як Н. Bhabna, Е. Carro, S. Duis, G. Mason, M. Slabbert та ін.

Такий значний інтерес до творчості Дж. Оруелла та К. Ісігуро свідчить про надзвичайну актуальність, значущість творів цих видатних письменників, які перекладено на десятки мов світу. Навколо їх творчості не припиняються спори, дискусії. Вони зуміли поєднати новаторство та традиції, проблеми, надзвичайно важливі для всієї світової спільноти.

Список використаної літератури

1. Денисова Т. Н. Історія американської літератури / НАН України, Інститут літератури імені Тараса Шевченка. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. – 487 с.
2. Шабловська І. В. Історія зарубіжної літератури ХХ століття (перша половина). – Харків, 2008. – 402 с.

Аліна Романюк

бакалавр факультету іноземної філології

Волинського національного університету імені Лесі Українки

ГРАФІЧНИЙ РОМАН ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Графічний роман як окремий жанр художньої форми посідає особливе місце в англомовному культурному просторі. На відміну від класичних коміксів, він вирізняється глибшою тематикою, складнішою композиційною побудовою та розгорнутою наративною структурою. Графічний роман як феномен сучасної англомовної літератури є складним і багатограним явищем, що охоплює різноманітні жанрові форми та стилістичні особливості. Його розвиток відбувався під впливом традиційних коміксів, класичної літератури, кінематографа та візуального мистецтва, що призвело до формування унікальних жанрових різновидів. У сучасній англомовній літературі графічний роман представлений широким спектром тематичних і стилістичних напрямів, які можна класифікувати за жанровими та структурними особливостями.

Мета дослідження – проаналізувати жанрову специфіку та структурні особливості сучасних англомовних графічних романів.

Аналіз англомовного графічного роману передбачає врахування кількох основних класифікаційних критеріїв: жанрова приналежність, цільова

аудиторія, наративна стратегія, тип зображення, формат публікації, а також ступінь документальності чи вигаданості історії (Космацька, 2012).

Одним із таких критеріїв є форма публікації, що визначає спосіб подання оповіді. У цьому контексті розрізняють серійні видання – історії, що виходять частинами у вигляді випусків ("Watchmen", "The Walking Dead"), а також окремі завершені томи, представлені однією книгою ("Maus", "Persepolis"). Обидві форми публікації мають свої художні особливості, що впливають на структуру оповіді та сприйняття читачем (Baetens, Frey, 2015).

Іншим важливим критерієм є стиль візуального оформлення, який тісно пов'язаний із жанровою приналежністю та цільовою установкою твору. Реалістичний стиль, що характеризується високим рівнем деталізації, зазвичай використовується у біографічних або документально орієнтованих графічних романах, таких як "March". Сюрреалістичний стиль із притаманною йому абстрактністю та експериментальністю проявляється у таких творах, як "The Sandman". Мінімалістичні рішення – обмежена кольорова палітра та стилізовані зображення – є характерною рисою "Maus" та "Sin City".

Не менш важливим аспектом є цільова аудиторія. Графічні романи можуть бути орієнтовані на дітей ("Bone" Джеффа Сміта), підлітків ("Scott Pilgrim"), або ж на дорослу читацьку аудиторію ("Fun Home", "Watchmen"). Залежно від вікових особливостей читачів, графічні романи варіюються від легких пригодницьких сюжетів до філософських та соціально-політичних тем, що потребують глибокого осмислення.

Типологія англomовних графічних романів охоплює цілу низку характеристик, які формують унікальність кожного твору. Вони є складними багаторівневими продуктами культури, що поєднують візуальне мистецтво з літературною наративною структурою. Сучасна англomовна типологія графічного роману також враховує зміну функціонального призначення цієї форми – з розважальної вона дедалі частіше трансформується у засіб суспільного висловлення, особливо у темах війни, расизму, біженства, політичної цензури тощо. Важливим напрямком стало дослідження visual

literacy (візуальної грамотності), адже сприйняття графічного роману передбачає здатність «читати» як вербальні, так і невербальні повідомлення (Бежан, 2017).

Отже, англomовні графічні романи охоплюють широкий спектр жанрів і типологічних особливостей, що дозволяє їм звертатися до різних аудиторій та розкривати різноманітні теми. Від супергеройських коміксів до автобіографічних творів, цей жанр демонструє високу гнучкість і потенціал до подальшої еволюції. Завдяки поєднанню літературного тексту та візуального мистецтва графічні романи залишаються одним із найдинамічніших напрямів сучасної англomовної літератури.

Список використаної літератури

1. Бежан О.А. Наратив «графічного роману» в інтермедіальному дискурсі сучасної американської літератури (В. Айснер). *Записки з романо-германської філології*. 2017. Вип. 1 (38). С. 20–27.
2. Космацька Н. В. Нарис з історії виникнення і становлення жанру коміксу. *Вісник Львівського університету. Серія : Іноземні мови*. 2012. Вип. 19. С. 141–147.
3. Baetens J. and Frey H. *The Graphic Novel: An Introduction*. Charlotte Pylyser NY : Cambridge University Press, 2015. 286 p. URL: https://www.academia.edu/13152015/Jan_Baetens_and_Hugo

Світлана Фокіна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри зарубіжної літератури

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЖІНОЧНІСТЬ ЯК БРЕНД В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ СТРІЧКИ ФРАНСУА ОЗОНА «8 ЖІНОК»

Звертаючись до категорій дискурсу та дискурсивного поля, слід згадати слова Р. Барта про те, що «... область, загальна для всіх конотативних означуваних, є областю ідеології» [Барт, 2017, с. 49]. Ця думка дозволяє акцентувати процеси, що генерують дискурсивне поле, відбиваючи глибинний взаємозв'язок дискурсу, конотацій та ідеології. З таких позицій було реалізовано спробу проаналізувати дискурсивні формації художньої стрічки відомого французького режисера Франсуа Озона «8 жінок».

Показовою є часткова зміна художнього напрямку квір-режисером Франсуа Озоном при роботі над фільмом «8 жінок» («8 femmes», 2002). Якщо до цієї стрічки Ф. Озона, перш за все, цікавив саме квір-дискурс, то стрічка «8 жінок» спрямована на осмислення феномену таксичної жіночності в її різноманітних проявах. «... потужний механізм як генерації ідеологій» [Фокіна, 2024, с. 369] в художньому дискурсі вищезгаданої стрічки, визначає вибір режисером виконавиць ролей в фільмі. Кожна з акторок «8 жінок» – це бренд-образ французького кіно, з певним спектром міфологем та художніх ідеологем, які були домінантами їх творчого шляху.

Катрін Деньов як образ чарівної, але отруєної нудьгою представниці буржуазії, яка бажає вирватися зі свого забезпеченого та благополучного життя. Перше втілення цього іміджу було ще в фільмі Луїса Бунюеля «Денна красуня». Крім того, для французького кіно саме Катрін Деньов вже на момент роботи над проектом «8 жінок» була втіленням не тільки краси та успішності саме зрілої жінки, але й стала вже символом французького кіно.

Ізабель Юппер як тип невротички, що найчастіше втілювала у своїй творчості. Такий напрям творчості Ізабель Юппер задав в своїх стрічках, перш за все, Клод Шаброль, створивши різноманітних невротичних чи навіть психопатичних героїнь в таких кіно текстах як «Віолетта Нозьєр», «Жіноча справа», «Мадам Боварі», «Церемонія», «Дякую за шоколад».

Фанні Ардан як *femme fatale* французького кіно, найвідоміше втілення цього амплуа проявилось в фільмі Франсуа Трюффо «Сусідка», роль в якому стала не тільки улюбленою за словами самої акторки, а й її візитною карткою

в світі кіно. Погляд Ф. Озона на постать Фанні Ардан стає новою варіацією жіночої фатальності в сатиричному плані.

Еммануель Беар предстає втіленням гиперсуперсексуальності інженю, що забезпечило її кіноімідж. Саме на початку кар'єри акторка втілює ідеологему дратуючої краси юності, сексуальності та безпосередності, тих рис, які можуть проявлятися й в позитивній проекції: чарівної дикунки («Манон зі джерел» Клода Бері), витонченої скрипальки («Зима у серці» Клода Соте), й в негативному аспекті: привабливої повії («Я не цілюся» Андре Тешине), безвеженої жінки («Французька жінка» Режиса Варньє). Для Ф. Озона як режисера цікава подвійна апеляція до різнобічного амплуа акторки, що проявляється в стрічці «8 жінок» у розкритті характеру її героїні – покоївки.

Даніель Дар'їо – найстарша акторка в стрічці Ф. Озона, образ якої є втіленням змін у часі та житті. Кар'єра Даніель Дар'їо розширює підтекст образу її героїні – милої зовні, але приховано таксичної бабусі, яка колись була першою красунею.

Переосмислюючи творчий імідж кожної з відомих акторок, як певні французькі бренди, Франсуа Озон висвітлює аспекти амбівалентності та несподіваного проявлення жіночої природи. Так створюється певна знакова парадигма, формуюча спектр жіночності від привабливості й позитивних рис до невротичності й навіть монструозності.

Список використаної літератури

1. Фокіна С. О. Фройдівська «Психопатологія повсякденного життя» у дискурсивному полі «Міфологій» Р. Барта. *Наукові записки*. Сер.: Філологічні науки. Вип. 2 (209). 2024. С. 368–373.
2. Barthes R. Rhétorique de l'image. In: *Communications*. № 4. Pp. 40–51.

Тетяна Шевченко

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української літератури та компаративістики
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

**«АБЕТКА» Ч. МІЛОША І «ЛЕКСИКОН А. Г.» В. НЕБОРАКА:
ПРАКТИКИ ТВОРЧОГО ДІАЛОГУ**

Практики ансамблевого об'єднання есеїв за алфавітним принципом у форматі збірки-лексикону в останні кілька десятиліть дедалі стають продуктивними у сучасному письменстві. Свідченням цього є творчість М. Павича («Хозарський словник»), М. Гаспарова («Записки і виписки»), Ч. Мілоша («Абетка»), В. Неборака («Лексикон А. Г.») тощо. Певні традиції автобіографічно-есеїстичного письма, запропоновані Ч. Мілошем у його книзі «Абетка», стали базисом творчого осмислення власного життя для багатьох інших митців, і в першу чергу йдеться про есеїстичні техніки, об'єднані у формат лексикону. Серед цих технік варто назвати такі: групування текстів за абетковим принципом, презентація процесів самопізнання в самопредставленні «я», а також у відносинах з навколишнім світом і особою «іншим», презентація власного досвіду з позицій «тоді» і «тепер» у розвитку, у контексті процесів самоідентифікації з певним часом і простором, есеїстичні прийоми осмислення себе, епохи і середовища як їх інтерпретація або корекція, укладені в авторську енциклопедію, котра залишає простір для читацької свободи в осмисленні написаного.

Твори-алфавіти відтак являють собою не просто сукупність текстів, що представляють авторську картину світу. Вони постають єдиною картиною буття людини, розгорнутою в часі. Так, есеї Ч. Мілоша з книги «Абетка» значною мірою сконцентровані на самовираженні автора. «Розповідаючи про своє століття, я намагаюся бути чесним» (Мілош, 2010), – говорить автор. Структуру цієї колекції можна визначити як монологічну, проте в неї є

особлива властивість – відкритість і інтенція до продовження (якби автор цього прагнув). Автор у такому тексті може змінювати власні ролі: бути учасником, спостерігачем. Простір абеткової колекції презентує духовний, трансцендентний, емпіричний досвід письменника, зумовлений частими змінами країн, континентів, оточення, світогляду. Ч. Мілош з книги постає людиною, що пройшла шлях самовдосконалення, побудови себе, усвідомила власні реальні досягнення й недоліки, окреслила певну позицію в цивілізації, ненав'язливо і спокійно обмірковувала власний досвід і презентує цей досвід читачу.

Схожим шляхом іде і В. Неборак у збірці есеїв «Лексикон А. Г.», презентуючи власний досвід буття в мистецькому середовищі минулого і сучасності, оформлений у своєрідний словник із наративних, наративно-ментативних і власне ментативних есеїв про письменників, критиків, літературознавців, філософів XIX-XXI ст., літературний процес, художній дискурс і себе як частину цього всього: «Досліди – це також частина життя, як і врешті споглядання» (Неборак, 2015). Більшість творів збірки є такими, у яких на перший план виходить мемуарне, автобіографічне начала, вони цікаві передусім письменницькою презентацією митця чи його твору з суб'єктивною інкрустацією, офарблені мемуарно-автобіографічним контекстом. Митець рясно описує міста, країни, заклади, які стали частиною його світу, організації, де він був, книги, які він прочитав, пропонує портрети відомих і не дуже постатей, і тут важливі не просто розповіді про них, а особистіна обсервація сказаного, рясно доповнена письменницьким рефлексивним дискурсом, що відрізняє ці твори від звичайних спогадів. Митець, який в есеях часто змінюється із суб'єкта дієгезису на суб'єкта думки й, навпаки, презентується оповідачем, обсерватором і мислителем-філософом в есеях (наприклад, «Цей фантастичний Лишега», «Шістдесятники Романа Корогодського», «Юлія, Герман і Галина Пагутяк», «Уроки патріотизму від Ірванця», «Йти дороговказами до Куліша») перетворюється на філософа-мислителя, що презентує певну ментальну подію як зміну картини світу у свідомості адресата.

У цьому сенсі найцікавіші міркування і Ч. Мілоша, і В. Неборака про власну творчість, про саму природу художності, витоки образності, автотематичні мотиви про створення власної ж збірки «Абетка» і «Лексикону А. Г.». Ідеться про тексти-ментативи, котрі розвивають стратегію «тлумачення», побудовану за приблизною схемою: «теза про інше стає тезою про своє через те, що...». Ідеться про необмеженість творчості як буття, як акт творіння, котре протистоїть твору як результату.

Список використаної літератури

1. Мілош, Ч. (2010). Абетка. Треант.
2. Неборак, В. (2015). Лексикон А. Г. Лілея-НВ.

ЗМІСТ

Ad memoriam.....	3
СЕКЦІЯ 1	
АКТУАЛЬНІ ГРАМАТИЧНІ І КОМУНІКАТИВНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СИНХРОНІЇ ТА ДІАХРОНІЇ	
Nadiia Andreichuk	
«CHRISTMAS GRAMMAR»: A GLIMPSE INTO THE CODING OF ENGLISH CHRISTMAS CAROLS.....	9
Іван Бехта	
СУЧАСНИЙ ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ В СИНТАКТИКОЦЕНТРИЧНІЙ ПАРАДИГМІ ПІЗНАННЯ.....	11
Ігор Бик	
ФУТУРАЛЬНІСТЬ І СИНТАКСИС: ФОРМА І РЕАЛІЗАЦІЯ.....	13
Василь Бялик	
ТЕМПОРАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ: ВЗАЄМОДІЯ ЧАСОВИХ ФОРМ.....	15
Ірина Ділай	
ДІЄСЛОВО З ПОЗИЦІЇ КОГНІТИВНО-ДИСКУРСНОЇ ГРАМАТИКИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ	18
Еліна Коляда	
ДІЄСЛОВА-ЗВ'ЯЗКИ ЯК РЕПРЕЗЕНТАНТИ ПОНЯТТЯ ЗМІНИ.....	20
Олена Лимаренко	
ПОВНОПРЕДИКАТИВНЕ УСКЛАДНЕННЯ РЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	22
Олена Лимаренко, Анна Біціллі	
ПРЕДСТАВЛЕНІСТЬ ПОНЯТТЯ <i>БАЖАННЯ</i> ЧЕРЕЗ ОПТАТИВНУ МОДАЛЬНІСТЬ.....	24
Олена Лимаренко, Карина Мілєва	
ГРАМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ВІДЕОІГРОВИХ ТЕКСТІВ.....	26
Олена Лимаренко, Євгенія Фетова	

ПРОБЛЕМА КЛАСИФІКАЦІЇ ІНТЕРОГАТИВНИХ РЕЧЕНЬ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	28
Алла Мартинюк	
ПРОБЛЕМА ВІДТВОРЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ВЕРБАЛЬНОГО І ВІЗУАЛЬНОГО МОДУСІВ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ СУБТИТРУВАННІ СЕРІАЛІВ	30
Оксана Мельничук	
КОГНІТИВНА ГРАМАТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДТВОРЕННЯ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ	32
Наталія Мойсеєнко, Владислав Бомко	
ДИСКУРСНО-КОГНІТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЕКСЕМ <i>SOME</i> ТА <i>ANY</i> У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	35
Наталія Мойсеєнко, Сергій Мамалига	
ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ ДЕТЕРМІНАЦІЇ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	37
Ірина Морозова	
СОФІЯ – ЦЕ <i>ELIZA</i> ? (СИНТАКСИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО АНДРОЇДА)	39
Ірина Морозова, Іван Бондарев	
СИНТАКСИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ УСНИХ АНГЛОМОВНИХ МОРСЬКИХ КОМАНД У СУДНОПЛАВНОМУ ДИСКУРСІ	43
Ірина Морозова, Аміна Теличко	
ДИНАМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ФУТБОЛЬНОГО КОМЕНТАРЯ	46
Ірина Морозова, Антоніна Поляхова	
ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ОФІЦІЙНИХ АНГЛОМОВНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ У МУЛЬТИМОДАЛЬНОМУ АСПЕКТІ	50
Ірина Морозова, Софія Чернишева	
КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ МОВЛЕННЄВИХ ПОРТРЕТІВ КЕЙТ МІДДЛТОН ТА МЕГАН МАРКЛ У ДЗЕРКАЛІ СОЦІАЛЬНОЇ	

ПРИНАЛЕЖНОСТІ ОСОБИСТОСТІ	53
Алла Павлюк, Лариса Угонь	
ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ ОСОБОВИХ ЗАЙМЕННИКІВ (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ КАЗОК РЕДЬЯРДА КІПЛІНГА «КНИГА ДЖУНГЛІВ»).....	57
Олена Пожарицька	
ВЕСЕЛІ МАЛЮНКИ АБО СЕРЙОЗНА ЛІТЕРАТУРА: СИНТАКТИКА АНГЛОМОВНОГО КОМІКСУ ТА ГРАФІЧНОГО РОМАНУ	59
Олена Пожарицька, Ксенія Дімова	
ТВІЙ ВИБІР, ТВОЯ ІСТОРІЯ: ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРАКТИВНОГО НАРАТИВУ	63
Ірина Репушевська	
ЕЛІЗАБЕТ БЕННЕТ – ПЕРША АСЕРТИВНА ГЕРОЇНЯ ЖІНОЧОГО РОМАНУ: СТРУКТУРНО-СИНТАКСИЧНИЙ ВИМІР	67
Галина Садова	
ДІЕСЛІВНА МНОЖИННІСТЬ КРІЗЬ ПРИЗМУ КАТЕГОРІЇ АСПЕКТУАЛЬНОСТІ: НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	70
Ольга Степаненко	
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОМУНІКАТИВНО РІЗНИХ ТИПІВ ІНТЕРРОГАТИВНИХ РЕЧЕНЬ В ІНФОРМАТИВНОМУ ПРОСТОРІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ДЕТЕКТИВНОГО РОМАНУ.....	72
Olesya Tatarovska	
CONTEXTUALLY COMBINED TYPES OF NEGATION IN ENGLISH POSTCOLONIAL DISCOURSE	76
Anna Toom	
FAIRY TALES AS COMMUNICATORS OF VITAL KNOWLEDGE TO FUTURE CIVILIZATIONS	79
Вадим Шевченко	

АКТУАЛІЗАЦІЯ АГРЕСІЇ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	81

СЕКЦІЯ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ УСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ ПРОСТОРІ АНГЛОМОВНИХ ДИСКУРСІВ

Наталя Бігунова

ТОНАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМПЛІМЕНТУ В АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ	85

Нектар Григорян, Наталя Дьоміна

ПРОСОДІЯ ПЕРЕКОНУВАННЯ В АНГЛОМОВНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ТОК-ШОУ)	87

Nina Kravchenko

SEMIOSIS OF LITURGICAL RITUAL AS A MANIFESTATION OF SYNERGY	90

Анна Матієнко-Сільницька

НЕЗГОДА З ВИСЛОВЛЕНОЮ ОЦІНКОЮ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ІНТЕРВ'Ю	92

Лада Ростомова

ЗМІНИ В НОРМАХ КОМУНІКАЦІЇ: ГЕНДЕРНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ВІКОВІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО УСНОГО АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ	94

Лариса Савілова

ВІДОБРАЖЕННЯ ФАТИЧНОЇ ІНТЕНЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ	97

Оксана Хапіна

КОНСТРУЮВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ОБРАЗУ СПІВРОЗМОВНИКА У ДИСКУРСІ ТОК-ШОУ	99

СЕКЦІЯ 3

КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА МОВЛЕННЯ

Ілона Brovarska

ETYMOLOGY OF DEMOCRACY OR WHEN AND WHERE IT WAS
«BORN» 102

Ольга Васильєва

СЛЕНГ В АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ... 104

Анна Грігорян

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ
РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ *SECRET*..... 106

Тетяна Громко

ЛІНГВАРІЙ ЯК ДИНАМІЧНИЙ РЕСУРС АДАПТИВНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ 109

Алла Гуро, Валерія Неклесова

БЕЗОСОБОВЕ *IT* В АКАДЕМІЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ
СТАТЕЙ З ЖУРНАЛУ *NAMES*) 113

Єлизавета Дубровська-Томченко

ЕКФРАЗИС У НАРАТИВІ: ХУДОЖНЄ ВТІЛЕННЯ 115

Аліна ДУШКЕВИЧ

ФАХОВА МОВА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ..... 118

Владислав Жовтяк

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ТЕРМІНІВ
КІБЕРБЕЗПЕКИ В АНГЛОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ..... 120

Олена Ігіна, Вікторія Крутських

ЛІТЕРАТУРНИЙ ЩОДЕННИК ЯК ФОРМА ЛІНГВІСТИЧНОЇ
РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ОБРАЗУ ГОЛОВНОЇ ГЕРОЇНИ ЕМІ ДАНН В
РОМАНІ Г. ФЛІНН «*GONE GIRL*» 122

Olena Kaliniuk, Yaroslava Syvolobtseva

STYLISTIC DEVICES IN STORIES FOR CHILDREN (ON THE
MATERIAL OF CHILDREN'S BOOKS BY JULIA DONALDSON) 125

Марина Кашуба, Неля Степанюк

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ «SMALL TALK» У РОМАНІ Г.

ДЖЕЙМСА « <i>THE PORTRAIT OF A LADY</i> »	127
Максим Карпенко, Анна Бурман	
ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ В АНГЛОМОВНІЙ ВІЙСЬКОВІЙ ПРОПАГАНДІ	130
Ірина Колегаєва	
ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВТОРИННОЇ КОМУНІКАЦІЇ	132
Ірина Колегаєва, Юлія Рядченко	
ХУДОЖНІЙ ХРОНОТОП В РОМАНІ ЛОРЕН ВАЙСБЕРГЕР « <i>ДИЯВОЛ НОСИТЬ PRADA</i> »	136
Ірина Колегаєва, Інна Уманська	
МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ У РОМАНІ ВІЛЬЯМА М. ТЕКЕРЕЯ « <i>ЯРМАРОК МАРНОСЛАВСТВА</i> » ..	139
Анна Кричун	
НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ <i>COSY</i>	142
Світлана Кучеренко	
ВІРШ КІПЛІНГА У ПЕРЕКЛАДІ ЮРІЯ ЛИПИ	144
Олег Левін	
ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ <i>МІГРАНТ</i> В СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ США	148
Svitlana Lyubymova	
SOCIAL CATEGORIZATION IN VIEW OF PEIRCE'S THEORY OF SIGNS	150
Олена Мітіна, Юлія Чупрікова	
СИНОНІМІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РИТОРИЧНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	152
Олена Набока	
ДЕКОНСТРУКЦІЯ ВЛАДИ: СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДИСКУРСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПОЛІТИКІВ	154
Олександра Приходченко	
МЕТАФОРА ПРОСТОРУ В ГОТИЧНИХ РОМАНАХ	156

Ганна Приходько	
МЕДІАТЕКСТ У ПАРАДИГМІ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ.....	159
Неля Степанюк, Софія Мастерюк	
ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ НАПРУГИ У ТВОРІ Г. ЛАВКРАФТА « <i>AT THE MOUNTAINS OF MADNESS</i> ».....	161
Лілія Терехова, Анастасія Гринчук	
НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ У РОМАНІ КОЛЛІН ГУВЕР « <i>IT ENDS WITH US</i> »	164
Лілія Терехова, Уляна Дюкареєва	
ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ПІСЕННОГО ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ АЛЬБОМУ МАЙЛІ САЙРУС « <i>MILEY CYRUS & HER DEAD PETZ</i> »).....	166
Лілія Терехова, Олена Мосієнко	
ГРАФІЧНІ СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ У РОМАНІ МЕГ КЕБОТ « <i>THE PRINCESS DIARIES</i> »	168
Ірина Шаповалова	
МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АВТОРСЬКОЇ ОПОВІДІ В РОМАНІ « <i>CASUALTIES OF PEACE</i> » ЕДНИ О'БРАЄН.....	171
Iryna Shevchenko	
THE CONCEPT OF <i>MIGRANT</i> IN REPUBLICANS' POLITICAL DISCOURSE.....	173
СЕКЦІЯ 4	
ТРАДИЦІЙНЕ І НОВЕ В ОНОМАСТИЧНИХ СВІТАХ	
Жуана Бакар	
ВЛАСНІ НАЗВИ СЕРІЙ СЕРІАЛУ « <i>ANNE WITH ANE</i> »: СТРУКТУРНИЙ ТА МОТИВАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ.....	177
Ольга Васильєва	
СИМВОЛІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ЛОНДОНА В РОМАНІ ВІРДЖИНІ ВУЛФ « <i>MICIS ДЕЛЛОВЕЙ</i> ».....	179
Олена Карпенко, Валерія Неклесова	

СУЧАСНА ОНОМАСТИЧНА ТЕРМІНОСФЕРА.....	181
Ганна Кожухар	
БРЕНДОНІМИ ТА ЕРГОНІМИ: ЗАГАЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ	185
Микита Михальченко	
КІНЕМАТОГРАФІЧНА АДАПТАЦІЯ П'ЄСИ У. ШЕКСПІРА «KING LEAR»: ОНІМНИЙ АСПЕКТ	187
Ганна Ткаченко, Анастасія Поліщук	
ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ФЕНТЕЗІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ САРІ ДЖ. МААС «ТРОН ЗІ СКЛА»).....	190
Ганна Ткаченко, Катерина Федькович	
ОНІМНИЙ ПРОСТІР В РОМАНІ «ОКО СВІТУ» Р. ДЖОРДАНА: ФУНКЦІЇ ВЛАСНИХ НАЗВ ТА СПЕКТР ЇХ ВЖИВАННЯ	192
Ганна Тріщук	
СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАЗВ ПІСЕНЬ ГУРТУ «ARCTIC MONKEYS».....	197
Тетяна Хаджилій	
КЛАСИФІКАЦІЯ АНГЛОМОВНИХ ПІКТОНІМІВ ЗА ЖАНРОВОЮ ОЗНАКОЮ	200
СЕКЦІЯ 5	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ	
Христина-Лідія Іконому, Тетяна Весна	
ГРЕЦЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ	205
Ліліта Коккіна, Артем Мілашов	
«LIBERTÉ, ÉGALITÉ, FRATERNITÉ» ЯК СИМВОЛ РЕФЛЕКСІЇ У ФРАНЦУЗЬКІЙ РОК-КУЛЬТУРІ.....	208
Мальвіна Марінашвілі, Анастасія Єпіфанова	
ПРОБЛЕМА НОМІНАТИВНИХ РЕЧЕНЬ В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ	210
Мальвіна Марінашвілі, Ірина Коган	
ОСОБЛИВОСТІ СИНТАКСИСУ РОМАНУ ФРАНСУАЗИ САГАН	

«ЧЕРЕЗ МІСЯЦЬ, ЧЕРЕЗ РІК»	213
Світлана Михальчук	
ТЕЛЕГРАФНИЙ СТИЛЬ У ФРАНЦУЗЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛАХ ГАЗЕТИ <i>LE FIGARO</i>)	216
Андрій Млинчик, Діана Шлієнко	
ЛІНГВОСТИЛИСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КАЗОК ЕРІКА ОРСЕННА (НА МАТЕРІАЛІ «<i>LES CHEVALIERS DU SUBJONCTIF</i>» ТА «<i>LA RÉVOLTE DES ACCENTS</i>»)	218
Інна Панченко	
ОЛЬФАКТОРНА ПЕРЦЕПЦІЯ В ТЕКСТАХ ПАРФУМЕРНОЇ РЕКЛАМИ: СТРАТЕГІЇ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ТА КОГНІТИВНЕ ОСМИСЛЕННЯ	220
Інна Панченко, Дмитро Торопов	
ЛІНГВІСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ У ФРАНКОМОВНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	223
Юлія Сорока	
СЛЕНГ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ВІДЕОБЛОГІНГУ: АНАЛІЗ ЛЕКСИЧНОЇ ДИНАМІКИ НА ПРИКЛАДІ КОНТЕНТУ <i>SQUEEZY</i>	225
Юлія Хома	
ФРАНЦУЗЬКА ФРАЗЕОЛОГІЯ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА МЕНТАЛЬНОСТІ.....	227
СЕКЦІЯ 6	
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВНИХ ТА МОВЛЕННЄВИХ ОДИНИЦЬ В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ	
Sergej Boguslawskij, Jana Maslowa	
ANGLIZISMEN IN DER COMPUTERTERMINOLOGIE IM DEUTSCHEN	231
Sergej Boguslawskij, Alexander Tschumakow, Olga Melnitschuk	
ASSOZIATIV-METAPHORISCHE MOTIVATION VON FUSSBALLTERMINI IM DEUTSCHEN.....	233

Violeta Glyzuk, Kostjantyn Gluglewitsch	
ÜBERSETZUNGSBESONDERHEITEN VON METAPHERN	236
Наталя Голубенко	
ФЕМІНІТИВИ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ НА МАТЕРІАЛІ ЗМІ	239
Наталя Голубенко, Світлана Василенко	
ГЕНДЕРНА ЛІНГВІСТИКА. РЕТРОСПЕКЦІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	241
Наталя Голубенко, Христина Мінковська	
ФЕМІНІТИВИ І ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.....	243
Наталя Голубенко, Анна Морозова	
ЛЕКСИЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ОКУЛЕСИКИ В ТРАДИЦІЙНОМУ ЖІНОЧОМУ РОМАНІ	246
Наталя Голубенко, Олександра Сива	
ЖІНОЧА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ТВОРАХ НІМЕЦЬКИХ ПИСЬМЕННИЦЬ: МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ЕМАНСИПАЦІЄЮ В РОМАНІ Е. ЄЛІНЕК «ПІАНІСТКА»	249
Захарченко Катерина, Азарова Інесса	
ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНИХ СЛІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ, ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА ІНШИХ МОВ ПРИ ГЕРМАНІЗАЦІЇ.....	251
Софія Козак	
ANWENDUNG VON ÜBERSETZUNGSTRANSFORMATIONEN IM DEUTSCHUNTERRICHT	254
Никифоренко Ірина, Гайдулян Ніколь	
ОСОБЛИВОТІ ІНТОНАЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ МОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ НІМЕЦЬКОЇ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	257
Ірина Никифоренко, Юлія Кузнецова	
ОСОБЛИВОСТІ МЕЛОДІЙНОГО МАРКУВАННЯ ЖІНОЧИХ ТА ЧОЛОВІЧИХ ГОЛОСІВ НА ПРИКЛАДІ НІМЕЦЬКИХ ТОК-ШОУ ...	262
Ірина Никифоренко, Ангеліна Манвелян	

ІНТОНАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОВЛЕННЄВОЇ МАНІПУЛЯЦІЇ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ МЕДІА.....	266

Ірина Никифорова, Аліна Поліщук

ІНТОНАЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЯ ДИКТОРІВ ПОДКАСТІВ	268

Ірина Никифорова, Єва Романова

LOGISCHER AKZENT IN DER EMPHATISCHEN GESPROCHENEN SPRACHE.....	271

СЕКЦІЯ 7

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Людмила Гринько, Алехандро-Архентино Ніцевич, Аліса Іванова

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЕТАПНІСТЬ ПОДАННЯ МАТЕРІАЛУ ПРИ НАВЧАННІ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ	276

Еліна Гродська

РОЗУМІННЯ КОНТЕКСТУ ІСПАНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ПРИ ВИВЧЕННІ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ	278

Катерина Красницька

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ВИКЛАДАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ЦИФРОВОЮ ТРАНСФОРМАЦІЄЮ	280

Кузнецов Іван

МЕТОДИ ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННІ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІМ БАКАЛАВРАМ ФІЛОЛОГІЇ.....	283

Катерина Палецька

ЯК ГОВОРІТЬ ПОТОЙБІЧЧЯ І РЕАЛЬНИЙ СВІТ: КІЛЬКІСНИЙ АНАЛІЗ ТЕМ У РОМАНІ ХУАНА РУЛЬФО «ПЕДРО ПАРАМО»	286

Андрій Подгуренко

ШІ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	290

СЕКЦІЯ 8

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Yaroslav Chernionkov

FUTURE LAWYERS AND POLICE OFFICERS' AI METHODS OF FOREIGN LANGUAGES STUDYING..... 293

Юлія Вавринюк

СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ..... 296

Марія Гайова

ВИКОРИСТАННЯ VR-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ 298

Світлана Звєкова

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ 300

Valentyna Zhuk

INTEGRATED SKILLS APPROACH IN LANGUAGE TEACHING 303

Marina Kirillova

INTERNATIONAL STANDARDS AND CRITERIA FOR EVALUATING COMMUNICATION SKILLS DEVELOPMENT 305

Olena Khromchenko

MEDIATION IN THE ENGLISH LANGUAGE TEACHING 307

Ліліта Коккіна

ІНОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ САМАРИЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ У ЗВО 309

Маріанна Князян

ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС, МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПОЛІМОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ МАГІСТРА ФІЛОЛОГІЇ..... 311

Маріанна Князян, Вікторія Тоній

ВІДЕОКОНТЕНТ У ВИКЛАДАННІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ..... 313

Людмила Майстренко

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В
ТЕХНІЧНОМУ ВУЗІ..... 315**

Владислава Намазова

**ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ 317**

Діана Романюк

**МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНИХ МОВ
ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТСТВА ДО КОМУНІКАЦІЇ У
ВОЛОНТЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ..... 319**

Ірина Снісаренко

**ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦИФІЧНОЇ ЛЕКСИКИ В РОБОТІ
ПРАВООХОРОНЦІВ..... 321**

Олена Хромченко, Вікторія Аладишева

**ОСВІТНЬО-ІГРОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК ДОПОМІЖНИЙ ЗАСІБ ДЛЯ
ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ..... 323**

Олена Хромченко, Анастасія Приказюк

**СЕКРЕТ УСПІХУ: ЯК ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЗМІНЮЄ ВИВЧЕННЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ..... 326**

Софія Чебан

**ДІЛОВА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ *SOFT SKILLS* У ПРОЦЕСІ
НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ 328**

СЕКЦІЯ 9

**СУЧАСНА ЛІТЕРАТУРА В КОМПАРАТИВІСТСЬКИХ
ДОСЛІДЖЕННЯХ**

Наталія Абабіна

**СИНЕРГЕТИЧНИЙ ДИСКУРС-АНАЛІЗ НАУКОВО-
ФАНТАСТИЧНОГО ТВОРУ 332**

Олена Бежан

ЕВОЛЮЦІЯ ГРАФІЧНОЇ ПРОЗИ КІНЦЯ ХХ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.: ВІД

КАРТИНКИ З ТЕКСТОМ ДО «ГРАФІЧНОГО НАРАТИВУ»	334
Леся Войтенко	
ЕТАПИ РОЗВИТКУ КОМПАРАТИВІСТИКИ В УКРАЇНІ	337
Павло Деменко	
МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЖАНРУ АНТИУТОПІЇ.....	340
Дмитро Манза	
ШЕКСПІРІВСЬКИЙ ТЕКСТ ЯК ОСНОВА ТЕКСТУ-ТРАНСФОРМУ У ПРЕСІ ТОМА СТОППАРДА.....	344
Нанушка Татяна Соня Подковирофф	
КОМПАРАТИВІСТСЬКІ ДОСЛІДЖЕННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ	347
Валентина Романець, Владислав Бомко	
АНТИУТОПІЯ ДЖ. ОРУЕЛЛА ТА К. ІСІГУРО В СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ КРИТИЦІ.....	350
Аліна Романюк	
ГРАФІЧНИЙ РОМАН ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	352
Світлана Фокіна	
ЖІНОЧНІСТЬ ЯК БРЕНД В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ СТРІЧКИ ФРАНСУА ОЗОНА «8 ЖІНОК».....	354
Тетяна Шевченко	
«АБЕТКА» Ч. МІЛОША І «ЛЕКСИКОН А. Г.» В. НЕБОРАКА: ПРАКТИКИ ТВОРЧОГО ДІАЛОГУ	357

Наукове видання

KORSAKOV CONFERENCE

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

Матеріали друкуються в авторській редакції

Електронне видання. Наклад 50 пр. Розмір файлу 4,39 Мб

Видавець Букаєв Вадим Вікторович

вул. Пантелеймонівська 34, м. Одеса, 65012.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02.03.2007 р.

Тел. 0949464393, email – 7431393@gmail.com